

Afsin (oral text)

Æфсийнæ (устный текст)

Афсин (устный текст)

Recorded from Sergey in Matsuta village, North Ossetia, in 2008.

Записано у Сергея в с. Мацута, Северная Осетия, в 2008 г.

Recorded by Arseniy Vydrin and Julia Mazurova. Interlinearized by Julia Mazurova.

Записывали: Арсений Выдрин, Юлия Мазурова. Глоссировала: Юлия Мазурова.

1.1 Мæнæ нæ размæ ци хонх лæууы , уалæ
мæнæ нæ раз -мæ ци хонх лæу -уй уалæ
мæнæ нæ₃ раз -мæ ци хонх лæу -уй уалæ
there,that.is 1PL.ENCL.GEN next to ALL what mountain stand PRS.3SG up.there

туруса сагъд кæми ес , еци тегъæ хуннуй Хекъори тегъæ .
туруса сагъд кæми ес еци тегъæ хунн -уй Хекъори тегъæ
туруса сагъд кæми ес₁ еци тегъæ хунн -уй Хекъори тегъæ
flag put in where EXT that.DEM brow be.called PRS.3SG Khekori brow

C : That mountain near us, where the flag is, that place is called Khekori Tega.

1.2 Кæддæр , раги дзамани , дууæ лæги мæнæ аци
кæддæр раги дзаман -и дуу -æ лæг -и мæнæ аци
кæддæр раги дзаман -и₂ дуу -æ₁ лæг -и₁ мæнæ аци
once long ago time INESS two NOM man GEN there,that.is this

комæй рацудæй , дууæ барæги , дууæ
ком -æй ра- цуд -æй дуу -æ барæг -и дуу -æ
ком₁ -æй ра- цуд₁ -æй дуу -æ₁ барæг -и₁ дуу -æ₁
canyon ABL PREF go PST.INTR.3SG two NOM rider GEN two NOM

бæхгини : хестæр æма кæстæр .

бæх -гин -и хестæр æма кæстæр

бæх -гин -и₁ хестæр æма кæстæр

horse ADJ GEN elder and younger

Once upon a time, two men came out of this place, they had an argument, two riders: older and younger.

2.1 'Ма хестæр , мæнæ скъолай фаллаг фарсмæ ку
ма хестæр мæнæ скъола -й фаллаг фарс -мæ ку
ма₂ хестæр мæнæ скъола -и₁ фаллаг фарс₂ -мæ ку
and elder there,that.is school GEN opposite side ALL when

рахъæрттæнцæ , уæд уотæ зæгъуй æ кæстæрæн : «
ра- хъæртт -æнцæ уæд уотæ зæгъ -уй æ кæстæр -æн
ра- хъæрт -æнцæ уæд₁ уотæ зæгъ -уй æ₂ кæстæр -æн₁
PREF reach PST.INTR.3PL then so say PRS.3SG POSS.3SG younger DAT

Уалæ еци тегъæбæл аци бон ес кувд , 'ма бадунцæ
уалæ еци тегъæ -бæл аци бон ес кувд ма бад -унцæ
уалæ еци тегъæ -бæл аци бон₂ ес₁ кувд ма₂ бад -унцæ
up.there that.DEM brow SUPER this day EXT feast and sit PRS.3PL

æстæмæй – астмæ æстæймаг бон .

æстæм -æй аст -мæ æст -æймаг бон

æстæм -æй аст -мæ аст -æймаг бон₂

eighth ABL eight ALL eight ORD day

When they reached the other side of the school, the senior said, "There is a kuvd (feast) at that corner today, and

they have been sitting there for a week, the eighth day..

2.2	Сæ	хъуæцæ	ба	,	кæсай	,	фæрсæрдæмæ	цæуй	.
	сæ	хъуæцæ	ба		кæс -ай		фæрс æрдæ -мæ	цæу -й	
	сæ ₂	хъуæцæ	ба		кæс ₂ -ай		фарс ₂ æрдæг -мæ	цæ -уй	
	POSS.3PL	smoke	CONTR		seem SUBJ.2SG		side side ALL	go PRS.3SG	

And the smoke is going to the side.

2.3	'Ма	уомæн	уотæ	'й	,	'ма	ци	æфсийнæ	
	ма	уомæн	уотæ	'й		ма	ци	æфсийн -æ	
	ма ₂	уомæн	уотæ	æй ₁		ма ₂	ци	æфсийн -æ ₁	
	that's why	he,she.DAT	so	be.PRS.3SG		that	what	mistress NOM	
	сæбæл	зелæн	кæнуй	,	ка	син	цæттæ	кæнуй	,
	сæбæл	зелæн	кæн -уй		ка	син	цæттæ	кæн -уй	
	сæбæл	зелæн	кæн -уй		ка	син	цæттæ	кæн -уй	
	3PL.ENCL.SUPER	turn	do PRS.3SG		who	3PL.ENCL.DAT	ready	do PRS.3SG	
	уой	ном	не	'ссирдтонцæ	,	æма	сæбæл		
	уой	ном	не	'с- сирд -т -онцæ		æма	сæбæл		
	уой ₃	ном	не ₂	ис- -т -онцæ		æма	сæбæл		
	he,she.GEN	respect	NEG	PREF TR PST.TR.3PL		and	3PL.ENCL.SUPER		
	рабостæ	кодта		,	'ма	сæ	хъуæцæ	уомæ	
	рабост -æ	код -т -а			ма	сæ	хъуæцæ	уомæ	
	рабост -æ ₁	код -т -а ₁			ма ₂	сæ ₂	хъуæцæ	уомæ ₁	
	offence NOM	do TR PST.TR.3SG			that's why	POSS.3PL	smoke	he,she.ALL	
	гæсгæ	уæлæмæ	нæ	цæуй	,	фалæ	фæрсæрдæмæ	».	
	гæсгæ	уæлæ -мæ	нæ	цæу -й		фалæ	фæрс æрдæ -мæ		
	гæсгæ	уæлæ -мæ	нæ ₂	цæ -уй		фæлæ	фарс ₂ æрдæг -мæ		
	according.to	up, above ALL	NEG	go PRS.3SG		but	side side ALL		

And this is so because they did not say a toast to the health of the afsin (mistress) who serves them, who cooks for them, and she was offended, so the smoke isn't going up but to the side".

3.1	'Ма	ин	кæстæр	уотæ	зæгъуй	:	«	Цæмæй	æй
	ма	ин	кæстæр	уотæ	зæгъ -уй			цæмæй	æй
	ма ₂	ин	кæстæр	уотæ	зæгъ -уй			цæмæй ₁	æй ₂
	and	3SG.ENCL.DAT	younger	so	say PRS.3SG			what.ABL	3SG.ENCL.GEN

базудтай ?».

ба- зуд -т -ай

ба- зуд -т -ай

PREF know,can TR PST.TR.2SG

And then the younger says, " How do you know?".

3.2	«	Ба'й	зудтон	»	—	æма	хæснæ	
		ба	'й	зуд	-т -он	æма	хæсн -æ	
		ба	æй ₂	зуд	-т -он ₁	æма	хæсн -æ ₁	
		CONTR	3SG.ENCL.GEN	know,can	TR PST.TR.1SG	and	bet NOM	
	искодтонцæ	:	«	Цæуæнай	фæцæуæн	,	мадта	,
	ис- код -т -онцæ			цæуæнай	фæц- цæу -æн		мадта	
	ис- код -т -онцæ				фæ- цæ -æн ₄		мадта	
	PREF do	TR PST.TR.3PL			PREF go SUBJ.1PL		so	
	фæцæуæн	,	ба'й	бæрæг	кæнæн	,	æма	,
	фæц- цæу -æн		ба	'й	бæрæг	кæн -æн	æма	кæд
	фæ- цæ -æн ₄		ба	æй ₂	бæрæг	кæн -æн ₂	æма	кæд
	PREF go	SUBJ.1PL	CONTR	3SG.ENCL.GEN	definite	do PRS.1PL	and	if

æз	раст	уон		,	уæд	ду	ни	вгæрддзæнæ		нæл	фус	æма
æз	раст	уон			уæд	ду	ни-	вгæрд	-дзæнæ	нæл	фус	æма
æз	раст	уон			уæд ₁	ду	ни-	æвгæрд	-дзæнæ	нæл	фус	æма
I	truth	be.SUBJ.1SG			then	you.SG	PREF	slaughter,kill	FUT.2SG	male	ram	and

дæс лæги фæххинцдзæнæ .
 дæс лæг -и фæх- хинц -дзæнæ
 дæс лæг -и₁ фæ- хинц -дзæнæ
 ten man GEN PREF entertain FUT.2SG

"I know" - and they had a bet, "Well then let's go to them, and if I am right, then you slaughter a sheep and treat me and ten other people.

3.3 Кæд ду рамболай , уæдта æз нивгæрддзæнæн
 кæд ду ра- мбол -ай уæдта æз ни- вгæрд -дзæнæн
 кæд ду ра- æмбол -ай уæдта₁ æз ни- æвгæрд -дзæнæн
 if you.SG PREF win PST.TR.2SG after I PREF slaughter,kill FUT.1SG

æма æз дæу фæххинцдзæнæн дæс лæгей хæццæ ».
 æма æз дæу фæх- хинц -дзæнæн дæс лæг -ей хæццæ
 æма æз дæу фæ- хинц -дзæнæн дæс лæг -ей хæццæ
 and I you.SG.GEN PREF entertain FUT.1SG ten man GEN.PRN together

And if you win, then I will slaughter a sheep and treat you and ten other people".

4.1 æрбацудæнцæ , 'ма уæртæ памятник кæми ес , уой
 æрба- цуд -æнцæ ма уæртæ памятник кæми ес уой
 æрба- цуд₁ -æнцæ ма₂ уæртæ памятник кæми ес₁ уой₃
 PREF go PST.INTR.3PL and there (close) monument where EXT he,she.GEN

фæстети уæлæмæ иссудæнцæ .
 фæст -ет -и уæлæ -мæ ис- суд -æнцæ
 фæст -ет -и₂ уæлæ -мæ ис- цуд₁ -æнцæ
 behind,after PL.PRN INESS up, above ALL PREF go PST.INTR.3PL

They came, and there, where there is a monument, they went up.

4.2 Исхъæртгæнцæ , æма уоми минкый биццеутæ тургъи
 ис- хъæртт -æнцæ æма уоми минкый биццеу -т -æ тургъ -и
 ис- хъæрт -æнцæ æма уоми минкый биццеу -т -æ₁ тургъ -и₂
 PREF reach PST.INTR.3PL and there little boy PL NOM yard INESS

гъазтонцæ .
 гъазт -онцæ
 гъазт₂ -онцæ
 play PST.TR.3PL

They came, and boys were playing there in the yard.

4.3 Биццеутæ уони ку фæуидтонцæ , дууæ
 биццеу -т -æ уони ку фæу- уид -т -онцæ дуу -æ
 биццеу -т -æ₁ уони₂ ку фæ- уид -т -онцæ дуу -æ₁
 boy PL NOM they.GEN when PREF see PL PST.TR.3PL two NOM

лæгей , уæд бауадæнцæ æма зæрæндтæн загътонцæ
 лæг -ей уæд ба- уад -æнцæ æма зæрæнд -т -æн загът -онцæ
 лæг -ей уæд₁ ба- уад -æнцæ æма зæронд -т -æн₁ загът -онцæ
 man GEN.PRN then PREF run PST.INTR.3PL and old.age PL DAT say PST.TR.3PL

: « Бабатæ , дæлæ æндегæй дууæ иуазæги ,
 баба -т -æ дæлæ æндегæй дуу -æ иуазæг -и
 баба -т -æ₁ далæ æндегæй дуу -æ₁ иуазæг -и₁
 father,grandfather PL NOM down.over.there outside two NOM guest GEN

дууæ лæги бæхтæбæл лæууы ».

дуу -æ лæг -и бæх -т -æбæл лæу -уй
 дуу -æ₁ лæг -и₁ бæх -т -бæл лæу -уй
 two NOM man GEN horse PL SUPER stand PRS.3SG

When the boys saw them, the two men, they ran and told to the seniors: "Grandpas, there are two guests on the street, two men on horsebacks".

5.1 æма син еци бабатаæ загътонцæ : « Цотæ
 æма син еци баба -т -æ загът -онцæ
 æма син еци баба -т -æ₁ загът -онцæ
 and 3PL.ENCL.DAT that.DEM father,grandfather PL NOM say PST.TR.3PL

æрбасæ хонетæ , бæхтæ ба бафснайетæ ».
 æрба- сæ хон -етæ бæх -т -æ ба ба- фснай -етæ
 æрба- сæ₃ хон -етæ бæх -т -æ₁ ба ба- æфснай -етæ
 3PL.ENCL.GEN invite PRS.2PL horse PL NOM CONTR PREF store PRS.2PL

And then these old men said: "Go and bring them and tie their horses".

5.2 Æрбасæ худтонцæ , æма иуазæг кæддæридæр хъазар
 æрба- сæ худ -т -онцæ æма иуазæг кæддæридæр хъазар
 æрба- сæ₃ худ -т -онцæ æма иуазæг кæддæридæр хъазар
 3PL.ENCL.GEN invite TR PST.TR.3PL and guest always expensive

адтæй æма иуазгути хестæри хестæрти хæццæ æртиккагæн
 адтæй æма иуазгу -т -и хестæр -и хестæр -т -и хæццæ æртиккаг -æн
 адтæй æма иуазæг -т -и₁ хестæр -и₁ хестæр -т -и₁ хæццæ æртиккаг -æн₁
 be.PST.3SG and guest PL GEN elder GEN elder PL GEN together third DAT

исбадун кодтонцæ , кæстæри ба-кæстæрти хæццæ
 ис- бад -ун код -т -онцæ кæстæр -и ба кæстæр -т -и хæццæ
 ис- бад -ун₂ код -т -онцæ кæстæр -и₁ ба кæстæр -т -и₁ хæццæ
 PREF sit INF do TR PST.TR.3PL younger GEN CONTR younger PL GEN together

They brought them, as a guest has always been honored, and the elder of the guests was seated third with seniors, and the younger - with the young people.

6 Æгъдаумæ гæсгæ , иуазгути хестæраен ниуазæн
 æгъдау -мæ гæсгæ иуазгу -т -и хестæр -æн ниуаз -æн
 æгъдау -мæ гæсгæ иуазæг -т -и₁ хестæр -æн₁ ниуаз -æн₃
 custom ALL according.to guest PL GEN elder DAT drink NMLZ

равардтонцæ æма кувди барæ , æма
 ра- вард -т -онцæ æма кувд -и бар -æ æма
 ра- æвард -т -онцæ æма кувд -и₁ бар₁ -æ₁ æма
 PREF put,place TR PST.TR.3PL and feast GEN right,will NOM and

фæдздзурдта : « Аци бон , дан , æстæмæй -
 фæдз- дзурд -т -а аци бон дан æстæм -æй -
 фæ- дзурд₁ -т -а₁ аци бон₂ дан æстæм -æй
 PREF speak TR PST.TR.3SG this day according.to.smb's.words eighth ABL

астмæ кувд ... кувд ... кувд ке ес , уой
 аст -мæ кувд кувд кувд ке ес уой
 аст -мæ кувд кувд кувд ке₃ ес₁ уой₃
 eight ALL feast feast feast that EXT he,she.GEN

базудтон , фал , дан , уæ хъуæцæ
 ба- зуд -т -он фал дан уæ хъуæцæ
 ба- зуд -т -он₁ фал дан уæ₂ хъуæцæ
 PREF know,can TR PST.TR.1SG however according.to.smb's.words POSS.2PL smoke

фæрсæрдæмæ	цæмæн	цæуы	уой	ба	уин	æргом
фæрс æрдæ -мæ	цæмæн	цæу -й	уой	ба	уин	æргом
фарс ₂ æрдæг -мæ	цæмæн	цæ -уй	уой ₃	ба	уин ₁	æргом
side side ALL	why	go PRS.3SG	he,she.GEN	CONTR	2PL.ENCL.DAT	evident

зæгъун ».

зæгъ -ун

зæгъ -ун₃

say PRS.1SG

By aqdaу (custom) a nuazan (honorary glass) was brought to the eldest and he had to say a toast, and he said: "They say you have been sitting for eight days, I learned that you have a kuvd but your smoke is going to the side, and I'll tell you straight, why.

7.1 **Æма** , **дан** , **цæмæ** **гæсгæ** ?
 æма дан цæмæ гæсгæ
 æма дан цæмæ гæсгæ
 and according.to.smb's.words what.ALL according.to

And they said, why?

7.2 **Æма** , **дан** , **сумах** **аст** **бонемæ** **бадетæ** ,
 æма дан сумах аст бон -емæ бад -етæ
 æма дан сумах аст бон₂ -емæ бад -етæ
 and according.to.smb's.words you.NOM eight day ALL.PRN sit PRS.2PL

хуæретæ , **ниуазетæ** , **цийнæ** **кæнетæ** , **фал**
 хуæр -етæ ниуаз -етæ цийн -æ кæн -етæ фал
 хуæр₁ -етæ ниуаз -етæ цийн -æ₁ кæн -етæ фал
 eat PRS.2PL drink PRS.2PL joy NOM do PRS.2PL however
дан **сумахæн** **уæ** **рази** **ци** **ес** ,
 дан сумахæн уæ раз -и ци ес
 дан сумахæн уæ₁ раз -и₂ ци ес₁
 according.to.smb's.words you.PL.DAT 2PL.ENCL.GEN in front of INESS what EXT

уони **ка** **æрцæттæ** **кодта** , **уоци** **силгоймаги** **ном**
 уони ка æр- цæттæ код -т -а уоци силгоймаг -и ном
 уони₂ ка æр- цæттæ код -т -а₁ уоци силгоймаг -и₁ ном
 they.GEN who PREF ready do TR PST.TR.3SG that woman GEN respect

ба , **дан** , **не** **'ссирдтайтæ** **æма**
 ба дан не 'с- сирд -т -айтæ æма
 ба дан не₂ ис- -т -айтæ æма
 CONTR according.to.smb's.words NEG PREF TR PST.2PL and

уæбæл **бостæ** **кæнуй** .
 уæбæл бост -æ кæн -уй
 уæбæл бост -æ₁ кæн -уй
 2PL.ENCL.SUPER offence NOM do PRS.3SG

? "You have been sitting for eight days", - he says - "Entertain yourself, drink, rejoice, but you have not said a toast for the health of the woman who had cooked all that in front of you, and she had a grouch on you.

8.1 **'Ма** **уæ** **хъуæцæ** **фæрсæрдæмæ** **уомæн** **цæуй** .
 ма уæ хъуæцæ фæрс æрдæ -мæ уомæн цæу -й
 ма₂ уæ₂ хъуæцæ фарс₂ æрдæг -мæ уомæн цæ -уй
 and POSS.2PL smoke side side ALL he,she.DAT go PRS.3SG

And that's why your smoke is going to the side.

8.2	'Ма æрбахудтонцæ	æфсийни	йæ	размæ	
	ма æрба- худ -т -онцæ	æфсийн -и	йæ	раз -мæ	
	ма ₂ æрба- худ -т -онцæ	æфсийн -и ₁	æ ₂	раз -мæ	
	and PREF invite TR PST.TR.3PL	mistress GEN POSS.3SG	in front of ALL		
раин	арфæ	кодта	уæдта ин		
ра- ин	арф -æ	код -т -а	уæдта ин		
ра- ин	арф -æ ₁	код -т -а ₁	уæдта ₁ ин		
PREF 3SG.ENCL.DAT	blessing, greetings NOM	do TR PST.TR.3SG	after 3SG.ENCL.DAT		

ниуазæн равардта
ниуаз -æн ра- вард -т -а
ниуаз -æн₃ ра- æвард -т -а₁
drink NMLZ PREF put,place TR PST.TR.3SG
Then they invited the afsin, thanked her, and brought her a nuazan (honorary glass).

8.3	Æма æфсийнае ка'й	силгоймаг	е	
	æма æфсийн -æ ка 'й	силгоймаг е		
	æма æфсийн -æ ₁ ка æй ₁	силгоймаг е ₁		
	and mistress NOM who be.PRS.3SG	woman he,she		
ниммæйтæй	ниррохс æй	йæ	цæсгом	
ним- мæйт -æй	нир- рохс æй	йæ	цæсгом	
ни- -æй	ни- рохс æй ₁	æ ₂	цæсгом	
PREF PST.INTR.3SG	PREF light be.PRS.3SG	POSS.3SG	face	

райдзулдæй
ра- йдзулд -æй
ра- -æй
PREF PST.INTR.3SG
And afsin became happy, cheerful, she was pleased.

9.1	Сæ хъуæцæ дæр фæрсæрдæмæ нæбал цудæй	
	сæ хъуæцæ дæр фæрс æрдæ -мæ нæ- =бал цуд -æй	
	сæ ₂ хъуæцæ дæр фарс ₂ æрдæг -мæ нæ- =бал цуд ₁ -æй	
	POSS.3PL smoke FOC side side ALL NEG =any more go PST.INTR.3SG	
фал хæрдмæ цæун райдæдта	æма син	
фал хæрд -мæ цæ -ун ра- йдæд -т -а	æма син	
фал хæрд -мæ цæ -ун ₂ ра- идæд -т -а ₁	æма син	
however ascent ALL go INF PREF begin TR PST.TR.3SG	and 3PL.ENCL.DAT	
загъта : « Фæуидтайтæ силгоймаг мадæ - е		
загът -а фæу- уид -т -айтæ силгоймаг мад -æ е		
загът -а ₁ фæ- уид -т -айтæ силгоймаг мад -æ ₁ е ₁		
say PST.TR.3SG PREF see TR PST.2PL woman mother NOM he,she		

æй нимайгæ
æй нимай -гæ
æй₁ нимай -гæ
be.PRS.3SG respect CONV

Smoke started to go up, and not to the side, and he told them: "You see, the woman is a mother, and you always have to esteem her.

9.2	Уæ сæргъи лæууы	æма ин	йæ
уæ сæргъ -и лæу -уй	æма ин	йæ	
уæ ₁ сæргъ -и ₁ лæу -уй	æма ин	æ ₂	
2PL.ENCL.GEN at.the.head GEN stand PRS.3SG	and 3SG.ENCL.DAT	POSS.3SG	

ном	нæ	иссирдтайтæ		æма	макæдбал	бакæнтæ
ном	нæ	ис- сирд -т -айтæ		æма	макæд =бал	ба- кæн -т -æ
ном	нæ ₂	ис- -т -айтæ		æма	макæд =бал	ба- кæн -т -æ ₂
respect	NEG	PREF	TR SUBJ.2PL	and	never =any more	PREF do TR IMP.2SG

гъеуотæ ».

гъе ууотæ

гъе уотæ

so so

She serves you at the table, and you did not say a toast to her health. Don't ever do that again. "

10.1 **Уæхæн хабар адтæй ами , æма куд бадзубанди**
 уæхæн хабар адтæй ами æма куд ба- дзубанди
 уæхæн хабар адтæй ами æма куд ба- дзубанди
 such event,affair be.PST.3SG here and how PREF speech

кодтонцæ	еци	дууæ	барæги	уотемæйти	кæстæр
код -т -онцæ	еци	дуу -æ	барæг -и	уотемæй -т -и	кæстæр
код -т -онцæ	еци	дуу -æ ₁	барæг -и ₁	уотемæй -т -и ₁	кæстæр
do TR PST.TR.3PL	that.DEM	two NOM	rider GEN	in.this.way PL GEN	younger

фæххуæрди	æй	æма ин	гæнæн	нæбал
фæх- хуæрд -и	æй	æма ин	гæнæн	нæ- =бал
фæ- хуæрд ₁ -и ₁	æй ₁	æма ин	гæнæн	нæ- =бал
PREF eat	GEN	be.PRS.3SG	and 3SG.ENCL.DAT	possibility,means NEG =any more

адтæй	æма хæснаг	куд адтæй	уотæ бакодта
адтæй	æма хæсн -аг	куд адтæй	уотæ ба- код -т -а
адтæй	æма хæсн -аг	куд адтæй	уотæ ба- код -т -а ₁
be.PST.3SG	and bet	SUF how be.PST.3SG	so PREF do TR PST.TR.3SG

There was such a story, and they agreed, the younger lost, he had no choice, and as they agreed, so he did.

10.2 **Æма абони дæр ма , æвæццæгæн , бадунцæ , хуæрунцæ**
 æма абони дæр ма æвæццæгæн бад -унцæ хуæр -унцæ
 æма абони дæр ма₃ æвæццæгæн бад -унцæ хуæр₁ -унцæ
 and today FOC more probably sit PRS.3PL eat PRS.3PL

And up to now they are sitting, probably, and feasting.

Е æцæг адтæй æма нæ адтæй , уой цæмæй
е æцæг адтæй æма нæ адтæй уой цæмæй
е ₁ æцæг адтæй æма нæ ₂ адтæй уой ₃ цæмæй ₁
this truth be.PST.3SG and NEG be.PST.3SG he,she.GEN so that

базонæн уæдмæ ба сумах фæццæретаæ , мæ
ба- зон -æн уæд -мæ ба сумах фæц- цæр -етаæ мæ
ба- зон -æн ₂ уæд ₁ -мæ ба сумах фæ- цæр -етаæ мæ ₂
PREF know PRS.1PL then ALL CONTR you.NOM PREF live PRS.2PL POSS.1SG

дзæбæх кæстæртæ !

дзæбæх кæстæр -т -æ

дзæбæх кæстæр -т -æ₁

good younger PL NOM

And God let you live as long as we know whether it was in fact, or not!

Soslan Tekoyti biography (oral text)

Биография Сослана Текъойти (устный текст)

Recorded in 2008 in Zadalesk village, North Ossetia from Soslan Tekoyti, the resident of Zadalesk village

Записан в 2008 в селе Задалеск, Северная Осетия, у постоянного жителя с. Задалеск - Сослана Текъойти

Translated by Vova. Interlinearized by Arseniy Vydrin.

Расшифровывали текст: Вова, Арсений Выдрин. Глоссировал Арсений Выдрин

1.1 Ами райгурдан

ами ра- йгурд -ан
ами ра- йгурд -ан
here PREF be.born PST.1PL

We were born here.

1.2 Æз райгурдтæн

æз	ра-	йгурд	-тæн	мин	фараст	сæд	-и	æртин	фæндзæймаг
æз	ра-	йгурд	-тæн	мин ₂	фараст	сæд	-и ₁	æртин	фондз -æймаг
I	PREF	be.born	PST.INTR.1SG	thousand	nine	hundred	GEN	thirty	five ORD

анзи

анз -и

анз -и₂

year INESS

I was born in 1935.

1.3 Фиццаг маййи

фиццаг май -йи
фиццаг май -и₂
first May INESS

On the first of May.

1.4 Цардтæн

цард	-тæн	бийнонтæй	ами	гъæу	Задалескæ
цард ₂	-тæн	бийнонтæй	ами	гъæу	Задалеск -æ
live	PST.INTR.1SG	family	ABL	here	village Zadalesk NOM

We lived with the family here, in Zadalesk.

Here and further бийнонтæ is pronounced as бинойнтæ or бинонтæ.

1.5 Стур

стур	гъæу	адтæй	раздæр	берæ	адæм	си
устур	гъæу	адтæй	раз	-дæр ₃	берæ	адæм
big	village	be.PST.3SG	in front of	FOC	many	people

цардæй

цард -æй

цард₂ -æй

live PST.INTR.3SG

Before it was a big village, many people lived here.

1.6 Къæлхозтæ

къæлхоз	-т	-æ	гъе	уæд	хуæнхбæсти	гъе	уæд
колхоз	-т	-æ ₁	гъе	уæд ₁	хонх	бæст	-и ₂
collective.farm	PL	NOM	so	then	mountain place	INESS	so then

райгурдæнцæ

ра-	йгурд	-æнцæ	къæлхоз	-т	-æ	æртин	фæндзæймаг	анзи
ра-	йгурд	-æнцæ	колхоз	-т	-æ ₁	æртин	фондз -æймаг	анз -и ₂
PREF	be.born	PST.INTR.3PL	collective.farm	PL	NOM	thirty	five	ORD

Collective farms just appeared in mountains, collective farms, in 35th.

2.1	Гъе еци	къæлхозти		рæстæги	райгурдтæн	
	гъе еци	къæлхоз	-т -и	рæстæг -и	ра- йгурд -тæн	
	гъе еци	колхоз	-т -и ₁	рæстæг -и ₂	ра- йгурд -тæн	
	so that.DEM	collective.farm	PL GEN	time INESS	PREF be.born	PST.INTR.1SG

гъема .

гъема

гъема

well

I was born at the time of the collective farm appearance.

2.2	Къæлхоци		косгæ	,	къæлхоци		косгæ	мæ
	къæлхоз	-и	кос -гæ		къæлхоз	-и	кос -гæ	мæ
	колхоз	-и ₂	кос -гæ		колхоз	-и ₂	кос -гæ	мæ ₂
	collective.farm	INESS	work CONV		collective.farm	INESS	work CONV	POSS.1SG

дуйнебæл .

дуйне -бæл

дуйне -бæл

world SUPER

2.3	Къæлхоци	фæккустон		ку	устур	дæн	
	къæлхоз	-и	фæк- куст -он	ку	устур	дæн	
	колхоз	-и ₂	фæ- куст ₁ -он ₁	ку	устур	дæн	
	collective.farm	INESS	PREF work PST.TR.1SG	when	big	be.PRS.1SG	

I worked in a collective farm when I grew up.

The teller pronounces куд instead of ку.

2.4	Гъе фæццардан	,	цæрун	ку	райдæдтан	авд
	гъе фæц- цард -ан		цæр -ун	ку	ра- йдæд -т -ан	авд
	гъе фæ- цард ₂ -ан		цæр -ун ₂	ку	ра- идæд -т -ан	авд
	so PREF live PST.1PL		live INF	when	PREF begin TR PST.1PL	seven

анзи	ма	ку	рацудæй	,	уæд	скъолатæй	ами
анз -и	ма	ку	ра- цуд -æй		уæд	скъола -т -æй	ами
анз -и ₁	ма ₃	ку	ра- цуд ₁ -æй		уæд ₁	скъола -т -æй	ами
year GEN	more	when	PREF go PST.INTR.3SG		then	school PL ABL	here

авданзон	скъола	адтæй	Задалески	
авд анз -он	скъола	адтæй	Задалеск -и	
авд анз -он ₃	скъола	адтæй	Задалеск -и ₂	
seven year	ADJ	school	be.PST.3SG	Zadalesk INESS

We lived, when we started to live (here), when 7 years passed, (the only) 7-grade school was in Zadalesk.

2.5	Ма йе уордæмæ	бацудтæн	,	бийнонтæй	адтан	
	ма йе уордæ -мæ	ба- цуд -тæн		бийнонт -æй	адтан	
	ма ₂ е ₁ уордæг -мæ	ба- цуд ₁ -тæн		бийнонт -æй	адтан	
	and this there	ALL PREF go	PST.INTR.1SG	family	ABL	be.PST.1PL

æхсæз бийнойнаги .

æхсæз бийнойнаг -и

æхсæз бийнойнаг -и₁

six family member GEN

I went there, our family had 6 people.

бийнонтæй is pronounced as бинонтæй; бийнойнаги is pronounced as бинойнаги

йе can't be heard in the record.

2.6	Адтан	мадæ	ма	фидæ	,	мадæн	ма	фидæн	
	адтан	мад -æ	ма	фид -æ		мад -æн	ма	фид -æн	
	адтан	мад -æ ₁	ма ₂	фид -æ ₁		мад -æн ₁	ма ₂	фид -æн ₁	
	be.PST.1PL	mother NOM	and	father NOM		mother DAT	and	father DAT	
	райгурдæй		æхсæз	дæр	,	фулдæр	адтан	, ма	си
	ра- йгурд -æй		æхсæз	дæр		фулдæр	адтан	ма	си
	ра- йгурд -æй		æхсæз	дæр		фулдæр	адтан	ма ₂	си ₅
	PREF be.born PST.INTR.3SG	six	FOC	more		be.PST.1PL	but	3PLENCL.ABL	

дууæ нæ фæццардæй
дуу -æ нæ фæц- цард -æй
дуу -æ₁ нæ₂ фæ- цард₂ -æй
two NOM NEG PREF live PST.INTR.3SG
I had mother and father, they had 6 children, but 2 died.

2.7	Цуппаремæй	ба	цæрун	райдæдтан	,	æз	адтан	
	цуппар -емæй	ба	цæр -ун	ра- йдæд -т -ан		æз	адтан	
	цуппар -емæй	ба	цæр -ун ₂	ра- идæд -т -ан		æз	адтан	
	four ABL.PRN	CONTR	live INF	PREF begin TR PST.1PL		I	be.PST.1PL	
	сæ	хестæр	, гъе	уотемæй				
	сæ	хестæр	гъе	уотемæй				
	сæ ₂	хестæр	гъе	уотемæй				
	POSS.3PL	elder	so	in.this.way				

There were four of us living together, I was the elder, like this.

3.1	Ма	цæргæ	рацудан	
	ма	цæр -гæ	ра- цуд -ан	
	ма ₂	цæр -гæ	ра- цуд ₁ -ан	
	and live CONV	PREF go	PST.1PL	

And we lived.

3.2	Цард	адтæй	зингомау	,	мин	фараст	сæди	цуппор
	цард	адтæй	зин -гомау		мин	фараст	сæд -и	цуппор
	цард ₁	адтæй	зин -гомау		мин ₂	фараст	сæд -и ₁	цуппор
	life	be.PST.3SG	difficult	SUF	thousand	nine	hundred GEN	forty
	еумæйаг	анзи	дууин	дуккаг	зонетæй	июни		
	еу -мæйаг	анз -и	дууин	дуккаг	зон -етæй	июн -и		
	еу ₂ -æймаг	анз -и ₂	дууин	дуккаг	зон -етæ	июн -и ₂		
	one ORD	year INESS	twenty	second	know,can	PRS.2PL	June INESS	

	райдæдта	тугъд	
	ра- йдæд -т -а	тугъд	
	ра- идæд -т -а ₁	тугъд ₁	
	PREF begin TR PST.TR.3SG	war	

The life was difficult, in 1941, on the 22nd of June, you know, the was began.

It should be фидæд instead of еумæйаг. еумæйаг is derived from ey 'one' and the ordinal suffix -æймаг / -мæйаг. Instead of зонетæ the form зонетæй is used.

Цуппори is pronounced instead of цуппор.

3.3	Ма	еци	тугъди	ардигæй	рандæнцæ	хъæбæр	берæ
	ма	еци	тугъд -и	ардигæй	ра- нд -æнцæ	хъæбæр	берæ
	ма ₂	еци	тугъд ₁ -и ₂	ардигæй	ра- æнд -æнцæ	хъæбæр	берæ
	and that.DEM	war	INESS	from.here	PREF outside PST.INTR.3PL	very	many

дзæбæх	фæсæвæд	,	ма	еци	фæсæвæдæн	сæ	æмбес	дæр
дзæбæх	фæсæвæд		ма	еци	фæсæвæд -æн	сæ	æмбес	дæр
дзæбæх	фæсæвæд		ма ₂	еци	фæсæвæд -æн ₁	сæ ₂	æмбес	дæр
good	young.people		and	that.DEM	young.people DAT	POSS.3PL	half	FOC

нæбал сæздахтæй

нæ- =бал с- æздахт -æй

нæ- =бал ис- æздахт₂ -æй

NEG =any more PREF return PST.INTR.3SG

During that was a lot of good young people left this place and less than half of them came back.

3.4 Тугъдæнцæ гъе ма ...

тугъд -æнцæ гъе ма

тугъд₂ -æнцæ гъе ма₂

wage.war PST.INTR.3PL so and

They fought.

4.1	Гъе	уотемæй	æз	устур	кодтан	хæдзари	бийнонтæ	мадæ
	гъе	уотемæй	æз	устур	код -т -ан	хæдзар -и	бийнонт -æ	мад -æ
	гъе	уотемæй	æз	устур	код -т -ан	хæдзар -и ₁	бийнонт -æ ₁	мад -æ ₁
	so	in.this.way	I	big	do TR PST.1PL	house GEN	family NOM	mother NOM

ма	фидæ	,	фидæ	сæйгæ	фидæ	адтæй
ма	фид -æ		фид -æ	сæй -гæ	фид -æ	адтæй
ма ₂	фид -æ ₁		фид -æ ₁	сæй -гæ	фид -æ ₁	адтæй
and	father NOM		father NOM	be.ill CONV	father NOM	be.PST.3SG

So, we were growing up, the family, mother and father, father was ill.

After кодтан one can hear ба or та.

There is no agreement by number in the beginning of the sentence. It should be either æз (I) кодтон (1SG) or мах (we) кодтан (1PL)

4.2	Мадæн	хæссуйнæгтæ	адтæй	цуппар	сувæллони
	мад -æн	хæсс -уйнæг -т -æ	адтæй	цуппар	сувæллон -и
	мад -æн ₁	хæсс -уйнаг -т -æ ₁	адтæй	цуппар	сувæллон -и ₁
	mother DAT	carry/take.away PART.FUT PL NOM	be.PST.3SG	four	child GEN

æз	сæ	хестæр	уотемæй	косун	райдæдтан
æз	сæ	хестæр	уотемæй	кос -ун	ра- йдæд -т -ан
æз	сæ ₂	хестæр	уотемæй	кос -ун ₂	ра- идæд -т -ан
I	POSS.3PL	elder	in.this.way	work INF	PREF begin TR PST.1PL

Mother had to feed four kids, I was the elder, and we started to work.

4.3	Скъоламæ	дæр	цудтæн	гъе	уæддæр	æнхус	кодтон
	скъола -мæ	дæр	цуд -тæн	гъе	уæддæр	æнхус	код -т -он
	скъола -мæ	дæр	цуд ₁ -тæн	гъе	уæддæр	æнхус	код -т -он ₁
	school ALL	FOC	go PST.INTR.1SG	so	nevertheless	help	do TR PST.TR.1SG

куд	скъоладзау	уотемæй	мадæ	ма	фидæн
куд	скъоладзау	уотемæй	мад -æ	ма	фид -æн
куд	скъолдзау	уотемæй	мад -æ ₁	ма ₂	фид -æн ₁
how	school.student	in.this.way	mother NOM	and	father DAT

I attended school and tried to help them, my mother and father, I was a schoolboy

4.4	Ма	уотемæй	цардан	зинæй	уæззау	зингомай	адтæй
	ма	уотемæй	цард -ан	зин -æй	уæззау	зин -гомай	адтæй
	ма ₂	уотемæй	цард ₂ -ан	зин -æй	уæззау	зин -гомай	адтæй
	and	in.this.way	live PST.1PL	difficult ABL	heavy	difficult	SUF be.PST.3SG

хъæбæр тугъди рæстæги
хъæбæр тугъд -и рæстæг -и
хъæбæр тугъд₁ -и₁ рæстæг -и₂
very war GEN time INESS

We liked like this, it was very hard during the war.

5.1 Ма рандæнцæ нæ дзæбæхдæр фæсæвæд :
ма ра- нд æнцæ нæ дзæбæх -дæр фæсæвæд
ма₂ ра- æнд æнцæ нæ₄ дзæбæх -дæр₂ фæсæвæд
and PREF outside be.PRS.3PL POSS.1PL good COMPAR young.people

фидиæнсувæрæй дæр æнæуой хæстæгæй дæр мæнæ ами ци
фид -и æнсувæр -æй дæр æнæуой хæстæг -æй дæр мæнæ ами ци
фид -и₁ æнсувæр -æй дæр æнæуой хæстæг -æй дæр мæнæ ами ци
father GEN own.brother ABL FOC just relative ABL FOC there,that.is here what

хæдзарæй дзорун етæ адтæнцæ ме
хæдзар -æй дзор -ун етæ адтæнцæ ме
хæдзар -æй дзор -ун₃ етæ адтæнцæ ме
house ABL speak PRS.1SG they,those be.PST.3PL POSS.1SG

æмхуæрифуртгæ , хуæрти цæуæт
æм- хуæр -и фурт -т -æ хуæр -т -и цæуæт
æм- хуæр₂ -и₁ фурт -т -æ₁ хуæр₂ -т -и₁ цæуæт
COM sister GEN son PL NOM sister PL GEN descendants

The best young people went to the front: my uncles, relatives, the family which I'm talking about, my cousins.

5.2 Ма етæ дæр рандæнцæ дуумæй здæхгæ дæр
ма етæ дæр ра- нд æнцæ дуу -емæй здæх -гæ дæр
ма₂ етæ дæр ра- æнд æнцæ дуу -емæй æздæх -гæ дæр
and they,those FOC PREF outside be.PRS.3PL two ABL.PRN return CONV FOC

нæбал искодтонцæ
нæ- =бал ис- код -т -онцæ
нæ- =бал ис- код -т -онцæ
NEG =any more PREF do TR PST.TR.3PL

The two of them also went to the front and they didn't come back.

5.3 Шамиль æма Бадели
Шамиль æма Бадели
Шамиль æма Бадели
Shamil and Badeli

They were Shamil and Badeli.

6.1 Цардан фараст къласи фæддæн зинтæй
цард -ан фараст кълас -и фæд- дæн зин -т -æй
цард₂ -ан фараст кълас -и₁ фæ- дæн зин -т -æй
live PST.1PL nine year,grade,form GEN PREF be.PRS.1SG difficult PL ABL

ахур кодтан хъæбæр зингомай адтæй рæстæг
ахур код -т -ан хъæбæр зин -гомай адтæй рæстæг
ахур код -т -ан хъæбæр зин -гомай адтæй рæстæг
learning do TR PST.1PL very difficult SUF be.PST.3SG time

We lived, I completed 9 grades, it was hard to study, it was very hard, it was difficult time.

6.2 Гъе уотемæй ма фараст къласи ку фæддæн гъе уæдта
гъе уотемæй ма фараст кълас -и ку фæд- дæн гъе уæдта
гъе уотемæй ма₂ фараст кълас -и₁ ку фæ- дæн гъе уæдта₁
so in.this.way and nine year,grade,form GEN when PREF be.PRS.1SG so after

паддзахи		службæмæ		рандæдæн	
паддзах	-и	служб	-æмæ	ра- нд	-æ дæн
паддзах	-и ₁	служба	-мæ	ра- æнд	-æ ₁ дæн
king,ruler	GEN	service,job	ALL	PREF outside	NOM be.PRS.1SG

So, when I completed 9 grades, I went to the army.

6.3 Службæмæ **мæ** **агурдтонцæ** **дæ** **ихæс**

служб	-æмæ	мæ	агурд	-т -онцæ	дæ	ихæс
служба	-мæ	мæ ₁	агурд	-т -онцæ	дæ ₃	ихæс
service,job	ALL	1SG.ENCL.GEN	demand	TR PST.TR.3PL	POSS.2SG	duty,task,debt

бафедæ **зæгъгæ**

ба-	фед	-æ	зæгъ	-гæ
ба-	фед	-æ ₂	зæгъ	-гæ
PREF	pay	IMP.2SG	say	CONV

They demanded me to the military service, saying "you have to pay your duty"
The teller pronounce службæ, not службæмæ. дæ is not pronounced.

6.4 Ма гъе уоми æртæ анзи ма æртæ мæйи

ма	гъе	уоми	æрт	-æ	анз	-и	ма	æрт	-æ	мæй	-и
ма ₂	гъе	уоми	æрт	-æ ₁	анз	-и ₁	ма ₂	æрт	-æ ₁	мæй	-и ₁
and	so	there	three	NOM	year	GEN	and, but, for, that	three	NOM	month	GEN

баслужбæ **кодтон**

ба-	служб	-æ	код	-т -он
ба-	служба	-æ ₁	код	-т -он ₁
PREF	service,job	NOM	do	TR PST.TR.1SG

And there I served for 3 years and 3 months.

6.5 Гъе уотемæй æрцудтæн фæстæмæ аци гъæубæстæмæ

гъе	уотемæй	æр-	цуд	-тæн	фæстæмæ	аци	гъæу	бæст	-æмæ
гъе	уотемæй	æр-	цуд ₁	-тæн	фæстæмæ	аци	гъæу	бæст	-мæ
so	in.this.way	PREF	go	PST.INTR.1SG	back	this	village	place	ALL

къæлхоз а бууати мæгур адтæй къæлхоз

къæлхоз	а	бууат	-и	мæгур	адтæй	къæлхоз
колхоз	а	бууат	-и ₂	мæгур	адтæй	колхоз
collective.farm	this	place	INESS	poor	be.PST.3SG	collective.farm

So, I came back to the village, the collective farm in that place was very poor, the collective farm.
Instead of бууати can be æбууати. The native speaker transcribed it as æбууати (his place).

7.1 Тугъди фæсте ма гъе уотемæй син звенæводтæй

тугъд	-и	фæсте	ма	гъе	уотемæй	син	звенæвод	-т -æй
тугъд ₁	-и ₁	фæсте	ма ₂	гъе	уотемæй	син	звенæвод	-т -æй
war	GEN	behind	and	so	in.this.way	3PL.ENCL.DAT	workteam.leader	PL ABL

мæ ниввардтонцæ

мæ	нив-	вард	-т -онцæ
мæ ₁	ни-	æвард	-т -онцæ
1SG.ENCL.GEN	PREF	put,place	TR PST.TR.3PL

After the war they made me workteam leader.
Not clear, why звенæвод is in PL.

7.2 Ма косун райдæдтон звенæводтæй уой

ма	кос	-ун	ра-	йдæд	-т -он	звенæвод	-т -æй	уой
ма ₂	кос	-ун ₂	ра-	идæд	-т -он ₁	звенæвод	-т -æй	уой ₃
and	work	INF	PREF	begin	TR PST.TR.1SG	workteam.leader	PL ABL	he,she.GEN

фæсте	бригадирæй	уой	фæстæмæ	силсаветти	гъæуи
фæсте	бригадир -æй	уой	фæстæмæ	силсавет -и	гъæу -и
фæсте	бригадир -æй	уой ₃	фæстæмæ	сельсовет -и ₁	гъæу -и ₁
behind	team.leader ABL	he,she.GEN	back	village.council GEN	village GEN

сæрдар **искодтонцæ**
сæрдар ис- код -т -онцæ
сæрдар ис- код -т -онцæ
chairman,boss PREF do TR PST.TR.3PL

And I began to work as workteam leader, then as foreman, after it they made me chairman of the village council.
Not clear, why звеновод is in PL.

7.3 Гъе	ма	уотемæй	кустон	мæнæ	гъæуи	хуарздзийнадæбæл
гъе	ма	уотемæй	куст -он	мæнæ	гъæу -и	хуарз -дзийнад -æбæл
гъе	ма ₂	уотемæй	куст ₁ -он ₁	мæнæ	гъæу -и ₁	хуарз -дзийнад -бæл
so	and	in.this.way	work PST.TR.1SG	there,that.is	village GEN	good NMLZ SUPER

I started to work for the benefit of the village.

8 Ма	берæ	ес	дзубандитæ	кæнешнæ	фал	уæддæр	сæ
ма	берæ	ес	дзубанди -т -æ	кæнешнæ	фал	уæддæр	сæ
ма ₂	берæ	ес ₁	дзубанди -т -æ ₁		фал	уæддæр	сæ ₃
and	many	EXT	speech PL NOM	however	nevertheless	3PL.ENCL.GEN	

цубурæй **гъе** **уотæ** **радзурдтон**
цубур -æй гъе уотæ ра- дзурд -т -он
цубур -æй гъе уотæ ра- дзурд₁ -т -он₁
short ABL so so PREF speak TR PST.TR.1SG

IOf course, have a lot of stories to tell you, I told you all of it in short.

9.1 Бийнонтæ	ан	абони	службæ	кодтон
бийнонт -æ	ан	а бон -и	служб -æ	код -т -он
бийнонт -æ ₁	ан	а бон ₂ -и ₂	служба -æ ₁	код -т -он ₁
family NOM	be.PRS.1PL	this day INESS	service.job NOM	do TR PST.TR.1SG

гъе **уотемæй** **силгоймаги** **хæццæ** **базонгæ** **дæн**
гъе уотемæй силгоймаг -и хæццæ ба- зон -гæ дæн
гъе уотемæй силгоймаг -и₁ хæццæ ба- зон -гæ дæн
so in.this.way woman GEN together PREF know CONV be.PRS.1SG

We are a family, when I served (in the army), I met a woman.

9.2 Кизги	хæццæ	ма	мæ	хæццæ	йе	дæр
кизг -и	хæццæ	ма	мæ	хæццæ	йе	дæр
кизг -и ₁	хæццæ	ма ₂	мæ ₁	хæццæ	е ₁	дæр
girl GEN	together	and	1SG.ENCL.GEN	together	he,she	FOC

иссудæй **ма** **еумæ** **цæрæн**
ис- суд -æй ма еумæ цæр -æн
ис- цуд₁ -æй ма₂ еумæ цæр -æн₂
PREF go PST.INTR.3SG and together live PRS.1PL

With a girl and she came back with me, and we are living together.

9.3 Абони	дзæбæх	цæрæн	цæуæt	нин	ес	цæуæти
абони	дзæбæх	цæр -æн	цæуæt	нин	ес	цæуæt -и
абони	дзæбæх	цæр -æн ₂	цæуæt	нин	ес ₁	цæуæt -и ₁
today	good	live PRS.1PL	descendants	1PL.ENCL.DAT	EXT	descendants GEN

цæуæт	нин	ес
цæуæт	нин	ес
цæуæт	нин	ес ₁
descendants	1PL.ENCL.DAT	EXT

Now we live well, we have kids and we have grandchildren.

9.4 Правнучкитæ дæр ма нин ес

правнучки	-т -æ	дæр	ма	нин	ес
правнучки	-т -æ ₁	дæр	ма ₃	нин	ес ₁
great.granddaughters	PL NOM	FOC	more	1PL.ENCL.DAT	EXT

We also have great granddaughters.

9.5 Гъе уæхæнттæ цæрæн дзæбæх абони цард лæгъуз нæй

гъе	уæхæн	-тт -æ	цæр	-æн	дзæбæх	абони	цард	лæгъуз	нæй
гъе	уæхæн	-т -æ ₁	цæр	-æн ₂	дзæбæх	абони	цард ₁	лæгъуз	нæй
so	such	PL NOM	live	PRS.1PL	good	today	life	foul	be.PRS.3SG.NEG

æрмæстдæр	общий	ку	адтæй	цард	хуæздæр	уæд	адтæй		
æрмæст -дæр	общий	ку	адтæй	цард	хуæз -дæр	уæд	адтæй		
æрмæст -дæр ₃	общий	ку	адтæй	цард ₁	хуарз -дæр ₂	уæд ₁	адтæй		
only	FOC	common	when	be.PST.3SG	life	good	COMPAR	then	be.PST.3SG

So it goes, we live well, the life is not bad, but when the life was common, it was better.

9.6 Советский власть ку адтæй уæд кæрæдзей фулдæр

советский	власть	ку	адтæй	уæд	кæрæдзей	фулдæр
советский	власть	ку	адтæй	уæд ₁	кæрæдзей	фулдæр
Soviet	authority,power	when	be.PST.3SG	then	RCP.GEN	more

уарзтан

уарзт	-ан
уарзт ₁	-ан
love.PST	PST.1PL

We loved each other more during the Soviet power.

9.7 Ма гъе уæбæл цубурæй фæцан нæ дзубанди æндæр

ма	гъе	уæбæл	цубур	-æй	фæц-	ан	нæ	дзубанди	æндæр
ма ₂	гъе	уæбæл	цубур	-æй	фæ-	ан	нæ ₄	дзубанди	æндæр
and	so	2PL.ENCL.SUPER	short	ABL	PREF	be.PRS.1PL	POSS.1PL	speech	other

гъе	нур	ма	цæбæл	радзорон
гъе	нур	ма	цæбæл	ра- дзор -он
гъе	нур	ма ₃	цæбæл	ра- дзор -он ₂
so	now	more	what.SUPER	PREF speak SUBJ.1SG

At that point, shortly, we stop our conversation, what else shall I tell (you)?

10 Вова , ци ма син зæгъон ?

вова	ци	ма	син	зæгъ	-он
	ци	ма ₃	син	зæгъ	-он ₂
	what	more	3PL.ENCL.DAT	say	SUBJ.1SG

Vova, what else shall I tell them?

11 Ести ма син радзорæ

ести	ма	син	ра- дзор -æ
ести	ма ₃	син	ра- дзор -æ ₂
something	more	3PL.ENCL.DAT	PREF speak IMP.2SG

[Vova:] Tell them something else.

12	Ести	ма	син	радзорæ
	ести	ма	син	ра- дзор -æ
	ести	ма ₃	син	ра- дзор -æ ₂
	something	more	3PL.ENCL.DAT	PREF speak IMP.2SG

[grandma Fenja:] Tell them something else.

13.1	Мæнæ	ами	гъæубæсти	цæрæн	ка	ма	си
	мæнæ	ами	гъæу бæст -и	цæр -æн	ка	ма	си
	мæнæ	ами	гъæу бæст -и ₂	цæр -æн ₂	ка	ма ₃	си ₂
	there,that.is	here	village place INESS	live PRS.1PL	who	more	3SG.ENCL.INESS

байзадæй	аци	гъæуи	етæ	кæрæдзей	берæ	уарзунцæ
ба- йзад -æй	аци	гъæу -и	етæ	кæрæдзей	берæ	уарз -унцæ
ба- йзад -æй	аци	гъæу -и ₂	етæ	кæрæдзей	берæ	уарз -унцæ
PREF stay PST.INTR.3SG	this	village INESS	they,those	RCP.GEN	many	love PRS.3PL

[Soslan:] We live in this village and those who live in this village, they respect each other.

13.2	Мæнæ	аци	хæдзари	бадæн	гъе	уоми	хестæр	мадæй
	мæнæ	аци	хæдзар -и	бад -æн	гъе	уоми	хестæр	мад -æй
	мæнæ	аци	хæдзар -и ₂	бад -æн ₂	гъе	уоми	хестæр	мад -æй
	there,that.is	this	house INESS	sit PRS.1PL	so	he, she.INESS	elder	mother ABL

ес	йе'	мбалæй	раги	фæххецæнæй
ес	йе'	мбал	-æй раги	фæх- хецæн æй
ес ₁	æ ₂	æмбал	-æй раги	фæ- хецæн æй ₁
EXT	POSS.3SG	comrade,companion	ABL early	PREF separate be.PRS.3SG

In the house we se sit now, there is the mother, she was left by her husband (lit. companion) early.

Not sure about гъе уоми, but it fits the meaning of the sentence.

13.3	Æвеппайди	ибæл	рауадæй	гъуддаг	ма	гъе
	æвеппайди	ибæл	ра- уад -æй	гъуддаг	ма	гъе
	æвеппайди	ибæл	ра- уад -æй	гъуддаг	ма ₂	гъе
	sudden,unexpected	3SG.ENCL.SUPER	PREF run PST.INTR.3SG	affair,event	and	so

уотемæй	йе'	мбали	хæццæ	набал	æй
уотемæй	йе'	мбал	-и хæццæ	на- =бал	æй
уотемæй	æ ₂	æмбал	-и ₁ хæццæ	на- =бал	æй ₁
in.this.way	POSS.3SG	comrade,companion	GEN together	NEG =any more	be.PRS.3SG

Suddenly, it fell out that she stayed alone (lit. with out her companion)

13.4	Фал	фæззианæй	йе'	мбал	фал
	фал	фæз- зиан æй	йе'	мбал	фал
	фал	фæ- зиан æй ₁	æ ₂	æмбал	фал
	however	PREF deceased	be.PRS.3SG	POSS.3SG	comrade,companion

си	цæуæt	ба	дзæбæх	цæуæt	райгурдæй
си	цæуæt	ба	дзæбæх	цæуæt	ра- йгурд -æй
си ₅	цæуæt	ба	дзæбæх	цæуæt	ра- йгурд -æй
3PL.ENCL.ABL	descendants	CONTR	good	descendants	PREF be.born PST.INTR.3SG

He died, her companion, but she gave birth to their good children

Evidently, not йе 'мбал, but just æмбал.

13.5	Цуппар	биццеуи	ма	кизгæ	ма	алкедæр	си	бууати
	цуппар	биццеу -и	ма	кизг -æ	ма	алке дæр	си	бууат -и
	цуппар	биццеу -и ₁	ма ₂	кизг -æ ₁	ма ₂	алке дæр	си ₅	бууат -и ₂
	four	boy GEN	and	girl NOM	and	any FOC	3PL.ENCL.ABL	place INESS

йæй

йæй

æй₁

be.PRS.3SG

Four boys and one girl, everyone of them are settled in life.

Possibly си бууат æй.

13.6	Мæнæ	сæ			иннетæ		замманай	дзæбæх	
	мæнæ	сæ			инн	-ет	-æ	замманай	дзæбæх
	мæнæ	сæ ₁			инн	-ет	-æ ₁	замманай	дзæбæх
	there,that.is	POSS.3PL/3PL.ENCL.GEN			other	PL.PRN	NOM	wonderful	good
	цæуæт	кæцитæн	абони	дæр	ма	разамунд	дæдтуй	дæлæ	
	цæуæт	кæци	-т	-æн	абони	дæр	ма	разамунд	дæдт -уй
	цæуæт	кæци	-т	-æн ₁	абони	дæр	ма ₃	разамунд	дæтт -уй
	descendants	which	PL	DAT	today	FOC	more	guidance	give PRS.3SG
	сæ	мадæ	Ефена						
	сæ	мад	-æ	Ефена					
	сæ ₂	мад	-æ ₁						
	POSS.3PL	mother	NOM						

There others, wonderful, good generation which is guide by their mother Efena (the translation is not clear).

кæцитæн - possibly should be кæцæмæнти.

13.7	Хъаурæгин		адæймаг	зундгин		адæймаг	аразуй	
	хъаур	-æ	-гин	адæймаг	зунд	-гин	адæймаг	араз -уй
	хъаур	-æ ₁	-гин	адæймаг	зунд	-гин	адæймаг	араз -уй
	force, energy	NOM	ADJ	man	mind,knowledge	ADJ	man	produce PRS.3SG
	сæ							
	сæ							
	сæ ₃							
	3PL.ENCL.GEN							

She is a strong and wise woman, she guides them.

13.8	Алли	киндзитæ		имæ		дзæбæх	киндзитæ	ма
	алли	киндз	-ит	-æ	имæ	дзæбæх	киндз	-ит -æ
	алли	киндз	-т	-æ ₁	имæ	дзæбæх	киндз	-т -æ ₁
	every	daughter in law	PL	NOM	3SG.ENCL.ALL	good	daughter in law	PL NOM and
	имæ	хуарз	игъосунцæ	йæ	цæуæт	дæр	имæ	
	имæ	хуарз	игъос	-унцæ	йæ	цæуæт	дæр	имæ
	имæ	хуарз	игъос	-унцæ	æ ₂	цæуæт	дæр	имæ
	3SG.ENCL.ALL	good	listen	PRS.3PL	POSS.3SG	descendants	FOC	3SG.ENCL.ALL
	дзæбæх	игъосунцæ						
	дзæбæх	игъос	-унцæ					
	дзæбæх	игъос	-унцæ					
	good	listen	PRS.3PL					

All daughters-in-law, good daughters-in-law obey her and children also obey her.

Instead of йæ цæуæт one can hear а цæуæт.

14.1	Гъема	нæ	гъæубæстæ	дæр	гъе	уæхæн	дзæбæх	гъæубæстæ
	гъема	нæ	гъæу бæст -æ	дæр	гъе	уæхæн	дзæбæх	гъæу бæст -æ
	гъема	нæ ₄	гъæу бæст -æ ₁	дæр	гъе	уæхæн	дзæбæх	гъæу бæст -æ ₁
	well	POSS.1PL	village place	NOM	FOC	so	such	good

village place NOM

æнцæ	кæрæдземæ	фæккæсун	дæр	хуарзæй	дзæбæхæй	кæсунцæ
æнцæ	кæрæдземæ	фæк- кæс -ун	дæр	хуарз -æй	дзæбæх -æй	кæс -унцæ
æнцæ	кæрæдземæ	фæ- кæс ₂ -ун ₂	дæр	хуарз -æй	дзæбæх -æй	кæс ₂ -унцæ
be.PRS.3PL	RCP.ALL	PREF look INF	FOC	good ABL	good ABL	look PRS.3PL

People in the village are good, if one needs help, they help each other out of kindness.

The beginning of the sentence the native speaker transcribed as гъе мæнæ 'well'.

14.2 Ести æнхусдзийнадæ ку багъæуй гъе уæд
ести æнхус -дзийнад -æ ку ба- гъæ -уй гъе уæд
ести æнхус -дзийнад -æ ₁ ку ба- гъæ -уй гъе уæд ₁
something help NMLZ NOM if PREF be necessary PRS.3SG so then

кæрæдземæ рауайунцæ

кæрæдземæ ра- уай -унцæ

кæрæдземæ ра- уай₂ -унцæ

RCP.ALL PREF run PRS.3PL

If someone needs some help, they come and help each other.

14.3 Мæ машиный рацурхунтæ æндæрдæр гъе уотемæй
мæ машиный -и ра- цурх -ун -т -æ æндæрдæр -дæр гъе уотемæй
машин -и ₂ ра- цурх -ун ₂ -т -æ ₁ æндæрдæр -дæр ₃ гъе уотемæй
car/truck INESS PREF put,lav,pile INF PL NOM other FOC so in.this.way

кæрæдзæбæл дзæбæх архайунцæ

кæрæдзæбæл дзæбæх архай -унцæ

кæрæдзæбæл дзæбæх архай -унцæ

RCP.SUPER good act,try,endeavour PRS.3PL

[For example,] to put something in the truck; in this way they help each other a lot.

Рацурхунтæ - evidently, should be рацурхунцæ (PREF.PUT.PST.3PL). Мæ evidently is ма 'and'.

15.1 Берæ хуарз фæсæвæд си ес
берæ хуарз фæсæвæд си ес
берæ хуарз фæсæвæд си ₂ ес ₁
many good young.people 3SG.ENCL.INESS EXT

We have very good young people.

15.2 Сæ хæццæ цæрун æнгъезуй игъосунцæ хестæртæмæ
сæ хæццæ цæр -ун æнгъез -уй игъос -унцæ хестæр -т -æмæ
сæ ₂ хæццæ цæр -ун ₂ æнгъез -уй игъос -унцæ хестæр -т -мæ
POSS.3PL together live INF may PRS.3SG listen PRS.3PL elder PL ALL

лæмбунæг

лæмбунæг

лæмбунæг

attentive,conscientious

It is easy to live with them, they listen carefully to the elders.

15.3 Е уæхæн дзæбæх фæсæвæд æнцæ сæвæддæр
е уæхæн дзæбæх фæсæвæд æнцæ сæвæд дæр
е ₁ уæхæн дзæбæх фæсæвæд æнцæ дæр
this such good young.people be.PRS.3PL FOC

Our young people are so good.

сæвæддæр - should be фæсæвæд-дæр (young people-FOC)

16 **Ес** **наема** **ами** **кувдтитæ** **фæккæнæн** , **кувдтитæмæ**
 ес **наема** **ами** **кувдт** -ит -æ **фæк-** **кæн** -æн **кувдт** -ит -æмæ
 ес₁ **наема** **ами** **кувд** -т -æ₁ **фæ-** **кæн** -æн₂ **кувд** -т -мæ
 EXT 1PL.ENCL.ALL here feast PL NOM PREF do PRS.1PL feast PL ALL

бацæттæ **кæнæн** **нахе**
 ба- **цæттæ** **кæн** -æн **нахе**
 ба- **цæттæ** **кæн** -æн₂ **нахе**₂
 PREF ready do PRS.1PL 1PL.REFL.GEN
 Here we make feasts, we prepare for feasts.

17 **Еци** **кувдтити** **дæр** **Уасгергиги** **кувд** **фæууй**
 еци **кувдт** -ит -и **дæр** **Уасгерги** :г -и **кувд** **фæ-** **у** -уй
 еци **кувд** -т -и₁ **дæр** **Уасгерги** -и₁ **кувд** **фæ-** **у** -уй
 that.DEM feast PL GEN FOC St.George GEN feast PREF be PRS.3SG

Among other holidays we have the holiday of st. George.

18 **Ма** **æргæнизовæнæ** **дзæбæхæй** **бакосунцæ** ,
 ма **æргæнизовæнæ** **дзæбæх** -æй **ба-** **кос** -унцæ
 ма₂ **дзæбæх** -æй **ба-** **кос** -унцæ
 and good ABL PREF work PRS.3PL

байархайунцæ , **цæмæй** **маке** **рагъаст** **кæна**
 ба- **йархай** -унцæ **цæмæй** **маке** **ра-** **гъаст** **кæн** -а
 ба- **архай** -унцæ **цæмæй**₁ **маке** **ра-** **гъаст** **кæн** -а₂
 PREF act,try,endeavour PRS.3PL so that nobody.NOM PREF complaint do SUBJ.3SG

ка **æрцæуй** **идардтæй** **етæ**
 ка **æр-** **цæу** -й **идард** -т -æй **етæ**
 ка **æр-** **цæ** -уй **идард** -т -æй **етæ**
 who PREF go PRS.3SG distant,remote PL ABL they,those

Young people wait on (table) very well and in an organized way and do their best to make the guests, which came from far away, happy (lit. in order that nobody, who came from far away, could complain).

19 **Фал** **дзæбæх** **байархайунцæ** , **ма** **кæрæдземæн** **фенхус**
 фал **дзæбæх** **ба-** **йархай** -унцæ **ма** **кæрæдземæн** **фе-** **нхус**
 фал **дзæбæх** **ба-** **архай** -унцæ **ма**₂ **кæрæдземæн** **фæ-** **æнхус**
 however good PREF act,try,endeavour PRS.3PL and RCP.DAT PREF help
кæнун , **цæмæй** **си** **æнæпълан** **гъуддæгтæ** **дæр** **ма**
 кæн -ун **цæмæй** **си** **æнæ-** **пълан** **гъуддæг** -т -æ **дæр** **ма**
 кæн -ун₂ **цæмæй**₁ **си**₅ **æнæ-** **пълан** **гъуддаг** -т -æ₁ **дæр** **ма**₁
 do INF so that 3PL.ENCL.ABL without plan affair,event PL NOM FOC NEG
рауайа **рæсугъд** **рацæуа** **гъуддаг** **зæгъгæ** **гъе** **йе**
 ра- **уай** -а **рæсугъд** **ра-** **цæу** -а **гъуддаг** **зæгъ** -гæ **гъе** **йе**
 ра- **уай**₂ -а₂ **рæсугъд** **ра-** **цæ** -а₂ **гъуддаг** **зæгъ** -гæ **гъе** **е**₁
 PREF run SUBJ.3SG beautiful PREF go SUBJ.3SG affair,event say CONV so he,she

They try to help each other, in order not to ruin the feast, in order, let's say, to make everything beautiful.

20 **Ес** **наема** **мæнæ** **нахе** **гъæуи** **Нана** , **Нана** ,
 ес **наема** **мæнæ** **нахе** **гъæу** -и **Нана** **Нана**
 ес₁ **наема** **мæнæ** **нахе**₃ **гъæу** -и₂ **Нана** **Нана**
 EXT 1PL.ENCL.ALL there,that.is POSS.REFL.1PL village INESS Nana Nana

кæци	фæййервæзун		кодта		аланти	
кæци	фæй- йервæз	-ун	код -т -а		алан	-т -и
кæци	фæ- ервæз	-ун ₂	код -т -а ₁		алан	-т -и ₁
which	PREF escape,be.saved	INF	do TR PST.TR.3SG		Alan(ancient.Ossetian)	PL GEN

There is (saint) Nana in our village, Nana, which saved Alans.

21 **Нана , гъе дæр устур хъаурæдзийнадæ лæвардта**
 Нана гъе дæр устур хъаур -æ дзийнад -æ лæвард -т -а
 Нана гъе дæр устур хъаур -æ₁ дзийнад -æ₁ лæвард -т -а₁
 Nana so FOC big valour NOM action NOM give TR PST.TR.3SG

Nana performed a feat of valour.

22 **Цæмæй гъе ардæмæ цæунцæ ма 'й Хачирти Анзор ,**
 цæмæй гъе ардæг цæ -унцæ ма 'й Хачир -т -и Анзор
 цæмæй₁ гъе ардæг цæ -унцæ ма₂ æй₂ Хачир -т -и₁ Анзор
 so that so here go PRS.3PL and 3SG.ENCL.GEN Khachirov PL GEN Anzor

зæгъгæ , профессор , ибæл байархайдта
 зæгъ -гæ профессор ибæл бай- архайд -т -а
 зæгъ -гæ профессор ибæл ба- архайд₁ -т -а₁
 say CONV professor 3SG.ENCL.SUPER PREF act,try,endeavour TR PST.TR.3SG

Professor Khachirov Anzor did his best to make people to come here.

23 **Нæхуæдтæ дæр ин æ бони бон ,**
 нæхуæдтæ дæр ин æ бон -и бон
 нæхуæдтæ дæр ин æ₁ бон₂ -и₁ бон₂
 1PL.REFL FOC 3SG.ENCL.DAT POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN day GEN day

æ бон ку æрцæуидæ , уæд æтмечат
 æ бон ку æр- цæу -идæ уæд æтмечат
 æ₁ бон₂ ку æр- цæ -идæ уæд₁
 POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN day when PREF go OPT.3SG then

кодтан

код -т -ан

код -т -ан

do TR PST.1PL

We ourselves during that day, when that day came, we celebrated.

The translation of ин æ бони бон is unclear. On can hear in the record ин абони бон, абон ку

24 День памяти Нана , уот , мы отмечали вот ето тоже ну , до этого было вот так .

25 **Куд æй фæззæгъунцæ , уотæ æнхæст**
 куд æй фæз- зæгъ -унцæ уотæ æнхæст
 куд æй₂ фæ- зæгъ -унцæ уотæ æнхæст
 how 3SG.ENCL.GEN PREF say PRS.3PL so complete

рæвдзæ нæ адтæй
 рæвдз -æ нæ адтæй
 рæвдз -æ₁ нæ₂ адтæй
 readiness,fitness,equipment NOM NEG be.PST.3SG

It is said that this place (or this building?) was unliveable.

26.1	Уæдта	Анзор	,	Хачирти		Анзор	ба	гъе	уæдта	,
	уæдта	Анзор		Хачир	-т -и	Анзор	ба	гъе	уæдта	
	уæдта ₁	Анзор		Хачир	-т -и ₁	Анзор	ба	гъе	уæдта ₁	
	after	Anzor		Khachirov	PL GEN	Anzor	CONTR	so	after	
	æрцудæй			студентити		хæццаæ				
	æр-	цуд	-æй	студент	-ит -и	хæццаæ				
	æр-	цуд ₁	-æй	студент	-т -и ₁	хæццаæ				
	PREF	go	PST.INTR.3SG	student	PL GEN	together				
	Then Anzor Khachirov, then Anzor came with the students.									
26.2	Профессор	,	зундгин		лæг	æмбали		хæццаæ	ка	
	профессор		зунд	-гин	лæг	æмбал	-и	хæццаæ	ка	
	профессор		зунд	-гин	лæг	æмбал	-и ₁	хæццаæ	ка	
	professor		mind,knowledge	ADJ	man	comrade,companion	GEN	together	who	
	ин	æнхус	кодта		е	Тамати		Таймураз	,	гъе
	ин	æнхус	код	-т -а	е	Тама	-т -и	Таймураз		гъе
	ин	æнхус	код	-т -а ₁	е ₁	Тама	-т -и ₁	Таймураз		гъе
	3SG.ENCL.DAT	help	do	TR PST.TR.3SG	POSS.3SG	Tamaev	PL GEN	Taymuraz		so
	дæр	ин	æнхус	кодта		хъæбæр	хуарз	ма	ин	
	дæр	ин	æнхус	код	-т -а	хъæбæр	хуарз	ма	ин	
	дæр	ин	æнхус	код	-т -а ₁	хъæбæр	хуарз	ма ₂	ин	
	FOC	3SG.ENCL.DAT	help	do	TR PST.TR.3SG	very	good	and	3SG.ENCL.DAT	
	гъе	уотемæйти		студентити		хæццаæ	мæнæ	гъæуи		
	гъе	уотемæй	-т -и	студент	-ит -и	хæццаæ	мæнæ	гъæу	-и	
	гъе	уотемæй	-т -и ₁	студент	-т -и ₁	хæццаæ	мæнæ	гъæу	-и ₁	
	so	in.this.way	PL GEN	student	PL GEN	together	there,that.is	village	GEN	
	цæргути		хæццаæ	,	гъæуи	хестæртæ		гъæуи		
	цæр	-гу	-т -и	хæццаæ	гъæу	-и	хестæр	-т -æ	гъæу	-и
	цæр	-æг	-т -и ₁	хæццаæ	гъæу	-и ₁	хестæр	-т -æ ₁	гъæу	-и ₁
	live	PART.PRS	PL GEN	together	village	GEN	elder	PL NOM	village	GEN
	кастæртæ	æнхусдзин	уони	æнхус	хуарзæй					
	кастæр	-т -æ	æнхус	дзин	уони	æнхус	хуарз	-æй		
	кастæр	-т -æ ₁	æнхус		уони ₃	æнхус	хуарз	-æй		
	younger	PL NOM	help	POSS.3PL	help	good	ABL			
	срæвдзæ		кодтонцæ		ин	а	бунат			
	с-	рæвдз	-æ	код	-т -онцæ	ин	а	бунат		
	ис-	рæвдз	-æ ₁	код	-т -онцæ	ин	а	бунат		
	PREF	readiness,fitness,equipment	NOM	do	TR PST.TR.3PL	3SG.ENCL.DAT	this	place		
	The professor, a clever man, with his friend Tamaev Taymuraz, with helped his a lot, with students, with village residents, with elders and youngers, with their help they restored this place.									

27	Уот	,	ма	еци	бунат	дæр	срæсугъд	кодтонцæ	абони	
	уот		ма	еци	бунат	дæр	с-	рæсугъд	код	-т -онцæ
			ма ₂	еци	бунат	дæр	ис-	рæсугъд	код	-т -онцæ
			and	that.DEM	place	FOC	PREF	beautiful	do	TR PST.TR.3PL
	имæ		цæунцæ	берæ	æрдигæйти	раст	сауæнг			
	имæ		цæ	-унцæ	берæ	æрдигæй	-т -и	раст	сауæнг	
	имæ		цæ	-унцæ	берæ	æрдигæй	-т -и ₁	раст	сауæнгæ	
	3SG.ENCL.ALL	go	PRS.3PL	many	from.the.side	PL GEN	straight	even		

идæрдтæй		дæр	имæ	æрбацæунцæ
идард	-т -æй	дæр	имæ	æрба- цæ -унцæ
идард	-т -æй	дæр	имæ	æрба- цæ -унцæ
distant,remote	PL ABL FOC	3SG.ENCL.ALL	PREF	go PRS.3PL

Well, they made this place beautiful, today this place is visited by people, they come from many places, even from far away they come here.

28.1 Ма 'й	сæхе	бафæдзæхсунцæ	Нанабæл	гъе
ма 'й	сæхе	ба- фæдзæхс -унцæ	Нана -бæл	гъе
ма ₂ æй ₂	сæхе ₂	ба- фæдзæхс -унцæ	Нана -бæл	гъе
and 3SG.ENCL.GEN	3PL.REFL.GEN	PREF order,entrust PRS.3PL	Nana SUPER	so

уæхæн	гъуддæгтæ	ес	Нанай	гъуддæгтæ	дæр
уæхæн	гъуддæг -т -æ	ес	Нана -й	гъуддæг -т -æ	дæр
уæхæн	гъуддаг -т -æ ₁	ес ₁	Нана -и ₁	гъуддаг -т -æ ₁	дæр
such	affair,event PL NOM	EXT	Nana GEN	affair,event PL NOM	FOC

They worship Nana, this is it.

28.2 Дигори	изæд	ма	гъе	дæр	гъе	уæхæн	изæд	æй	кæци	æнхус
Дигор -и	изæд	ма	гъе	дæр	гъе	уæхæн	изæд	æй	кæци	æнхус
Дигор -и ₁	изæд	ма ₃	гъе	дæр	гъе	уæхæн	изæд	æй ₁	кæци	æнхус
Digora GEN	angel	more	so	FOC	so	such	angel	be.PRS.3SG	which	help

кæнуы	æнæнездзийнадæбæл	байархайунбæл
кæн -уй	æнæ- нез -дзийнад -æбæл	бай- архай -ун -бæл
кæн -уй	æнæ- нез -дзийнад -бæл	ба- архай -ун ₂ -бæл
do PRS.3SG	without disease NMLZ	SUPER PREF act,try,endeavour INF SUPER

Digori Ized also helps us, he give us health... (the translation is unclear).

29 Ма	гъе	уома	дæр	цæунцæ	гъæуи	цæргутæ
ма	гъе	уома	дæр	цæ -унцæ	гъæу -и	цæрг -гу -т -æ
ма ₂	гъе	уома	дæр	цæ -унцæ	гъæу -и ₁	цæрг -æг -т -æ ₁
and so	that.is	FOC	go	PRS.3PL	village GEN	live PART.PRS PL NOM

гъæуи	ка	фæллигъдæй	раздæр	æма	берæ	адæм
гъæу -и	ка	фæл- лигъд -æй	раз -дæр	æма	берæ	адæм
гъæу -и ₂	ка	фæ- лигъд -æй	раз -дæр ₂	æма	берæ	адæм
village INESS	who	PREF run	PST.INTR.3SG	in front of	COMPAR	and many people

цардæй	ма	ка	раздæр	ка	фæллигъдæй
цард -æй	ма	ка	раз -дæр	ка	фæл- лигъд -æй
цард ₂ -æй	ма ₂	ка	раз -дæр ₂	ка	фæ- лигъд -æй
live PST.INTR.3SG	and	who	in front of	COMPAR	who

йæ	гъе	дæр	еци	бон	ба	æй	æтмечат
йæ	гъе	дæр	еци	бон	ба	æй	æтмечат
æ ₁	гъе	дæр	еци	бон ₂	ба	æй ₂	
3SG.ENCL.GEN	so	FOC	that.DEM	day	CONTR	3SG.ENCL.GEN	

скæнæн	еумæ
с- кæн -æн	еумæ
ис- кæн -æн ₂	еумæ
PREF do PRS.1PL	together

Some people continue to live here, others left the village, before there was many people. But we gather together and celebrate the holiday of these saints.

30 **Ма сæхе бафæдзæхсунцæ изæдбæл ма син**
 ма сæхе ба- фæдзæхс -унцæ изæд -бæл ма син
 ма₂ сæхе₂ ба- фæдзæхс -унцæ изæд -бæл ма₂ син
 and 3PL.REFL.GEN PREF order,entrust PRS.3PL angel SUPER and 3PL.ENCL.DAT

изæд дæр æнхус кæнуй
 изæд дæр æнхус кæн -уй
 изæд дæр æнхус кæн -уй
 angel FOC help do PRS.3SG
 They worship the saints and they help them.

31.1 **Еумæ агæйнин гъе уотæ ма гъе йæ хонуй** «
 еумæ гъе уотæ ма гъе йæ хон -уй
 еумæ гъе уотæ ма₁ гъе æ₁ хон -уй
 together so so NEG so 3SG.ENCL.GEN name PRS.3SG

Дигори изæд ».
 Дигор -и изæд
 Дигор -и₁ изæд
 Digora GEN angel
 Together ??? this saint is called Digori Izag.

31.2 **Вот** .
 вот

So.
 32 **Гъе нур ма йин ци , ци зæгъон**
 гъе нур ма йин ци ци зæгъ -он
 гъе нур ма₃ ин ци ци зæгъ -он₂
 so now more 3SG.ENCL.DAT what what say SUBJ.1SG

What else shall I tell his.

33 **Ами ма ка байзадæй минкъи адæм си ес**
 ами ма ка ба- йзад -æй минкъи адæм си ес
 ами ма₃ ка ба- йзад -æй минкъий адæм си₂ ес₁
 here more who PREF stay PST.INTR.3SG little people 3SG.ENCL.INESS EXT

фал еумæ хаттæй зæгъун дзæбæх цæрунцæ кæрæдзейи
 фал еу -мæ хатт -æй зæгъ -ун дзæбæх цæр -унцæ кæрæдзей -и
 фал еу₂ -мæ хатт₁ -æй зæгъ -ун₃ дзæбæх цæр -унцæ кæрæдзей -и₁
 however one ALL time ABL say PRS.1SG good live PRS.3PL RCP.GEN GEN

хæццæ уарзонæй цæрунцæ
 хæццæ уарзон -æй цæр -унцæ
 хæццæ уарзон -æй цæр -унцæ
 together loved,favourite ABL live PRS.3PL

Few people left in the village, but I will say once again, we live well and we respect each other.
 Note the genitive marker -и which attaches to the genitive form of the reciprocal pronoun кæрæдзей.

34 **Ма нæмæ уалдзæг ба æрцæунцæ нæ**
 ма нæмæ уалдзæг ба æр- цæ -унцæ нæ
 ма₂ нæмæ уалдзæг ба æр- цæ -унцæ нæ₄
 and 1PL.ENCL.ALL spring CONTR PREF go PRS.3PL POSS.1PL

внуктæ дæр , нæ внучкитæ дæр ка
 внук -т -æ дæр нæ внучк -ит -æ дæр ка
 внук -т -æ₁ дæр нæ₄ внучк -т -æ₁ дæр ка
 grandson,grandchild PL NOM FOC POSS.1PL granddaughter PL NOM FOC who

фæллигъдæй		ардигæй	раздæр		етæ	ма
фæл- лигъд -æй		ардигæй	раз -дæр		етæ	ма
фæ- лигъд -æй		ардигæй	раз -дæр ₂		етæ	ма ₂
PREF run PST.INTR.3SG		from.here	in front of	COMPAR	they,those	and
феунцæ	аци	афони	уæнгæ	гъе	уæддæр	рандæ
фе- унцæ	аци	афон -и	уæнгæ	гъе	уæддæр	ра- нд -æ
фæ- унцæ	аци	афон -и ₁	уæнгæ	гъе	уæддæр	ра- æнд -æ ₁
PREF be.PRS.3PL.CP	this	time	GEN	up.to	so	nevertheless
унцæ	нæ	хæццæ	общаться	кæнунцæ		
унцæ	нæ	хæццæ	общаться	кæн -унцæ		
унцæ	нæ ₃	хæццæ		кæн -унцæ		
be.PRS.3PL.CP	1PL.ENCL.GEN	together		do	PRS.3PL	

In spring our grandsons and granddaughters, which left the village before, come to us and stay with us for some time, then they go back, but we keep in touch with them.

35.1 **Всё** .
всё

35.2 Воздухæй	кæдзос	,	воздухæй	дзæбæх	сæхецæн	иди	кæнунцæ
воздух -æй	кæдзос		воздух -æй	дзæбæх	сæхецæн	иди	кæн -унцæ
воздух -æй	кæдзос		воздух -æй	дзæбæх	сæхецæн	иди	кæн -унцæ
air ABL	clean,pure		air ABL	good	3PL.REFL.DAT	HES	do PRS.3PL
дишат	кæнунцæ						
дишат	кæн -унцæ						
	кæн -унцæ						
	do						PRS.3PL

Clean air, fresh air helps them, how to say it, to breathe.

Digor village (oral text)

Дигорское село (устный текст)

Recorded by A. Vydrin and Ju. Mazurova in Digor gorge, North Ossetia, in 2008. Interlinearized by Ju. Mazurova

Записывали А.Выдрин и Ю.Мазурова в Дигорском ущелье, Северная Осетия, в 2008.

Глоссировала Юлия Мазурова

Abbreviations: JuM - Julia Mazurova, M - local resident.

Условные сокращения: ЮМ - Юлия Мазурова, М - Местный житель.

1 М :	Вот ,	сумах	разæй		адтæй	ами ,	етæ	дæр
М	вот	сумах	раз -æй		адтæй	ами	етæ	дæр
		сумах	раз -æй		адтæй	ами	етæ	дæр
		you.GEN	in front of	ABL	be.PST.3SG	here	they,those	FOC
Мæскуйæй	адтæнцæ ,	по-моему ,	мæнæ	кино	истонцæ			
Мæску -йæй	адтæнцæ		мæнæ	кино	ист		-онцæ	
Мæску -æй	адтæнцæ		мæнæ	кино	ист		-онцæ	
Moscow ABL	be.PST.3PL		there,that.is	cinema	stand.up,stand		PST.TR.3PL	
телевизæрмае	... Дзæбæх ,	приятные –	уæхæн	фæсæвæд		их	было	трое –
телевизæр -мæ	дзæбæх		уæхæн	фæсæвæд				
телевизор -мæ	дзæбæх		уæхæн	фæсæвæд				
tv.set	ALL	good	such	young.people				

уæлæ	башнитæ	исистонцæ		уæлæ	гъеуоми	
уæлæ	башни -т -æ	исист	-онцæ	уæлæ	гъе уоми	
уæлæ	башни -т -æ ₁	исист	-онцæ	уæлæ	гъе уоми	
there	towers PL NOM	stand.up,raise,revolt	PST.TR.3PL	there	so there	
фæххаттæнцæ		анæми	'ма ... Мах	дæр	зонæн	ци
фæх-	хатт -æнцæ	анæми	ма	мах	дæр	зон -æн
фæ-	хатт ₂ -æнцæ	анæми	ма ₂	мах	дæр	зон -æн ₂
PREF	turn PST.INTR.3PL	this.PL.INESS	and	we.NOM	FOC	know PRS.1PL
косунцæ	уой	ци	кæнунцæ	уой	'ма	нин
кос	-унцæ	уой	ци	кæн -унцæ	уой	ма нин
кос	-унцæ	уой ₃	ци	кæн -унцæ	уой ₃	ма ₂ нин
work	PRS.3PL	he,she.GEN	what	do PRS.3PL	he,she.GEN	and 1PL.ENCL.DAT
æхцæуæн æй	æгайти 'ма	иронхи	бунати	нæ	изайунцæ	
æхцæуæн	æй	æгайти 'ма	иронх -и	бунат -и	нæ	изай -унцæ
æхцæуæн	æй ₁	æгайти 'ма	иронх -и ₁	бунат -и ₁	нæ ₂	изай -унцæ
pleasant	be.PRS.3SG	well	oblivion GEN	place GEN	NEG	stay PRS.3PL
'ма в архиве						
ма						
ма ₂						
and						

M: So, before you they were here, they were from Moscow too, I believe, they shot a film, for TV... Good, pleasant – young people, three of them – they shot the towers, over there they walked, watched and... We also know what they do, what for, and we also feel good: it's good that they don't forget and in archive...

2.1 Вот	мæнæ	уин	ай	разæй	ке	
вот	мæнæ	уин	ай	раз	-æй	ке
	мæнæ	уин ₁	а	раз	-æй	ке ₂
	there,that.is	2PL.ENCL.DAT	this	in front of	ABL	who.GEN, what.GEN
дзурдтон	ай	разæй	уин	ке		
дзурд	-т -он	ай	раз	-æй	уин	ке
дзурд ₁	-т -он ₁	а	раз	-æй	уин ₁	ке ₂
speak	TR PST.TR.1SG	this	in front of	ABL	2PL.ENCL.DAT	who.GEN, what.GEN
дзурдтон	в архиве ... мæнæ	ами	ку	æрцардæнцæ		
дзурд	-т -он	мæнæ	ами	ку	æр-	цард -æнцæ
дзурд ₁	-т -он ₁	мæнæ	ами	ку	æр-	цард ₂ -æнцæ
speak	TR PST.TR.1SG	there,that.is	here	when	PREF	live PST.INTR.3PL
мæнæ	аци	гъæуи	уой	неке	зонуй	
мæнæ	аци	гъæу -и	уой	неке	зон	-уй
мæнæ	аци	гъæу -и ₁	уой ₃	неке	зон	-уй
there,that.is	this	village GEN	he,she.GEN	nobody.NOM	know	PRS.3SG

So, as I told you last time, in archive... nobody knows when this village was populated.

2.2 Говорят так :	дæлæ	Ростовæй	ку	истардтонцæ		
	дæлæ	Ростов -æй	ку	ис-	тардт	-онцæ
	далæ	Ростов -æй	ку	ис-	тардт	-онцæ
	down.over.there	Rostov	ABL	when	PREF	drive PST.TR.3PL
Аланти	гъеуæдта	ниппурх	æнцæ	кæмтти	'ма	
Алан	-т -и	гъе уæдта	нип-	пурх	æнцæ	кæмтти
алан	-т -и ₁	гъе уæдта ₁	ни-	пурх	æнцæ	кæмтти
Alan(ancient.Ossetian)	PL GEN	so after	PREF	destroy	be.PRS.3PL	what.INESS
						and

мәнаә	хуәнхбәсти	сәхецаән	цәрәнбунәттә
мәнаә	хуәнх бәст -и	сәхецаән	цәрәнбунәт -т -ә
мәнаә	хонх бәст -и ₂	сәхецаән	цәрәнбунат -т -ә ₁
there,that.is	mountain place INESS	3PL.REFL.DAT	residence PL NOM

ниййахәстонцаә

ний- йахәст -онцаә

ни- йахәст -онцаә

PREF seize,take PST.TR.3PL

They say: when Alans came from Rostov, they settled in different gorges and occupied place for themselves in the mountains to live in.

2.3 Больше-меньше не было , нур махән зәнхитә ес , әндәра
не нур махән зәнх -ит -ә ес әндәр -а
нур махән зәнх -т -ә ₁ ес ₁ әндәр -а ₃
now we.DAT earth PL NOM EXT other CONTR

мәнаә	хонхи	цардан
мәнаә	хонх -и	цард -ан
мәнаә	хонх -и ₂	цард ₂ -ан
there,that.is	mountain INESS	live PST.1PL

There was no more or less, now we have lands, but we used to live in the mountains.

3.1 Сәхецаән мәнаә , уәлә мәнауә ... 'ма мәнаә ами ,
сәхецаән мәнаә уәлә мәнауә -ә ма мәнаә ами
сәхецаән мәнаә уәлә мәнауә -ә ₁ ма ₂ мәнаә ами
3PL.REFL.DAT there,that.is there wheat NOM and there,that.is here

уалә гьеуоми әз хуәстаән галтән сә сәрбәл ...
уалә гье уоми әз хуәст -ән гал -т -ән сә сәр -бәл
уалә гье уоми әз хуәст ₂ -ән ₂ гал -т -ән ₁ сә ₂ сәр -бәл
up.there so there I hold PRS.1PL ox PL DAT POSS.3PL head SUPER

мәнауә , вот там пшеница выращивали , ячень 'ма с этого делали хлеб ,
мәнауә -ә вот ма
мәнауә -ә ₁ ма ₂
wheat NOM and

вот свой , мәнаә нәхе курәнттә ес .
вот мәнаә нәхе курән -тт -ә ес
мәнаә нәхе ₂ куройн -т -ә ₁ ес ₁
there,that.is 1PL.REFL.GEN mill PL NOM EXT

For themselves they wheat... and over here, over there I held bulls by their horns... Wheat, over there we grew wheat, barley and made bread from it, our own, here we have our mills.

3.2 Гьеуотемәй ухерийәй фал ... Нур ба дуйней хуарз
гье ууотемәй ухерий -әй фал нур ба дуйне -й хуарз
гье уотемәй ухери -әй фал нур ба дуйне -и ₁ хуарз
so in.this.way suffering ABL however now CONTR world GEN good

әй , 'ма уәййаг дәр берә тукәнти , алци дәр
әй ма уәйй -аг дәр берә тукән -т -и алци дәр
әй ₁ ма ₂ уәйй -аг дәр берә тукан -т -и ₂ алци дәр
be.PRS.3SG and sell SUF FOC many shop PL INESS any, everything FOC

берә .

берә

берә

many

And so with difficulties but... And now it has become good to live, there is everything for sale in shops.

3.3 Ну , возмущать нә е кәнуь әрмәстдәр , чтобы мир
 ну нә е кән -уй әрмәст -дәр
 нә₃ е₁ кән -уй әрмәст -дәр₃
 1PL.ENCL.GEN this do PRS.3SG only FOC

стоял спокойно .

Well, only one thing disturbs us, the world to be peaceful.

3.4 Ну , мир стоит спокойно , фал люди чтобы друг друга , это самое , ма
 ну фал ма
 фал ма₁
 however NEG

әфхуәронцә , кәрәдземә ма ләборонцә .
 әфхуәр -онцә кәрәдземә ма ләбор -онцә
 әфхуәр -онцә кәрәдземә ма₁ ләбор -онцә
 offend,punish SUBJ.3PL RCP.ALL NEG attack,grab PST.TR.3PL

Well, the world is peaceful, people not to hurt each other, not to make war.

3.5 'Ма сә ка ардауй , сумах ба
 ма сә ка ардау -й сумах ба
 ма₂ сә₃ ка ардау -уй сумах ба
 and 3PL.ENCL.GEN who set against PRS.3SG you.NOM CONTR

журналистити формәбәл кәд айтә , уәд финсгә
 журналисти -т -и формә -бәл кәд айтә уәд финс -гә
 журналисти -т -и₁ формә -бәл кәд айтә уәд₁ финс -гә
 journalists PL GEN form SUPER when be.PRS.2PL then write CONV

кәнтә , уәдта ес молодежь фәстегәй , 'ма будем защищать .
 кән -т -ә уәдта ес фәстегәй ма
 кән -т -ә₂ уәдта₁ ес₁ фәстегәй ма₂
 do PL IMP.2SG after EXT behind and

And those who turns them against each other... And you, if you journalists, then write, and there are young people and we will protect.

4 Ю : Раст , раст .
 раст раст
 раст раст
 truth truth

Ju: Right, right.

5.1 М : Гьеуотә косетә , дзәбәхәй косетә , уә
 М гье уотә кос -етә дзәбәх -әй кос -етә уә
 гье уотә кос -етә дзәбәх -әй кос -етә уә₁
 so so work PRS.2PL good ABL work PRS.2PL 2PL.ENCL.GEN

цәрәән бон берә фәууәд !
 цәр -ән бон берә фәу- у -әд
 цәр -ән₂ бон₂ берә фә- у -әд
 live PRS.1PL day many PREF be IMP.3SG

M: So you work, work well (meaning, to good health and without problems), may the God grant you a long life!

5.2 Ести әнхус уә кәд гьәуа мәнә
 ести әнхус уә кәд гьәу -а мәнә
 ести әнхус уә₁ кәд гьә -а₂ мәнә
 something help 2PL.ENCL.GEN if be necessary SUBJ.3SG there,that.is

гъæуи , уæд мæнæ æз ами уæдзæнæн , 'ма , может ...
 гъæу -и уæд мæнæ æз ами уæ -дзæнæн ма
 гъæ -ис уæд₁ мæнæ æз ами уæ₃ -дзæнæн ма₂
 need PRS.2SG then there,that.is I here be.PRS FUT.1SG and

голодный , или что-нибудь надо будет .

If you require any aid here in the village, I'll be here, and maybe... hungry, or anything else will be needed.

5.3 Мæнæ ай фæууиндзинайтæ уæдта цæугæ кæндзинайтæ ?

мæнæ ай фæу- уин -дзинайтæ уæдта цæу -гæ кæн -дзинайтæ
 мæнæ а фæ- уин₂ -дзинайтæ уæдта₁ цæ -гæ кæн -дзинайтæ
 there,that.is this PREF see FUT.2PL after go CONV do FUT.2PL

Will you see this and then leave?

5.4 Кумæ цæудзинайтæ ?

кумæ цæу -дзинайтæ
 кумæ цæ -дзинайтæ
 where go FUT.2PL

Where will you go?

5.5 Куда будете сейчас .

Where will you go?

6 Ю : Мы еще здесь будем .

We'll stay here for a while.

7 М : Гъо-гъо , 'ма поработайте , потом ... ну сегодня здесь , наверное ?

М ма ну
 ма₂
 and

Yes-yes, work, then... well, today here, maybe?

8 Ю : Мы еще здесь немножко будем , а потом вернемся в Мацуту .

а

9 М : Назад ?

М

10 Ю : В Мацуту пойдем , да .

11.1 М : Хорошо , гъеуоми дæр скъола ес , интернат , вот .

М гъе уоми дæр скъола ес интернат вот
 гъе уоми дæр скъола ес₁ интернат
 so there FOC school EXT boarding school

Well, there is a boarding school too.

11.2 Ма мæнæ хæдзæртгæй , 'ма ами еунæг скъоладзау ес

ма мæнæ хæдзæр -тт -æй ма ами еунæг скъоладзау ес
 ма₃ мæнæ хæдзæр -т -æй ма₂ ами еунæг скъолдзау ес₁
 more there,that.is house PL ABL and here one school.student EXT

дæлæ гъæуи скъола е начальный , 'ма еунæг ... Ну , государство

дæлæ гъæу -и скъола е ма еунæг

далæ гъæу -и₁ скъола е₁ ма₂ еунæг

down.over.there village GEN school this and one

сейч ... хуарз æнхус кæнуй , еунæгæн обеспечивают нормально , местный
хуарз æнхус кæн -уй еунæг -æн
хуарз æнхус кæн -уй еунæг -æн₁
good help do PRS.3SG one DAT

этот тоже , район дæр хуарз æнхус кæнунцæ , республикæ дæр .
тоже район дæр хуарз æнхус кæн -унцæ республик -æ дæр
дæр хуарз æнхус кæн -унцæ республика -æ₁ дæр
FOC good help do PRS.3PL republic NOM FOC

Over there in the village there is a primary school, but we only have one pupil here, only one... Well, the state now helps well. They provide well for one, the local too, the region helps well too, the republic too.

11.3 Ну , стараются цæмæй гъæздуг цæрæн , уой туххæй .
ну цæмæй гъæздуг цæр -æн уой туххæй
цæмæй₁ гъæздуг цæр -æн₂ уой₃ туххæй
so that rich live PRS.1PL he,she.GEN for

Well, they try for us to live richly.

11.4 Москва все равно ... сумахæн (невнятно) 'ма нæ поддерживает
сумахæн ма нæ
сумахæн ма₂ нæ₃
you.PL.DAT and 1PL.ENCL.GEN

, мы тоже , где стоим , там будем готовы .
тоже

Moscow all the same... to you (inaudibly) supports us, we too, where we stand, there we will be ready.

12 Ю : А вы охотиться ходили раньше ?

Did you go hunting before?

13 М : Ходили , конечно .

М

We did sure.

14.1 Ю : А вы можете рассказать какую-нибудь историю , охотничью ?

Can you tell any hunting story?

14.2 Интересную .

Interesting.

15.1 М : 'Ма , что там такого ?

М

M: And what is the matter with that?

15.2 Вон , где под снегом сейчас ... который ...

Over there, where now under the snow... which...

16 Ю : Нæ-æ , дигоронау дзорæ .
Нæ - æ дигорон -ау дзор -æ
дигорон -ау дзор -æ₂
digor EQU speak IMP.2SG

Ju: No, tell in Digor.

17.1 М : Циртгæ уалæ гъеууой бун æнцæ ,
М цирт -т -æ уалæ гъе ууой бун -и æнцæ
цирт -т -æ₁ уалæ гъе уой₃ бун -и₂ æнцæ
grave PL NOM up.there so he,she.GEN bottom, base INESS be.PRS.3PL

уæлæ гъеууоми нур дæр , нур , нур иди æй строго , нæ
уæлæ гъе ууоми нур дæр нур нур иди æй нæ
уæлæ гъе уоми нур дæр нур нур иди æй₁ нæ₂
there so there now FOC now now HES be.PRS.3SG NEG

уадзунцæ , нæ уадзунцæ .
уадз -унцæ нæ уадз -унцæ
уадз -унцæ нæ₂ уадз -унцæ
permit PRS.3PL NEG permit PRS.3PL

M: Under that there are tombs, over there until now... now everything is strict, they don't allow, don't allow.

17.2 Это национальный парк уже .
уже

This is a national park already.

17.3 Мæску син ... 'ма тут охранщики много , 'ма нæ
Мæску син ма ма нæ
Мæску син ма₂ ма₂ нæ₂
Moscow 3PL.ENCL.DAT that's why and NEG

уадзунцæ æндæра си ес , 'ма нормально
уадз -унцæ æндæр -а си ес ма
уадз -унцæ æндæр -а₃ си₂ ес₁ ма₂
permit PRS.3PL other CONTR 3SG.ENCL.INESS EXT and
æнгъезуй на интерес ... æндæра уонæй нæхе нæ
æнгъез -уй на æндæр -а уонæй нæхе нæ
æнгъез -уй æндæр -а₃ уонæй нæхе₂ нæ₂
may PRS.3SG other CONTR they.ABL 1PL.REFL.GEN NEG

фæддардзинан .

фæд- дар -дзинан

фæ- дар -дзинан

PREF be obliged FUT.1PL

Moscow it... that's why there are many guards here and they don't allow, but it is possible normally, for interest... but we don't need it.

17.4 Алкæмæ дæр хозяйство ес , фал ...
алкæм -æ дæр ес фал
алкæм -æ₁ дæр ес₁ фал
everywhere NOM FOC EXT however

We all have our own household but...

18.1 Раздæр нæ адтæй уотæ , нур ба сæ
раз -дæр нæ адтæй уотæ нур ба сæ
раз -дæр₂ нæ₂ адтæй уотæ нур ба сæ₃
in front of COMPAR NEG be.PST.3SG so now CONTR 3PL.ENCL.GEN

гæс ... гъæуай сæ кæнунцæ – 'ма цæмæй природа рæсугъд
гæс гъæуай сæ кæн -унцæ ма цæмæй рæсугъд
гæс гъæуай сæ₃ кæн -унцæ ма₂ цæмæй₁ рæсугъд
guarding protection 3PL.ENCL.GEN do PRS.3PL and so that beautiful

уа , цæмæй мæнæ сумах хузæн иуазгутæ ку
уа цæмæй мæнæ сумах хузæн иуазгу -т -æ ку
уа цæмæй₁ мæнæ сумах хузæн иуазæг -т -æ₁ ку
be.SUBJ.3SG so that there,that.is you.GEN alike guest PL NOM when

æрбацæуонцæ , допуст ... Уортæ гъеуонабæл фæууй серна ,
æрба- цæу -онцæ уортæ гъе уонабæл фæ- у -уй
æрба- цæ -онцæ уартæ гъе уонабæл фæ- у -уй
PREF go PST.TR.3PL there so they.SUPER PREF be PRS.3SG

скъетæ

скъе -т -æ

скъе -т -æ₁

mountain goat PL NOM

It was not like this before, and now there are guards... they look over it, so that the nature remain beautiful, so that when such guests as you come, for example... for them there can be chamois, mountain goat.

18.2 **Скъе** **ци æй** , **уой** **зонис** ?

скъе ци æй уой зон -ис

скъе ци æй₁ уой₃ зон -ис

mountain goat what be.PRS.3SG he,she.GEN know PRS.2SG

You know what chamois is?

19 **Ю** : **Ммм ... зонун** .

зон -ун

зон -ун₃

know PRS.1SG

Ju: Yes, I know.

20.1 **М** : **Скъе** , **они на соль ... цæнхæмæ æрцæунцæ** , **на соль**

М скъе на цæнх -æмæ æр- цæ -унцæ на

скъе цæнх -мæ æр- цæ -унцæ

mountain goat salt ALL PREF go PRS.3PL

M: Caucasian goat, they come for salt, for salt.

20.2 **'Ма тут много места вот таких** .

ма вот

ма₂

and

And there are many places like this here.

20.3 **'Ма сейчас их никто не трогает , не нарушают , люди уже ... понимаемый**

ма не не уже

ма₂

and

такой , 'ма на это не идут , неке нарушать кæнуй .

ма на не неке кæн -уй

ма₂ неке кæн -уй

and nobody.NOM do PRS.3SG

And now nobody touches them, people do not violate already... they treat it with understanding, nobody violates.

20.4 **Ну , нормально мах цæрæн** .

ну мах цæр -æн

мах цæр -æн₂

we.NOM live PRS.1PL

Well, we live well.

21.1 **Махæн маке маци хилæ кæнæд , æндæра**

махæн маке маци хил -æ кæн -æд æндæр -а

махæн маке маци хил -æ₁ кæн -æд æндæр -а₃

we.DAT nobody.NOM nothing.GEN fight NOM do IMP.3SG other CONTR

нæмæ	можно ...	алци	дæр	нæмæ	е	:	арс	дæр	ес
нæмæ		алци	дæр	нæмæ	е		арс	дæр	ес
нæмæ		алци	дæр	нæмæ	ес ₁		арс	дæр	ес ₁
1PL.ENCL.ALL		any, everything	FOC	1PL.ENCL.ALL	EXT		bear	FOC	EXT

, алци дæр ес .
 алци дæр ес
 алци дæр ес₁
 any, everything FOC EXT

The main thing is that nobody should bother us, otherwise it possible here... we have everything: there is bear and we have everything.

21.2 **Даже вплоть уой** уæнгæ , **зæгъун æнгъезуй** , **'ма берæгъ дæр**
 уой уæнгæ зæгъ -ун æнгъез -уй ма берæгъ дæр
 уой₃ уæнгæ зæгъ -ун₂ æнгъез -уй ма₂ берæгъ дæр
 he,she.GEN up.to say INF may PRS.3SG that wolf FOC

е , (**невнятно**) **шакал ес** , **ну а их можно уничтожать 'ма уничтожаем** .
 е ес ну а ма
 ес₁ ес₁ ма₂
 EXT EXT and

And even, we can say, that there are wolves, jackals, and it is allowed to kill them and we kill.

21.3 **Гъеуотæ** .

гъе уотæ

гъе уотæ

so so

So it is.

22 **А : А это самое , дзибидары есть ?**

а а

A: And, well, are there dzibidars?

23 **М : Не-а , такое нет .**

М

M: No, there is no such thing.

24 **А : А раньше были ?**

а а

A: Were they here before?

25 **М : Нæ-æ .**

М Нæ - æ

M: No.

26 **А : А кто тут вообще водится ?**

а а вообще

A: What lives here anyway?

27 **М : Олени были когда-то .**

М

M: There were deer.

28.1 **М : 'Ма Марухский перевал Карачаево-Черкесски**
 М ма Марухский перевал Карачаево Черкесск -и
 ма₃ Марухский перевал Карачаево Черкесск -и₂
 more Marukhsky mountain pass Karachaevo Cherkess INESS

æвдистонцæ		киномæ	
æвдист	-онцæ	кино	-мæ
æвдист ₂	-онцæ	кино	-мæ
demonstrate,show	PST.TR.3PL	cinema	ALL

M: They showed this Marukh pass in Karachay-Cherkessia in a film.

28.2 Ну	киной	разæй	раздæр	... нур	аллихузон
ну	кино -й	раз -æй	раз -дæр	нур	аллихузон
	кино -и ₁	раз -æй	раз -дæр ₂	нур	аллихузон
	cinema GEN	in front of ABL	in front of COMPAR	now	different, various

кино	тæ	æвдес	уæдта	мæнæ	перевозной	адтæй
кино	-т -æ	æвдес	уæдта	мæнæ		адтæй
кино	-т -æ ₁	æвдес	уæдта ₁	мæнæ		адтæй
cinema	PL NOM	demonstrate,show	PR.3PL	after there,that.is		be.PST.3SG

амæ	мæнæ	фарсбæл	æвдесунцæ	уæхæн
мæнæ	фарс -бæл	æвдес	-унцæ	уæхæн
мæнæ	фарс ₂ -бæл	æвдес	-унцæ	уæхæн
there,that.is	wall SUPER	demonstrate,show	PR.3PL	such

Well, cinema earlier... now they show different films, but then it was brought, which they showed on the wall.

28.3 Бæхбæл	ластонцæ
бæх -бæл	ласт -онцæ
бæх -бæл	ласт -онцæ
horse	SUPER carry PST.TR.3PL

They brought it by horse.

28.4 'Ма	гъеуæд	уоми	еци	гъуддаги	рæсугъд	хуæнхтæ
ма	гъе уæд	уоми	еци	гъуддаг -и	рæсугъд	хуæнх -т -æ
ма ₂	гъе уæд ₁	уоми	еци	гъуддаг -и ₁	рæсугъд	хонх -т -æ ₁
and	so then	there	that.DEM	affair,event GEN	beautiful	mountain PL NOM

'нцæ	спокойно	'ма	гъеуæхæн	дессæгтæ	си
'нцæ		ма	гъе уæхæн	дессæг -т -æ	си
æнцæ		ма ₂	гъе уæхæн	дессæг -т -æ ₁	си ₂
be.PR.3PL		and so	such wonder	PL NOM	3SG.ENCL.INESS

адтæй	'ма	син	комсомолтæ	они	против советской власти
адтæй	ма	син	комсомол -т -æ		
адтæй	ма ₂	син	комсомол -т -æ ₁		
be.PST.3SG	and	3PL.ENCL.DAT	komsomol PL NOM		

были	комсомолтæ	'ма	сæ	их	... ниссæ
	комсомол -т -æ	ма	сæ		нис- сæ
	комсомол -т -æ ₁	ма ₂	сæ ₃		ни- сæ ₃
	komsomol PL NOM	and	3PL.ENCL.GEN		PREF 3PL.ENCL.GEN

ахæстонцæ	уæлæ	перевалбæл	'ма	сæ	вот
ахæст	-онцæ	уæлæ	перевал	-бæл	ма сæ
ахæст ₂	-онцæ	уæлæ	перевал	-бæл	ма ₂ сæ ₃
catch,arrest	PST.TR.3PL	there	mountain pass	SUPER	and 3PL.ENCL.GEN

ямæмæ	калдтонцæ
ям -æмæ	калд -т -онцæ
ям -мæ	калд -т -онцæ
hole	ALL pour TR PST.TR.3PL

And they showed these mountains, very beautiful, peaceful... and there were such things, there were Komsomols, they were against the Soviet power, Komsomols. As they were caught and thrown into a pit.

29.1	'Ма	сæ	мæнæ	Хрущев	фæстаг	ку	адтæй	уæдта
	ма	сæ	мæнæ	Хрущев	фæстаг	ку	адтæй	уæдта
	ма ₂	сæ ₃	мæнæ	Хрущев	фæстаг	ку	адтæй	уæдта ₁
	and	3PL.ENCL.GEN	there,that.is	Khrushchev	last	when	be.PST.3SG	after
син		памятник	кодтонцæ		'ма	живой	нæ	адтæнцæ
син		памятник	код -т -онцæ		ма		нæ	адтæнцæ
син		памятник	код -т -онцæ		ма ₂		нæ ₂	адтæнцæ
3PL.ENCL.DAT		monument	do TR PST.TR.3PL		and		NEG	be.PST.3PL
фал	, вот	æз	куд	дæн	, гъеуотемæй	холодильникки		куд
фал	вот	æз	куд	дæн	гъе ууотемæй	холодильникк -и		куд
фал		æз	куд	дæн	гъе уотемæй	холодильникк -и ₂		куд
however		I	how	be.PRS.1SG	so in.this.way	fridge	INESS	how
уа	, гъеуотемæй	сæ		исистонцæ				даже вот
уа	гъе ууотемæй	сæ		исист		-онцæ		вот
уа	гъе уотемæй	сæ ₃		исист		-онцæ		
be.SUBJ.3SG	so in.this.way	3PL.ENCL.GEN		stand.up,raise,revolt		PST.TR.3PL		
, сæ	комсомольский	билеттитæ		дæр сæ		дзиппити		
сæ		билетт -ит -æ		дæр сæ		дзипп -ит -и		
сæ ₂		билетт -т -æ ₁		дæр сæ ₂		дзипп -т -и ₂		
POSS.3PL		card PL NOM	FOC	POSS.3PL		pocket PL INESS		
адтæнцæ	, гъеуотемæйти		... берæ	фæсæвæд				
адтæнцæ	гъе ууотемæй -т -и		берæ	фæсæвæд				
адтæнцæ	гъе уотемæй -т -и ₁		берæ	фæсæвæд				
be.PST.3PL	so in.this.way PL GEN		many	young.people				
And so, in Khrushchev times, they erected a monument to them and as if they were alive, as in a refrigerator, as they were taken out, even their Komsomol membership cards still remained in their pockets, so that is... there were many young men.								
29.2	'Ма	син	гъеууоми	искодтонцæ			памятник	
	ма	син	гъе ууоми	ис- код -т -онцæ			памятник	
	ма ₂	син	гъе уоми	ис- код -т -онцæ			памятник	
	and	3PL.ENCL.DAT	so there	PREF do TR PST.TR.3PL			monument	
And there they erected a monument to them.								
30	Марухский	перевал	... я ...	æз æй		гъудима'й	кæнун	
	Марухский	перевал		æз æй		гъуди ма'й	кæн -ун	
	Марухский	перевал		æз æй ₁		гъуди	кæн -ун ₃	
	Marukhsky	mountain pass		I be.PRS.3SG		thought	do PRS.1SG	
гъеууоми	син	памятник	, уæдта	киной	берæ	... мæнæ		
гъе ууоми	син	памятник	уæдта	кино -й	берæ	мæнæ		
гъе уоми	син	памятник	уæдта ₁	кино -и ₂	берæ	мæнæ		
so there	3PL.ENCL.DAT	monument	after	cinema INESS	many	there,that.is		
журнал	раги	куд æвдестонцæ		... нур	мæнæ	æнæуой		
журнал	раги	куд æвдест	-онцæ	нур	мæнæ	æнæуой		
журнал	раги	куд æвдист ₂	-онцæ	нур	мæнæ	æнæуой		
journal	long ago	how demonstrate,show	PST.TR.3PL	now	there,that.is	just		
киноти	, телевизæрти	нæ	, фал	... гъеууоми	'й			
кино -т -и	телевизær -т -и	нæ	фал	гъе ууоми	'й			
кино -т -и ₂	телевизор -т -и ₂	нæ ₂	фал	гъе уоми	æй ₁			
cinema PL INESS	tv.set PL INESS	NEG	however	so there	be.PRS.3SG			

æвдистонцæ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Marukh pass... I... I remember there was a monument to them and in the film... as they used to show a magazine... now in common films, not on TV but... there they showed and even when I saw it 3-4 years later I remembered it all again for interest.

31.1 Цард ... æз цитæ	фæууидтон	уони	еугурæй
цард æз ци -т -æ	фæу- уид -т -он	уони	еу гур -æй
цард ₁ æз ци -т -æ ₁	фæ- уид -т -он ₁	уони ₂	еу ₂ гур -æй
life I what PL NOM	PREF see TR PST.TR.1SG	they.GEN	one crowd ABL
ку дзорон	уæд етæ	мелочътæ	'нцæ ...
ку дзор -он	уæд етæ	мелочъ -т -æ	'нцæ
ку дзор -он ₂	уæд ₁ етæ	мелочъ -т -æ ₁	æнцæ
when speak SUBJ.1SG	then they,those	nothing PL NOM	be.PRS.3PL
мелочътæ нæ æнцæ	фал берæ	цидæр	дессæгтæ
мелочъ -т -æ нæ æнцæ	фал берæ	цидæр	дессæг -т -æ
мелочъ -т -æ ₁ нæ ₂ æнцæ	фал берæ	цидæр	дессаг -т -æ ₁
nothing PL NOM	NEG be.PRS.3PL	however many something	wonder PL NOM
æнцæ 'ма ... Ами берæ	лæгтæ	... уалæ	гъеуордиги
æнцæ ма ами берæ	лæг -т -æ	уалæ	гъе уордиг -и
æнцæ ма ₂ ами берæ	лæг -т -æ ₁	уалæ	гъе уордæг -и ₂
be.PRS.3PL and here many	man PL NOM	up.there so there	INESS
согтæ	ластан		
сог -т -æ	ласт -ан		
сог -т -æ ₁	ласт -ан		
firewood PL NOM	carry PST.1PL		

Life... these are all small worries in comparison to what I had to see... well, not small worries but this is all too... Here many men... we brought firewood from over there.

31.2 Дрова	вот	на	высоте	...	потому что	лесники	не	разрешали	.
	вот	на					не		

Firewood, yes, up there... because foresters did not allow.

31.3 После Сталина	или	когда	Сталин	был	–	закон	был	нур	ба	...
	Сталина		Сталин					нур	ба	
								нур	ба	
								now	CONTR	

неке	неци	.
неке	неци	
неке	неци	
nobody.NOM	nothing	

After Stalin or when Stalin was, there was law but now... nobody and nothing.

32.1 Хоть много лесников , охраняет Москва , но все равно , что-то адæнæн ...

адæн -æн
адæм -æн₁
people DAT

« Пусть живут » – уотæ зæгъунцæ æвæдзи , фал ... Ну , мæнæ
уотæ зæгъ -унцæ æвæдзи фал мæнæ
уотæ зæгъ -унцæ æвæдзи фал мæнæ
so say PRS.3PL obvious however there,that.is

махмæ архайæн без никакого нарушения , еугурдæр косæн
махмæ архай -æн еугур -дæр кос -æн
махмæ архай -æн₂ еугур -дæр₃ кос -æн₂
we.ALL act,try,endeavour PRS.1PL all FOC work PRS.1PL

дзæбæхæй , архайæн ке бон кудæй
дзæбæх -æй архай -æн ке бон куд -æй
дзæбæх -æй архай -æн₂ ке₂ бон₃ куд -æй
good ABL act,try,endeavour PRS.1PL who.GEN, what.GEN possibility specifically ABL

гъеуотæ .

гъе уотæ

гъе уотæ

so so

Although many foresters guard but anyway something for people... “Let them live”, maybe so they say but...
Well, we try here without any violations, we all work, try as we can.

32.2 Паддзахад ести ку гъæуа , уæддæр ба æнхус
паддзахад -и ести ку гъæу -а уæддæр ба æнхус
паддзахад -и₁ ести ку гъæ -а₂ уæддæр ба æнхус
state GEN something if be necessary SUBJ.3SG nevertheless CONTR help

кæндзинан .

кæн -дзинан

кæн -дзинан

do FUT.1PL

If the state needs anything, we'll help too.

32.3 Гъенур , уæлæ уордæмæ гъудæй гуманитарный помощь ,
гъе нур уæлæ уордæ -мæ гъуд -æй
гъе нур уæлæ уордæг -мæ гъуд -æй
so now there there ALL be necessary PST.INTR.3SG

уæдта ма мæнæ гъæутæй дæр гъеуотæ ... ке
уæдта ма мæнæ гъæу -т -æй дæр гъе уотæ ке
уæдта₁ ма₂ мæнæ гъæу -т -æй дæр гъе уотæ ке₂
after and there,that.is village PL ABL FOC so so who.GEN, what.GEN

бон куд адтæй гъеуотæ , æ пенси дæр
бон куд адтæй гъе уотæ æ пенси дæр
бон₃ куд адтæй гъе уотæ æ₂ пенси дæр
possibility how be.PST.3SG so so POSS.3SG pension FOC

рарвистонцæ – æгъдау искæнунмæ гæсгæ кæрæдземæн ,
ра- рвист -онцæ æгъдау ис- кæн -ун -мæ гæсгæ кæрæдземæн
ра- æрвист₁ -онцæ æгъдау ис- кæн -ун₂ -мæ гæсгæ кæрæдземæн
PREF send PST.TR.3PL decency PREF do INF ALL according.to RCP.DAT

е хуарз æй
 е хуарз æй
 е₁ хуарз æй₁
 this good be.PRS.3SG

For example, over there they needed humanitarian aid and other villages too... as best as they could, they even sent them pensions – helping each other is good.

33.1 'Ма уæ цæрæн бон берæ , еухатт ма уин
 ма уæ цæр -æн бон берæ еу хатт ма уин
 ма₂ уæ₁ цæр -æн₃ бон₂ берæ еу₂ хатт₁ ма₃ уин₁
 and 2PL.ENCL.GEN live NMLZ day many one time more 2PL.ENCL.DAT

арфæ кæнун !
 арф -æ кæн -ун
 арф -æ₁ кæн -ун₃
 blessing, greetings NOM do PRS.1SG

And may the God grant you a long life, I'd like to thank you once again!

33.2 Ниффинсетæ хуарз хабæрттæ , 'ма сæ пусть ,
 ниф- финс -етæ хуарз хабæр -тт -æ ма сæ
 ни- финс -етæ хуарз хабар -т -æ₁ ма₂ сæ₃
 PREF write PRS.2PL good event,affair PL NOM and 3PL.ENCL.GEN

зонæд Уæрæсе .
 зон -æд Уæрæсе
 зон -æд Уæрæсе
 know IMP.3SG Russia

Write all the good things, and may all Russia know it all.

33.3 Мæнæ мах хузæн къум , мæнæ кæми цæрæн .
 мæнæ мах хузæн къум мæнæ кæми цæр -æн
 мæнæ мах хузæн къум мæнæ кæми цæр -æн₂
 there,that.is we.GEN alike dwelling place there,that.is where live PRS.1PL

This our little corner where we live.

33.4 Теперь вы первый раз здесь , тут так ?
 раз

Now this is the first time you are here, how is it?

33.5 'Ма , вот , это объяснишь в Москве , вот где жили раньше .
 ма вот вот
 ма₂
 and

And, well, you will explain this in Moscow, that's where they lived before.

33.6 Мы не знаем , это , может , 1000 лет тому назад .
 не лет

33.7 Вот это кто построил даже не знаем , вот ... мæнæ внизу новые ... ремонт
 вот не вот мæнæ
 мæнæ
 there,that.is

сделали , мæнæ уæртæ уиндзинайтæ , сюда не видно , вот здесь ... и
 мæнæ уæртæ уин -дзинайтæ не вот и
 мæнæ уæртæ уин₂ -дзинайтæ
 there,that.is there (close) see FUT.2PL

сейчас еще делают .

Who built this we don't even know, there... down there there are new... they have repaired, you will see later, it's not seen from here, over here... and they are still doing.

33.8 С этого ... Наняли с Дагестана ребят , 'ма они ремонт делают .

ма

ма₂

and

From this... They hired young men from Dagestan and they are doing repairs.

34 Ю : Дигоронау , дигоронау .

дигорон -ау дигорон -ау

дигорон -ау дигорон -ау

digor EQU digor EQU

Ju: In Digor.

35.1 М : 'Ма гъеууони дæр сефетæ , фæссæмæ кæсетæ .

М ма гъе ууони дæр фæссæ -мæ кæс -етæ

ма₂ гъе уони₂ дæр -мæ кæс₂ -тæ₂

and so they.GEN FOC ALL look IMP.2PL

M: And look at this too.

35.2 'Ма сæ архиви финсун гъæуй , æндæр

ма сæ архив -и финс -ун гъæ -уй æндæр

ма₂ сæ₃ архив -и₂ финс -ун₂ гъæ -уй æндæр

and 3PL.ENCL.GEN archive INESS write INF be necessary PRS.3SG other

ба ... уæлæ еци мæсугтæ еугурдæр зонунцæ , ка

ба уæлæ еци мæсуг -т -æ еугур -дæр зон -унцæ ка

ба уæлæ еци мæсуг -т -æ₁ еугур -дæр₃ зон -унцæ ка

CONTR there that.DEM tower PL NOM all FOC know,can PRS.3PL who

сæ искодта е бæрæг нæй .

сæ ис- код -т -а е бæрæг нæй

сæ₃ ис- код -т -а₁ е₁ бæрæг нæй

3PL.ENCL.GEN PREF do TR PST.TR.3SG this known be.PRS.3SG.NEG

And this needs to be recorded in archive or... everyone knows these towers, it's not know who built them.

35.3 Ну , адæм ба уотæ дзорунцæ мах фамили адтæй ,

ну адæм ба уотæ дзор -унцæ мах фамили адтæй

адæм ба уотæ дзор -унцæ мах фамили адтæй

people CONTR so speak PRS.3PL we.GEN surname be.PST.3SG

зæгъгæ , но никто это не знает .

зæгъ -гæ не

зæгъ -гæ

say CONV

And well, people say, our family built them but nobody knows this.

35.4 Ду уой зæгъай половина (невнятно) мæнæ ами

ду уой зæгъ -ай мæнæ ами

ду уой₃ зæгъ -ай мæнæ ами

you.SG he,she.GEN say SUBJ.2SG there,that.is here

ба ... уалæ скъолæ ку исцæуайтæ , уоми

ба уалæ с- къол -æ ку ис- цæу -айтæ уоми

ба уалæ ис- къол -æ₁ ку ис- цæ -айтæ уоми

CONTR up.there when PREF go SUBJ.2PL there

фæуиндзинайтæ **два** **мæсуга** .

фæ- уин -дзинайтæ мæсуг -а

фæ- уин₂ -дзинайтæ мæсуг

PREF see FUT.2PL tower

You tell me a half (inaudible) and here... when you pass the school you will see two towers.

36.1 **Мæсуг кай** , **мæнæ** **бунккаг** , **нур** **дæмæ** **нæ**
 мæсуг ка й мæнæ бунккаг нур дæмæ нæ
 мæсуг ке₃ æй₁ мæнæ бунккаг нур дæмæ нæ₂
 tower that be.PRS.3SG there,that.is low now 2SG.ENCL.ALL NEG

зиннуй .

зинн -уй

зинн -уй

appear PRS.3SG

The lower tower, it is not seen now.

36.2 **Уордигæй** **дæлæ** **гъæуи** **хед** **кай** , **мæнæ** **аци**
 уордиг -æй дæлæ гъæу -и хед ка й мæнæ аци
 уордæг -æй далæ гъæу -и₁ хед ке₃ æй₁ мæнæ аци
 there ABL down.over.there village GEN bridge that be.PRS.3SG there,that.is this

хед **нæ** , **фал** **дæлæ** **дæллаг** **хед** , **гъеуой** **уæнгæ**
 хед нæ фал дæлæ дæллаг хед гъе уой уæнгæ
 хед нæ₂ фал далæ дæллаг хед гъе уой₃ уæнгæ
 bridge NEG however down.over.there lower bridge so he,she.GEN up.to

ба **мæнæ** **ами** **ес** **мæрдтæ** **ивард** .
 ба мæнæ ами ес мæрд -т -æ ивард
 ба мæнæ ами ес₁ мæрд -т -æ₁ æвард
 CONTR there,that.is here EXT die.PART.PST PL NOM put,place

And starting from there up to the bridge, not this bridge but that lower bridge, so up to that bridge there are burial places.

36.3 **Мæнæ** **дин** **æй** **ами** **байамондзæнæн** .
 мæнæ дин æй ами бай- амон -дзæнæн
 мæнæ дин₁ æй₁ ами ба- амон -дзæнæн
 there,that.is 2SG.ENCL.DAT be.PRS.3SG here PREF show FUT.1SG

I will show you here.

36.4 **Уæртæ** **берæ** , **мæнæ** **ами** **ивæрд** **æнцæ** , **раги**
 уæртæ берæ мæнæ ами ивæрд æнцæ раги
 уæртæ берæ мæнæ ами æвард æнцæ раги
 there (close) many there,that.is here put,place.PART.PST be.PRS.3PL long ago

куд **ивардтонцæ** – **мæнæ** **къæйдорæй** .
 куд ивард -т -онцæ мæнæ къæй дор -æй
 куд æвард -т -онцæ мæнæ къæй дор -æй
 how put,place TR PST.TR.3PL there,that.is stone plate stone ABL

There, many, as they used to bury before, from special flat stone.

36.5 **Нур** **неке** ... **кирпичный** **нæ** **адтæй** , **фалæ** **уæхæн** **дор** .
 нур неке нæ адтæй фалæ уæхæн дор
 нур неке нæ₂ адтæй фалæ уæхæн дор
 now nobody.NOM NEG be.PST.3SG but such stone

Now nobody already... not bricks but this kind of stone.

37.1 Сæ бон нæ адтæй хуæздæр ести , 'ма
сæ бон нæ адтæй хуæз -дæр ести ма
сæ₂ бон₃ нæ₂ адтæй хуарз -дæр₂ ести ма₂
POSS.3PL possibility NEG be.PST.3SG good COMPAR something but

ибæл сæрæй плиткæ , 'ма ибæл зæнхæ
ибæл сæр -æй плитк -æ ма ибæл зæнх -æ
ибæл сæр -æй плитк -æ₁ ма₂ ибæл зæнх -æ₁
3SG.ENCL.SUPER roof ABL tile NOM and 3SG.ENCL.SUPER earth NOM

никкалиуонцæ , уой неке зонуй .
ник- кал -иуонцæ уой неке зон -уй
ни- кал -ионцæ уой₃ неке зон -уй
PREF pour OPT.3PL he,she.GEN nobody.NOM know,can PRS.3SG
They could not afford anything better and tiles on top and covered with soil, nobody knows that.

37.2 1000 лет прошел , 500 прошел , сæдæ рацудæй
лет сæд -æ ра- цуд -æй
сæд -æ₁ ра- цуд₁ -æй
hundred NOM PREF go PST.INTR.3SG

некей æй зонуй .
неке й æй зон -уй
неке æй₂ æй₂ зон -уй
nobody.NOM 3SG.ENCL.GEN 3SG.ENCL.GEN know,can PRS.3SG
1000 years have passed, for 500 years nobody knows it.

37.3 Фалæ нæ дæллæй ку истардтонцæ
фалæ нæ дæлл -æй ку ис- тардт -онцæ
фæлæ нæ₃ дæл₂ -æй ку ис- тардт -онцæ
but 1PL.ENCL.GEN down,bottom ABL when PREF drive PST.TR.3PL

Аланти , Алан , мах ку
Алан -т -и Алан мах ку
алан -т -и₁ алан мах ку
Alan(ancient.Ossetian) PL GEN Alan(ancient.Ossetian) we.GEN when

истардтонцæ Ростовæй гъеуæд издах гæнгæ , 'ма уæдта
ис- тардт -онцæ Ростов -æй гъе уæд гæн -гæ ма уæдта
ис- тардт -онцæ Ростов -æй гъе уæд₁ кæн -гæ ма₂ уæдта₁
PREF drive PST.TR.3PL Rostov ABL so then do CONV and after

мæнæ хуæнхтæмæ цъæскити , гъеуотæ 'ма гъеуæдта ... уже
мæнæ хуæнх -т -æмæ цъæск -ит -и гъе уотæ ма гъе уæдта уже
мæнæ хонх -т -мæ цъæск -т -и₂ гъе уотæ ма₂ гъе уæдта₁
there,that.is mountain PL ALL gorge PL INESS so so and so after

200-300 лет дæр æвæдзи цæуй , уæдта сæдæ анзи дæр
лет дæр æвæдзи цæу -й уæдта сæд -æ анз -и дæр
дæр æвæдзи цæ -уй уæдта₁ сæд -æ₁ анз -и₁ дæр
FOC obvious go PRS.3SG after hundred NOM year GEN FOC

фæууæд , уæддæр ... неке сæ
фæу- у -æд уæддæр неке сæ
фæ- у -æд уæддæр неке сæ₃
PREF be IMP.3SG nevertheless nobody.NOM 3PL.ENCL.GEN

ниффинста , 'ма толком никто не знает .
 ниф- финст -а ма не
 ни- финст₁ -а₁ ма₂
 PREF write PST.TR.3SG and

But when we retreated, the Alans (literally: when we were driven from Rostov), we settled in the mountain gorges, and then... 200-300 years have passed since then, and even if 100... nobody has recorded it and nobody knows well.

38.1 **Фал нур ба финсетæ** , 'ма е ба исзайонцæ
 фал нур ба финс -етæ ма е ба ис- зай -онцæ
 фал нур ба финс -тæ₂ ма₂ е₁ ба ис- зай -онцæ
 however now CONTR write IMP.2PL and this CONTR PREF stay PST.TR.3PL

архиви .
 архив -и
 архив -и₂
 archive INESS

And now you record it so that it remained in archive.

38.2 **Ами ду кæд адтæ** ?
 ами ду кæд адтæ
 ами ду кæд адтæ
 here you.SG when be.PST.2SG

When were you here?

38.3 **Дæхе дæр си ниффинсæ** .
 дæхе дæр си ниф- финс -æ
 дæхе₂ дæр си₂ ни- финс -æ₂
 2SG.REFL.GEN FOC 3SG.ENCL.INESS PREF write IMP.2SG

Record yourself too.

38.4 **Ке фæуидтай** , **ци фæуидтай** ,
 ке фæ- уид -т -ай ци фæ- уид -т -ай
 ке₂ фæ- уид -т -ай ци фæ- уид -т -ай
 who.GEN, what.GEN PREF see TR PST.TR.2SG what PREF see TR PST.TR.2SG

уотæ нæ кæнтæ ?
 уотæ нæ кæн -т -æ
 уотæ нæ₂ кæн -т -æ₃
 so NEG do PL IMPERS

Whom you saw, what you saw, don't you do it like that?

38.5 **Делае те так или нет** ?

Do you do it or not?

38.6 **Гъо** !

гъо
 гъо
 yes

Yes!

38.7 **'Ма дзæбæх уотæ** !
 ма дзæбæх уотæ
 ма₂ дзæбæх уотæ
 and good so

Be healthy!

38.8	Байархагтæ		давай	,	исцотæ		'ма				
	бай-	арха	-етæ	давай	ис-	цо	-тæ	ма			
	ба-	архай	-тæ ₂		ис-	цо	-тæ ₂	ма ₂			
	PREF	act,try,endeavour	IMP.2PL		PREF	go.IMP.2SG	IMP.2PL	and			
	фæууинетæ		уæлæ	,	уæ	зæрдæмæ	ци	бацæуа			
	фæу-	уин	-етæ	уæлæ	уæ	зæрд	-мæ	ци	ба-	цæу	-a
	фæ-	уин ₂	-тæ ₂	уæлæ	уæ ₁	зæрд	-мæ	ци	ба-	цæ	-a ₂
	PREF	see	IMP.2PL	there	2PL.ENCL.GEN	heart	ALL	what	PREF	go	SUBJ.3SG
	'ма	сæ		исесетæ		хузæ					
	ма	сæ		ис-	ес	-етæ	хуз	-æ			
	ма ₂	сæ ₃		ис-	ес ₂	-тæ ₂	хуз	-æ ₁			
	and	3PL.ENCL.GEN	PREF	take	IMP.2PL	look	NOM				
	Try and go and see, take a picture of what you like.										

Try and go and see, take a picture of what you like.

38.9	Может	ма	уæбæл	еске	рамбæлдзæй	лæг	дæр	
		ма	уæбæл	еске	ра- мбæл -дзæй	лæг	дæр	
		ма ₃	уæбæл	еске	ра- æмбæл	лæг	дæр	
		more	2PL.ENCL.SUPER	someone's/someone	PREF meet	man	FOC	
'ма	уин		е	дæр	ести	хабæртгæ	ракæндзæй	
ма	уин		е	дæр	ести	хабæр -тт -æ	ра- кæн -дзæй	
ма ₂	уин ₁		е ₁	дæр	ести	хабар -т -æ ₁	ра- кæн	
and	2PL.ENCL.DAT	he,she	FOC	something	event,affair	PL NOM	PREF do	
May be you will meet someone who will tell you something more.								

May be you will meet someone who will tell you something more.

39.1	Уоми	дæр	еу	минкый	лæг	ес	некæд	некæми	адтæй	е
	уоми	дæр	еу	минкый	лæг	ес	не- кæд	не кæми	адтæй	е
	уоми	дæр	еу ₂	минкый	лæг	ес ₁	не- кæд	не ₂ кæми	адтæй	е ₁
	there	FOC	one	little	man	EXT	NEG when	NEG where	be.PST.3SG	he,she
дæр	уæлдай		'ма	уин		е	дæр	еститæ		дзордзæй
дæр	уæлдай		ма	уин		е	дæр	ести -т -æ	дзор	-дзæй
дæр	уæлдай		ма ₂	уин ₁		е ₁	дæр	ести -т -æ ₁	дзор	
FOC	particular		and	2PL.ENCL.DAT		he,she	FOC	something PL NOM	speak	

There is a short man, he has never been anywhere too. And he will tell you something too.

39.2	Уалæ	уоми	цæруй	буйнаг	ходæ	ибæл	уодзæнæй
	уалæ	уоми	цæр -уй	буйнаг	ход -æ	ибæл	уодзæнæй
	уалæ	уоми	цæр -уй	буйнаг	ход -æ ₁	ибæл	уодзæнæй
	up.there	there	live PRS.3SG	felt	laugh NOM	3SG.ENCL.SUPER	be.FUT.3SG

Володи	цидæр	хуннуй	мæнæ	кæронккаг
Володи	цидæр	хунн -уй	мæнæ	кæрон -ккаг
Володи	цидæр	хунн -уй	мæнæ	кæрон -аг
Volodya	something	be.called PRS.3SG	there,that.is	outskirts SUF

Over there he lives, he will be wearing a felt hat, Volodya something is his name, there on the fringe.

39.3	Уæлæ	сауæнг	уæлæ	сауæнгæ	кæронмæ	исцæудзинайтæ			
	уæлæ	сауæнг	уæлæ	сауæнгæ	кæрон	-мæ	ис-	цæу	-дзинайтæ
	уæлæ	сауæнгæ	уæлæ	сауæнгæ	кæрон	-мæ	ис-	цæ	-дзинайтæ
	there	even	there	even	outskirts	ALL	PREF	go	FUT.2PL

Right there to the end you go.

Two wolves

Дууæ берæгъи (устный текст)

Два волка

Recorded from Olja Kazakhova in Matsuta village, North Ossetia, in 2008.

Записано у Оли Казаховой в селе Мацута, Северная Осетия, в 2008 г.

Transcribed and translated by Ljana and alan Tsallaev. Interlinearized by Julia Mazurova

Расшифровывали Ляна, Алан Цаллаев. Глоссировала Юлия Мазурова

1.1 Оля : Цо Джульеттаема ниууайæ даæ уарзони
 Оля цо Джульетт -æмаæ ниу- уай -æ даæ уарз -он -и
 Оля цо Джульетт -маæ ни- уай₂ -æ₂ даæ₃ уарз -он₃ -и₁
 Olya go.IMP.2SG Julietta ALL PREF run IMP.2SG POSS.2SG love ADJ GEN

даæ хъури ракаæнаæ
 даæ хъури ра- каен -æ
 даæ₃ хъури ра- каен -æ₂
 POSS.2SG embrace PREF do IMP.2SG

Olya, come up to Juliette, hug your love.

1.2 Джульетти даæ хъури ракаæнаæ
 Джульетт -и даæ хъури ра- каен -æ
 Джульетт -и₁ даæ₃ хъури ра- каен -æ₂
 Julietta GEN POSS.2SG embrace PREF do IMP.2SG

Hug Juliette.

2 Вова : Куд даæ Джульеттаæ ?
 Вова куд даæ Джульетт -æ
 Вова куд даæ₂ Джульетт -æ₁
 Vova how be.PRS.2SG Julietta NOM

How are you, Juliette?

3 Славик : Джульеттаæ , Раиси даæбæл ардаугæ
 Славик Джульетт -æ Раис -и даæбæл ардау -гæ
 Славик Джульетт -æ₁ Раис -и₁ даæбæл ардау -гæ
 Slavic Julietta NOM Raisa GEN 2SG.ENCL.SUPER complain CONV

каендзæнаен
 каен -дзæнаен
 каен -дзæнаен
 do FUT.1SG

Juliette, I'll complain to Raisa about you.

4 Оля : Рацауайтаæ нур ба уордаемаæ
 Оля ра- цау -айтаæ нур ба уордаæ -маæ
 Оля ра- цаæ -айтаæ нур ба уордаг -маæ
 Olya PREF go SUBJ.2PL now CONTR there ALL

Come up here.

5 Ахсарбек : Уомæ маæ æрхудтай
 Ахсарбек уомæ маæ æр- худ -т -ай
 Ахсарбек уомæ₂ маæ₁ æр- худ -т -ай
 Akhsarbek because.of.this 1SG.ENCL.GEN PREF invite TR PST.TR.2SG

Is that a reason you brought me here?

6 Тотраз : Уомæ уомæ
 Тотраз уомæ уомæ
 Тотраз уомæ₂ уомæ₂
 Totraz because.of.this because.of.this

Yes, it is.

7 **Оля** : **Айæ** **дæ** **мæхуæдæг** **сдзорун** **кодта** ,
 Оля айæ дæ мæхуæдæг с- дзор -ун код -т -а
 Оля а дæ₄ мæхуæдæг ис- дзор -ун₂ код -т -а₁
 Olya this 2SG.ENCL.GEN 1SG.REFL PREF speak INF do TR PST.TR.3SG

мах ... **мах** **неци** **фудгин** **ан** .
 мах мах неци фуд -гин ан
 мах мах неци фуд -гин ан
 we.NOM we.NOM nothing guilt, fault ADJ be.PRS.1PL

That's him, it's not our fault.

8 **Тотраз** : **Рацæуайтæ** **ардæмæ** .
 Тотраз ра- цæу -айтæ ардæ -мæ
 Тотраз ра- цæ -айтæ ардæг -мæ
 Totraz PREF go SUBJ.2PL here ALL

Come up here.

9.1 **Оля** : **Маци** , **мæнæ** **бабæй** **æй** **дæ** **хъури**
 Оля маци мæнæ бабæй æй дæ хъури
 Оля маци мæнæ бабæй æй₂ дæ₃ хъури
 Olya nothing.NOM there,that.is again 3SG.ENCL.GEN POSS.2SG embrace

никкодтай .
 ник- код -т -ай
 ни- код -т -ай
 PREF do TR PST.TR.2SG

Again you've hugged her.

9.2 **Уæхæн** **дессаг** **фæйидтай** .
 уæхæн дессаг фæ- йид -т -ай
 уæхæн дессаг фæ- уид -т -ай
 such wonder PREF see TR PST.TR.2SG

Have you ever seen such a miracle?

10.1 **Фæд** **дин** **истадтæн** .
 фæд дин истад -тæн
 фæд дин₁ истад -тæн
 trace 2SG.ENCL.DAT stand.up,stand PST.INTR.1SG

I've stood up.

10.2 **дигоронау** **дзорæ** **дудæр** ; **гъе** **мæн** **хæццæ** **хилæ**
 дигорон -ау дзор -æ ду -дæр гъе мæн хæццæ хил -æ
 дигорон -ау дзор -æ₂ ду -дæр₃ гъе мæн хæццæ хил -æ₁
 digor EQU speak IMP.2SG you.SG FOC so I.GEN together fight NOM

кæнæ **еций** **фæнди** **дæр** .
 кæн -æ еци -й фæнд -и дæр
 кæн -æ₂ еци -и₁ фæнд₂ -и₁ дæр
 do IMP.2SG that.DEM GEN thought GEN FOC

Speak Digor, argue with me.

11 **Слава** : **Катя** , **рауай** **исбадæ** , **дигоронау** **куд** **фулдæр**
 Слава Катя ра- уай ис- бад -æ дигорон -ау куд фулдæр
 Слава Катя ра- уай₂ ис- бад -æ₂ дигорон -ау куд фулдæр
 Slava Katya PREF run PREF sit IMP.2SG digor EQU how more

радзорай	уотæ	дæ	фулдæр	ниффинсдзæнæнцаæ
ра- дзор -ай	уотæ	дæ	фулдæр	ниф- финс -дзæнæнцаæ
ра- дзор -ай	уотæ	дæ ₄	фулдæр	ни- финс -дзæнæнцаæ
PREF speak SUBJ.2SG	so	2SG.ENCL.GEN	more	PREF write FUT.3PL

Katya, come up, more you'll speak Digor, more they 'll record.

12.1 Оля :	Дигоронау	дин	æз	еу	ходæг
Оля	дигорон -ау	дин	æз	еу	ход -æг
Оля	дигорон -ау	дин ₁	æз	еу ₂	ход -æг
Olya	digor	EQU 2SG.ENCL.DAT	I	one	laugh PART.PRS

радзорун

ра- дзор -ун
ра- дзор -ун ₃
PREF speak PRS.1SG

I will tell something funny in Digor.

12.2 æцæг хабар
æцæг хабар
æцæг хабар
truth event,affair

13 Слава :	Ауай
Слава	а- уай
Слава	уай ₁
Slava	be.SUBJ.2SG

Come on.

14.1 Оля :	Къелдийæй	цудтæн	Фæсналмæ	уæд	Фæснаели
Оля	Къелди -йæй	цуд -тæн	Фæснал -мæ	уæд	Фæснал -и
Оля	Къелди -æй	цуд ₁ -тæн	Фæснал -мæ	уæд ₁	Фæснал -и ₁
Olya	Keldi ABL	go PST.INTR.1SG	Fasnal ALL	then	Fasnal GEN

цардтæн

цард -тæн
цард ₂ -тæн
live PST.INTR.1SG

I was going to Fasnal from Keldi, I lived in Fasnal then.

14.2 Цудтæн	Фæсналмæ	уоми	ба	цæргæ	кодтон
цуд -тæн	Фæснал -мæ	уоми	ба	цæр -гæ	код -т -он
цуд ₁ -тæн	Фæснал -мæ	уоми	ба	цæр -гæ	код -т -он ₁
go PST.INTR.1SG	Fasnal ALL	there	CONTR	live CONV	do TR PST.TR.1SG

ма	уæлæ	Мурити	бунмæ	ку	схъæрдтæн
ма	уæлæ	Мури -т -и	бун	-мæ ку	с- хъæрд -тæн
ма ₁	уæлæ	Мури -т -и ₁	бун	-мæ ку	ис- хъæрд -тæн
NEG	up, above	Muriev PL GEN	bottom, base	ALL	when PREF reach PST.INTR.1SG

рамбалдта	талингæй	удта	Муритæй	еу	минкый
ра- мбалд -т -а	талинг -æй	уæдта	Мури -т -æй	еу	минкый
ра- æмбалд -т -а ₁	талинг -æй	уæдта ₁	Мури -т -æй	еу ₃	минкый
PREF happen TR PST.TR.3SG	darkness ABL	after	Muriev PL ABL	ITER	little

бауадтæн	ма	мæбæл	дууæ	устур	берæгъи
ба- уад -тæн	ма	мæбæл	дуу -æ	устур	берæгъ -и
ба- уад -тæн	ма ₂	мæбæл	дуу -æ ₁	устур	берæгъ -и ₁
PREF run PST.INTR.1SG	and	1SG.ENCL.SUPER	two NOM	big	wolf GEN

æргæпп	ласта	ма	мæ	тæккæ	фæсте
æр- гæпп лас -т -а		ма	мæ	тæккæ	фæсте
æр- гæпп лас -т -а ₁		ма ₂	мæ ₁	тæккæ	фæсте
PREF jump drag TR PST.TR.3SG		and	1SG.ENCL.GEN	exactly	behind

фæллæудтæнцæ

фæл- лæудт -æнцæ

фæ- лæудт -æнцæ

PREF stand PST.INTR.3PL

I was going to Fasnal, I lived there, and up there, under the Muriev's place, when I reached, it became dark; then when I walked a little, two big wolves jumped out at me and stood after me.

14.3 **дууæ** **берæгъи**
 дуу -æ берæгъ -и
 дуу -æ₁ берæгъ -и₁
 two NOM wolf GEN

Two wolves.

14.4 **Айæ æцæг хабар адтæй**
 айæ æцæг хабар адтæй
 а æцæг хабар адтæй
 this truth event,affair be.PST.3SG

That's a real story.

14.5 **ма сæ фиццаг уæдта сæ къахи гъæр**
 ма сæ фиццаг уæдта сæ къах -и гъæр
 ма₂ сæ₂ фиццаг уæдта₁ сæ₂ къах -и₁ гъæр
 and POSS.3PL first after POSS.3PL paw GEN scream,sound

мæ фæккастæн

мæ фæк- каст -æн

мæ₁ фæ- каст₂ -тæн

1SG.ENCL.GEN PREF seem PST.INTR.1SG

I didn't realized first, then I heard the sound of their steps.

14.6 **цидæр синг-синг райгъустон ма дин**
 цидæр ра- йгъус -т -он ма дин
 цидæр ра- игъус -т -он₁ ма₂ дин₁
 something PREF be heard TR PST.TR.1SG and 2SG.ENCL.DAT

фæккастæн	мæ	дууæ	берæгъи
фæк- каст -æн	мæ	дуу -æ	берæгъ -и
фæ- каст ₂ -тæн	мæ ₁	дуу -æ ₁	берæгъ -и ₁
PREF seem PST.INTR.1SG	1SG.ENCL.GEN	two NOM	wolf GEN

Something like sing-sing I heard, and two wolves appeared.

15 **Слава : Бæхти гъæр кæнунцæ**
 Слава бæх -т -и гъæр кæн -унцæ
 Слава бæх -т -и₁ гъæр кæн -унцæ
 Slava horse PL GEN scream,sound do PRS.3PL

They make sound like the clatter of horses' hoofs.

16.1	Оля	:	Цæун-цæун		дууæ	берæгъи	хæццаæ	дууæ
	Оля		цæ -ун	-	цæ -ун	дуу -æ	берæгъ -и	хæццаæ дуу -æ
	Оля		цæ -ун ₃		цæ -ун ₃	дуу -æ ₁	берæгъ -и ₁	хæццаæ дуу -æ ₁
	Olya		go PRS.1SG		go PRS.1SG	two NOM	wolf GEN	together two NOM
	берæгъи		кайетæй		дæр мæ		фæсте	
	берæгъ -и		кайе -т -æй		дæр мæ		фæсте	
	берæгъ -и ₁		-т -æй		дæр мæ ₁		фæсте	
	wolf GEN		PL ABL	FOC	1SG.ENCL.GEN	behind		

I was going and two wovles were going after me.

16.2	Ма	бабæй	фæстæмæ	фæккæсинæ		удта	бабæй	мæмæ		удта
	ма	бабæй	фæстæмæ	фæк- кæс -инæ		уæдта	бабæй	мæмæ		уæдта
	ма ₁	бабæй	фæстæмæ	фæ- кæс ₂ -инæ		уæдта ₁	бабæй	мæмæ		уæдта ₁
	NEG	again	back	PREF look OPT.1SG		after	again	1SG.ENCL.ALL		after

етæ	дæр	æрлауионцæ		æма	никкæсионцæ	
етæ	дæр	æр- лæу -ионцæ		æма	ник- кæс -ионцæ	
етæ	дæр	æр- лæу -ионцæ		æма	ни- кæс ₂ -ионцæ	
they,those	FOC	PREF stand OPT.3PL		and	PREF look OPT.3PL	

Again, I'm looking back, they're also stopping and looking at me.

16.3	Цæун-цæун		ма	и	къолаемæ	ку
	цæ -ун	-	цæ -ун	ма	и	къол -æмæ ку
	цæ -ун ₃		цæ -ун ₃	ма ₃	и	къол -мæ ку
	go PRS.1SG		go PRS.1SG	more DEF	slope ALL	when
	нихъхæрдтæн		Фæснаеликмæ	ку	цæуай	ку
	нихъ- хæрд -тæн		Фæснаел :ик -мæ	ку	цæу -ай	ку
	ни- хæрд -тæн		Фæснаел -мæ	ку	цæ -ай	ку
	PREF reach PST.INTR.1SG	Fasnal	ALL	when	go SUBJ.2SG	when

нихъхæрдтай

нихъ- хæрд -т -ай

ни- хæрд -т -ай

PREF reach TR PST.TR.2SG

I was going and when I had reached the slope to Fasnal.

16.4	Уотæ	уоми	ба	тæхгæ	фæццаун	кæд	зæгъун
	уотæ	уоми	ба	тæх -гæ	фæц- цæ -ун	кæд	зæгъ -ун
	уотæ	уоми	ба	тæх -гæ	фæ- цæ -ун ₃	кæд	зæгъ -ун ₃
	so	there	CONTR	fly CONV	PREF go PRS.1SG	when	say PRS.1SG

берæгътай	фæхецæн	уинæ
берæгъ -т -æй	фæ- хецæн	уинæ
берæгъ -т -æй	фæ- хецæн	уинæ
wolf PL ABL	PREF separate	be.OPT.1SG

I began to run, I tried to outrun the wolves.

16.5	Мæ	фæстæмæ	нæбал	фæккастæн	фæстæмæ	дæр
	мæ	фæстæмæ	нæ- =бал	фæк- каст -æн	фæстæмæ	дæр
	мæ ₁	фæстæмæ	нæ- =бал	фæ- каст ₂ -тæн	фæстæмæ	дæр
	1SG.ENCL.GEN	back	NEG =any more	PREF look PST.INTR.1SG	back	FOC

нæбал	фæккастæн	ледзун-ледзун
нæ- =бал	фæк- каст -æн	ледз -ун - ледз -ун
нæ- =бал	фæ- каст ₂ -тæн	ледз -ун ₃ ледз -ун ₃
NEG =any more	PREF look PST.INTR.1SG	run PRS.1SG run PRS.1SG

I didn't look back, didn't look back anymore, I was running.

16.6 **Мæ** **уже** **хæдзæрти** **размæ** **ку**
 мæ уже хæдзæр -т -и раз -мæ ку
 мæ₁ уже хæдзар -т -и₁ раз -мæ ку
 1SG.ENCL.GEN already house PL GEN next to ALL when
схъæрдтæн , **ма** **удта** **мин** **фенцон** **дæр** **æй**
 с- хъæрд -тæн ма уæдта мин фенцон дæр æй
 ис- хъæрд -тæн ма₁ уæдта₁ мин₁ фенцон дæр æй₁
 PREF reach PST.INTR.1SG NEG after 1SG.ENCL.DAT relief FOC be.PRS.3SG
 I came near my place and it was a relieve.

16.7 **Нур** **дин** **уоми** **ба** **тæккæ** **дæллæй** **Катаутæ**
 нур дин уоми ба тæккæ дæлл -æй Катау -т -æ
 нур дин₁ уоми ба тæккæ дæл₂ -æй Катау -т -æ₁
 now 2SG.ENCL.DAT there CONTR exactly down,bottom ABL Katauev PL NOM

уæлæ **Ефиметæ**
 уæлæ Ефим -ет -æ
 уæлæ Ефим -ет -æ₁
 up, above Efim PL.PRN NOM

And there, below Kavauvs' place up there at Efim's...

16.8 **Ефим** **рохсаг уæд** **гъе** **уони** **дæлбилæ** **ба** **уæлнад** **хæрæг**
 Ефим рохс -аг уæд гъе уони дæл бил -æ ба уæл- над хæрæг
 Ефим рохс -аг уæд₁ гъе уони₂ дæл₁ бил -æ₁ ба уæл- над хæрæг
 Efim light SUF then so they.GEN under shore NOM CONTR above way donkey

хезуй
 хез -уй
 хез -уй
 climb PRS.3SG

Efim, God rest his soul, below them, above the road, a donkey was at grass.

16.9 **Исцудтæн** **ма** **биццеутæ** **Фæснали** **биццеутæ**
 ис- цуд -тæн ма биццеу -т -æ Фæснал -и биццеу -т -æ
 ис- цуд₁ -тæн ма₁ биццеу -т -æ₁ Фæснал -и₁ биццеу -т -æ₁
 PREF go PST.INTR.1SG NEG boy PL NOM Fasnal GEN boy PL NOM

еугураей **дæр** **клуби**
 еугур -æй дæр клуб -и
 еугур -æй дæр клуб -и₁
 all ABL FOC club GEN

I came and all the guys of Fasnal had gathered at the club.

16.10 **Ма** **зæгъун** **игъосайтæ** **дæлæ** **еу** **берæгътæ**
 ма зæгъ -ун игъос -айтæ дæлæ еу берæгъ -т -æ
 ма₁ зæгъ -ун₃ игъос -айтæ далæ еу₃ берæгъ -т -æ₁
 NEG say PRS.1SG listen SUBJ.2PL down.over.there ITER wolf PL NOM

мæ **фæсте** **цудæй** **ма** **уттите** **ниууае**
 мæ фæсте цуд -æй ма уттите ниу- уæ -тæ
 мæ₁ фæсте цуд₁ -æй ма₁ уттите ни- -тæ₁
 1SG.ENCL.GEN behind go PST.INTR.3SG NEG please PREF PST.2SG

мæ **хæрæг** **хуæргæ** **кæндзæнæнцæ**
 мæ хæрæг хуæр -гæ кæн -дзæнæнцæ
 мæ₁ хæрæг хуæр₁ -гæ кæн -дзæнæнцæ
 1SG.ENCL.GEN donkey eat CONV do FUT.3PL

I told them look, there, below, wolves were chasing me, please, save my donkey, they'll it him.

16.11 **Атæ ци бангæлæтæнцæ гириз кæнун мæ**
 атæ ци ба- нгæлæт -æнцæ гириз кæн -ун мæ
 атæ ци ба- -æнцæ гириз кæн -ун₂ мæ₁
 these what PREF PST.INTR.3PL mockery do INF 1SG.ENCL.GEN
бангæлæтæнцæ ма фе ... неке фезмалдæй
 ба- нгæлæт -æнцæ ма неке фе- змалд -æй
 ба- -æнцæ ма₁ неке фæ- æзмалд₁ -æй
 PREF PST.INTR.3PL NEG nobody.NOM PREF move PST.INTR.3SG
 And these began to laugh at me, and nobody moved.

16.12 **Сæумæ бадин и хæрæги æрæвгарста и**
 сæумæ бадин и хæрæг -и æр- æвгарст -а и
 сæумæ и хæрæг -и₁ æр- æвгарст -а₁ и
 morning DEF donkey GEN PREF slaughter,kill PST.TR.3SG DEF

берæгътæ
 берæгъ -т -æ
 берæгъ -т -æ₁
 wolf PL NOM

By the morning the wolves had killed the donkey of course.

17.1 ?? **Цæй номæй ?**
 цæй ном -æй
 цæй ном -æй
 what.GEN name/fame,respect ABL

17.2 **Ма дæн нин удта дзæбæхдæр загътайсæ**
 ма дæн нин уæдта дзæбæх -дæр загът -айсæ
 ма₁ дæн нин уæдта₁ дзæбæх -дæр₂ загът -айсæ
 NEG be.PRS.1SG 1PL.ENCL.DAT after successful COMPAR say CNTRF.2SG

18.1 **Оля : куд мæ уинæ загътайнæ мæ**
 Оля куд мæ уин -æ загът -айнæ мæ
 Оля куд мæ₁ уин₂ -æ₂ загът -айнæ мæ₁
 Olya how 1SG.ENCL.GEN see IMP.2SG say CNTRF.1SG 1SG.ENCL.GEN
фæсте дууæ берæгъи
 фæсте дуу -æ берæгъ -и
 фæсте дуу -æ₁ берæгъ -и₁
 behind two NOM wolf GEN

18.2 **Гъе уой уангæ исцудæй е**
 гъе уой уан -гæ ис- цуд -æй е
 гъе уой₁ -гæ ис- цуд₁ -æй е₁
 so be.SUBJ.3PL/he,she.GEN CONV PREF go PST.INTR.3SG he,she
уоми ба хæрæг
 уоми ба хæрæг
 уоми ба хæрæг
 there/he,she.INESS CONTR donkey

18.3	Ма	й		рандæкæнтæ				нæ	мæнмæ
	ма	æй		ра- нд	-æ	кæн	-т	-æ	нæ мæнмæ
	ма ₁	æй ₂		ра- æнд	-æ ₁	кæн	-т	-æ ₂	нæ ₂ мæнмæ
	NEG	3SG.ENCL.GEN	PREF	outside	NOM	do	PL	IMP.2SG	NEG I.ALL

байгъустонцæ

бай- гъуст -онцæ

ба- игъуст₂ -онцæ

PREF hear PST.TR.3PL

Go away, don't listen to me.

Илас Khadaev (oral text)

Илас Хадати (устный текст)

Илас Хадаев (устный текст)

Recorded from Илас Khadaev in Vakats village, North Ossetia, in 2008. Isal Khadaev - permanent resident of Vakatsi village, born in 1930.

Записано у Иласа Хадаева в селе Вакаци, Северная Осетия, в 2008. Илас Хадаев - постоянный житель с. Вакац 1930 г. рождения.

Recorded by by Arseniy Vydrin, Julia Mazurova and Oleg Belyaev. Interlinearized by Julia Mazurova.

Abbreviations: I - Илас Khadaev, Ju - Julia Mazurova, A - Arseniy Vydrin.

Записывали Арсений Выдрин, Юлия Мазурова, Олег Беляев. Глоссировала Юлия Мазурова. Условные сокращения: И - Илас Хадаев, Ю - Юлия Мазурова, А - Арсений Выдрин.

1.1	И	:	Махческ	–	это	рагон	гъæутæ	æнцæ	уæгæ	,	фал
	и		Махческ			рагон	гъæу -т -æ	æнцæ	уæгæ		фал
			Махческ			рагон	гъæу -т -æ ₁	æнцæ			фал
			Makhchesk			ancient,old	village PL NOM	be.PRS.3PL			however

про них абсолютно никто ничего не знает !

не

Илас: Makhchesk is an old settlement but nobody knows anything about it!

1.2	Зæронд	лæгтæ		си		адтæй		тугъдмæ	райсун
	зæронд	лæг -т -æ		си		адтæй		тугъд -мæ	ра- йс -ун
	зæронд	лæг -т -æ ₁		си ₃		адтæй		тугъд ₁ -мæ	ра- ес ₂ -ун ₂
	old.age	man PL	NOM	3PL.ENCL.INESS		be.PST.3SG		war ALL	PREF take INF

ке		ненгъистæй		гъеуæхæн	лæгтæ	
ке		н- енгъис -т -æй		гъе уæхæн	лæг -т -æ	
ке ₂		нæ- -т -æй		гъе уæхæн	лæг -т -æ ₁	
who.GEN, what.GEN	NEG	TR	PST.INTR.3SG	so	such	man PL NOM

нæхе		муггагæй		дæр	
нæхе		муггаг	-æй	дæр	
нæхе ₃		муггаг	-æй	дæр	
POSS.REFL.1PL	clan, tribe, surname	ABL	FOC		

There were old men those who could not go to war, even from our kin.

1.3	Сæдæ		хуæздæртæ		ка	фæццардæй		120	лет
	сæд	-æ	хуæз -дæр	-т -æ	ка	фæц- цард -æй			лет
	сæд	-æ ₁	хуарз -дæр ₂	-т -æ ₁	ка	фæ- цард ₂ -æй			лет
	hundred	NOM	good	COMPAR PL NOM	who	PREF live	PST.INTR.3SG		year

ка	фæццардæй		ма	уа-а-алае	еци	башнитæ	кæми	е
ка	фæц- цард -æй		ма		еци	башни -т -æ	кæми	е
ка	фæ- цард ₂ -æй		ма ₂		еци	башни -т -æ ₁	кæми	ес ₁
who	PREF live PST.INTR.3SG		and		that.DEM	towers PL NOM	where	EXT
	мæсугтæ		мæсугтæ	хуннунцæ		'ма сæ		
	мæсуг -т -æ		мæсуг -т -æ	хунн -унцæ		ма сæ		
	мæсуг -т -æ ₁		мæсуг -т -æ ₁	хунн -унцæ		ма ₂ сæ ₃		
	tower PL NOM		tower PL NOM	be.called PRS.3PL		and 3PL.ENCL.GEN		
фæрсинае	ма	етæ	уони	рæстæги	конд	надтæнцæ		
фæрс -инае	ма	етæ	уони	рæстæг -и	конд	н- адтæнцæ		
фæрс -инае	ма ₂	етæ	уони ₂	рæстæг -и ₁	конд	нæ- адтæнцæ		
ask	OPT.1SG and	they,those	they.GEN	time GEN	do.PART.PST	NEG be.PST.3PL		
ка	сæ	кодта		уой	дæр	неке		
ка	сæ	код -т -а		уой	дæр	неке		
ка	сæ ₃	код -т -а ₁		уой ₃	дæр	неке		
who	3PL.ENCL.GEN	do TR PST.TR.3SG		he,she.GEN	FOC	nobody.NOM		

зонуй

зон -уй

зон -уй

know,can PRS.3SG

They were hundred, hundred and twenty years old, there are towers over there, they are called “mesug”, and I asked those old men and they told these towers were built before their time, and nobody knows who had built them.

2.1 Про них никто ничего не знает .

не

Nobody knows anything about them.

2.2 Давным-давно их строили .

They were built long time ago.

2.3 Ами Бельги , до советской власти , мæнæ гъенур мах ущели

ами Бельги

мæнæ гъе нур

мах ущели

ами Бельги

мæнæ гъе нур

мах ущели

here Belgium

there,that.is so now

we.GEN gorge

кай		гъеууоми	забойтæ		'ма	гъеууоци	забойти
ка й		гъе ууоми	забой -т -æ		ма	гъе ууоци	забой -т -и
ке ₃ æй ₁		гъе уоми	забой -т -æ ₁		ма ₂	гъе уоци	забой -т -и ₂
that be.PRS.3SG		so there	mine PL NOM		and so that	mine PL	INESS

кустонцæ	бельгийцы	Бельгий	адæм		'ма	си	уалæ
куст -онцæ	бельгийцы	Бельгий	адæм		ма	си	уалæ
куст ₁ -онцæ		Бельги	адæм		ма ₂	си ₂	уалæ
work PST.TR.3PL		Belgium	people		and 3SG.ENCL.INESS		up.there

коми	уоми	дорæй	конд	хæдзæртæ	дæр	ес	
ком -и	уоми	дор -æй	конд	хæдзæр -т -æ	дæр	ес	
ком ₁ -и ₂	уоми	дор -æй	конд	хæдзар -т -æ ₁	дæр	ес ₁	
canyon INESS	there	stone ABL	do.PART.PST	house PL NOM	FOC	EXT	

Belgium here before Soviet time, there, in our gorge, there is a mine, Belgium people worked there. There are stone houses there in this gorge.

3.1 Цардæнцæ си , ну , кæци æнзтæ адтæнцæ ,
 цард -æнцæ си ну кæци æнз -т -æ адтæнцæ
 цард₂ -æнцæ си₂ кæци анз -т -æ₁ адтæнцæ
 live PST.INTR.3PL 3SG.ENCL.INESS which year PL NOM be.PST.3PL

уой ба ... я не в курсе .

уой ба не

уой₃ ба

he,she.GEN CONTR

There lived.. well, I don't know at what time... I don't know.

3.2 Уæхъæци ба цардæй цæргæ ба адæмтæ ,
 Уæхъæц -и ба цард -æй цæр -гæ ба адæм -т -æ
 Уæхъæц -и₂ ба цард₂ -æй цæр -гæ ба адæм -т -æ₁
 Wakats INESS CONTR live PST.INTR.3SG live CONV CONTR people PL NOM

еу 80 дворов вот в этом селении .

еу вот

еу₂

approximately

Well, people lived in Wakats, there were about 80 houses in this settlement.

3.3 Ну муггагтæ ба си , фамилитæ ,
 ну муггаг -т -æ ба си фамили -т -æ
 муггаг -т -æ₁ ба си₂ фамили -т -æ₁
 clan, tribe, surname PL NOM CONTR 3SG.ENCL.INESS surname PL NOM

фамилитæ ба си муггагтæ , это

фамили -т -æ ба си муггаг -т -æ

фамили -т -æ₁ ба си₂ муггаг -т -æ₁

surname PL NOM CONTR 3SG.ENCL.INESS clan, tribe, surname PL NOM

по-дигорски муггаг .

муггаг

муггаг

clan, tribe, surname

There were such families there, family is “muggag” in Digor.

3.4 Ма си цардæй 17 муггаги , гъеуæхæн
 ма си цард -æй муггаг -и гъе уæхæн
 ма₂ си₂ цард₂ -æй муггаг -и₁ гъе уæхæн
 and 3SG.ENCL.INESS live PST.INTR.3SG clan, tribe, surname GEN so such

хабæрттæ .

хабæр -тт -æ

хабар -т -æ₁

event,affair PL NOM

There were 17 families, so was it.

4.1 Ю : Вообще какие праздники в Осетии празднуют ?

Осетии

Ju: What feasts are celebrated here in Ossetia?

4.2 Можете нам рассказать ?

Can you tell us?

5 И : Раздæр маенæ мах гъæу ка'й ,
 и раз -дæр маенæ мах гъæу ка 'й
 раз -дæр₂ маенæ мах гъæу ка æй₁
 in front of COMPAR there,that.is we.GEN village who be.PRS.3SG

гъеуомæн	райдайунцæ	, значит ,	муггаг	, фамилия ,	у	них
гъе уомæн	ра- йдай -унцæ		муггаг		у	
гъе уомæн	ра- идай -унцæ		муггаг			
so he,she.DAT	PREF begin PRS.3PL		clan, tribe, surname			

бывает бундор	, бундор-это основани	, уой	фæсте	ба
бундор		уой	фæсте	ба
бундор		уой ₃	фæсте	ба
foundation		he,she.GEN	behind	CONTR

райдайунцæ	хумидайæн
ра- йдай -унцæ	хумидайæн
ра- идай -унцæ	хумидайæн
PREF begin PRS.3PL	feast before ploughing

Иlas: First “bundor” is celebrated in families. Bundor is a “base”, then a feast before ploughing begins.

6.1 Раги	хумæ	ку	кæниуайуонцæ	галтæбæл	, на волах ,	на
раги	хум -æ	ку	кæниуайу -онцæ	гал -т -æбæл	на	на
раги	хум -æ ₁	ку	-онцæ	гал -т -бæл		
long ago	field NOM	when	PST.TR.3PL	ox PL SUPER		

быках	, гъеуæд	ма	гъеууой	хумæ	кæнун	размæ
	гъе уæд	ма	гъе ууой	хум -æ	кæн -ун -и	раз -мæ
	гъе уæд ₁	ма ₃	гъе уой ₃	хум -æ ₁	кæн -ун ₁ -и ₁	раз -мæ
	so then	more	so he,she.GEN	field NOM	do INF GEN	in front of ALL

ба	гъеууой	худтонцæ	хумидайæн	, хумидайæн
ба	гъе ууой	худ -т -онцæ	хумидайæн	хумидайæн
ба	гъе уой ₃	худ -т -онцæ	хумидайæн	хумидайæн
CONTR	so he,she.GEN	invite TR	PST.TR.3PL	feast before ploughing

, гъеууой	фæсте	ба	сæ	куститæ	кæнун
гъе ууой	фæсте	ба	сæ	куст -ит -æ	кæн -ун
гъе уой ₃	фæсте	ба	сæ ₂	куст ₂ -т -æ ₁	кæн -ун ₂
so he,she.GEN	behind	CONTR	POSS.3PL	work, job PL NOM	do INF

байдайунцæ	, 'ма	уоми	дæр	искæниуайуонцæ	æртигай
ба- йдай -унцæ		ма	уоми	дæр ис- кæниуай -уонцæ	æрти -гай
ба- идай -унцæ		ма ₂	уоми	дæр ис- кæниуай -онцæ	æрт -гай
PREF begin PRS.3PL		and there	FOC	PREF plough SUBJ.3PL	three DISTR

къеретæ
къере -т -æ
къере -т -æ ₁
cheese.pie PL NOM

In old times, when they ploughed on bulls and oxen, then before ploughing they celebrated then they began to work, and even made three pies.

6.2 « **Къере** » это по-русски ...

“K’ere” in Russian is...

7 **А** : **Пирог** .

а

A.: A pie.

8.1 **И** : **Пирог** .

и

Иlas: A pie.

8.2	Гъеуæдта	уойфæсте	ба	зæнхæ	итаун	байдайиуонцæ	
	гъе уæдта	уой	фæсте	ба	зæнх -æ	итау -ун	ба- йдай -иуонцæ
	гъе уæдта ₁	уой ₃	фæсте	ба	зæнх -æ ₁	итау -ун ₂	ба- идай -ионцæ
	so after	he,she.GEN	behind	CONTR	earth NOM	seed INF	PREF begin OPT.3PL

къохæй

къох -æй

къох -æй

hand ABL

And after that they began to sow.

8.3 Къохæй

къох -æй

къох -æй

hand ABL

By hand.

8.4	Уæлæ си	музей	конд	дæр	ес	уæлæ
	уæлæ си	музей	конд	дæр	ес	уæлæ
	уæлæ си ₂	музей	конд	дæр	ес ₁	уæлæ
	there 3SG.ENCL.INESS	museum	do.PART.PST	FOC	EXT	there

There is even a museum there, over there.

8.5	Гъеууой	... етæ	рагон	дзамани	адæм	кæмæй	пайда
	гъе ууой	етæ	рагон	дзаман -и	адæм	кæмæй	пайда
	гъе уой ₃	етæ	рагон	дзаман -и ₂	адæм	кæмæй	пайда
	so he,she.GEN	they,those	ancient,old	time INESS	people	who.ABL	use
	кодтонцæ	, вот на	стенке	, кæмæй	пайда	кодтонцæ	, ейæ
	код -т -онцæ	вот на		кæмæй	пайда	код -т -онцæ	ейæ
	код -т -онцæ			кæмæй	пайда	код -т -онцæ	ейæ
	do TR PST.TR.3PL			who.ABL	use	do TR PST.TR.3PL	he,she
	еци	ручной	куст	ка	адтæй	, къохæй	куст , етæ
	еци	ручной	куст	ка	адтæй	къох -æй	куст етæ
	еци	ручной	куст ₂	ка	адтæй	къох -æй	куст ₂ етæ
	that.DEM	hand	work, job	who	be.PST.3SG	hand ABL	work, job they,those
	уалæ	уæртæ	уоми	æнцæ			
	уалæ	уæртæ	уоми	æнцæ			
	уалæ	уæртæ	уоми	æнцæ			
	up.there	there (close)	there	be.PRS.3PL			

There is everything people used in old times, there is everything on the wall, everything they used for manual work, and there is everything there.

8.6	Гъеууой	фæсте	ба	уалдзæг	, весна	ку	æрлæууидæ	
	гъе ууой	фæсте	ба	уалдзæг		ку	æр- лæуу -идæ	
	гъе уой ₃	фæсте	ба	уалдзæг		ку	æр- лæу -идæ	
	so he,she.GEN	behind	CONTR	spring		when	PREF stand OPT.3SG	
	гъеуæдта	бабæй	уалдзигон	кустмæ	райдайиуонцæ	цæттæ	кæнун	
	гъе уæдта	бабæй	уалдзиг -он	куст -мæ	ра- йдай -иуонцæ	цæттæ	кæн -ун	
	гъе уæдта ₁	бабæй	уалдзæг -он ₃	куст ₂ -мæ	ра- идай -ионцæ	цæттæ	кæн -ун ₂	
	so after	again	spring ADJ	work, job ALL	PREF begin OPT.3PL	ready	do INF	
	сæхе	, ма	еци	куститæ	кодтонцæ			
	сæхе	ма	еци	куст -ит -æ	код -т -онцæ			
	сæхе ₂	ма ₂	еци	куст ₂ -т -æ ₁	код -т -онцæ			
	3PL.REFL.GEN	and	that.DEM	work, job PL	NOM	do	TR PST.TR.3PL	

And then when spring came, they began to prepare for spring works.

9.1 **Мæнæуæ байтауиуонцæ, хуар батауиуонцæ, хъудали**
 мæнæу -æ ба- йтау -иуонцæ хуар ба- тау -иуонцæ хъудали
 мæнæу -æ₁ ба- итау -ионцæ хуар₂ ба- итау -ионцæ хъудали
 wheat NOM PREF seed OPT.3PL crop PREF seed OPT.3PL two-rowed barley

бантаууонцæ, 'ма е ку сиразиуайуонцæ, уæдта
 ба- нтау -уонцæ ма е ку с- иразиуай -уонцæ уæдта
 ба- итау -онцæ ма₂ е₁ ку ис- -онцæ уæдта₁
 PREF seed SUBJ.3PL and he,she when PREF SUBJ.3PL after

сæ æхсирфæй æркаердиуонцæ
 сæ æхсирф -æй æр- кæрд -иуонцæ
 сæ₃ æхсирф -æй æр- кæрд -ионцæ
 3PL.ENCL.GEN sickle ABL PREF harvest, mow OPT.3PL

They sowed wheat, grains, barley and when it all grew up, they cut it with sickle.

9.2 **Æхсирф знаете что æхсирф ?**

æхсирф æхсирф
 æхсирф æхсирф
 sickle sickle

Do you know what "axsirf" is?

10.1 **Гъеуæдта куст ... Ку исцæттæ уиуонцæ, уæдта сæ**
 гъе уæдта куст ку ис- цæттæ у -иуонцæ уæдта сæ
 гъе уæдта₁ куст₂ ку ис- цæттæ у -ионцæ уæдта₁ сæ₃
 so after work, job when PREF ready be OPT.3PL after 3PL.ENCL.GEN

æхсирфæй кæрдун, къохæй, ручнойæй сæ
 æхсирф -æй кæрд -ун къох -æй ручной -æй сæ
 æхсирф -æй кæрд -ун₂ къох -æй ручной -æй сæ₃
 sickle ABL harvest, mow INF hand ABL hand ABL 3PL.ENCL.GEN

кустонцæ
 куст -онцæ
 куст₁ -онцæ
 work PST.TR.3PL

And then they started working... When it all ripened, they cut it with sickle, by hand.

10.2 **Гъеуæдта сæ инайæ кæнун райдайионцæ**
 гъе уæдта сæ инайæ кæн -ун ра- йдай -ионцæ
 гъе уæдта₁ сæ₃ инайæ кæн -ун₂ ра- идай -ионцæ
 so after 3PL.ENCL.GEN threshing do INF PREF begin OPT.3PL

Then they began to thrash.

10.3 **Ну, уæд уæхæн равгитæ, нæма адтæй, фал мæн**
 ну уæд уæхæн равг -ит -æ нæма адтæй фал мæн
 уæд₁ уæхæн равг -т -æ₁ нæма адтæй фал мæн
 then such opportunity PL NOM not,yet be.PST.3SG however I.GEN

рæстæги ци адтæй, ейæ
 рæстæг -и ци адтæй ейæ
 рæстæг -и₂ ци адтæй ейæ
 time INESS what be.PST.3SG he,she

. There were no such conditions at that time, but that was in my time.

10.4	'Ма	сæ	атæ	нийтауиуонцæ	хорбони	,	'ма	уæдта
	ма	сæ	атæ	ний- тау -иуонцæ	хор бон -и		ма	уæдта
	ма ₂	сæ ₃	атæ	ни- итау -ионцæ	хор бон ₂ -и ₂		ма ₂	уæдта ₁
	and	3PL.ENCL.GEN	these	PREF spread OPT.3PL	sun day INESS		and	after
	бæхтæ	гъеууони	,	мæнæ	æнгулдзитæ		куд	æнцæ
	бæх -т -æ	гъе ууони		мæнæ	æнгулдз -ит -æ		куд	æнцæ
	бæх -т -æ ₁	гъе уони ₂		мæнæ	æнгулдз -т -æ ₁		куд	æнцæ
	horse PL NOM	so they.GEN		there,that.is	finger PL NOM		how	be.PRS.3PL
	гъеуотæ	,	'ма	сæ	... 'ма	ибæл	круговой	инайæ
	гъе уотæ	ма	сæ		ма	ибæл		инайæ
	гъе уотæ	ма ₂	сæ ₃		ма ₂	ибæл		инайæ
	so	so	and	3PL.ENCL.GEN	and	3SG.ENCL.SUPER		threshing
	кодтонцæ	,	ма	'й	ниллистæг	ни		'й
	код -т -онцæ		ма	'й	нил- листæг	ни		'й
	код -т -онцæ		ма ₂	æй ₂	ни- листæг	ни		æй ₂
	do TR PST.TR.3PL		and	3SG.ENCL.GEN	PREF little	1PL.ENCL.ABL		3SG.ENCL.GEN
	лихъæ	кæниуонцæ						
	лихъæ	кæн -иуонцæ						
	лихъæ	кæн -ионцæ						
	milled	do	OPT.3PL					

They spread it on the ground in a sunny day and the horses, like fingers exactly, they thrashed and crushed it around.

11.1	'Ма	æ	нæмуг	ку	æригъзæлидæ	,	уæдта	ин
	ма	æ	нæмуг	ку	æр- игъзæл -идæ		уæдта	ин
	ма ₂	æ ₁	нæмуг	ку	æр- игъзæл -идæ		уæдта ₁	ин
	and	3SG.ENCL.GEN	grain	when	PREF shed OPT.3SG		after	3SG.ENCL.DAT
	æ	гъæмпæ	рандæ		кæниуонцæ	,	'ма	тиллæг
	æ	гъæмп -æ	ра- нд -æ		кæн -иуонцæ		ма	тиллæг
	æ ₂	гъæмп -æ ₁	ра- æнд -æ ₁		кæн -ионцæ		ма ₂	тиллæг
	POSS.3SG	straw NOM	PREF	outside NOM	do OPT.3PL		and	harvest
	ка'й	,	уой	ба	гъеуæдта	ирдгæмæ	исдариуонцæ	,
	ка 'й		уой	ба	гъе уæдта	ирдгæ -мæ	ис- дар -иуонцæ	
	ке ₃ æй ₁		уой ₃	ба	гъе уæдта ₁	ирдгæ -мæ	ис- дар -ионцæ	
	that be.PRS.3SG		he,she.GEN	CONTR	so after	wind ALL	PREF stretch OPT.3PL	
	ветер							

And when the grain is crumbled, then they removed the straw, and the grain was cleaned by the wind.

11.2	Ма'й	исдариуонцæ	
	ма 'й	ис- дар -иуонцæ	
	ма ₃ æй ₂	ис- дар -ионцæ	
	more	3SG.ENCL.GEN	PREF stretch OPT.3PL

It was stretched (cleaned).

11.3	Раги	дзамани	куд	цардæнцæ	,	гъе	етæ	
	раги	дзаман -и	куд	цард -æнцæ		гъе	етæ	
	раги	дзаман -и ₂	куд	цард ₂ -æнцæ		гъе	етæ	
	long ago	time INESS	how	live PST.INTR.3PL		so	they,those	

This is the way they lived in the old days.

11.4	Гъеуæдта	Тухæстæги	кувд	.
	гъе уæдта	Тухæстæг -и	кувд	
	гъе уæдта ₁	Тухæстæг -и ₁	кувд	
	so after	Tukhestag GEN	feast	

Then Tuhastag's kuvd.

11.5	Уартæ	за рекой	уæртæ	уоми	гъеуоми	скæниуонцæ
	уартæ		уæртæ	уоми	гъе ууоми	с- кæн -иуонцæ
	уартæ		уæртæ	уоми	гъе уоми	ис- кæн -ионцæ
	there		there (close)	there	so there	PREF do OPT.3PL

фиццагидæр	Тухæстæги	кувд	уæдта	искаениуонцæ
фиццаг -и -дæр	Тухæстæг -и	кувд	уæдта	ис- кæн -иуонцæ
фиццаг -и ₁ -дæр ₃	Тухæстæг -и ₁	кувд	уæдта ₁	ис- кæн -ионцæ
first GEN FOC	Tukhestag GEN	feast	after	PREF do OPT.3PL

гъæубæсти	кувд	.
гъæу бæст	-и	кувд
гъæу бæст	-и ₁	кувд
village country, region	GEN	feast

There, across the river, there they were making (celebrating) Tuhastaga kuvd first, then the kuvd for the whole village.

12	Тухæстæги	кувд	ба	адтæй	берæ	гъæутæ	:	Задаелескæ
	Тухæстæг -и	кувд	ба	адтæй	берæ	гъæу -т -æ		Задаелеск -æ
	Тухæстæг -и ₁	кувд	ба	адтæй	берæ	гъæу -т -æ ₁		Задаелеск -æ ₁
	Tukhestag GEN	feast	CONTR	be.PST.3SG	many	village PL NOM		Zadalesk NOM

, Ханæзæ	, Нарæ	, Дуккаг Нарæ	, Фарæскъæттæ	,
Ханæз -æ	Нар -æ	дуккаг Нар -æ	Фарæскъæтт -т -æ	
Ханæз -æ ₁	Нар -æ ₁	дуккаг Нар -æ ₁	Фарæскъæтт -т -æ ₁	
Khanaz NOM	Nar NOM	second Nar NOM	Faraskat PL NOM	

Махческæ	, Хъазахтæ	, Тауиттæ	, Таматæ	,
Махческ -æ	Хъазахт -æ	Тауит -т -æ	Тама -т -æ	
Махческ -æ ₁	Хъазахт -æ ₁	Тауит -т -æ ₁	Тама -т -æ ₁	
Makhchesk NOM	Kazakhta NOM	Tauitov PL NOM	Tamaev PL NOM	

Уæхъæцæ	, Хъалнагътæ	, Мæстиногкæ	, Уæллаг Фæснæл	-
Уæхъæц -æ	Хъалнагъ -т -æ	Мæстиногк -æ	Уæллаг Фæснæл	
Уæхъæц -æ ₁	Хъалнагъ -т -æ ₁	Мæстиногк -æ ₁	Уæллаг Фæснæл	
Wakats NOM	Kalnakhta PL NOM	Mastinok NOM	Upper Fasnal	

етæ	'й	искувд	кæниуонцæ	Тухæстæги	кувд	гъеууони
етæ	'й	ис- кувд	кæн -иуонцæ	Тухæстæг -и	кувд	гъе ууони
етæ	æй ₁	ис- кувд	кæн -ионцæ	Тухæстæг -и ₁	кувд	гъе уони ₂
they,those	be.PRS.3SG	PREF feast	do OPT.3PL	Tukhestag GEN	feast	so they.GEN

æмбурд	кæниуонцæ	'ма	си	еумæ	скæниуонцæ	кувд	.
æмбурд	кæн -иуонцæ	ма	си	еумæ	с- кæн -иуонцæ	кувд	
æмбурд	кæн -ионцæ	ма ₂	си ₂	еумæ	ис- кæн -ионцæ	кувд	
meeting	do	OPT.3PL	and 3SG.ENCL.INESS	together	PREF	do	OPT.3PL feast

A Tuhastaga kuvd was celebrated in many villages: in Zadalesk, Hanaz, Nar, Second Nar, Faraskat, Makhchesk, Kazakhta, Tavitovy, Tamaevy, Uakats, Kalnaht, Mastinok, Upper Fasnal - they prepared kuvd, they were gathered together and celebrated the feast.

13.1 **Гъеуой** **фæсте ба** **мæнæ** **алке æхе** **гъæубæстæ**
гъе уой **фæсте ба** **мæнæ** **алке æхе** **гъæу бæст -æ**
гъе уой₃ **фæсте ба** **мæнæ** **алке æхе** **гъæу бæст -æ₁**
so he,she.GEN behind CONTR there,that.is any POSS.REFL.3SG village place NOM

ка 'й , **гъеуонаен** **искаениуонцæ** , **ка ци** **Изæди**
ка 'й **гъе уонаен** **ис- кæн -иуонцæ** **ка ци** **Изæд -и**
ка æй₁ **гъе уонаен** **ис- кæн -ионцæ** **ка ци** **изæд -и₁**
who be.PRS.3SG so they.DAT PREF do OPT.3PL who what angel GEN

хаймæ кувта , **гъеуонаемæ** , **'ма мах** **гъæубæсти**
хай -мæ кувт -а **гъе уонаемæ** **ма мах** **гъæу бæст -и**
хай -мæ кувт -а₁ **гъе уонаемæ** **ма₂ мах** **гъæу бæст -и₁**
plot ALL pray PST.TR.3SG so they.ALL and we.GEN village country, region GEN

Изæди хай хуннуй **Фарни** **фурт Узунæг** .
Изæд -и хай хунн -уй **Фарн -и** **фурт Узунæг**
изæд -и₁ хай хунн -уй **Фарн -и₁** **фурт Узунæг**
angel GEN plot be.called PRS.3SG Farna GEN son Uzunag

After that, each in his village they worshiped their own holy one (prepared kuvd). Our village's holy man is called the Son of Farn Uzunag.

13.2 **Понимаете этого ?**

You see this?

13.3 **Фурт – это фурт** , **пацан** .
фурт **фурт**
фурт **фурт**
son son

Furt – it is a furt, that is kid.

13.4 **Мальчик** .

Boy.

13.5 **Кувд ка 'й** **'ма ейæ** **хунтгæй** **Фарни** **фурт Узунæг**
кувд ка 'й **ма ейæ** **хунтт -æй** **Фарн -и** **фурт Узунæг**
кувд ка æй₁ **ма₂ ейæ** **хунт -æй** **Фарн -и₁** **фурт Узунæг**
feast who be.PRS.3SG and he,she call PST.INTR.3SG Farna GEN son Uzunag

That one, in whose honor kuvd was celebrated, his name was Fahrni Furt Uzunag.

14.1 **И :** **Гъеуæдта уæлæ** **гъæубæсти** , **уæлæ сæрæй æй**
и **гъе уæдта уæлæ** **гъæу бæст -и** **уæлæ сæр -æй æй**
гъе уæдта₁ уæлæ **гъæу бæст -и₁** **уæлæ сæр -æй æй₁**
so after there village country, region GEN there roof ABL be.PRS.3SG

, **уæлбилæ** , **еци** **кувддонæ** .
уæл- бил -æ **еци** **кувддон -æ**
уæл- бил -æ₁ **еци** **кувддон -æ₁**
above edge NOM that.DEM holy.place NOM

Has: Then atop, above the village, there is a sanctuary.

14.2 **'Ма фиццаг адтæй** **старинный** , **дорæй** **даст** , **уæлиндзæ сæр** ,
ма фиццаг адтæй **дор -æй** **даст** **уæлиндзæ сæр**
ма₂ фиццаг адтæй **дор -æй** **даст** **уæлиндзæ сæр**
and first be.PST.3SG stone ABL laying flat roof on top of

æ	сæр	сикъитæй	æмбæрст	,	сикъитæй	.
æ	сæр	сикъит -æй	æмбæрст		сикъит -æй	
æ ₂	сæр	сикъит -æй	æмбæрзт		сикъит -æй	
POSS.3SG	on top of	ground	ABL	close.PART.PST	ground	ABL

At first it was like in the old days, built of stone, with a flat roof, the top was covered with ground.

14.3 **Не шифер** , **а земля** , **потом æндзæлтæ** , **комгъæдтæ** ,
 не а æндзæл -тт -æ ком гъæд -т -æ
 æндзæл -т -æ₁ ком₁ гъæд -т -æ₁
 perch PL NOM point log PL NOM

гъеуобæл		ба	пихсæ	,	гъæмпæ	,	гъеуæдта
гъе ууо	-бæл	ба	пихс -æ		гъæмп -æ		гъе уæдта
гъе уой ₃	-бæл	ба	пихс -æ ₁		гъæмп -æ ₁		гъе уæдта ₁
so	he,she.GEN	SUPER	CONTR	brushwood	NOM	straw	NOM
							so after
ибæл		сикъит	никкæниуонцæ	,	æмбæрзт		цæмæй адтайдæ
ибæл		сикъит	ник- кæн -иуонцæ		æмбæрзт		цæмæй адтайдæ
ибæл		сикъит	ни- кæн -ионцæ		æмбæрзт		цæмæй ₁ адтайдæ
3SG.ENCL.SUPER	ground	PREF	do	OPT.3PL	close.PART.PST	so that	be.CNTRF.3SG

Not with slate, but with the ground, then there were the poles, beams, on that there were firewood, straw, and then they put ground to cover it.

15.1 **Нур ба си æндæр гъуддаг искодтан** .
 нур ба си æндæр гъуддаг ис- код -т -ан
 нур ба си₂ æндæр гъуддаг ис- код -т -ан
 now CONTR 3SG.ENCL.INESS other affair,event PREF do TR PST.1PL

And now we made another thing there.

15.2 **Гъæубæсти си исунаффæ кодтонцæ**
 гъæу бæст -и си ис- унафф -æ код -т -онцæ
 гъæу бæст -и₂ си₂ ис- унафф -æ₁ код -т -онцæ
 village country, region INESS 3SG.ENCL.INESS PREF advice NOM do TR PST.TR.3PL

, **'ма си ес нæуæг агори æй конд бунат** .
 ма си ес нæуæг агори æй конд бунат
 ма₂ си₂ ес₁ нæуæг агори æй₁ конд бунат
 and 3SG.ENCL.INESS EXT new brick be.PRS.3SG do.PART.PST place

The village people discussed it, and they built a building from new bricks.

15.3 **Дууæ 'ма инсæй метрий – æ дæргъæ** .
 дуу -æ ма инсæй метри -й æ дæргъ -æ
 дуу -æ₁ ма₂ инсæй метр -и₁ æ₂ дæргъ -æ₁
 two NOM and twenty meter GEN POSS.3SG length NOM

Its length is 22 meters.

15.4 **Гъеуой фæсте ба ма никкидæр ес уæхæн Изæди**
 гъе уой фæсте ба ма никки -дæр ес уæхæн Изæд -и
 гъе уой₃ фæсте ба ма₃ никки -дæр₃ ес₁ уæхæн изæд -и₁
 so he,she.GEN behind CONTR more yet.more FOC EXT such angel GEN

хайттæн	кувдтитæ	'ма	Фæсевæди	Кувд	.
хай -тт -æн	кувдт -ит -æ	ма	фæсевæд -и	кувд	
хай -т -æн ₁	кувд -т -æ ₁	ма ₂	фæсевæд -и ₁	кувд	
plot	PL DAT	feast	PL NOM	and	young.people
				GEN	feast

Then there are other kuvds in honor of the saints, as well as Youth feast.

16.1 Молодежный кувд !

кувд

кувд

feast

Youth kuvd!

16.2 Гьеуордигæй бабæй ... 'ма гьеууоми ба кæниуонцæ фæсæвæд ,
 гье ууордиг -æй бабæй ма гье ууоми ба кæн -иуонцæ фæсæвæд
 гье уордæг -æй бабæй ма₂ гье уоми ба кæн -ионцæ фæсæвæд
 so there ABL again and so there CONTR do OPT.3PL young.people

молодые и девочки , и женского персонала , и мужского персонала –

и

и

и

молодойтæ !

молодой -т -æ

молодой -т -æ₁

young PL NOM

Then again ... and there young people celebrated there. Young boys and girls, female and male - young!

16.3 Гьеуæхæн кувдтитæ си берæ , берæ кувдтитæ
 гье уæхæн кувдт -ит -æ си берæ берæ кувдт -ит -æ
 гье уæхæн кувд -т -æ₁ си₂ берæ берæ кувд -т -æ₁
 so such feast PL NOM 3SG.ENCL.INESS many many feast PL NOM

си – гьеууотæ !

си гье ууотæ

си₂ гье уотæ

3SG.ENCL.INESS so so

There are many, many such kuvds – so it is.

17.1 Уæдта силгоймæгти кувд , сувæллæнттæ 'ма силгоймæгтæ –
 уæдта силгоймæг -т -и кувд сувæллæн -тт -æ ма силгоймæг -т -æ
 уæдта₁ силгоймаг -т -и₁ кувд сувæллон -т -æ₁ ма₂ силгоймаг -т -æ₁
 after woman PL GEN feast child PL NOM and woman PL NOM

уони кувд !

уони кувд

уони₃ кувд

POSS.3PL feast

Then women kuvd, children and women - their kuvd.

17.2 Е ба хуннуй Базигом !
 е ба хунн -уй Базигом
 е₁ ба хунн -уй Базигом
 he,she CONTR be.called PRS.3SG Bazigom

It is called Bazigom.

17.3 Базигом .

Базигом

Базигом

Bazigom

Bazigom.

17.4 Гьеууомæй , уæлæ ардигæй ... уæлæ уæлдæр æнцæ .
 гье ууомæй уæлæ ардигæй уæлæ уæл -дæр æнцæ
 гье ууомæй уæлæ ардигæй уæлæ уæл -дæр₂ æнцæ
 so s/he.ABL there from.here there above COMPAR be.PRS.3PL

This is higher than this place.

17.5	Уæдтæ	бабæй иннæ	кувд ба	силгоймæгти	кувд !
	уæд -т -æ	бабæй инн -æ	кувд ба	силгоймæг -т -и	кувд
	уæд ₁ -т -æ ₁	бабæй инн -æ ₁	кувд ба	силгоймаг -т -и ₁	кувд
	then PL NOM	again other NOM	feast CONTR	woman PL GEN	feast

And the next kuvd again women kuvd!

17.6	Е ба Къубуси кувд , День урожая !
	е ба Къубуси кувд
	е ₁ ба Къубуси кувд
	he,she CONTR Khubusi feast

Harvest Day!

17.7	Во время , когда колос созреть искаенуй , вот в это время
	ис- кæн -уй
	ис- кæн -уй
	PREF do PRS.3SG

конд æрцæуидæ
конд æр- цæу -идæ
конд æр- цæ -идæ
do.PART.PST PREF go OPT.3SG

At the time when ear ripened, at that time celebrated.

17.8	Силгоймæгтæй кæниуонцæ Къубуси кувд !
	силгоймæг -т -æй кæн -иуонцæ Къубуси кувд
	силгоймаг -т -æй кæн -ионцæ Къубуси кувд
	woman PL ABL do OPT.3PL Khubusi feast

Women celebrated Kubus kuvd.

18.1	'Ма си нивгæрдиуонцæ косæрттæгтæ ...
	ма си ни- вгæрд -иуонцæ косæрттæг -т -æ
	ма ₂ си ₂ ни- æвгæрд -ионцæ косæрттаг -т -æ ₁
	and 3SG.ENCL.INESS PREF slaughter,kill OPT.3PL butcher.cattle PL NOM
	зелæнгæнæг си ка уидæ , етæ , уоми
	зелæн гæн -æг си ка уидæ етæ уоми
	зелæн кæн -æг си ₂ ка уидæ етæ уоми
	turn do PART.PRS 3SG.ENCL.INESS who be.OPT.3SG they,those there
	зелæнгæнæгæй дæр си косæрттаг уидæ 'ма
	зелæн -гæн -æг -æй дæр си косæрттаг уидæ ма
	зелæн -гæн -æг -æй дæр си ₂ косæрттаг уидæ ма ₂
	turn do.PRS PART.PRS ABL FOC 3SG.ENCL.INESS butcher.cattle be.OPT.3SG and
	æртигæйттæй уайуонцæ зелæнгæнгутæ ба
	æрт -игæй -тт -æй уайуонцæ зел -æн -гæн -гу -т -æ ба
	æрт -гай -т -æй уайуонцæ зел -æн ₃ -гæн -æг -т -æ ₁ ба
	three DISTR PL ABL be.OPT2.3PL turn NMLZ do.PRS PART.PRS PL NOM CONTR

And they slaughtered sacrificial animals there and the organizer of the feast also provided a sacrificial animal. They used to have three organizers.

18.2	Силгоймæгтæ ма сæумæ рацæуиуонцæ сæумæ , аци бон
	силгоймæг -т -æ ма сæумæ ра- цæу -иуонцæ сæумæ аци бон
	силгоймаг -т -æ ₁ ма ₃ сæумæ ра- цæ -ионцæ сæумæ аци бон ₂
	woman PL NOM more morning PREF go OPT.3PL morning this day

æй	ку	кæниуонцæ	,	гъеуæд	рацæуионцæ	,	'ма	мæнæ
æй	ку	кæн -иуонцæ		гъе уæд	ра- цæу -ионцæ		ма	мæнæ
æй ₁	ку	кæн -ионцæ		гъе уæд ₁	ра- цæ -ионцæ		ма ₂	мæнæ
be.PRS.3SG	when	do OPT.3PL		so then	PREF go OPT.3PL		and	there,that.is
атæ	урдугмæ	трассæ	,	'рдæмæ	рандæуайуонцæ	,	'ма	сæ
атæ	урдуг -мæ	трасс -æ		'рдæмæ	рандæ уай -уонцæ		ма	сæ
атæ	урдуг -мæ	трасс -æ ₁		æрдæмæ	рандæ уай ₂ -онцæ		ма ₂	сæ ₃
these	slope ALL	highway NOM		there	removal run SUBJ.3PL		and	3PL.ENCL.GEN

Women came out in the morning and went down to the road and one person, a man, should catch up with them.

мæмæ	дзоруй	:	«	Цо	,	биццеу	,	тæрегъæд	
мæмæ	дзор -уй			цо		биццеу		тæрегъæд	
мæмæ	дзор -уй			цо		биццеу		тæрегъæд	
1SG.ENCL.ALL	speak PRS.3SG			go.IMP.2SG		boy		sympathy, compassion	
æнцæ	, æндæра	,	дан			сæхе		Ирæфи	
æнцæ	æндæр -а		дан			сæхе		Ирæф -и	
æнцæ	æндæр -а ₃		дан			сæхе ₂		Ирæф -и ₂	
be.PRS.3PL	other CONTR		according.to.smb's.words			3PL.REFL.GEN		Iraf INESS	
донмæ	багæлдздзæнцæ		» Это	,	вот	река течет в лощине	,	'ма	
дон -мæ	ба- гæлдз -дзæнцæ				вот			ма	
дон -мæ	ба- гæлдз -дзæнæнцæ							ма ₂	
water ALL	PREF throw FUT.3PL							and	

I myself - our mother was still alive - she said to me: "Go, boy, I am sorry for them, or they will jump in the waters of Iraf". This is the river that flows in the valley, or, they say, will throw themselves into the water, she said.

And then I went and at the bottom, before Makhchesk, I brought them back.

20.1 **Ма** **мәнә** **аци** **дон** **ка** **'й** , **уәртә** , **мах** **әндаг**
 ма мәнә аци дон ка 'й уәртә мах әнд -аг
 ма₂ мәнә аци дон ка әй₁ уәртә мах әнд -аг
 and there,that.is this river who be.PRS.3SG there (close) we.GEN outside SUF

фарс , **е** **Галаус** **хуннуй** , **Галаус** , **Дон-Галаус** , **'ма**
 фарс е Галаус хунн -уй Галаус дон Галаус ма
 фарс₂ ес₁ Галаус хунн -уй Галаус дон Галаус ма₂
 side EXT Galaus be.called PRS.3SG Galaus river Galaus and

сә **фәстәмә** **сәздахтон**
 сә фәстәмә с- әздахт -он
 сә₃ фәстәмә ис- әздахт -он₁
 3PL.ENCL.GEN back PREF return PST.TR.1SG

There is the river, over there, opposite side is called Galaus, and I brought them back.

20.2 **'Ма** **ма** **си** **уәд** **зәронд** **уоститә** **берә** **адтәй** ,
 ма ма си уәд зәронд уост -ит -ә берә адтәй
 ма₂ ма₂ си₂ уәд₁ зәронд уос -т -ә₁ берә адтәй
 and and 3SG.ENCL.INESS then old.age woman PL NOM many be.PST.3SG

уәд **ма** **си** **адәм** **берә** **цардәй** , **гъема** **сәхе**
 уәд ма си адәм берә цард -әй гъема сәхе
 уәд₁ ма₃ си₂ адәм берә цард₂ -әй гъема сәхе₂
 then more 3SG.ENCL.INESS people many live PST.INTR.3SG well 3PL.REFL.GEN

гъеуоми , **дони** , **Галауси** **дони** , **сәхе** **әд**
 гъе уоми дон -и Галаус -и дон -и сәхе әд
 гъе уоми дон -и₂ Галаус -и₁ дон -и₂ сәхе₂ әд
 so there river INESS Galaus GEN river INESS 3PL.REFL.GEN with.its.own

хъәппәлтә **ниффәлдайиуонцә**
 хъәппәл -т -ә ниф- фәлдай -иуонцә
 хъәппәл -т -ә₁ ни- фәлдай -ионцә
 clothes PL NOM PREF soak OPT.3PL

And then there were a lot of older women, and there, in the river Galaus they wet their clothes.

20.3 **Әд** **хъәппәлтә** **ци** **әй** , **уой** **зонетә** ,
 әд хъәппәл -т -ә ци әй уой зон -етә
 әд хъәппәл -т -ә₁ ци әй₁ уой₃ зон -етә
 with.its.own clothes PL NOM what be.PRS.3SG he,she.GEN know,can PRS.2PL

әд **хъәппәлтә** ?
 әд хъәппәл -т -ә
 әд хъәппәл -т -ә₁
 with.its.own clothes PL NOM

The clothes, do you know what it is? Do you understand?

21.1 **И** : **Вот как я сейчас нахожусь в одежде** , **вот они так баловались** , **'ма**
 и вот ма
 ма₂
 and

кәрәдзей **дони** **ниффәлдайиуонцә**
 кәрәдзей дон -и ниф- фәлдай -иуонцә
 кәрәдзей дон -и₂ ни- фәлдай -ионцә
 RCP.GEN water INESS PREF soak OPT.3PL

That's as I am now, I have my clothing on, so they played, and threw each other into the water.

21.2 Еугур дон ниууайуонцæ , пълцийæй дæр , хъæппæлæй дæр ,
 еугур дон ниу- уайуонцæ пълци -йæй дæр хъæппæл -æй дæр
 еугур дон ни- уайуонцæ пълци -æй дæр хъæппæл -æй дæр
 all river PREF be.OPT2.3PL dress ABL FOC clothes ABL FOC

æндæрæй дæр , гъеуæдта рандæуайуонцæ 'ма сæ ка
 æндæр -æй дæр гъе уæдта рандæ уай -уонцæ ма сæ ка
 æндæр -æй дæр гъе уæдта₁ рандæ уай₂ -онцæ ма₂ сæ₃ ка
 other ABL FOC so after removal run SUBJ.3PL and 3PLENCL.GEN who

сæздахидæ , е ба син косартгæнæг
 с- æздах -идæ е ба син косарт -гæн -æг
 ис- æздах₁ -идæ е₁ ба син косарт -гæн -æг
 PREF return OPT.3SG he,she CONTR 3PLENCL.DAT carcass do.PRS PART.PRS

адтæй , косарт !
 адтæй косарт
 адтæй косарт
 be.PST.3SG carcass

They became quite wet, their dress and everything, and then they went out and the one who brought them back, he butchered the sacrificial animal.

22.1 Еци кувд ку кæниуонцæ , гъеуæд косæрттæгтæ
 еци кувд ку кæн -иуонцæ гъе уæд косæрттæг -т -æ
 еци кувд ку кæн -ионцæ гъе уæд₁ косæрттаг -т -æ₁
 that.DEM feast when do OPT.3PL so then butcher.cattle PL NOM

никконда гъейæ , ка сæ сæздахидæ ,
 ник- конд -а гъейæ ка сæ с- æздах -идæ
 ни- конд -а₁ гъейæ ка сæ₃ ис- æздах₁ -идæ
 PREF do.PART.PST PST.TR.3SG hey who 3PLENCL.GEN PREF return OPT.3SG

гъейæ .
 гъейæ
 гъейæ
 hey

When the feast was celebrated, the one who brought them back, he slaughtered the animal.

22.2 Гъеуæдта , надбæл сæбæл ка ра- мбæл -идæ
 гъе уæдта над -бæл сæбæл ка ра- мбæл -идæ
 гъе уæдта₁ над -бæл сæбæл ка ра- æмбæл -идæ
 so after way SUPER 3PLENCL.SUPER who PREF meet OPT.3SG

The one who met him on the road ...

22.3 Ну попутчик , 'ма сæбæл ку ра- мбæл -идæ ,
 ну ма сæбæл ку ра- мбæл -идæ
 ма₂ сæбæл ку ра- æмбæл -идæ
 and 3PLENCL.SUPER when PREF meet OPT.3SG

уæдта'й æруорамиуайуонцæ : « Дæуæн
 уæдта 'й æр- уорам -и уайуонцæ дæуæн
 уæдта₁ æй₂ æр- уорам -и₁ уайуонцæ дæуæн
 after 3SG.ENCL.GEN PREF stop GEN be.OPT2.3PL you.SG.DAT

идæрддæр цæуни барæ нæбал ес ».
 идæрд -дæр цæ -ун -и бар -æ нæ- =бал ес
 идæрд -дæр₂ цæ -ун₂ -и₁ бар₁ -æ₁ нæ- =бал ес₁
 distant,remote COMPAR go INF GEN right,will NOM NEG =any more EXT

Well, a traveler, and when they met him, they stopped him (and tell) "You do not have the right to go on

anymore".

22.4 **'Ма син кенæ æхца ести радтидæ , кенæ син**
 ма син кенæ æхца ести радт -идæ кенæ син
 ма₂ син кенæ æхца ести радт -идæ кенæ син
 and 3PL.ENCL.DAT or money something give OPT.3SG or 3PL.ENCL.DAT

арфæ **ракæнидæ** !
 арф -æ ра- кæн -идæ
 арф -æ₁ ра- кæн -идæ
 blessing, greetings NOM PREF do OPT.3SG
 And he should give them money or thank them.

23 **Мæнæ ами рудникки куста Базоев , начальник участоккæй**
 мæнæ ами рудникк -и куст -а Базоев начальник участокк -æй
 мæнæ ами рудникк -и₂ куст₁ -а₁ Базоев начальник участокк -æй
 there,that.is here mine INESS work PST.TR.3SG Bazoev head area ABL
 , **ирон лæг , 'ма машинæй рацудæй ма 'й**
 ирон лæг ма машин -æй ра- цуд -æй ма 'й
 ирон лæг ма₂ машин -æй ра- цуд₁ -æй ма₂ æй₂
 Ossetic,Iron man and car/truck ABL PREF go PST.INTR.3SG and 3SG.ENCL.GEN

æрорæдтонцæ , е ба уой нæ зудта , он
 æр- орæдт -онцæ е ба уой нæ зуд -т -а
 æр- орæдт -онцæ е₁ ба уой₃ нæ₂ зуд -т -а₁
 PREF stop PST.TR.3PL he,she CONTR he,she.GEN NEG know TR PST.TR.3SG
этого не знал ... 'Ма машинæбæл цудæй , 'ма æй
 не ма машин -æбæл цуд -æй ма æй
 ма₂ машин -бæл цуд₁ -æй ма₂ æй₂
 and car/truck SUPER go PST.INTR.3SG and 3SG.ENCL.GEN

æруорæдтонцæ , фулдæр цауни барæ дæр дæ
 æр- уорæдт -онцæ фулдæр цæ -ун -и бар -æ дæр дæ
 æр- орæдт -онцæ фулдæр цæ -ун₂ -и₁ бар₁ -æ₁ дæр дæ₂
 PREF stop PST.TR.3PL more go INF GEN right,will NOM FOC be.PRS.2SG
нæ ес , зæгъгæ , 'ма ин обьяснить ку
 нæ ес зæгъ -гæ ма ин ку
 нæ₂ ес₁ зæгъ -гæ ма₂ ин ку
 NEG EXT say CONV and 3SG.ENCL.DAT when

скодтонцæ ...
 с- код -т -онцæ
 ис- код -т -онцæ
 PREF do TR PST.TR.3PL

Bazoev, supervising foreman, Ossetian man, worked here in the mine, and he was passing by in a car and they stopped him, he did not know why. And he was driving in a car and was stopped: "You do not have the right to go on anymore", and explained it to him.

24.1 **Ку ин загътонцæ , что мæнæ атаæ , зæгъгæ ,**
 ку ин загът -онцæ мæнæ атаæ зæгъ -гæ
 ку ин загът -онцæ мæнæ атаæ зæгъ -гæ
 when 3SG.ENCL.DAT say PST.TR.3PL there,that.is these say CONV

уæдта имæ йæ дзиппи къæпек адтæй , 'ма
 уæдта имæ йæ дзипп -и къæпек адтæй ма
 уæдта₁ имæ æ₂ дзипп -и₂ къæпек адтæй ма₂
 after 3SG.ENCL.ALL POSS.3SG pocket INESS kopeck be.PST.3SG and

син	уæдта	æхца	равардта		ну	цæйбæрцаæ
син	уæдта	æхца	ра- вард	-т -а	ну	цæйбæрцаæ
син	уæдта ₁	æхца	ра- æвард	-т -а ₁		цæйбæрцаæ
3PL.ENCL.DAT	after	money	PREF put,place	TR PST.TR.3SG		how.much

уой	æз	нæ	зонун		туман	адтæй	ци	адтæй
уой	æз	нæ	зон -ун		туман	адтæй	ци	адтæй
уой ₃	æз	нæ ₂	зон -ун ₃		туман	адтæй	ци	адтæй
he,she.GEN	I	NEG	know	PRS.1SG	10.rubles	be.PST.3SG	what	be.PST.3SG

When he was explained the matter, so, and then he had a kopeck (pocket change) in his pocket, and then he gave them the money, well, I do not know how much, ten rubles it was or what!

24.2 **Ну-у** , **Базоев** **ба** **си** **куста** **начальник участоккæй**
Базоев ба си куст -а начальник участокк -æй
Базоев ба си₂ куст₁ -а₁ начальник участокк -æй
Bazoev CONTR 3SG.ENCL.INESS work PST.TR.3SG head area ABL

ами , мæнæ	при Советский власти ,	гъеуотитæ	...
ами	мæнæ	гъе ууот -ит -æ	
ами	мæнæ	гъе уотæ -т -æ ₁	
here	there,that.is	so so PL NOM	

Well, Bazoev worked there as supervising foreman, under the Soviet system, so it is...

25 Гъенур , кувдтитæ	ма си	никкидæр	берæ ес
гъе нур	кувдт -ит -æ	ма си	никки -дæр берæ ес
гъе нур	кувд -т -æ ₁	ма ₃ си ₂	никки -дæр ₃ берæ ес ₁
so now	feast PL NOM	more 3SG.ENCL.INESS	yet.more FOC many EXT

'ма уони	ба	исонмæ	дæр	адæймаг	нимад	нæ
ма уони	ба	исон -мæ	дæр	адæймаг	нимад	нæ
ма ₂ уони ₂	ба	исон -мæ	дæр	адæймаг	нимад ₁	нæ ₂
and they.GEN	CONTR	tomorrow	ALL	FOC	man	count.PART.PST NEG

фæууодзæнæй	гъеуотитæ	хуарз	адæм !
фæу- уодзæнæй	гъе ууот -ит -æ	хуарз	адæм
фæу- уодзæнæй	гъе уотæ -т -æ ₁	хуарз	адæм
PREF be.FUT.3SG	so so PL NOM	good	people

Now there are a lot of kuvds, and a man cannot count them until tomorrow, good people!

26.1 **И** : **А-а** , **хуарз** , **гъеуотитæ** , **мадта** .
и хуарз гъе ууот -ит -æ мадта
хуарз гъе уотæ -т -æ₁ мадта
good so so PL NOM so

And, well, such things then.

26.2 **Еу хатт æрцудæнцæ** **абæлти** , **сверху вниз** ,
еу хатт æр- цуд -æнцæ а -бæл -т -и
еу₂ хатт₁ æр- цуд₁ -æнцæ а -бæл -т -и₂
one time PREF go PST.INTR.3PL this SUPER PL INESS

дууæ , мæнæ	сумах	куд	айтæ	гъеуотæ ,	как вы ,	'ма
дуу -æ	мæнæ	сумах	куд	айтæ	гъе ууотæ	ма
дуу -æ ₁	мæнæ	сумах	куд	айтæ	гъе уотæ	ма ₂
two NOM	there,that.is	you.NOM	how	be.PRS.2PL	so so	and

уæртæ	беседки	бадтæн	ну	рабочий	формы
уæртæ	беседк	-и бадт -тæн	ну	рабочий	форм -и
уæртæ	беседк	-и ₂ бадт -тæн		рабочий	форм -и ₂
there (close)	garden-house	INESS sit	PST.INTR.1SG	working	uniform INESS

мәнаә	мә	нур	куд	фәууидтайтә	косгә	, уотә
мәнаә	мә	нур	куд	фәу- уид -т -айтә	кос -гә	уотә
мәнаә	мә ₁	нур	куд	фә- уид -т -айтә	кос -гә	уотә
there,that.is	1SG.ENCL.GEN	now	how	PREF see TR PST.2PL	work CONV	so

'ма ... 'Ма	сә	еу	фәрсуй	, фәрститә	мә
ма	сә	еу	фәрс -уй	фәрс -тит -ә	мә
ма ₂	ма ₂	сә ₃	еу ₂	фәрс -уй	фәрс -т -ә ₁ мә ₁
and	and	3PL.ENCL.GEN	one ask PRS.3SG	ask PL NOM	1SG.ENCL.GEN

кәнууй	рәстәг	, әз	уой	цәмәй	зудтон	, етә
кән -уй	рәстәг	әз	уой	цәмәй	зуд -т -он	етә
кән -уй	рәстәг	әз	уой ₃	цәмәй ₁	зуд -т -он ₁	етә
do PRS.3SG	time	I	he,she.GEN	what.ABL	know TR PST.TR.1SG	they,those

корреспонденттә	адтәенцә	, я	этого не	знал .
корреспондент -т -ә	адтәенцә		не	
корреспондент -т -ә ₁	адтәенцә			
correspondent	PL NOM	be.PST.3PL		

Once two men came down this road, the same way as you, well, I was sitting in a garden-house in a working uniform, that's how you saw me now at work ... and ... and one of them asked questions, and I didn't know they were journalists, I didn't know.

27 Гьеуәдта	рацудәй	рәстәгута	, или на похороны , или
гье уәдта	ра- цуд -әй	рәстәгу -т -ә	на
гье уәдта ₁	ра- цуд ₁ -әй	рәстәг -т -ә ₁	
so after	PREF go	PST.INTR.3SG	time PL NOM

на свадьбе где-нибудь ,	гьеуәдта	мин	дзорун	райдайиуонцә	, на
на	гье уәдта	мин	дзор -ун	ра- йдай -иуонцә	
	гье уәдта ₁	мин ₁	дзор -ун ₂	ра- идай -ионцә	
so after	1SG.ENCL.DAT	speak INF	PREF begin OPT.3PL		

дә	хузә	дәр	дин	фәууидтан	, дзоргә
дә	хуз -ә	дәр	дин	фәу- уид -т -ан	дзор -гә
дә ₂	хуз -ә ₁	дәр	дин ₁	фә- уид -т -ан	дзор -гә
be.PRS.2SG	look NOM	FOC	2SG.ENCL.DAT	PREF see TR PST.1PL	speak CONV

куд кодтай	, уой	дәр	дин	фәууидтан	, куд
куд код -т -ай	уой	дәр	дин	фәу- уид -т -ан	
куд код -т -ай	уой ₃	дәр	дин ₁	фә- уид -т -ан	
how do TR	PST.TR.2SG	he,she.GEN	FOC	2SG.ENCL.DAT	PREF see TR PST.1PL

әз ба	ин	зонгә	дәр	неци	кодтон	, әз
әз ба	ин	зон	-гә	дәр	неци	код -т -он
әз ба	ин	зон	-гә	дәр	неци	код -т -он ₁
I CONTR	3SG.ENCL.DAT	know,can CONV	FOC	nothing	do TR	PST.TR.1SG

етә	мәнаән	ци		әз сә	әррәстә	раст	фәрсун
етә	мәнаән	ци		әз сә	әр- рәст -ә	раст	фәрс -ун
етә	мәнаән	ци		әз сә ₃	әр- рәст -ә ₁	раст	фәрс -ун ₃
they,those	I.DAT	what	I	3PL.ENCL.GEN	PREF truth NOM	truth	ask PRS.1SG

әнгәәл	адтәен	, раст	!
әнгәәл	адтәен	раст	
әнгәәл	адтәен	раст	
hope	be.PST.1SG	truth	

The time passed, and then at a funeral or at a wedding somewhere, people started to tell me, well, we had seen your photos, I didn't know what they... I thought they just asked.

28.1	Фал	етæ	ба	фæрсгæ	дæр	мæ	кодтонцæ
	фал	етæ	ба	фæрс -гæ	дæр	мæ	код -т -онцæ
	фал	етæ	ба	фæрс -гæ	дæр	мæ ₁	код -т -онцæ
	however	they,those	CONTR	ask CONV	FOC	1SG.ENCL.GEN	do TR PST.TR.3PL
	мæ	хузæ	дæр	мин		исистонцæ	вот
	мæ	хуз -æ	дæр	мин		исист	-онцæ
	мæ ₁	хуз -æ ₁	дæр	мин ₁		исист	-онцæ
	1SG.ENCL.GEN	look	NOM	FOC	1SG.ENCL.DAT	stand.up,raise,revolt	PST.TR.3PL

гъеуотæ адтæй сæ хабар
гъе ууотæ адтæй сæ хабар
гъе уотæ адтæй сæ₃ хабар
so so be.PST.3SG 3PL.ENCL.GEN event,affair
However, they asked me and made my photo, that was the case.

28.2	Ма	гъеуонæй	ба	сæ	еу	долæ	Дигорай	районмæ
	ма	гъе ууонæй	ба	сæ	еу		Дигора -й	район -мæ
	ма ₂	гъе уонæй	ба	сæ ₃	еу ₃		Дигор -и ₁	район -мæ
	and so	they.ABL	CONTR	3PL.ENCL.GEN	ITER		Digora GEN	area ALL

хау₁ 'ма Николаевски цардæй тугъдон лæг адтæй
хау -й ма Николаевски цард -æй тугъд -он лæг адтæй
хау -уй ма₂ Николаевски цард₂ -æй тугъд₁ -он₃ лæг адтæй
fall PRS.3SG and Nikolaevsky live PST.INTR.3SG war ADJ man be.PST.3SG

Герой Соцтруда , устур лæг 'ма мин мæ хузæ
устур лæг ма мин мæ хуз -æ
устур лæг ма₂ мин₁ мæ₁ хуз -æ₁
big man and 1SG.ENCL.DAT 1SG.ENCL.GEN look NOM

ка систа , е ба уæлæ уæлдæр
ка с- ист -а е ба уæлæ уæл -дæр
ка ис- ист -а₁ е₁ ба уæлæ уæл -дæр₂
who PREF stand.up,stand PST.TR.3SG he,she CONTR there above COMPAR

лæудтæй
лæудт -æй
лæудт -æй
stand PST.INTR.3SG

And one of them belonged to Digorsky District, lived in Nikolayevskaya, he was a war participant (military man), Hero of socialist labour. A great man, and the one who made a photo, stood higher.

28.3 Я откуда знал , что фотографировал .
I didn't know he had made a photo.

29.1	Уой	фæсте	сæ	бафарстон	'ма	мин
	уой	фæсте	сæ	ба- фарст -он	ма	мин
	уой ₃	фæсте	сæ ₃	ба- фарст ₁ -он ₁	ма ₂	мин ₁
	he,she.GEN	behind	3PL.ENCL.GEN	PREF ask	PST.TR.1SG	and 1SG.ENCL.DAT

уæдта , отказаться скодта , 'ма æз кæмæй зæгъун ,
уæдта с- код -т -а ма æз кæмæй зæгъ -ун
уæдта₁ ис- код -т -а₁ ма₂ æз кæмæй зæгъ -ун₃
after PREF do TR PST.TR.3SG and I who.ABL say PRS.1SG

уомæн йе 'нсувæри фурт адтæй , е , хузæ ка
уомæн йе 'нсувæр -и фурт адтæй е хуз -æ ка
уомæн е₁ æнсувæр -и₁ фурт адтæй е₁ хуз -æ₁ ка
he,she.DAT he,she own.brother GEN son be.PST.3SG he,she look NOM who

исиста , **ейæ** .
 ис- ист -а ейæ
 ис- ист -а₁ ейæ
 PREF stand.up,stand PST.TR.3SG he,she

And then I asked them, and he refused, and the one I'm talking about, was the son of his brother, the one who took the photo.

29.2 **Гъеуæхæн хабæртгæ** .
 гъе уæхæн хабæр -тт -æ
 гъе уæхæн хабар -т -æ₁
 so such event,affair PL NOM

There you have it.

29.3 **Вот такие ... таких делов** .
 вот

So it goes.

30 **Ю** : **Да** , **может у вас какие-то знаменитые люди в семье** , **или не знаменитые**
 у не
 , **но очень хорошие** , **про людей** .

Ju.: May be there are some famous people in your family, or not famous, but good people.

31.1 **И** : **Ну** , **про людей** ?
 и

: Well, about the people?

31.2 **Ами æз æраййафтон** **Фидибæсти тугъдмæ**
 ами æз æра- ййафт -он Фидибæст -и тугъд -мæ
 ами æз ра- æййафт -он₁ Фидибæст -и₁ тугъд₁ -мæ
 here I PREF bear, experience PST.TR.1SG fatherland GEN war ALL

рарветун ке нæбал æнгъизтæй , **это**
 ра- рвет -ун ке нæ- =бал æнгъизт -æй
 ра- æрвет -ун₂ ке₂ нæ- =бал æнгъизт₂ -æй
 PREF send INF who.GEN, what.GEN NEG =any more may PST.INTR.3SG

понимаете ?

Here I met those, who could no longer be sent to the Great Patriotic War, understand that?

31.3 **Когда Сталин с Гитлером дал и** , **чтобы** , **чтобы тугъд цæмæй ма**
 Сталин и тугъд цæмæй ма
 тугъд₁ цæмæй₁ ма₁
 war so that NEG

адтайдæ .
 адтайдæ
 адтайдæ
 be.CNTRF.3SG

When Stalin and Hitler gave... in order there was no war.

31.4 **Ма власть в 30-ом** , **33-ем** , **35-ом колхозе построили в 32** , **33** , **35-ых годах**
 ма власть
 ма₂
 and

, **'ма си уæд берæ адæм адтæй** , **лæгадæм** ,
 ма си уæд берæ адæм адтæй лæг адæм
 ма₂ си₂ уæд₁ берæ адæм адтæй лæг адæм
 and 3SG.ENCL.INESS then many people be.PST.3SG man people

зæрæндтæ

зæрæнд -т -æ

зæронд -т -æ₁

old.age PL NOM

We exercised Soviet authority over collective farm in the 30th, 33rd, 35th, in 32, 33, 35th, and then there were a lot of people, the male population, the old-timers.

32.1 'Ма уæдта Гитлер фæссайдта

ма	уæдта	Гитлер	фæс-	сайд	-т	-а		'ма	фиццаг	цæвунмæ
ма ₂	уæдта ₁	Гитлер	фæ-	сайд ₂	-т	-а ₁		ма ₂	фиццаг	цæв -ун ₂ -мæ
and	after	Hitler	PREF	deceive	TR	PST.TR.3SG		and	first	hit INF ALL

гъавта

Финлянди

Финлянди

уой

туххæй

æма

гъав	-т	-а	Финлянди	Финлянди	уой	туххæй	æма
гъав	-т	-а ₁	Финлянди	Финлянди	уой ₃	туххæй	æма
to be going to	TR	PST.TR.3SG	Finland	Finland	he,she.GEN	because.of	that

етæ

соперниктæ

адтæнцæ

'ма

гъеуæд

мæнæ

махæй

дæр

етæ	соперник	-т	-æ	адтæнцæ	ма	гъе уæд	мæнæ	махæй	дæр
етæ	соперник	-т	-æ ₁	адтæнцæ	ма ₂	гъе уæд ₁	мæнæ	махæй	дæр
they,those	competitor	PL	NOM	be.PST.3PL	and	so then	there,that.is	we.ABL	FOC

есун

райдæдтонцæ

уордаемæ

адæм

ес	-ун	ра-	йдæд	-т	-онцæ	уорда	-мæ	адæм
ес ₂	-ун ₂	ра-	идæд	-т	-онцæ	уордаг	-мæ	адæм
take	INF	PREF	begin	TR	PST.TR.3PL	there	ALL	people

And then Hitler took advantage and first wanted to hit Finland because they were rivals. And then the government began to take people from here.

32.2 Мæнæ

мах

гъæуæй

рарвистонцæ

æртæ

мæнæ	мах	гъæу	-æй	ра-	рвист	-онцæ	æрт	-æ
мæнæ	мах	гъæу	-æй	ра-	æрвист ₁	-онцæ	æрт	-æ ₁
there,that.is	we.GEN	village	ABL	PREF	send	PST.TR.3PL	three	NOM

адæймаги

адæймаг -и

адæймаг -и₁

man GEN

32.3 Сæ

еу

Цъуккити

Анзор

Цъуккити

Тимофей

уæдта

сæ	еу	Цъукки	-т	-и	Анзор	Цъукки	-т	-и	Тимофей	уæдта
сæ ₂	еу ₂	Цъукки	-т	-и ₁	Анзор	Цъукки	-т	-и ₁	Тимофей	уæдта ₁
POSS.3PL	one	Tsukiev	PL	GEN	Anzor	Tsukiev	PL	GEN	Timofey	after

мах

муггагæй

Хадати

Тасо

мах	муггаг	-æй	Хада	-т	-и	Тасо
мах	муггаг	-æй	Хада	-т	-и ₁	Тасо
we.GEN	clan, tribe, surname	ABL	Khadaev	PL	GEN	Taso

Three men were sent from our village, one of them Zukkiev Anzor, Zukkiev Timofey and from our family Khadayev Taso.

33.1 Гъеууони

гъеуæд

гъеуордаемæ

,

Финляндий

границæмæ

гъе ууони	гъе уæд	гъе уорда	-мæ	Финлянди	-й	границ	-æмæ
гъе уони ₂	гъе уæд ₁	гъе уордаг	-мæ	Финлянди	-и ₁	границ	-мæ
so they.GEN	so then	so there	ALL	Finland	GEN	border	ALL

рарвистонцæ		службæмæ
ра- рвист -онцæ		служб -æмæ
ра- æрвист ₁ -онцæ		служба -мæ
PREF send PST.TR.3PL		service,job ALL

And then they were sent to the service there, to the border of Finland.

33.2 Гъеуæдта цæвунмæ багъавта		фондз госуарстви
гъе уæдта цæв -ун -мæ ба- гъав -т -а		фондз госуарств -и
гъе уæдта ₁ цæв -ун ₂ -мæ ба- гъав -т -а ₁		фондз госуарств -и ₁
so after hit INF ALL PREF to be going to TR PST.TR.3SG		five country GEN
, 'ма си махæй тæссгонддæр		неке
ма си махæй тæсс -гонд -дæр		неке
ма ₂ си ₂ махæй тæсс -конд -дæр ₂		неке
and 3SG.ENCL.INESS we.ABL dangerous do.PART.PST COMPAR		nobody.NOM

адтæй , нæуæг госуарство адтан 'ма ... Иннетæ адтæнцæ
адтæй нæуæг адтан ма инн -ет -æ адтæнцæ
адтæй нæуæг адтан ма ₂ инн -ет -æ ₁ адтæнцæ
be.PST.3SG new be.PST.1PL and other PL.PRN NOM be.PST.3PL

подкованный , цæфхæтти хæццæ
цæфхæт -т -и хæццæ
цæфхæт -т -и ₁ хæццæ
horseshoe PL GEN together

Five countries wanted to strike at that time, and there were no one weaker than ours, we were a new state and... Others were hacked with horseshoes.

34.1 Уонамæ тохæн дзаумæтгæ адтæй , махмæ ба нæ
уонамæ тохæн дзаумæт -т -æ адтæй махмæ ба нæ
уонамæ тохæн дзаума -т -æ ₁ адтæй махмæ ба нæ ₂
they.ALL struggle thing,object PL NOM be.PST.3SG we.ALL CONTR NEG

адтæй
адтæй
адтæй
be.PST.3SG

They had weapon, but we did not have.

34.2 Адтæй , фал мало , мало
адтæй фал
адтæй фал
be.PST.3SG however

We had but a few, a few ...

34.3 Гъема уæдта уони хæццæ ку райдайн , зæгъгæ , 'ма
гъема уæдта уони хæццæ ку ра- йдай -он зæгъ -гæ ма
гъема уæдта ₁ уони ₂ хæццæ ку ра- идай -он ₂ зæгъ -гæ ма ₂
well after they.GEN together if PREF begin SUBJ.1SG say CONV and

уæдта æ договор фæссайдта , дæс анзей
уæдта æ договор фæс- сайд -т -а дæс анз -ей
уæдта ₁ æ ₂ договор фæ- сайд ₂ -т -а ₁ дæс анз -ей
after POSS.3SG agreement PREF deceive TR PST.TR.3SG ten year GEN.PRN

договор адтæй
договор адтæй
договор адтæй
agreement be.PST.3SG

and then, if I start (a war) with them., they say, and then he terminated the Non-Aggression Treaty, a ten-year agreement it was.

34.4	На	десять	лет	договор	,	ма	уæдта	40-й	годти		договор	
	на		лет	договор		ма	уæдта		год	-т	-и	договор
						ма ₂	уæдта ₁		год ₁	-т	-и ₁	договор
						and	after		year	PL	GEN	agreement
скодтонцæ					,	41-й	годти	ба	уой		дæр	нæ
с-	код	-т	-онцæ			год	-т	-и	ба	уой	дæр	нæ
ис-	код	-т	-онцæ			год ₁	-т	-и ₂	ба	уой ₃	дæр	нæ ₂
PREF	do	TR	PST.TR.3PL			year	PL	INESS	CONTR	he,she.GEN	FOC	NEG
бахизта					,	гъеуотемæй	ба	нæмæ		Финлянди	дæр	нæ
ба-	хизт	-а				гъе уотемæй	ба	нæмæ		Финлянди	дæр	нæ
ба-	хизт	-а ₁				гъе уотемæй	ба	нæмæ		Финлянди	дæр	нæ ₂
PREF	climb	PST.TR.3SG				so	in.this.way	CONTR	1PL.ENCL.ALL	Finland	FOC	NEG
	æндæр	дæр	нæ		,	махбæл	æрбацудæй			Советский	властьбæл	
	æндæр	дæр	нæ			махбæл	æрба- цуд	-æй		Советский	власть	-бæл
	æндæр	дæр	нæ ₂			махбæл	æрба- цуд ₁	-æй		Советский	власть	-бæл
	other	FOC	NEG			we.SUPER	PREF	go	PST.INTR.3SG	Soviet government	SUPER	

10-year agreement it was, and then in the 40th year and he did not wait, and so not against Finland, and against no one else, but he attacked the Soviet power.

35.1	Гъема	гъеуæдта	æрбацудæй		,	'ма	42-й	зумæг	,	зимой	,	42-й	
	гъема	гъе уæдта	æрба- цуд -æй			ма		зумæг					
	гъема	гъе уæдта ₁	æрба- цуд ₁ -æй			ма ₂		зумæг					
	well	so after	PREF go	PST.INTR.3SG		and		winter					
	в	начало	43-го	года	,	мæнæ	ами	махæн	недостроенный	дом	был	,	нæ
		года				мæнæ	ами	махæн		дом			нæ
						мæнæ	ами	махæн					нæ ₄
						there,that.is	here	we.DAT					POSS.1PL
	фиди	нин	уотемæй	рарвистонцæ					42-й	годти			
	фид	-и	нин	уотемæй	ра- рвист	-онцæ				год -т -и			
	фид	-и ₁	нин	уотемæй	ра- æрвист ₁	-онцæ				год ₁ -т -и ₂			
	father	GEN	1PL.ENCL.DAT	in.this.way	PREF send	PST.TR.3PL				year PL INESS			
	'ма	мæнæ	нæхе	авæртти	дæр	адтæй	цæфтæ						
	ма	мæнæ	нæхе	авæртти	дæр	адтæй	цæф -т -æ						
	ма ₂	мæнæ	нæхе ₂		дæр	адтæй	цæф -т -æ ₁						
	and	there,that.is	1PL.REFL.GEN		FOC	be.PST.3SG	wound	PL	NOM				

And then came the winter of 42th year, the beginning of 43th, here we had an unfinished house, our father's. So they were sent in 1942, and there were the wounded in our rooms.

35.2	Тохун	ке	бон	нæ	адтæй	,	'ма	сæ			
	тох	-ун	ке	бон	нæ	адтæй	ма	сæ			
	тох ₂	-ун ₂	ке ₂	бон ₃	нæ ₂	адтæй	ма ₂	сæ ₃			
	fight	INF	who.GEN, what.GEN	possibility	NEG	be.PST.3SG	and	3PL.ENCL.GEN			
	ардæмæ	сæ	æрбакодтонцæ								
	ардæ	-мæ	сæ	æрба-	код	-т	-онцæ				
	ардæг	-мæ	сæ ₃	æрба-	код	-т	-онцæ				
	here	ALL	3PL.ENCL.GEN	PREF	do	TR	PST.TR.3PL				

Who could not fight, they brought them here.

36.1	Дæлæ	Мæхчески	скъолай	,	уæлæ	уоми	ба	больницаæ				
	дæлæ	Мæхческ	-и	скъола	-й	уæлæ	уоми	ба	больницаæ			
	далæ	Махческ	-и ₁	скъола	-и ₂	уæлæ	уоми	ба	больницаæ			
	down.over.there	Makhchesk	GEN	school	INESS	there	there	CONTR	hospital			
	адтæй	,	уæлæ	поляна	Фæснаел	,	уоми	ба	милицаæ	дæр	уоми	адтæй
	адтæй		уæлæ		Фæснаел		уоми	ба	милицаæ	дæр	уоми	адтæй
	адтæй		уæлæ		Фæснаел		уоми	ба	милицаæ	дæр	уоми	адтæй
	be.PST.3SG		there		Fasnal		there	CONTR	police	FOC	there	be.PST.3SG
	, больницыæ	дæр	уоми	адтæй								
	больницаæ	дæр	уоми	адтæй								
	больницаæ	дæр	уоми	адтæй								
	hospital	FOC	there	be.PST.3SG								

Below, in Mahchesk school, there was a hospital, above Fasnal glade, there was police there, too.

36.2	Мæнæн	си		мæхе		мади		æрвадæ		Константин	,
	мæнæн	си		мæхе		мад	-и	æрвад	-æ	Константин	
	мæнæн	си ₂		мæхе ₃		мад	-и ₁	æрвад	-æ ₁	Константин	
	I.DAT	3SG.ENCL.INESS		POSS.REFL.1SG		mother	GEN	brother	NOM	Konstantin	
	тугъдон	лæг	,	е	си	райбольници		хецауæй		дæр	
	тугъд	-он	лæг	е	си	райбольниц	-и	хецау	-æй	дæр	
	тугъд ₁	-он ₃	лæг	е ₁	си ₂	райбольниц	-и ₁	хецау	-æй	дæр	
	war	ADJ	man	he,she	3SG.ENCL.INESS	district hospital	GEN	head, chief	ABL	FOC	
	куста										

куст -а

куст₁ -а₁

work PST.TR.3SG

My mother's brother Constantine, a war veteran, he worked as Chief of Medicine there at the hospital.

37.1	Тугъдæй	ку	исцудæй	,	уæд	ма	нæмæ	дууадæс		
	тугъд	-æй	ку	ис-	цуд	-æй	уæд	ма	нæмæ	дууадæс
	тугъд ₁	-æй	ку	ис-	цуд ₁	-æй	уæд ₁	ма ₃	нæмæ	дууадæс
	war	ABL	when	PREF	go	PST.INTR.3SG	then	more	1PL.ENCL.ALL	twelve
	адæймаги	цæфтæ	адтæй							
	адæймаг	-и	цæф	-т	-æ	адтæй				
	адæймаг	-и ₁	цæф	-т	-æ ₁	адтæй				
	man	GEN	wound	PL	NOM	be.PST.3SG				

When I came from the war, there were 12 people wounded at our place.

37.2	Уæлбилаæ	дæр	,	дæлбилаæ	дæр	,	нæхе
	уæл- бил -æ	дæр		дæл бил -æ	дæр		нæхе
	уæл- бил -æ ₁	дæр		дæл ₁ бил -æ ₁	дæр		нæхе ₃
	above edge NOM	FOC		under edge NOM	FOC		POSS.REFL.1PL
	гобæнттæбæл	,		постели			
	гобæнттæ -бæл			постел -и			
	гобæнттæ -бæл			постел -и ₂			
	mattress SUPER			bed INESS			
		POSS.REFL.1PL					

Upstairs, downstairs, on our mattresses, on our beds.

37.3	Гъеуæдта	43-й	годти		ба	
	гъе уæдта		год	-т -и	ба	
	гъе уæдта ₁		год ₁	-т -и ₂	ба	
	so after		year	PL INESS	CONTR	

Then, in 1943 ...

37.4 **Ма уин æй гъенур куд байамонон**
 ма уин æй гъе нур куд бай- амон -ОН
 ма₂ уин₁ æй₂ гъе нур куд ба- амон -ОН₂
 and 2PL.ENCL.DAT 3SG.ENCL.GEN so now how PREF teach, admonish SUBJ.1SG

....

and now do I explain it to you...

37.5 **Владикавказ ка 'й , уордамае , ма'й**
 Владикавказ ка 'й уордае -мае ма 'й
 Владикавказ ка æй₁ уордаг -мае ма₃ æй₁
 Vladikavkaz who be.PRS.3SG there ALL more be.PRS.3SG
гъудай дууæ ма инсæй километæри , гъавгæ
 гъуд -æй дуу -æ ма инсæй километæр -и гъав -гæ
 гъуд -æй дуу -æ₁ ма₂ инсæй километр -и₁ гъав -гæ
 be necessary PST.INTR.3SG two NOM and twenty kilometre GEN to be going to CONV
ба кодта Владикавказмае , ма гъеуæдта гъеуордиги
 ба код -т -а Владикавказ -мае ма гъе уæдта гъе уордиг -и
 ба код -т -а₁ Владикавказ -мае ма₂ гъе уæдта₁ гъе уордаг -и₂
 CONTR do TR PST.TR.3SG Vladikavkaz ALL and so after so there INESS

Дæгестанæй танкитæ æрбакалдтонцæ
 Дæгестан -æй танки -т -æ æрба- калд -т -онцæ
 Дæгестан -æй танки -т -æ₁ æрба- калд -т -онцæ
 Daghestan ABL tank.PL PL NOM PREF pour TR PST.TR.3PL

There were only 22 kilometers to Vladikavkaz, and Vladikavkaz was the aim, and then they drove tanks from Dagestan from there.

38.1 **Мæнæ æз мæхуæдæг кæбæл ... ци танк ахур кодтон**
 мæнæ æз мæхуæдæг кæбæл ци танк ахур код -т -ОН
 мæнæ æз мæхуæдæг кæбæл ци танк ахур код -т -ОН₁
 there,that.is I 1SG.REFL who.SUPER what tank learning do TR PST.TR.1SG
, мæ танк Т-34 , æ номертæ дæр ма ин
 мæ танк æ номер -т -æ дæр ма ин
 ма₂ танк æ₂ номер -т -æ₁ дæр ма₃ ин
 POSS.1SG tank POSS.3SG number|issue PL NOM FOC more 3SG.ENCL.DAT

зæгъдзæн

зæгъ -дзæн

зæгъ -дзæнæн

say FUT.1SG

I myself was on the tank ... mine was T-34 tank, I can even tell its number.

38.2 **'Ма гъеуæдта гъеуони бакалдтонцæ , 'ма сæ**
 ма гъе уæдта гъе уони ба- калд -т -онцæ ма сæ
 ма₂ гъе уæдта₁ гъе уони₂ ба- калд -т -онцæ ма₂ сæ₃
 and so after so they.GEN PREF pour TR PST.TR.3PL but 3PL.ENCL.GEN

горæтмæ бацæун нæ бауагътонцæ !
 горæт -мæ ба- цæ -ун нæ ба- уагът -онцæ
 горæт -мæ ба- цæ -ун₂ нæ₂ ба- уагът -онцæ
 city ALL PREF go INF NEG PREF permit PST.TR.3PL

They were driven but didn't let them into the city.

38.3 **Ма** **гъеуæдта** **наступать** **кæнунмæ** **февналтонцæ** !
 ма **гъе** уæдта кæн -ун -мæ фе- внал -т -онцæ
 ма₂ **гъе** уæдта₁ кæн -ун₂ -мæ фæ- æвнал -т -онцæ
 and so after do INF ALL PREF begin TR PST.TR.3PL

And then the advance began.

39.1 **'Ма сæ** **Грознаёй** **рахезун** **кодтонцæ** ,
 ма сæ Грозн -æй ра- хез -ун код -т -онцæ
 ма₂ сæ₃ Грозн -æй ра- хез -ун₂ код -т -онцæ
 and 3PL.ENCL.GEN Grozny ABL PREF climb INF do TR PST.TR.3PL
дæлæ **Грознаё** , **мæнæ** **тохгæ** **нæбæл** **ка**
 дæлæ Грозн -æ мæнæ тох -гæ нæбæл ка
 далаё Грозн -æ₁ мæнæ тох₂ -гæ нæбæл ка
 down.over.there Grozny NOM there,that.is fight CONV 1PL.ENCL.SUPER who
кодта , **еци** **мæхъæл** , **мæхъæли** **Грознаё** , **гъеууоми**
 код -т -а еци мæхъæл мæхъæл -и Грозн -æ гъе ууоми
 код -т -а₁ еци мæхъæйл мæхъæйл -и₁ Грозн -æ₁ гъе уоми
 do TR PST.TR.3SG that.DEM Ingush Ingush GEN Grozny NOM so there

And they get them to come out in Grozny, here in Grozny, those who fought with us, these Ingushs, in Grozny.

39.2 **Суткæмæ** **сæ** **гъеууордигæй** **сæ**
 сутк -æмæ сæ гъе ууордиг -æй сæ
 сутк -мæ сæ₃ гъе уордæг -æй сæ₃
 twenty-four hours ALL 3PL.ENCL.GEN so there ABL 3PL.ENCL.GEN
рарвистонцæ , **дууæ** **сæдæ** **километри** **бæрцæ** .
 ра- рвист -онцæ дуу -æ сæд -æ километр -и бæрцæ
 ра- æрвист₁ -онцæ дуу -æ₁ сæд -æ₁ километр -и₁ бæрцæ
 PREF send PST.TR.3PL two NOM hundred NOM kilometre GEN amount
 During the day, they threw them out for 200 kilometers.

40 **Гъеуæдта** **син** **сæ** **немуци** **плени**
 гъе уæдта син сæ немущ -и плен -и
 гъе уæдта₁ син сæ₃ немущ -и₁ плен -и₂
 so after 3PL.ENCL.DAT 3PL.ENCL.GEN Germans GEN captivity INESS
ке **райстонцæ** , **гъеууони** ... **гъеууони** **ба**
 ке ра- йс -т -онцæ гъе ууони гъе ууони ба
 ке₂ ра- ес₂ -т -онцæ гъе уони₂ гъе уони₂ ба
 who.GEN, what.GEN PREF take PL SUBJ.3PL so they.GEN so they.GEN CONTR
син **уæд** , **над** **мæнæ** **нур** **кæбæлти** ,
 син уæд над мæнæ нур кæбæл -т -и
 син уæд₁ над мæнæ нур кæбæл -т -и₂
 3PL.ENCL.DAT then way there,that.is now who.SUPER PL INESS
уобæлти **нæ** **адтæй** , **фал** , **дæлæ** **дон**
 уобæл -т -и нæ адтæй фал дæлæ дон
 уобæл -т -и₂ нæ₂ адтæй фал далаё дон
 he,she.SUPER PL INESS NEG be.PST.3SG however down.over.there river
кæбæлти **цæуы** , **река** , **гъеууой** **фæрстæбæл**
 кæбæл -т -и цæу -й гъе ууой фæрс -т -æбæл
 кæбæл -т -и₂ цæ -уй гъе уой₃ фæрс₂ -т -бæл
 who.SUPER PL INESS go PRS.3SG so he,she.GEN shore, coast PL SUPER

цудæй	бунти	,	'ма	гъеуубæлти			
цуд -æй	бун -т -и		ма	гъе ууо	-бæл	-т -и	
цуд ₁ -æй	бун -т -и ₂		ма ₂	гъе уой ₃	-бæл	-т -и ₁	
go PST.INTR.3SG	bottom, base PL INESS		and so	he,she.GEN	SUPER	PL GEN	
пленникти	куд æрбатардтонцæ		сæ		разæй		
пленник -т -и	куд æрба- тардт -онцæ		сæ		раз -æй		
пленник -т -и ₁	куд æрба- тардт -онцæ		сæ ₃		раз -æй		
captive PL GEN	how PREF drive PST.TR.3PL		3PL.ENCL.GEN		in front of	ABL	
гъеуотемæй	'ма сæ		Садони	шахтæмæ	скодтонцæ		
гъе уотемæй	ма сæ		Садон -и	шахт -æмæ	с- код -т -онцæ		
гъе уотемæй	ма ₂ сæ ₃		Садон -и ₁	шахт -мæ	ис- код -т -онцæ		
so in.this.way	and 3PL.ENCL.GEN		Sadon GEN	mine ALL	PREF do TR PST.TR.3PL		

And then the Germans, who were captured, they were then... that's where the road now, it was not there, there, where the river flows, there, next below it was, and that way the prisoners were driven, so they brought them to the Sadon mine.

41.1 Гъема Садони шахти кустонцæ	
гъема Садон -и шахт -и куст -онцæ	
гъема Садон -и ₁ шахт -и ₂ куст ₁ -онцæ	
well Sadon GEN mine INESS work PST.TR.3PL	

So they worked in the Sadon mine.

41.2 Гъеууоми гъеууой фæсте ци фæцæнцæ	гъеууой ба
гъе ууоми гъе ууой фæсте ци фæц- æнцæ	гъе ууой ба
гъе уоми гъе уой ₃ фæсте ци фæ- æнцæ	гъе уой ₃ ба
so there so he,she.GEN behind what PREF be.PRS.3PL	so he,she.GEN CONTR

нæ зонун	 'Ма е адтæй	42-й зумæг	43-й , начало 43-го
нæ зон -ун	ма е адтæй	зумæг	
нæ ₂ зон -ун ₃	ма ₂ е ₁ адтæй	зумæг	
NEG know PRS.1SG	and this be.PST.3SG	winter	

года , тоже зумæг	
года тоже зумæг	
зумæг	
winter	

Where they went after that, I do not know ... and it was in 1942 in winter, in 1943, beginning of the year 1943, also in winter.

41.3 'Ма гъеуæд рандæнцæ фæстæмæ	
ма гъе уæд ра- нд æнцæ фæстæмæ	
ма ₂ гъе уæд ₁ ра- æнд æнцæ фæстæмæ	
and so then PREF outside be.PRS.3PL	back

And then they went back.

41.4 Гъеуотæ старинный хабæрттæ етæ ... 'Ма си уæд	
гъе ууотæ хабæр -тт -æ етæ си уæд	
гъе уотæ хабар -т -æ ₁ етæ си ₂ уæд ₁	
so so event,affair PL NOM they,those 3SG.ENCL.INESS then	

берæ зæрæндтæ адтæй !	
берæ зæрæнд -т -æ адтæй	
берæ зæронд -т -æ ₁ адтæй	
many old.age PL NOM be.PST.3SG	

So, these are ancient stories ... and there were a lot of old people then.

41.5 **Æвддæс** **зæронди** **си** **адтæй** , **тугъдмæ**
 æвд дæс зæронд -и си адтæй тугъд -мæ
 авд дæс зæронд -и₁ си₂ адтæй тугъд₁ -мæ
 seven ten old.age GEN 3SG.ENCL.INESS be.PST.3SG war ALL

ке **набал** **æнгъизтæй** **есун** , **уæхæн** ,
 ке на- =бал æнгъизт -æй ес -ун уæхæн
 ке₂ на- =бал æнгъизт₂ -æй ес₂ -ун₂ уæхæн
 who.GEN, what.GEN NEG =any more may PST.INTR.3SG take INF such

службæмæ , **уæхæн зæрæндтæ** .
 служб -æмæ уæхæн зæрæнд -т -æ
 служба -мæ уæхæн зæронд -т -æ₁
 service.job ALL such old.age PL NOM

Seventeen elderly people there were, who could no longer go to war. Seventeen elderly people there were, who could no longer be taken to war, so old.

42.1 **'Ма уонæй æгас некебал** **ес** .
 ма уонæй æгас неке =бал ес
 ма₂ уонæй æгас неке =бал ес₁
 and they.ABL alive nobody.NOM =any more EXT

Of these, there are no men alive.

42.2 **Мах гъæуæй адтæй æвддæс æмæ инсæй адæймаги** ,
 мах гъæу -æй адтæй æвд дæс æмæ инсæй адæймаг -и
 мах гъæу -æй адтæй авд дæс æма инсæй адæймаг -и₁
 we.GEN village ABL be.PST.3SG seven ten and twenty man GEN

тугъдмæ ке **рарвистонцæ** , **уæхæнттæ** , **'ма**
 тугъд -мæ ке ра- рвист -онцæ уæхæн -тт -æ ма
 тугъд₁ -мæ ке₂ ра- æрвист₁ -онцæ уæхæн -т -æ₁ ма₂
 war ALL who.GEN, what.GEN PREF send PST.TR.3PL such PL NOM and

ма си **ефстæгута** **исцудæй** , **иннетæ**
 ма си ефстæг -ут -æ ис- цуд -æй инн -ет -æ
 ма₂ си₂ ефстаг -т -æ₁ ис- цуд₁ -æй инн -ет -æ₁
 and 3SG.ENCL.INESS rare PL NOM PREF go PST.INTR.3SG other PL.PRN NOM

ба байзадæнцæ , **гъеуотæ**
 ба ба- йзад -æнцæ гъе ууотæ
 ба ба- йзад -æнцæ гъе уотæ
 CONTR PREF stay PST.INTR.3PL so so

From our village there were 37 persons who were sent to war, from these only a few returned, others were so ...

42.3 **Хабæрттæ** , **дигорон хабæрттæ** , **дзубанди**
 хабæр -тт -æ дигорон хабæр -тт -æ дзубанди
 хабар -т -æ₁ дигорон хабар -т -æ₁ дзубанди
 event,affair PL NOM digor event,affair PL NOM speech

кæнуйнæгтæ **си** **берæ ес** , **фал вечер уже** , **вечер** .
 кæн -уйнæг -т -æ си берæ ес фал уже
 кæн -уйнаг -т -æ₁ си₂ берæ ес₁ фал
 do PART.FUT PL NOM 3SG.ENCL.INESS many EXT however

Deeds, Digor deeds. Conversational topics are many, but it is already evening.

About the miller (oral text)

Куронгæс (устный текст)

Про мельника (устный текст)

Recorded from Olja Kazakhova in Matsuta village, North Ossetia, in 2008.

Записано у Оли Казаховой, с. Мацута, Северная Осетия, в 2008 г.

Transcribed and translated to Russian by Ljana and Alan Tsallaev. Interlinearized by Julia Mazurova

Расшифровывали и переводили на русский Ляна и Алан Цаллаев. Глоссировала Юлия Мазурова

- 1.1 **Оля** : **Еу хатт ба минкыйдær адтæn** .
 Оля еу хатт ба минкый -дær адтæn
 Оля еу₂ хатт₁ ба минкый -дær₂ адтæn
 Olya one time CONTR little COMPAR be.PST.1SG
- 1.2 **Удта мæ Махчески скьоламæ цудтæn то ли**
 уæдта мæ Махческ -и скьола -мæ цуд -тæn
 уæдта₁ мæ₁ Махческ -и₁ скьола -мæ цуд₁ -тæn
 after 1SG.ENCL.GEN Makhchesk GEN school ALL go PST.INTR.1SG
шестойтæмæ , гъе уæд , гъе уæд шестойтæмæ цудтæn .
 шестой -т -æмæ гъе уæд гъе уæд шестой -т -æмæ цуд -тæn
 -т -мæ гъе уæд₁ гъе уæд₁ -т -мæ цуд₁ -тæn
 PL ALL so then so then PL ALL go PST.INTR.1SG
- 1.3 **Раги ба раги ба нартихуари кæрдзин берæ адтæй** ,
 раги ба раги ба нартихуар -и кæрдзин берæ адтæй
 раги ба раги ба нартихуар -и₁ кæрдзин берæ адтæй
 long ago CONTR long ago CONTR corn GEN corn.bread many be.PST.3SG
зато иди ба надтæй мæнæуи инсад .
 зато иди ба н- адтæй мæнæу -и инсад
 иди ба нæ- адтæй мæнæу -и₁ инсад₁
 HES CONTR NEG be.PST.3SG wheat GEN flour
- 1.4 **Ма дарионцæ мæнæу мæнæуæхæн къерехуær** .
 ма дар -ионцæ мæнæу мæнæ уæхæн къере хуær
 ма₁ дар -ионцæ мæнæу мæнæ уæхæн къере хуær₁
 NEG have (family), keep (cattle) OPT.3PL wheat there,that.is such cheese.pie eat
- 1.5 **Мин скьолайæй исхъæрдтæn мæ нæ**
 мин скьола -йæй ис- хъæрд -тæn мæ нæ
 мин₁ скьола -æй ис- хъæрд -тæn мæ₁ нæ₄
 1SG.ENCL.DAT school ABL PREF reach PST.INTR.1SG 1SG.ENCL.GEN POSS.1PL
мадæ мин мæ xxx фæккодта .
 мад -æ мин мæ фæк- код -т -а
 мад -æ₁ мин₁ мæ₁ фæ- код -т -а₁
 mother NOM 1SG.ENCL.DAT 1SG.ENCL.GEN PREF do TR PST.TR.3SG
- 1.6 **Цо ма дан æй райинсун кæнæ**
 цо ма дан æй ра- инс -ун кæн -æ
 цо ма₁ дан æй₂ ра- инс -ун₂ кæн -æ₂
 go.IMP.2SG NEG according.to.smb's.words 3SG.ENCL.GEN PREF mill INF do IMP.2SG

1.7 **Ма Гецати Бисса рохсаг уэд хъябær зæронд лæг адтæй** .
 ма Геца -т -и Бисса рохс -аг уэд хъябær зæронд лæг адтæй
 ма₁ Геца -т -и₁ Бисса рохс -аг уэд₁ хъябær зæронд лæг адтæй
 NEG Getsaev PL GEN Bissa light SUF then very old.age man be.PST.3SG

1.8 **Ма е ба куронгæс адтæй** .
 ма е ба куронгæс адтæй
 ма₁ е₁ ба куронгæс адтæй
 NEG he,she CONTR miller be.PST.3SG

1.9 **Гъе æз дær изæрæрдæмæ æрхъæрдтæн** .
 гъе æз дær изæр æрд -æмæ æр- хъæрд -тæн
 гъе æз дær изæр æрд -мæ æр- хъæрд -тæн
 so I FOC evening half,side ALL PREF reach PST.INTR.1SG

1.10 **Уой райинсун цанæбæræг адтæй** .
 уой ра- инс -ун цанæбæræг адтæй
 уой₃ ра- инс -ун₂ цанæбæræг адтæй
 he,she.GEN PREF mill INF little be.PST.3SG

1.11 **Ма мæ хуцау скъолайи тургъæмæ сæфтуйун**
 ма мæ хуцау скъола -йи тургъ -æмæ с- æфтуй -ун
 ма₂ мæ₁ Хуцау скъола -и₁ тургъ -мæ ис- æфтуй -ун₂
 and 1SG.ENCL.GEN God school GEN yard ALL PREF reach INF

кодта
 код -т -а
 код -т -а₁
 do TR PST.TR.3SG

1.12 **Уой фæуагътон xxx рахтон зæгъун**
 уой фæ- уагът -он зæгъ -ун
 уой₁ фæ- уагът -он₁ зæгъ -ун₃
 be.SUBJ.3PL/he,she.GEN PREF permit,let,go,keep PST.TR.1SG say PRS.1SG

инсгæй .
 инс -гæй
 инс
 mill

2 ??: **Хъазахти ма цардайтæ ?**
 Хъазахт -и ма цард -айтæ
 Хъазахт -и₂ ма₃ цард₂ -айтæ
 Kazakhta INESS more live PST.2PL

3.1 **Оля : О , Хъазахти ма цардтæн** .
 Оля о Хъазахт -и ма цард -тæн
 Оля о Хъазахт -и₁ ма₁ цард₂ -тæн
 Olya yes Kazakhta GEN NEG live PST.INTR.1SG

3.2	скъолай	тургъæмæ	рандæ		дæн	ма	мембæлти	хæццæ
	скъола -й	тургъ -æмæ	ра- нд -æ		дæн	ма		хæццæ
	скъола -и ₁	тургъ -мæ	ра- æнд -æ ₁		дæн	ма ₂		хæццæ
	school GEN	yard ALL	PREF outside NOM		be.PRS.1SG	and		together

иди	кæнун		гъазун	
иди	кæн -ун		гъаз -ун	
иди	кæн -ун ₃		гъаз -ун ₃	
HES	do PRS.1SG		play PRS.1SG	

3.3	Ма	гъазгæ	гъазгæ	уой	бæрцæ	гъе	нур	шестой
	ма	гъаз -гæ	гъаз -гæ	уой	бæрцæ	гъе	нур	
	ма ₁	гъаз -гæ	гъаз -гæ	уой ₃	бæрцæ	гъе	нур	
	NEG	play/dance	CONV	play/dance	CONV	he,she.GEN	amount	so now
	къласи	фулдæр	лæдæрдзæй	мæнæй	нур	дæр		
	кълас -и	фулдæр	лæдæр :дзæй	мæнæй	нур	дæр		
	кълас -и ₁	фулдæр	лæдæр	мæнæй	нур	дæр		
	year,grade,form GEN	more	understand	I.ABL	now	FOC		

3.4	Ма	мæбæл	æрталингæ	е	ба	мæ
	ма	мæбæл	æр- талинг -æ	е	ба	мæ
	ма ₁	мæбæл	æр- талинг -æ ₁	е ₁	ба	мæ ₁
	NEG	1SG.ENCL.SUPER	PREF	darkness	NOM	he,she CONTR 1SG.ENCL.GEN

хезуй	куройни	а	ци	фæцæй	
хез -уй	куройн -и	а	ци	фæц- æй	
хез -уй	куройн -и ₁	а	ци	фæ- æй ₁	
climb PRS.3SG	mill GEN	this	what	PREF	be.PRS.3SG

3.5	Фæттарстæй	кæд	донмæ	дæр	ниххаудтæй
	фæт- тарст -æй	кæд дон -мæ	дæр	них- хаудт -æй	
	фæ- тарст -æй	кæд дон -мæ	дæр	ни- хаудт ₁ -æй	
	PREF be.afraid	PST.INTR.3SG	when water ALL	FOC	PREF fall PST.INTR.3SG
	уоми	дони	сæрти	минкъий	хед
	уоми дон -и	сæр -т -и	минкъий	хед	
	уоми дон -и ₁	сæр -т -и ₁	минкъий	хед	
	there water GEN	head PL GEN	little	bridge	

3.6	Ма	мæ	зæрди	æрбафтудæй	æрталингæй	ма
	ма	ме	зæрд -и	æрба- фтуд -æй	æр- талинг -æй	ма
	ма ₁	ме	зæрд -и ₁	æрба- æфтуд -æй	æр- талинг -æй	ма ₁
	NEG	POSS.1SG	heart GEN	PREF reach	PST.INTR.3SG	PREF darkness ABL NEG

тæхгæ	æрцудтæн	
тæх -гæ	æр- цуд -т -тæн	
тæх -гæ	æр- цуд ₁ -т -тæн	
fly CONV	PREF go TR	PST.INTR.1SG

3.7	Ма	мин	мæ	инсад	нæбал	дæдтуй	аци
	ма	мин	ме	инсад	нæ- =бал	дæдт -уй	аци
	ма ₁	мин ₁	ме	инсад ₁	нæ- =бал	дæтт -уй	аци
	NEG	1SG.ENCL.DAT	POSS.1SG	flour	NEG =any more	give PRS.3SG	this

афони	ба	мæ	кумæ	цæуис	загъта
афон -и	ба	мæ	кумæ	цæу -ис	загът -а
афон -и ₁	ба	мæ ₁	кумæ	цæ -ис	загът -а ₁
time GEN	CONTR	1SG.ENCL.GEN	where	go PRS.2SG	say PST.TR.3SG

3.8 Ма	цо	загъта	кумæ	цæуис
ма	цо	загът -а	кумæ	цæу -ис
ма ₂	цо	загът -а ₁	кумæ	цæ -ис
and	go.IMP.2SG	say PST.TR.3SG	where	go PRS.2SG

3.9 Ма	зæгъун	æнæ	цæун	мин	най	ес	ма
ма	зæгъ -ун	æнæ	цæ -ун	мин	най	ес	ма
ма ₂	зæгъ -ун ₃	æнæ	цæ -ун ₂	мин ₁	най	ес ₁	ма ₁
and	say PRS.1SG	without	go INF	1SG.ENCL.DAT	be.PRS.3SG.NEG	EXT	NEG
загъта	наæ	дæ	рауадзздæнæн	кæми	адтæ		
загът -а	наæ	дæ	ра- уадз -дзæнæн	кæми	адтæ		
загът -а ₁	наæ ₂	дæ ₄	ра- уадз -дзæнæн	кæми	адтæ		
say	PST.TR.3SG	NEG	2SG.ENCL.GEN	PREF let.go	FUT.1SG	where	be.PST.2SG
дæ	гъæлæсæй	xxx	кастæ				
дæ	гъæлæс -æй		каст -æ				
дæ ₃	гъæлæс -æй		каст ₂ -æ ₄				
POSS.2SG	voice	ABL	seem	PST.INTR.2SG			

3.10	Мæ	гъæлæсæй	зæгъун	бæргæ	наæ	кастæн
	мæ	гъæлæс -æй	зæгъ -ун	бæргæ	наæ	каст -æн
	мæ ₁	гъæлæс -æй	зæгъ -ун ₃	бæргæ	наæ ₂	каст ₂ -тæн
	1SG.ENCL.GEN	voice ABL	say PRS.1SG	certainly	NEG	seem PST.INTR.1SG
	гъазтон	и	все			
	гъаз -т -он	и				
	гъаз -т -он ₁					
	play TR	PST.TR.1SG				

3.11	Ма	æ	куройнаæ	аузта	ма
	ма	æ	куройн -æ	ауз -т -а	ма
	ма ₂	æ ₁	куройн -æ ₁	-т -а ₁	ма ₂
	and	POSS.3SG/3SG.ENCL.GEN	mill NOM	PL PST.TR.3SG	and
е		æхе		фæппур xxx	куройнай æндамæ
е		æхе			куройн -æй æнд -æмæ
е ₁		æхе			куройн -æй æнд -мæ
he,she/POSS.3SG		3SG.REFL.GEN/POSS.REFL.3SG		mill ABL	outside ALL
рауадæй		мæ	куройнаæ	ауæзун	ма æз ба
ра- уад -æй		мæ	куройн -æ		ма æз ба
ра- уад -æй		мæ ₁	куройн -æ ₁		ма ₂ æз ба
PREF run	PST.INTR.3SG	1SG.ENCL.GEN	mill NOM	and I	CONTR
мæ	баркъи	раскъафтон		ма къоли	
мæ	баркъи	ра- скъафт	-т -он	ма къол -и	
мæ ₁	баркъи	ра- скъафт	-т -он ₁	ма ₂ къол -и ₁	
1SG.ENCL.GEN	sack	PREF steal/snatch out	TR PST.TR.1SG	and	

фæлледзун

фæл- ледз -ун

фæ- ледз -ун₃

PREF run PRS.1SG

3.12 Зæронд лæг ку æрбацудæй**уæд гъæр****кæнун**

зæронд лæг ку æрба- цуд -æй

уæд гъæр

кæн -ун

зæронд лæг ку æрба- цуд₁ -æйуæд₁ гъæркæн -ун₃

old.age man when

PREF go PST.INTR.3SG

then scream,sound

do PRS.1SG

мæ**фæсте райнгыосун****æзæ хъæрд****хæрдмæ****иди**

мæ

фæсте рай- игъос -ун

хъæрд

хæрд -мæ

иди

мæ₁фæсте ра- игъос -ун₃

хæрд -мæ

иди

1SG.ENCL.GEN

behind PREF listen PRS.1SG

ascent ALL

HES

уæлдæр**xxx фæлледзун**

уæл -дæр

фæл- ледз -ун

уæл -дæр₂фæ- ледз -ун₃

above COMPAR

PREF run PRS.1SG

3.13 Цæун-цæун**май май ке****зондзæй сумахæй**

цæ -ун - цæ -ун

май май

ке

сумахæй

цæ -ун₃ цæ -ун₃ке₂

сумахæй

go PRS.1SG

go PRS.1SG

who.GEN, what.GEN

you.PL.ABL

Makhchesk (oral text)**Мæхческ (устный текст)****Махческ (устный текст)**

Recorded in 2008 from residents of Makhchesk village: Khariton (director of the school in Makhchesk), Getsaev Kolumb Tsaraevich (historian), Dzagkoev Boris Soslanbekovich (historian)

Записано в 2008 г. у жителей село Махческ: Харитона (директор школы в Махческе), Гецаева Колумба Цараевича (историк), Дзагкоева Бориса Сосланбековичи (историк)

Recorded by Arseniy Vydrin, Oleg Belyaev and Julia Mazurova. Interlinearized by Julia Mazurova and Arseniy Vydrin. Abbreviations: Kh - Khariton; KTs - Getsaev Kolumb Tsaraevich; B - Dzagkoev Boris Soslanbekovich.

Записывали: А. П. Выдрин, О. И. Беляев, Ю. В. Мазурова. Глоссировали: Ю. В. Мазурова, А. П. Выдрин.

Условные сокращения: Харитон – Х; Гецаев Колумб Цараевич – К.Ц; Дзагкоев Борис Сосланбекович – Б.

1 **Х : Ами ду ци æрийафтай ?**

Х ами ду ци æр- иййафт -ай

ами ду ци æр- æййафт -ай

here you.SG what PREF catch up, be in time PST.TR.2SG

Kh: What have you seen here?

2.1 **КЦ : Ци æрийафтон ?**

КЦ ци æр- иййафт -он

ци æр- æййафт -он₁

what PREF catch up, be in time PST.TR.1SG

KTs: What have I seen?

2.2	Ма́нә	си	гъæу	æрийафтон	ма
	ма́нә	си	гъæу	æр- ийафт	-он ма
	ма́нә	си ₂	гъæу	æр- æййафт	-он ₁ ма ₂
	there,that.is	3SG.ENCL.INESS	village	PREF catch up, be in time	PST.TR.1SG and

гъеууой

гъе ууой

гъе уой₃

so he,she.GEN

The village.

2.3	Уæлæ	гъеууоми	дæр	гъæу	адтæй
	уæлæ	гъе ууоми	дæр	гъæу	адтæй
	уæлæ	гъе уоми	дæр	гъæу	адтæй
	there	so there	FOC	village	be.PST.3SG

There was a village there too.

3.1	Х	:	Уæлæ	уоми	ба	ци	адтæй	,	уæлæ	еци	æрдигæй
	Х		уæлæ	уоми	ба	ци	адтæй		уæлæ	еци	æрдигæй
			уæлæ	уоми	ба	ци	адтæй		уæлæ	еци	æрдигæй
			there	there	CONTR	what	be.PST.3SG		there	that.DEM	from.the.side

ба ?

ба

ба

CONTR

Kh: And what was there, on the other side?

3.2	Ами	обæйтгæ	–	æндæртæ
	ами	обæй	-тт -æ	æндæр -т -æ
	ами	обæй	-т -æ ₁	æндæр -т -æ ₁
	here	burial mound	PL NOM	other PL NOM

There were burial mounds and so on.

3.3	Гæр	некæд	ами	...
	гæр	не-	кæд	ами
	гæр	не-	кæд	ами
	is.it	NEG	when	here

Really...

4	КЦ	:	Обæйтгæ	ба	берæ
	КЦ		обæй	-тт -æ	ба берæ
			обæй	-т -æ ₁	ба берæ
			burial mound	PL NOM	CONTR many

A lot of buial mounds.

5	Х	:	Зæронд	гъæу	æй	æви	?
	Х		зæронд	гъæу	æй	æви	
			зæронд	гъæу	æй ₁	æви	
			old.age	village	be.PRS.3SG	or,is.really	

Kh: An ancient village?

6	КЦ	:	Уæлæ	уоми	ку	иссæуай	,	уæд	си	МОГИЛЬНИК
	КЦ		уæлæ	уоми	ку	ис- сæу -ай		уæд	си	
			уæлæ	уоми	ку	ис- цæ -ай		уæд ₁	си ₂	
			there	there	when	PREF go	SUBJ.2SG	then	3SG.ENCL.INESS	

там , **большой** .

KTs: There, when you walk there, you can see a big burial place there.

7 **X** : **Дигоронау** **дзорæ** .
X Дигор -он -ау дзор -æ
Дигор -он₃ -ау дзор -æ₂
Digora ADJ EQU speak IMP.2SG

Kh: Speak Digor.

8.1 **КЦ** : **Гъо** .
КЦ гъо
гъо
yes

KTs: Yes.

8.2 **Устур** .
устур
устур
big

Big.

8.3 **Цирттитæ** **си** **ес** .
цирт -тит -æ си ес
цирт -т -æ₁ си₂ ес₁
grave PL NOM 3SG.ENCL.INESS EXT

There are graves.

8.4 **Бунæй дæр къæйæ æвæрд** , **фæрстæ дæр** ,
бунæй дæр къæй -æ æвæрд фæрс -т -æ дæр
бунæй дæр къæй -æ₁ æвæрд фарс₂ -т -æ₁ дæр
under FOC stone plate NOM put,place.PART.PST wall PL NOM FOC

сæрæй дæр .
сæр -æй дæр
сæр -æй дæр
roof ABL FOC

There are stones laid on the floor, and walls, and on the top.

8.5 **'Ма гъеууой ... къахгæ'й** **ку бацауай**
ма гъе ууой къахгæ 'й ку ба- цау -ай
ма₂ гъе уой₃ къахгæ æй₂ ку ба- цæ -ай
and so he,she.GEN fossil 3SG.ENCL.GEN when PREF go SUBJ.2SG

æндамæ дæр , уæддæр гъеуотæ æй .
æнд -æмæ дæр уæддæр гъе уотæ æй
æнд -мæ дæр уæддæр гъе уотæ æй₁
outside ALL FOC nevertheless so so be.PRS.3SG

If you dig further, there is the same.

8.6 **'Ма уотæ зæгъиуонцæ , уæлæ Стур Дигори ка рамæлидæ** ,
ма уотæ зæгъ -иуонцæ уæлæ Стур Дигор -и ка ра- мæл -идæ
ма₂ уотæ зæгъ -ионцæ уæлæ Стур Дигор -и₂ ка ра- мæл -идæ
and so say OPT.3PL there big Digora INESS who PREF die OPT.3SG

Æхсæуи æндæр ... Дзинагъай , гъетæ уотæ дзориуонцæ –
Æхсæу -и æндæр Дзинагъа -й гъе -т -æ уотæ дзор -иуонцæ
Æхсæу -и₂ æндæр Дзинагъа -и₂ гъе -т -æ₁ уотæ дзор -ионцæ
Akhsau INESS other Dzinaga INESS so PL NOM so speak OPT.3PL

кизгæ	кенæдта	сувæллон	ку	райгуридаæ		уæд	Дзилли	хумæги
кизг -æ	кенæдта	сувæллон	ку	ра- йгур -идæ		уæд	Дзилли	хумæги
кизг -æ ₁	кенæдта	сувæллон	ку	ра- игур -идæ		уæд ₁	Дзилли	
girl NOM	or	child	when	PREF be.born OPT.3SG		then	Dzilli	

ести	миййаг	зæгъгæ	иди	бунат	уодзæнæй
ести	миййаг	зæгъ -гæ	иди	бунат	уодзæнæй
ести	миййаг	зæгъ -гæ	иди	бунат	уодзæнæй
something	as if	say CONV	HES	place	be.FUT.3SG

When someone died in Stur Dirora, Akhsaw and so on, and in Dzinaga as well - when a child was born, they were saying there would be a place in Dzilli khumagi.

9.1 **Гъома** , **цитгин** **бунат** **адтæй** , **'ма** , **дан** ,

гъома	цит	-гин	бунат	адтæй	ма	дан
гъома	цит	-гин	бунат	адтæй	ма ₂	дан
DISC	respect	ADJ	place	be.PST.3SG	and	according.to.smb's.words

дин	уоми	ку	рамæлæй	уæд	дин
дин	уоми	ку	ра- мæл -æй	уæд	дин
дин ₁	уоми	ку	ра- мæл -æй	уæд ₁	дин ₁
2SG.ENCL.DAT	there	when	PREF die PST.INTR.3SG	then	2SG.ENCL.DAT

зæгъгæ	бунат	уодзæнæй
зæгъ -гæ	бунат	уодзæнæй
зæгъ -гæ	бунат	уодзæнæй
say CONV	place	be.FUT.3SG

It was an honored place, and they said, there would be a place for you there.

9.2 **Ма байзадæй**

ма	ба-	йзад -æй
ма ₂	ба-	йзад -æй
and	PREF	stay PST.INTR.3SG

It remained so.

9.3 **Нур дæр уæлæ уарунтæ ку фæууй** , **хъæбær**

нур	дæр	уæлæ	уарун	-т -æ	ку	фæ- у -уй	хъæбær
нур	дæр	уæлæ	уарун	-т -æ ₁	ку	фæ- у -уй	хъæбær
now	FOC	there	rain	PL NOM	when	PREF be PRS.3SG	strong

уарунтæ	уæд	исзиннунцæ
уарун -т -æ	уæд	ис- зинн -унцæ
уарун -т -æ ₁	уæд ₁	ис- зинн -унцæ
rain PL NOM	then	PREF appear PRS.3PL

Now, when it rains hard, you can see...

10 **X : Ке** , **уæлæ иди зæх ...?**

X	ке	уæлæ	иди
	ке ₃	уæлæ	иди
	that	there	HES

Kh: What?

11 **КЦ : Нет** , **æндæмæ уоми циртдзæвæнтæ** , **цирттитæ**

КЦ	æнд -æмæ	уоми	циртдзæвæн	-т -æ	цирт -тит -æ
	æнд -мæ	уоми	циртдзæвæн	-т -æ ₁	цирт -т -æ ₁
	outside ALL	there	monument,tombstone	PL NOM	grave PL NOM

берæ ес
 берæ ес
 берæ ес₁
 many EXT

KTs: No, there're graves further there.

12 X : Надмæ ку иссæуай уæд ?
 X над -мæ ку ис- сæу -ай уæд
 над -мæ ку ис- цæ -ай уæд₁
 way ALL when PREF go SUBJ.2SG then

Kh: When you come out to the road?

13.1 КЦ : Гъо , нади уæлбилæ .
 КЦ гъо над -и уæл- бил -æ
 гъо над -и₁ уæл- бил -æ₁
 yes way GEN above edge NOM

KTs: Yes, right above the road.

13.2 Мæнæ над куд бацæуы , уæд гъеуой уæллæй .
 мæнæ над куд ба- цæ -уй уæд гъе уой уæлл -æй
 мæнæ над куд ба- цæ -уй уæд₁ гъе уой₃ уæл -æй
 there,that.is way how PREF go PRS.3SG then so he,she.GEN above ABL

When you reach the road, up there.

14.1 X : 'Ма мæнæ еу анз ба , дан ,
 X ма мæнæ еу анз ба дан
 ма₂ мæнæ еу₂ анз ба дан
 but there,that.is one year CONTR according.to.smb's.words

æрцудæнцæ , 'ма , дан , си
 æр- цуд -æнцæ ма дан си
 æр- цуд₁ -æнцæ ма₂ дан си₄
 PREF go PST.INTR.3PL and according.to.smb's.words 3SG.ENCL.ABL

фæндуртæ дæр фæххастонцæ – уæхæн адтæй .
 фæндур -т -æ дæр фæх- хаст -онцæ уæхæн адтæй
 фæндур -т -æ₁ дæр фæ- хаст₂ -онцæ уæхæн адтæй
 harmonica PL NOM FOC PREF carry PST.TR.3PL such be.PST.3SG

Kh: Once it happened, they came and carried away even harmonicas.

14.2 Уæдта уæлæ еци дор , Мæхчески дор , лабиринт ке хонунцæ
 уæдта уæлæ еци дор Мæхчески дор ке хон -унцæ
 уæдта₂ уæлæ еци дор Мæхчески дор ке₃ хон -унцæ
 besides there that.DEM stone Makhchesk stone that name PRS.3PL
 , лабиринт е ци рауæн адтæй ?
 е ци рауæн адтæй
 е₁ ци рауæн адтæй
 this what place be.PST.3SG

And more, this stone, Makhchesk stone, it is also called labyrinth, where was it?

15.1 КЦ : Е ба ... Ци рауæн адтæй ?
 КЦ е ба ци рауæн адтæй
 е₁ ба ци рауæн адтæй
 this CONTR what place be.PST.3SG

KTs: This... Where was it?

15.2 Уортæ , гъенур мæсуг ка 'й , гъеууой уæллæй
 уортæ гъе нур мæсуг ка 'й гъе ууой уæлл -æй
 уартæ гъе нур мæсуг ка æй₁ гъе уой₃ уæл -æй
 there so now tower who be.PRS.3SG so he,she.GEN above ABL
 мæнæ над куд бацæуы , гъеууоми æвæрд адтæй
 мæнæ над куд ба- цæ -уй гъе ууоми æвæрд адтæй
 мæнæ над куд ба- цæ -уй гъе уоми æвæрд адтæй
 there,that.is way how PREF go PRS.3SG so there put,place.PART.PST be.PST.3SG
 There, where the tower is, above it, where the road goes, there was it.

16 X : Дæхуæдæг æй гъуди кæнис ?
 X дæхуæдæг æй гъуди кæн -ис
 дæхуæдæг æй₂ гъуди кæн -ис
 2SG.REFL 3SG.ENCL.GEN thought do PRS.2SG

Kh: Do you remember it yourself?

17.1 КЦ : Куд æй нæ гъуди кæнис ?
 КЦ куд æй нæ гъуди кæн -ис
 куд æй₂ нæ₂ гъуди кæн -ис
 how 3SG.ENCL.GEN NEG thought do PRS.2SG

KTs: What do you mean you don't remember?

17.2 Берæ ибæл мæ къох фæххафинаæ , атæ ,
 берæ ибæл мæ къох фæх- хаф -инæ атæ
 берæ ибæл мæ₂ къох фæ- хаф -инæ атæ
 many 3SG.ENCL.SUPER POSS.1SG hand PREF scrape OPT.1SG these

зæгъун йæ райдайæн кæми
 зæгъ -ун йæ ра- йдай -æн кæми
 зæгъ -ун₃ æ₂ ра- идай -æн₃ кæми
 say PRS.1SG POSS.3SG PREF begin NMLZ where

? I often touched it with my hand to find out where is the beginning.

18.1 X : Гъеууой æз ... Æз æй фæууидтон
 X гъе ууой æз æз æй фæу- уид -т -он
 гъе уой₃ æз æз æй₂ фæ- уид -т -он₁
 so he,she.GEN I I 3SG.ENCL.GEN PREF see TR PST.TR.1SG

кинуги

кинуг -и

киунуг -и₂

book INESS

Kh: Well, this I... I saw it in a book.

18.2 'Ма , дан , Мæхческий лабиринт , зæгъгæ
 ма дан Мæхческий зæгъ -гæ
 ма₃ дан зæгъ -гæ
 more according.to.smb's.words say CONV

Saying the labyrinth from Makhchesk.

19.1 КЦ : Гъеууоми , 'ма 'й уæдта дæлæмæ
 КЦ гъе ууоми ма 'й уæдта дæлæмæ
 гъе уоми ма₂ æй₂ уæдта₁ дæлæмæ
 so there and 3SG.ENCL.GEN after downwards

рагæлстонцæ

ра- гæлст -онцæ

ра- гæлст₂ -онцæ

PREF throw PST.TR.3PL

KTs: It was so, then it was thrown down.

19.2	Ма	'й	дæлæмæ	,	дæлæмæ	гæнгæ	ма
	ма	'й	дæлæмæ		дæлæмæ	гæн -гæ	ма
	ма ₂	æй ₂	дæлæмæ		дæлæмæ	кæн -гæ	ма ₂
	and, but, for, that	3SG.ENCL.GEN	downwards		downwards	do CONV	and
	'й	уæдта	фæлластонцæ	,	'ма	Ленинградти	адтæй
	'й	уæдта	фæл- ласт -онцæ		ма	Ленинград -т -и	адтæй
	æй ₂	уæдта ₁	фæ- ласт -онцæ		ма ₂	Ленинград -т -и ₂	адтæй
	3SG.ENCL.GEN	after	PREF carry PST.TR.3PL		and	Leningrad PL INESS	be.PST.3SG

Down and down and then it was taken and it is was in Leningrad

19.3	Уæдтай	фæстæмæ	,	дан	,	æй
	уæдта -й	фæстæмæ		дан		æй
	уæдта ₁ -и ₁	фæстæмæ		дан		æй ₂
	after GEN	back		according.to.smb's.words		3SG.ENCL.GEN

æрластонцæ

æр- ласт -онцæ

æр- ласт -онцæ

PREF carry PST.TR.3PL

Then they said they took it back.

20.1	Х	:	'Ма	Ленинградти	æй	,	лабиринт	Махческа
	Х		ма	Ленинград -т -и	æй			Махческа
			ма ₂	Ленинград -т -и ₂	æй ₁			
			but	Leningrad PL INESS	be.PRS.3SG			

Kh: It is in Leningrad, the labyrinth from Makhchek.

20.2	А	сейчас он	кæд	идими	æй	...	может	идими	æй
	а		кæд	иди -м -и	æй			иди -м -и	æй
			кæд	иди -и ₂	æй ₁			иди -и ₂	æй ₁
			if	HES INESS	be.PRS.3SG			HES INESS	be.PRS.3SG

, **горæти** , **лабиринт** ...

горæт -и

горæт -и₂

city INESS

Now it is in that... may be in that... in town, the labyrinth.

21	КЦ	:	Гъо	,	музейи	æй
	КЦ		гъо		музей -и	æй
			гъо		музей -и ₂	æй ₁
			yes		museum INESS	be.PRS.3SG

KTs: Yes, it in in the museum.

22.1	Х	:	'Ма	е	цæй	туххæй	адтæй	,	Колумби	?
	Х		ма	е	цæй	туххæй	адтæй		Колумби	
			ма ₂	е ₁	цæй	туххæй	адтæй		Колумби	
			but	this	what.GEN	because.of	be.PST.3SG		Columb	

Kh: Why is it going like this, Kolumb?

22.2 Уæлæ уоми еци мæсугмæ балæсæн н'адтæй ,
уæлæ уоми еци мæсуг -мæ ба- лæс -æн н адтæй
уæлæ уоми еци мæсуг -мæ ба- лас -æн₃ н адтæй
there there that.DEM tower ALL PREF reach into NMLZ NEG be.PST.3SG

кæцæйдæр имæ иди адтæй , бацæуæн ,
кæцæй дæр имæ иди адтæй ба- цæу -æн
кæцæй дæр имæ иди адтæй ба- цæ -æн₃
from where FOC 3SG.ENCL.ALL HES be.PST.3SG PREF go NMLZ

уруссагау – ход , по-моему .

урусс -аг -ау ход

урус -аг -ау

russian SUF EQU

There, it was impossible to get in that tower, there was how to say, an entrance, in Russian ход, I guess.

22.3 Бунти кæцæйдæр , дан .
бун -т -и кæцæй дæр дан
бун -т -и₂ кæцæй дæр дан
bottom, base PL INESS from where FOC according.to.smb's.words

Somewhere down

22.4 Нæ ?

нæ

нæ₅

PRTCL

Right?

23 КЦ : 'Ма ин неке ... неке ин неци
КЦ ма ин неке неке ин неци
ма₂ ин неке неке ин неци
but 3SG.ENCL.DAT nobody.NOM nobody.NOM 3SG.ENCL.DAT nothing

зонуй

зон -уй

зон -уй

know,can PRS.3SG

KTs: But nobody, nobody knows about it.

24 X : Ну , истори ... Ну , Абисалти хуннуй .
X истори Абисал -т -и хунн -уй
истори Абисал -т -и₁ хунн -уй
history Abisalov PL GEN be.called PRS.3SG

Kh: Well, history... Well, it is called Abisalov's tower.

25.1 КЦ : Абисалти хуннуй , фал ейæ Абисалти
КЦ Абисал -т -и хунн -уй фал ейæ Абисал -т -и
Абисал -т -и₁ хунн -уй фал ейæ Абисал -т -и₁
Abisalov PL GEN be.called PRS.3SG however he,she Abisalov PL GEN

конд нæ йæй .

конд нæ йæй

конд нæ₂ æй₁

do.PART.PST NEG be.PRS.3SG

KTs: It is called Abisalov's tower, but it was not build by the Abisalovs.

25.2	Абисалтæ		фæстагдæр		æрбацудæнцæ		ардæмæ	
	Абисал	-т -æ	фæстаг	-дæр	æрба- цуд	-æнцæ	ардæ	-мæ
	Абисал	-т -æ ₁	фæстаг	-дæр ₂	æрба- цуд ₁	-æнцæ	ардæг	-мæ
	Abisalov	PL NOM	last	COMPAR	PREF go	PST.INTR.3PL	here	ALL

The Abisalovs came here later.

25.3	Е	раги	конд	адтæй	
	е	раги	конд	адтæй	
	е ₁	раги	конд	адтæй	
	he,she	long ago	do.PART.PST	be.PST.3SG	

It was built long ago.

26	X	Етæ	цæттæ	мæсугмæ	æрбацудæнцæ	
	X	етæ	цæттæ	мæсуг -мæ	æрба- цуд	-æнцæ
		етæ	цæттæ	мæсуг -мæ	æрба- цуд ₁	-æнцæ
		they,those	ready	tower ALL	PREF go	PST.INTR.3PL

Kh: They came to the ready tower.

27.1	КЦ	: Гъо	
	КЦ	гъо	
		гъо	
		yes	

KTs: Yes.

27.2	Уæлæ	{ невнятно }	...	Е	,	уæлæ	обæйтæ	ку
	уæлæ			е		уæлæ	обæй	-тт -æ ку
	уæлæ			е ₁		уæлæ	обæй	-т -æ ₁ ку
	there			this		there	burial mound PL NOM	when

аразтонцæ	уæлæ	уоми	,	гъе	уæдикон	æй
аразт -онцæ	уæлæ	уоми		гъе	уæдикон	æй
аразт -онцæ	уæлæ	уоми		гъе	уæдикон	æй ₁
produce PST.TR.3PL	there	there		so	of that time	be.PRS.3SG

There (indistinctly)... It was (built) when the burial mound were built there.

27.3	Гъенур	,	дæуæй	уотæ	,	Хъазахти	мæсуг	ба	?
	гъе нур		дæуæй	уотæ		Хъазахт -и	мæсуг	ба	
	гъе нур		дæуæй	уотæ		Хъазахт -и ₁	мæсуг	ба	
	so now		you.SG.ABL	so		Kazakhtha GEN	tower	CONTR	

So, you think, there is Kazakhov's tower.

27.4	Мæсуг	си		адтæй	уоми	дæр	-	'ма	'й
	мæсуг	си		адтæй	уоми	дæр		ма	'й
	мæсуг	си ₂		адтæй	уоми	дæр		ма ₂	æй ₂
	tower	3SG.ENCL.INESS		be.PST.3SG	there	FOC		and	3SG.ENCL.GEN

Хъазахтæ **скодтонцæ** ?

Хъазах	-т -æ	с-	код	-т -онцæ
Хъазах	-т -æ ₁	ис-	код	-т -онцæ
Kazakhov	PL NOM	PREF do	TR	PST.TR.3PL

There is a tower, (you think) it was built by the Kazakhovs?

28	X	: Е	уæлæ	дорбæл	ка	'дтæй	'е	?
	X		е	уæлæ дор -бæл	ка	'дтæй	'е	
			е ₁	уæлæ дор -бæл	ка	адтæй	е ₂	
			this	there stone SUPER	who	be.PST.3SG	he/she	

Kh: Is it the one which was on a stone?

29 **КЦ** : **Гъо** .
 КЦ гъо
 гъо
 yes

KTs: Yes.

30 **X** : **Нææ** , **нæ** .
 X нææ нæ
 нæ₂+FR. VAR. нæ₂
 NEG NEG

Kh: No, right?

31.1 **КЦ** : **Нæ-æ** , **конечно** .
 КЦ нææ
 нæ₂+FR. VAR.
 NEG

KTs: Of course no.

31.2 **Кенæдта уæлæ обай** , **обай** , **сумах обай** , **уой**
 кенæдта уæлæ обай обай сумах обай уой
 кенæдта уæлæ обæй обæй сумах обæй уой₃
 or there burial mound burial mound you.GEN burial mound he,she.GEN

Or the burial mound, your burial mound

31.3 **Хъазахти** ... **Хъазахти** **обай** **æй** , **ма**
 Хъазах -т -и Хъазах -т -и обай æй ма
 Хъазах -т -и₁ Хъазах -т -и₁ обæй æй₁ ма₁
 Kazakhov PL GEN Kazakhov PL GEN burial mound be.PRS.3SG NEG

'й **Хъазахтæ** **искодтонцæ** ?

'й Хъазах -т -æ ис- код -т -онцæ

æй₂ Хъазах -т -æ₁ ис- код -т -онцæ

3SG.ENCL.GEN Kazakhov PL NOM PREF do TR PST.TR.3PL

The Kazakhovs... it is called Kazakhti burial mound, it was built by the Kazakhovs.

31.4 – **Нæ** **искодтонцæ** .
 нæ ис- код -т -онцæ
 нæ₂ ис- код -т -онцæ
 NEG PREF do TR PST.TR.3PL

No, they didn't built.

31.5 **Хъазахтæ** **фæстагдæр** **æрбафтудæнцæ** .
 Хъазах -т -æ фæстаг -дæр æрба- фтуд -æнцæ
 Хъазах -т -æ₁ фæстаг -дæр₂ æрба- æфтуд -æнцæ
 Kazakhov PL NOM last COMPAR PREF reach PST.INTR.3PL

The Kazakhovs came later.

31.6 **Ардигæй** , **дæлæ** ... **иди** ... **уæлæ** **Асси** ... **Ассиаг** **фамили**
 ардигæй дæлæ иди уæлæ Асс -и Асс -аг фамили
 ардигæй далæ иди уæлæ Асс -и₂ Асс -аг фамили
 from.here down.over.there HES there Balkar INESS Balkar SUF surname

уин **ке** **ес** , **уой** **зонетæ** ?

уин ке ес уой зон -етæ

уин₁ ке₃ ес₁ уой₃ зон -етæ

2PL.ENCL.DAT that EXT he,she.GEN know,can PRS.2PL

From here... that... there, Assi, do you know that you have Balkar family?

32 X : Атæ уордигæй æнцæ ?
 X атæ уордиг -æй æнцæ
 атæ уордæг -æй æнцæ
 these there ABL be.PRS.3PL

Kh: Where are they from?

33.1 КЦ : Æдта кæцæй æнцæ ?
 КЦ æдта кæцæй æнцæ
 æдта кæцæй æнцæ
 really from where be.PRS.3PL

KTs: Don't you know?

33.2 Асси ... Казахов идимæ ... Асси берæ ес ...
 Асс -и Казахов идимæ Асс -и берæ ес
 Асс -и₂ Казахов иди+FR. VAR. Асс -и₂ берæ ес₁
 Balkar INESS Khazakhov HES Balkar INESS many EXT

Балкарий ... очень много их .

Балкари -й

Балкари -и₂

Balkar INESS

In Balkar... that Kazakhov... There are a lot of them in Balkar... in Balkar... there are a lot of them.

34.1 X : Уруссагау син дзорæ .
 X урусс -аг -ау син дзор -æ
 урус -аг -ау син дзор -æ₂
 russian SUF EQU 3PL.ENCL.DAT speak IMP.2SG

Kh: Speak to them in Russian.

34.2 Ани куд гъæуй , уой зонис ?
 ани куд гъæ -уй уой зон -ис
 ани куд гъæ -уй уой₃ зон -ис
 these.GEN how be necessary PRS.3SG he,she.GEN know,can PRS.2SG

Do you know, how they need?

34.3 Дигоронау .
 Дигор -он -ау
 Дигор -он₃ -ау
 Digora ADJ EQU

In Digor.

35 КЦ : Гъо , уой дин балæдæрдтæн ,
 КЦ гъо уой дин ба- лæдæрд -т -æн
 гъо уой₃ дин₁ ба- лæдæрд -т -æн₂
 yes he,she.GEN 2SG.ENCL.DAT PREF understand.PART.PST TR PRS.1PL

фал лæг фæрæдуйуй .

фал лæг фæ- рæдуй -уй

фал лæг фæ- рæдуй -уй

however man PREF make mistakes,be mistaken PRS.3SG

KTs: I understood it, but a man can make a mistake.

36.1 X : Атæ сæ уой фæсте ба ... О-о-о ,
 X атæ сæ уой фæсте ба о - о - о
 атæ сæ₃ уой₃ фæсте ба о о о
 these 3PL.ENCL.GEN he,she.GEN behind CONTR yes yes yes

'ма гъеуотæ исахуран

ма гъе уотæ ис- ахур ан

ма₂ гъе уотæ ис- ахур ан

and so so PREF habit be.PRS.1PL

Kh: Well, yes, then... Yes-yes, and we get used to in this way.

36.2 Ани е гъæуй

ани е гъæ -уй

ани е₁ гъæ -уй

these.GEN this be necessary PRS.3SG

They need it.

36.3 Уæлæ , дан , Дæргъæфси адтан , 'ма ,

уæлæ дан Дæргъæфс -и адтан ма

уæлæ дан Дæргъæфс -и₂ адтан ма₂

there according.to.smb's.words Dargavs INESS be.PST.1PL but

дан , си иронау неке дзоруй

дан си ирон -ау неке дзор -уй

дан си₂ ирон -ау неке дзор -уй

according.to.smb's.words 3SG.ENCL.INESS Ossetic,Iron EQU nobody.NOM speak PRS.3SG

, фал , дан , дзорунцæ уруссагау

фал дан дзор -унцæ урусс -аг -ау

фал дан дзор -унцæ урус -аг -ау

however according.to.smb's.words speak PRS.3PL russian SUF EQU

They say, we were in Dargars, but nobody speaks Iron there, they speak Russian.

36.4 'Ма , дан , е мах нæ гъæуй

ма дан е мах нæ гъæ -уй

ма₂ дан е₁ мах нæ₂ гъæ -уй

but according.to.smb's.words this we.GEN NEG be necessary PRS.3SG

And they say, they don't need it.

36.5 Мах , дан , гъæуй ... мæнæ ами ма

мах дан гъæ -уй мæнæ ами ма

мах дан гъæ -уй мæнæ ами ма₂

we.GEN according.to.smb's.words be necessary PRS.3SG there,that.is here and

, дан , мæнæ Дигори гъеуотæ æй , ма

дан мæнæ Дигор -и гъе уотæ æй ма

дан мæнæ Дигор -и₂ гъе уотæ æй₁ ма₂

according.to.smb's.words there,that.is Digora INESS so so be.PRS.3SG and

еци æвзагæй ма дзорунцæ , зæгъгæ , гъеуотæ

еци æвзаг -æй ма дзор -унцæ зæгъ -гæ гъе уотæ

еци æвзаг -æй ма₂ дзор -унцæ зæгъ -гæ гъе уотæ

that.DEM language ABL and speak PRS.3PL say CONV so so

We, they say, need... We need the language which is spoken in Digora.

37.1 Сæйрагдæр гъуддаг е æй

сæйраг -дæр гъуддаг е æй

сæйраг -дæр₂ гъуддаг е₁ æй₁

main COMPAR affair,event this be.PRS.3SG

The most important thing is this.

37.2 **Гъенур** **кæсай** , **æз** **дæр** **ибæл** **гъуди** **кæнун** .
 гъе нур кæс -ай æз дæр ибæл гъуди кæн -ун
 гъе нур кæс₂ -ай æз дæр ибæл гъуди кæн -ун₃
 so now look SUBJ.2SG I FOC 3SG.ENCL.SUPER thought do PRS.1SG

Look, I also thought about it.

37.3 **Ку** **дзoron** , **нæ** , **уæд** **ибæл** **гъуди** **кæнун**
 ку дзор -он нæ уæд ибæл гъуди кæн -ун
 ку дзор -он₂ нæ₅ уæд₁ ибæл гъуди кæн -ун₃
 when speak SUBJ.1SG PRTCL then 3SG.ENCL.SUPER thought do PRS.1SG
 , **'ма** **нин** **ходуйнаг** **æй** **еуæрдигæй** **ба** .
 ма нин ходуйнаг æй еу æрдигæй ба
 ма₂ нин ходуйнаг æй₁ еу₂ æрдигæй ба
 and 1PL.ENCL.DAT shame be.PRS.3SG one from.the.side CONTR

When I speak, right, I think that we should be ashamed from one side.

37.4 **Кæд** **уруссагау** **дзорис** **уæд** **уруссагау** , **кæд**
 кæд урусс -аг -ау дзор -ис уæд урусс -аг -ау кæд
 кæд урус -аг -ау дзор -ис уæд₁ урус -аг -ау кæд
 when russian SUF EQU speak PRS.2SG then russian SUF EQU when
дзиуиттагау **уæд** **дзиуиттагау** , **кæд** **дигоронау** , **уæдта** **еунæг** **дзурд**
 дзиуиттаг -ау уæд дзиуиттаг -ау кæд дигорон -ау уæдта еунæг дзурд
 дзиуиттаг -ау уæд₁ дзиуиттаг -ау кæд дигорон -ау уæдта₁ еунæг дзурд₂
 Jew EQU then Jew EQU when digor EQU after one word

дæр **гъæуама** **иннердигон** **ма** **кæнай** .
 дæр гъæуама инне рдиг -он ма кæн -ай
 дæр гъæуама инн æрдæг -он₃ ма₁ кæн -ай
 FOC should.be other half ADJ NEG do SUBJ.2SG

If you speak in Russian, speak Russian, if in Hebrew, speak Hebrew, if in Digor, speak Digor and don't use words from another language.

38 **КЦ** : **Ма** **кæнай** !
 КЦ ма кæн -ай
 ма₁ кæн -ай
 NEG do SUBJ.2SG

KTs: Don't do (it)!

39 **X** : **Уотæ** **нæ** **æй** ?
 X уотæ нæ æй
 уотæ нæ₂ æй₁
 so NEG be.PRS.3SG

Kh: Am I right?

40 **КЦ** : **Уотæ** **'й** .
 КЦ уотæ 'й
 уотæ æй₁
 so be.PRS.3SG

KTs: Right.

41.1 **X** : **'Ма** , **дан** , **æнцондæр** **æй** .
 X ма дан æнцон -дæр æй
 ма₂ дан æнцон -дæр₂ æй₁
 and according.to.smb's.words easy COMPAR be.PRS.3SG

Kh: He says, it is easier in this way.

46 **КЦ** : **Гость** , **гостиница** **значить** **иуазæгдонæ** .
 КЦ гостиница иуазæг -дон -æ
 иуазæг -дон -æ₁
 guest SUF NOM

KTs: Guest, hotel means «иуазæгдонæ»

47 **X** : **Иуазæгдонæ** , **гъо** .
 X иуазæг -дон -æ гъо
 иуазæг -дон -æ₁ гъо
 guest SUF NOM yes

Kh: Hotel, right.

48.1 **КЦ** : **Гъо** .
 КЦ гъо
 гъо
 yes

KTs: Right.

48.2 **Ма** **еу** **дзурд** **къудайрагау** **кодта** , **еу** **дзурд** **ба** **иди**
 ма еу дзурд къудайраг -ау код -т -а еу дзурд ба иди
 ма₂ еу₂ дзурд₂ къудайраг -ау код -т -а₁ еу₂ дзурд₂ ба иди
 and one word Kudar EQU do TR PST.TR.3SG one word CONTR HES

...

One word he was saying in Kudar and another in that...

49 **X** : **Уруссагау** .
 X урусс -аг -ау
 урус -аг -ау
 russian SUF EQU

Kh: In Russian.

50 **КЦ** : **Гурдзиагау** !
 КЦ гурdzi -аг -ау
 гурdzi₂ -аг -ау
 Georgian SUF EQU

KTs: In Georgian!

51 **X** : **Гурдзиагау** ?
 X гурdzi -аг -ау
 гурdzi₁ -аг -ау
 Georgia SUF EQU

Kh: In Georgian?

52 **КЦ** : **Гурдзиагау** .
 КЦ гурdzi -аг -ау
 гурdzi₁ -аг -ау
 Georgia SUF EQU

KTs: In Georgian.

53 **X** : **'Ма 'й** **нæ** **лæдæрисæ** ?
 X ма 'й нæ лæдæр -исæ
 ма₂ æй₂ нæ₂ лæдæр -исæ
 and 3SG.ENCL.GEN NEG understand OPT.2SG

Kh: And you couldn't understand it?

54.1 **КЦ** : **'Ма сә** **нә** **ләдәринаә** .
 КЦ ма сә нә ләдәр -инә
 ма₂ сә₃ нә₂ ләдәр -инә
 and 3PL.ENCL.GEN NEG understand OPT.1SG

KTs: And I couldn't understand them.

54.2 **Сумах** , **зәгъун** , **иронау** **дзоретә** **әви** ,
 сумах зәгъ -ун ирон -ау дзор -етә әви
 сумах зәгъ -ун₃ ирон -ау дзор -етә әви
 you.NOM say PRS.1SG Ossetic,Iron EQU speak PRS.2PL or,is.really
зәгъун , **гурдзиагау** **дзоретә** ?
 зәгъ -ун гурдзи -аг -ау дзор -етә
 зәгъ -ун₃ гурдзи₁ -аг -ау дзор -етә
 say PRS.1SG Georgia SUF EQU speak PRS.2PL

I said, do you speak Iron or Georgian?

54.3 **'Ма ... 'ма нә** **нә** **ләдәрис** ?
 ма ма нә нә ләдәр -ис
 ма₂ ма₂ нә₃ нә₂ ләдәр -ис
 and and 1PL.ENCL.GEN NEG understand PRS.2SG

And... you don't understand us? (they said)

54.4 **Нә уә** **ләдәрун** !
 нә уә ләдәр -ун
 нә₂ уә₁ ләдәр -ун₃
 NEG 2PL.ENCL.GEN understand PRS.1SG

No, I don't understand you!

55.1 **Х** : **Ма сә** **куд** **ләдәрдтә** ?
 Х ма сә куд ләдәрд -тә
 ма₂ сә₃ куд ләдәрд -тә₁
 and 3PL.ENCL.GEN how understand.PART.PST PST.2SG

X: And how did you understand them?

55.2 **Ма сә** **куд** **бал ...?**
 ма сә куд бал
 ма₂ сә₃ куд
 and 3PL.ENCL.GEN how

And how did you...

56.1 **КЦ** : **Нә сә** **ләдәрдтән** .
 КЦ нә сә ләдәрд -тән
 нә₂ сә₃ ләдәрд -тән
 NEG 3PL.ENCL.GEN understand.PART.PST PST.INTR.1SG

KTs: I didn't understand them.

56.2 **Къуар загъди** **кәнионцә** **гурдзиагау** , **къуар загъди** **ба**
 къуар загъд -и кән -ионцә гурдзи -аг -ау къуар загъд -и ба
 къуар загъд₁ -и₁ кән -ионцә гурдзи₁ -аг -ау къуар загъд₁ -и₁ ба
 several said GEN do OPT.3PL Georgia SUF EQU several said GEN CONTR
 , **иди ... 'ма сә** **баләдәрә** **гъәйдә** , **цо** .
 иди ма сә ба- ләдәр -ә гъәйдә цо
 иди ма₂ сә₃ ба- ләдәр -ә₃ гъәйдә цо
 HES and 3PL.ENCL.GEN PREF understand IMPERS come on go.IMP.2SG

Several words in Georgian, several in that, you can't understand them.

56.3 'Ма сә нә ләдәринаә
 ма сә нә ләдәр -инаә
 ма₂ сә₃ нә₂ ләдәр -инаә
 and 3PL.ENCL.GEN NEG understand OPT.1SG

And I didn't understand them.

56.4 Гьеуотитә
 гье уот -ит -ә
 гье уотә -т -ә₁
 so so PL NOM

Like this.

57 X : Микьолә , рацо , әрдәмә кәсә
 X Микьолә ра- цо әрд -әмә кәс -ә
 Микьолә ра- цо әрд -мә кәс₂ -ә₂
 Mikola PREF go.IMP.2SG half,side ALL look IMP.2SG

Kh: Mikola, come here, look.

58 КЦ : Гьенур мәнә ами , уәлә уоми Фәрәскьәттә адтәй
 КЦ гье нур мәнә ами уәлә уоми Фәрәскьәтт -т -ә адтәй
 гье нур мәнә ами уәлә уоми Фәрәскьәтт -т -ә₁ адтәй
 so now there,that.is here there there Faraskat PL NOM be.PST.3SG

KTs: Right here, there there were Faraskats (name of the place).

59.1 X : Мәнә дәмә цәунмә гьавунцә !
 X мәнә дәмә цә -ун -мә гьав -унцә
 мәнә дәмә цә -ун₂ -мә гьав -унцә
 there,that.is 2SG.ENCL.ALL go INF ALL to be going to PRS.3PL

Kh: They are going to you!

59.2 Дигоронау дан , ка ... ка ма зонуй
 Дигор -он -ау дан ка ка ма зон -уй
 Дигор -он₃ -ау дан ка ка ма₃ зон -уй
 Digora ADJ EQU according.to.smb's.words who who more know,can PRS.3SG

дзорун уомә гәсгә , уой агорунцә
 дзор -ун уомә гәсгә уой агор -унцә
 дзор -ун₂ уомә₁ гәсгә уой₃ агор -унцә
 speak INF he,she.ALL according to he,she.GEN look for PRS.3PL

They are looking for people who still can speak Digor.

59.3 Дигорон дзубандитә сә гьәуй
 дигорон дзубанди -т -ә сә гьә -уй
 дигорон дзубанди -т -ә₁ сә₃ гьә -уй
 digor speech PL NOM 3PL.ENCL.GEN be necessary PRS.3SG

They need Digor speech

60.1 КЦ : Уәлә уоми ба Хьазахтә цардәенцә ,
 КЦ уәлә уоми ба Хьазах -т -ә цард -әенцә
 уәлә уоми ба Хьазах -т -ә₁ цард₂ -әенцә
 there there CONTR Kazakhov PL NOM live PST.INTR.3PL

уолә еци синхи
 уолә еци синх -и
 уәлә+FR. VAR. еци синх -и₂
 there that.DEM area INESS

KTs: There the Kazakhovs lived, in that street.

60.2 Уой æндегæй ба Тауиттæ , 'ма æдзæрæг иссæнцæ
 уой æндегæй ба Тауит -т -æ ма æдзæрæг исс- æнцæ
 уой₃ æндегæй ба Тауит -т -æ₁ ма₂ æдзæрæг ис- æнцæ
 he,she.GEN outside CONTR Tautov PL NOM and deserted PREF be.PRS.3PL

, некебал си ес цæрæг
 неке =бал си ес цæр -æг
 неке =бал си₂ ес₁ цæр -æг
 nobody.NOM =any more 3SG.ENCL.INESS EXT live PART.PRS

Further there were the Tautovs, but the place is deserted, nobody lives there any more.

60.3 Ка мæнæ ардæмæ æрлигъдæй – ка ба дæлæмæ
 ка мæнæ ардæ -мæ æр- лигъд -æй ка ба дæлæмæ
 ка мæнæ ардæг -мæ æр- лигъд -æй ка ба дæлæмæ
 who there,that.is here ALL PREF run PST.INTR.3SG who CONTR downwards

фæллигъдæй , ка – горæтмæ , ка – будурмæ
 фæл- лигъд -æй ка горæт -мæ ка будур -мæ
 фæ- лигъд -æй ка горæт -мæ ка будур -мæ
 PREF run PST.INTR.3SG who city ALL who plain ALL

Some moved here, some - to town, some to plain.

60.4 Уой туххæй , æма условитæ зин адтæнцæ
 уой туххæй æма услови -т -æ зин адтæнцæ
 уой₃ туххæй æма услови -т -æ₁ зин адтæнцæ
 he,she.GEN because.of that condition PL NOM difficult be.PST.3PL

Because of bad conditions.

60.5 Къолхозти рæстæги ма ...
 къолхоз -т -и рæстæг -и ма
 колхоз -т -и₁ рæстæг -и₂ ма₂
 collective.farm PL GEN time INESS and

During the collective farms time...

61 X : Атæ рацæуай , биццеу !
 X атæ ра- цæу -ай биццеу
 атæ ра- цæ -ай биццеу
 these PREF go SUBJ.2SG boy

Kh: Come here, boy!

62.1 КЦ : ... хуасæ , хуасæ дæсæймаг ласт кодтонцæ
 КЦ хуас -æ хуас -æ дæс -æймаг ласт код -т -онцæ
 хуас₁ -æ₁ хуас₁ -æ₁ дæс -æймаг ласт код -т -онцæ
 hay NOM hay NOM ten ORD carry do TR PST.TR.3PL

KTs: ... hay, hay was carried once in ten times.

62.2 Къохæй кæрдæ , ма фараст ласæги –
 къох -æй кæрд -æ ма фараст лас -æг -и
 къох -æй кæрд -æ₂ ма₂ фараст лас -æг -и₁
 hand ABL harvest, mow IMP.2SG and nine drag PART.PRS GEN
 дæхе , еу ласæг ба ... фараст – ласæги
 дæхе еу лас -æг ба фараст лас -æг -и
 дæхе₂ еу₂ лас -æг ба фараст лас -æг -и₁
 2SG.REFL.GEN one drag PART.PRS CONTR nine drag PART.PRS GEN

кЪОЛХОЗИ		еу	ласæг	ба	–	лæгæн	æхе
кЪОЛХОЗ	-и	еу	лас -æг	ба		лæг -æн	æхе
КОЛХОЗ	-и ₁	еу ₂	лас -æг	ба		лæг -æн ₁	æхе
collective.farm	GEN	one	carry PART.PRS	CONTR		man DAT	3SG.REFL.GEN

You had to mow by hands, and nine (haycocks) are yours, but you take one... Nine give to collective farm and one take for yourself.

62.3 **Ма си хъæбæр зин уавæри адтæнцæ**

ма	си	хъæбæр	зин	уавæр	-и	адтæнцæ
ма ₂	си ₂	хъæбæр	зин	уавæр	-и ₁	адтæнцæ
and	3SG.ENCL.INESS	very	difficult	condition	GEN	be.PST.3PL

It was very difficult.

62.4 **Къохæй фæккæрдæ фæй 'æнтауæ**

къох	-æй	фæк-	кæрд	-æ	фæ-	й	æнтау	-æ
къох	-æй	фæ-	кæрд	-æ ₂	фæ-	æй ₂	æнтау	-æ ₂
hand	ABL	PREF	harvest, mow	IMP.2SG	PREF	3SG.ENCL.GEN	fan hay	IMP.2SG

фæ 'й хæссæ

фæ-	'й	хæсс	-æ
фæ-	æй ₂	хæсс	-æ ₂
PREF	3SG.ENCL.GEN	carry/take.away	IMP.2SG

You had to mow by hands, take it and then carry it.

63.1 **Ма адæн исгъигæнцæ 'ма ледзун**

ма	адæн	ис-	гъиг	-æнцæ	ма	ледз	-ун
ма ₂	адæм	ис-	гъиг ₂	-æнцæ	ма ₂	ледз	-ун ₂
and	people	PREF	grow weary	PST.INTR.3PL	and	run	INF

райдæдтонцæ гъеуæдта будурмæ

ра-	йдæд	-т	-онцæ	гъе	уæдта	будур	-мæ
ра-	идæд	-т	-онцæ	гъе	уæдта ₁	будур	-мæ
PREF	begin	TR	PST.TR.3PL	so	after	plain	ALL

And people got tired and they began to move to plain.

63.2 **Æндæра ами берæ адтæй**

æндæр	-а	ами	берæ	адтæй
æндæр	-а ₃	ами	берæ	адтæй
other	CONTR	here	many	be.PST.3SG

There were a lot of people (before).

63.3 **Мæнæ ардæмæ æз скъоламæ цудтæн 'ма си**

мæнæ	ардæ	-мæ	æз	скъола	-мæ	цуд	-тæн	ма	си
мæнæ	ардæг	-мæ	æз	скъола	-мæ	цуд ₁	-тæн	ма ₂	си ₂
there,that.is	here	ALL	I	school	ALL	go	PST.INTR.1SG	but	3SG.ENCL.INESS

адтæй æртæ сæди ахурдзауи деуæдтæй къласи уæнгæ

адтæй	æрт	-æ	сæд	-и	ахурдзау	-и	кълас	-и	уæнгæ
адтæй	æрт	-æ ₁	сæд	-и ₁	ахурдзау	-и ₁	кълас	-и ₁	уæнгæ
be.PST.3SG	three	NOM	hundred	GEN	pupil	GEN	year,grade,form	GEN	up.to

I went to school here, and before the ninth grade there were about three hundred students.

63.4 **Нур ба си тридцать человек , не больше**

нур	ба	си	не
нур	ба	си ₂	
now	CONTR	3SG.ENCL.INESS	

Now there are thirty people, no more.

64 X : Тридцать семь , æрмæгур ан .
 X æр- мæгур ан
 æр- мæгур ан
 PREF poor be.PRS.1PL

Kh: Thirty seven, we became poor.

65.1 КЦ : Гъо , тридцать семь æрмæгур ан зин уавæри .
 КЦ гъо æр- мæгур ан зин уавæр -и
 гъо æр- мæгур ан зин уавæр -и₂
 yes PREF poor be.PRS.1PL difficult condition INESS

KTs: Yes, thirty seven, we became poor because of the difficult conditions.

65.2 Нæдтæ нæййе , æндæр – нæ , 'ма ледзун
 нæд -т -æ нæ ййе æндæр нæ ма ледз -ун
 над -т -æ₁ нæ₂ ес₁ æндæр нæ₂ ма₂ ледз -ун₂
 way PL NOM NEG EXT other NEG that's why run INF

райдæдтонцæ будурмæ .
 ра- йдæд -т -онцæ будур -мæ
 ра- идæд -т -онцæ будур -мæ
 PREF begin TR PST.TR.3PL plain ALL

There are no roads, nothing, that's why people start to move to plain.

65.3 Æдзæрæг иссæй , хонх ка 'й , е .
 æдзæрæг ис- сæй хонх ка 'й е
 æдзæрæг ис- æй₁ хонх ка æй₁ е₁
 deserted PREF be.PRS.3SG mountain who be.PRS.3SG this

Mountains were left by people.

66 Н : Æгас цотæ !
 Н æгас цо -тæ
 æгас цо -тæ₂
 alive go.IMP.2SG IMP.2PL

N: Good day!

67.1 X : Мæнæ иуазгутæ нæмæ Мæскуйæй , сауæнгæ
 X мæнæ иуазгу -т -æ нæмæ Мæску -йæй сауæнгæ
 мæнæ иуазæг -т -æ₁ нæмæ Мæску -æй сауæнгæ
 there,that.is guest PL NOM 1PL.ENCL.ALL Moscow ABL even

Петербургæй æнцæ , 'ма æрцудæнцæ ... еу бон дæр ма
 Петербург -æй æнцæ ма æр- цуд -æнцæ еу бон дæр ма
 Петербург -æй æнцæ ма₂ æр- цуд₁ -æнцæ еу₂ бон₂ дæр ма₃
 Petersburg ABL be.PRS.3PL and PREF go PST.INTR.3PL one day FOC more
 сæ фæуидтон дæлæ , 'ма захтонцæ ,
 сæ фæу- уид -т -он дæлæ ма захт -онцæ
 сæ₃ фæ- уид -т -он₁ далæ ма₂ захт -онцæ
 3PL.ENCL.GEN PREF see TR PST.TR.1SG down.over.there and say PST.TR.3PL

дигорон æвзаг ахур кæнæн .
 дигорон æвзаг ахур кæн -æн
 дигорон æвзаг ахур кæн -æн₂
 digor language learning do PRS.1PL

Kh: We have guests from Moscow, even from Petersburg and they came... I saw them one day down there and they said they study Digor language.

67.2	'Ма	, дан	, адтан	Дæргъæфси	дæр	ирон
	ма	дан	адтан	Дæргъæфс -и	дæр	ирон
	ма ₂	дан	адтан	Дæргъæфс -и ₂	дæр	ирон
	and	according.to.smb's.words	be.PST.1PL	Dargavs INESS	FOC	Ossetic,Iron
æвзагбæл	...	фал	, дан	, дигорон	æвзаги	хузæн
æвзаг	-бæл	фал	дан	дигорон	æвзаг -и	хузæн
æвзаг	-бæл	фал	дан	дигорон	æвзаг -и ₁	хузæн
language	SUPER	however	according.to.smb's.words	digor	language	GEN alike
, дан		, си	наёйес	, æндæр	хузæн	,
дан		си	нæ- ййес	æндæр	хузæн	
дан		си ₂	нæ- ес ₁	æндæр	хузæн	
according.to.smb's.words		3SG.ENCL.INESS	NEG EXT	other	alike	
дан		, æй	.			
дан		æй				
дан		æй ₂				
according.to.smb's.words		3SG.ENCL.GEN				

They said, we were in Dargarv in connection with Iron language but there is no Digor language there.
Dargavs is pronounced with 'f' instead of v

67.3	Уæдта	, дан	, уæртæ	идими	ку	адтæй	...
	уæдта	дан	уæртæ	идими	ку	адтæй	
	уæдта ₁	дан	уæртæ	иди+FR. VAR.	ку	адтæй	
	after	according.to.smb's.words	there (close)	HES	when	be.PST.3SG	
	уæртæ	, дан	, Дæргъæфси	дæр	, дан		
	уæртæ	дан	Дæргъæфс -и	дæр	дан		
	уæртæ	дан	Дæргъæфс -и ₂	дæр	дан		
	there (close)	according.to.smb's.words	Dargavs	INESS	FOC	according.to.smb's.words	
	, иронау	дзорун	неке	зонуи	.		
	ирон	-ау	дзор	-ун	неке	зон	-уй
	ирон	-ау	дзор	-ун ₂	неке	зон	-уй
	Ossetic,Iron	EQU	speak	INF	nobody.GEN	know,can	PRS.3SG

Ossetic,Iron EQU speak INF nobody.GEN know,can PRS.3SG

He also said, when he was in Dargavs, there was nobody speaking Iron.

68.1	Сæ	сувæллæнтæ	дæр	, дан	, нæ
	сæ	сувæллæн -тт -æ	дæр	дан	нæ
	сæ ₂	сувæллон -т -æ ₁	дæр	дан	нæ ₂
	POSS.3PL	child PL NOM	FOC	according.to.smb's.words	NEG
	дзорунцæ	иронау	.		
	дзор	-унцæ	ирон	-ау	
	дзор	-унцæ	ирон	-ау	
	speak	PRS.3PL	Ossetic,Iron	EQU	

Their kids also don't speak Iron.

68.2	Гъо	, уруссагау	, дан	, дзорунцæ
	гъо	урусс -аг -ау	дан	дзор -унцæ
	гъо	урус -аг -ау	дан	дзор -унцæ
	yes	russian	SUF EQU according.to.smb's.words	speak PRS.3PL

Yes, he said, they speak Russian.

68.3	'Ма	, дан	, мах	е	нæ	гъæуй	.
	ма	дан	мах	е	нæ	гъæ	-уй
	ма ₂	дан	мах	е ₁	нæ ₂	гъæ	-уй
	but	according.to.smb's.words	we.GEN	this	NEG	be necessary	PRS.3SG

And we don't need it

68.4	Мах	,	дан	,	гъæуй	,	мæнæ	дигорон
	мах		дан		гъæ	-уй	мæнæ	дигорон
	мах		дан		гъæ	-уй	мæнæ	дигорон
	we.GEN		according.to.smb's.words		be necessary	PRS.3SG	there,that.is	digor
	ма	кæми	байзадæй		гъеуæхæн	,	адæм	... 'ма
	ма	кæми	ба- йзад -æй		гъе уæхæн		адæм	ма
	ма ₂	кæми	ба- йзад -æй		гъе уæхæн		адæм	ма ₂
	and	where	PREF stay PST.INTR.3SG		so such		people	and
	дан				сæ	финститæ	син	финсæн 'ма
	дан				сæ	финст -ит -æ	син	финс -æн ма
	дан				сæ ₂	финст ₂ -т -æ ₁	син	финс -æн ₂ ма ₂
	according.to.smb's.words		POSS.3PL		record	PL NOM	3PL.ENCL.DAT	write PRS.1PL and
	сæ		ахур		кæнæн			
	сæ		ахур		кæн -æн			
	сæ ₃		ахур		кæн -æн ₂			
	3PL.ENCL.GEN		learning do		PRS.1PL			

We need, where Digors remained, such people... and we are recording their speech and study it.

69.1	X	:	Кæсай	,	куд	нæ	æрахæстонцæ	,
	X		кæс -ай		куд	нæ	æра- хæс	-т -онцæ
			кæс ₂ -ай		куд	нæ ₃	ра- хæсс	-т -онцæ
			look SUBJ.2SG		how	1PL.ENCL.GEN	PREF carry/take.away	TR SUBJ.3PL

уой

уой

уой₃

he,she.GEN

Kh: Look, how they have caught us.

69.2	Один	раз	...	еу	хатт	мæ	иди	æрахæста	,
		раз		еу	хатт	мæ	иди	æр- ахæст	-а
				еу ₂	хатт ₁	мæ ₁	иди	æр- ахæст ₁	-а ₁
				one	time	1SG.ENCL.GEN	HES	PREF catch.PART.PST	PST.TR.3SG
	Харум	...	меня	,	гъеуотæ	æрахæста	,	уотæ	мин
	Харум				гъе уотæ	æр- ахæст	-а	уотæ	мин
	Харум				гъе уотæ	æр- ахæст ₁	-а ₁	уотæ	мин ₁
	Kharum				so so	PREF catch.PART.PST	PST.TR.3SG	so	1SG.ENCL.DAT
	зæгъуй	:	мæн	,	дан		,	уæллагкоймаг	дзубандитæ
	зæгъ -уй		мæн		дан			уæллагкойм -аг	дзубанди -т -æ
	зæгъ -уй		мæн		дан			уæллагкойм -аг	дзубанди -т -æ ₁
	say	PRS.3SG	I.GEN		according.to.smb's.words			Wallagkom	SUF speech PL NOM
	гъæунцæ	,	'ма	,	дан		,	æз	фарстатæ
	гъæ -унцæ		ма		дан			æз	фарста -т -æ
	гъæ -унцæ		ма ₂		дан			æз	фарста -т -æ ₁
	need	PRS.3PL	and		according.to.smb's.words			I	question PL NOM
									give FUT.1SG
	,	ду	ба		сæбæл			дзуапп	дæттæ
		ду	ба		сæбæл			дзуапп	дæтт -æ
		ду	ба		сæбæл			дзуапп	дæтт -æ ₂
		you.SG	CONTR		3PL.ENCL.SUPER	reply		give	IMP.2SG

Once... I was caught by Kharum... he said to me, I need Wallagkom's speech and I will ask questions and you will answer.

70.1 **'Ма** , **зæгъун** , **уæллагкоймаг** – **мæнæ** **мæхуæдæг** .
 ма зæгъ -ун уæллагкойм -аг мæнæ мæхуæдæг
 ма₂ зæгъ -ун₃ уæллагкойм -аг мæнæ мæхуæдæг
 and say PRS.1SG Wallagkom SUF there,that.is 1SG.REFL

And I said, I'm from Wallagkom myself.

70.2 **Сайгæ** , **дан** , **мæ** **кæндзæнæ** .
 сай -гæ дан мæ кæн -дзæнæ
 сай -гæ дан мæ₁ кæн -дзæнæ
 deceive CONV according.to.smb's.words 1SG.ENCL.GEN do FUT.2SG

You will cheat me, he said.

70.3 **Куд** **дæ** **сайдзæнæн** ?
 куд дæ сай -дзæнæн
 куд дæ₄ сай -дзæнæн
 how 2SG.ENCL.GEN deceive FUT.1SG

How will I cheat you?

70.4 **'Ма фарстатæ** **дæттун** **райдæдта** , **ма** **гъеуæдта**
 ма фарста -т -æ дæтт -ун ра- йдæд -т -а ма гъе уæдта
 ма₂ фарста -т -æ₁ дæтт -ун₂ ра- идæд -т -а₁ ма₂ гъе уæдта₁
 and question PL NOM give INF PREF begin TR PST.TR.3SG and so after

ниххæлхъой **дæн** , **'ма загътон** **нецибал**
 них- хæлхъой дæн ма загът -т -он неци =бал
 ни- хæлхъой дæн ма₂ загът -т -он₁ неци =бал
 PREF trouble,disorder be.PRS.1SG and say TR PST.TR.1SG nothing =any more

мæ **гъæуй** .
 мæ гъæ -уй
 мæ₁ гъæ -уй
 1SG.ENCL.GEN be necessary PRS.3SG

And he began to ask questions and I was so confused that I didn't want anything.

71 **КЦ** : **Дзорæ** , **гъæйдæ** , **еститæ** !
 КЦ дзор -æ гъæйдæ ести -т -æ
 дзор -æ₂ гъæйдæ ести -т -æ₁
 speak IMP.2SG come on something PL NOM

KTs: Come on, tell something!

72.1 **Б** : **Ци дзорон** ?
 Б ци дзор -он
 ци дзор -он₂
 what speak SUBJ.1SG

B: What shall I tell?

72.2 **Фæрсгæ** **ку** **нæ** **кæнай** , **уæд** ... **анæн** **ци** ... **Мæнæ**
 фæрс -гæ ку нæ кæн -ай уæд анæн ци мæнæ
 фæрс -гæ ку нæ₂ кæн -ай уæд₁ анæн ци мæнæ
 ask CONV when NEG do SUBJ.2SG then these.DAT what there,that.is

син **фæдздзурдтонцæ** , **ма** **ке** **фæдздзурдтонцæ** ,
 син фæдз- дзурд -т -онцæ ма ке фæдз- дзурд -т -онцæ
 син фæ- дзурд₁ -т -онцæ ма₂ ке₃ фæ- дзурд₁ -т -онцæ
 3PL.ENCL.DAT PREF speak TR PST.TR.3PL and that PREF speak TR PST.TR.3PL

If you don't ask questions, then... for them... Shall I repeat everything that was already said?

73.1	X	:	Гъенур	,	мæнæ	ами	хæдзæрттæ		кæнун	нæ
	X		гъе нур		мæнæ	ами	хæдзæр -тт -æ		кæн -ун	нæ
			гъе нур		мæнæ	ами	хæдзар -т -æ ₁		кæн -ун ₂	нæ ₂
			so now		there,that, is	here	house PL NOM		do INF	NEG

уагътонцæ	мæнæ	айæ	устур	будур	адтæй
уагът -онцæ	мæнæ	айæ	устур	будур	адтæй
уагът -онцæ	мæнæ	a	устур	будур	адтæй
permit PST.TR.3PL	there,that.is	this	big	plain	be.PST.3SG

Kh: Here they didn't allow to build houses, here there was a big plain.

73.2	Скъола	си		бауагътонца		аѣдаѣра		уѣлаѣ	уоми
	сѣола	си		ба- уагът -онца		ѣндаѣр -а		уѣлаѣ	уоми
	сѣола	си ₂		ба- уагът -онца		ѣндаѣр -а ₃		уѣлаѣ	уоми
	school	3SG.ENCL.INESS		PREF permit PST.TR.3PL		other CONTR		there	there

хæдзæрттæ	,	уотæ	си	нæ	уагътонцæ	хæдзæрттæ
хæдзæр -тт -æ		уотæ	си	нæ	уагът -онцæ	хæдзæр -тт -æ
хæдзар -т -æ ₁		уотæ	си ₂	нæ ₂	уагът -онцæ	хæдзар -т -æ ₁
house PL NOM		so	3SG.ENCL.INESS	NEG	permit PST.TR.3PL	house PL NOM

They allowed to build a school there, but they didn't allow to build there houses like now

73.3	Стьонаѣѣ		худтонцѣ		Маѣхчески	стьонаѣ
	стьон -ѣй -ѣй		худ -т -онцѣ		Маѣхчески	стьон -ѣ
	стьон -ѣй -ѣй		худ -т -онцѣ		Маѣхчески	стьон -ѣ ₁
	stona ABL ABL		name TR PST.TR.3PL		Makhchesk	stona NOM

They called it "stona", the stona of Makhchesk.

73.4 **'Ma** æмбурд ку уидæ медхонхи , уæд ардæмæ
 ма æмбурд ку уидæ мед= хонх -и уæд ардæ -мæ
 ма₂ æмбурд ку уидæ мед= хонх -и₂ уæд₁ ардæг -мæ
 and meeting when be.OPT.3SG inside= mountain INESS then here ALL

æpæmburduɯonɕæ
æp- æmburd uɯ yonɕæ
æp- æmburd uɯ yonɕæ
PREF meeting 2PL.ENCL.ABL SUBJ.3PL

When there was a meeting, they gathered here.

74.1	'Ma	далæ		дæллæй		мæнæ	абæлти				адтæй
	ма	далæ		дæлл	-æй	мæнæ	а	-бæл	-т	-и	адтæй
	ма ₂	далæ		дæл ₂	-æй	мæнæ	а	-бæл	-т	-и ₂	адтæй
	and	down,over,there		down,bottom	ABL	there,that, is	this	SUPER	PL	INESS	be.PST.3SG

гъæунгæ	,	уæлæмæ		исцæуæн	,	дæлæ
гъæунг -æ		уæлæ -мæ		ис- цæу -æн		дæлæ
гъæунг -æ ₁		уæлæ -мæ		ис- цæ -æн ₃		далæ
street NOM		up, above ALL		PREF go NMLZ		down.over.there

гъеуубѧлти				
гъе ууо	-бѧл	-т	-и	
гъе уой ₃	-бѧл	-т	-и ₁	
so he.she.GEN	SUPER	PL	GEN	

Down there there was a street which let upwards.

74.2	'Ма	бæхбæл	бадун	не'нгъизтæй		ами	.
	ма	бæх -бæл	бад -ун	не нгъизт	-æй	ами	
	ма ₂	бæх -бæл	бад -ун ₂	не ₂ æнгъизт ₂	-æй	ами	
	but	horse SUPER	sit INF	NEG ought to, should	PST.INTR.3SG	here	

It was not allowed to ride a horse here.

74.3	Бæхбæл	бадгæй	иссо	,	зæгъгæ	,	фал
	бæх -бæл	бад -г	-æй ис-	со	зæгъ -гæ		фал
	бæх -бæл	бад -гæ	-æй ис-	цо	зæгъ -гæ		фал
	horse SUPER	sit CONV ABL	PREF go.IMP.2SG	say CONV			however

æрхезидæ	'ма	гъеуотемæй	цудæй	.
æр- хез -идæ	ма	гъе ууотемæй	цуд -æй	
æр- хез -идæ	ма ₂	гъе уотемæй	цуд ₁ -æй	
PREF climb OPT.3SG	and	so in.this.way	go PST.INTR.3SG	

A rider had to dismount from a horse and go on foot.

74.4	'Ма	син	устур	æмбурд	ами	уидæ	.
	ма	син	устур	æмбурд	ами	уидæ	
	ма ₂	син	устур	æмбурд	ами	уидæ	
	and	3PL.ENCL.DAT	big	meeting	here	be.OPT.3SG	

B: And here they had a meeting.

75.1	Б :	Гъо ,	значит ,	гъæуæн	æгъдау	дæттидæ	,	ма ,	гъæумæ
	Б	гъо		гъæу -æн	æгъдау	дæтт -идæ		ма	гъæу -мæ
		гъо		гъæу -æн ₁	æгъдау	дæтт -идæ		ма ₂	гъæу -мæ
		yes		village DAT	etiquette	give OPT.3SG		and	village ALL

æрбахъæртгæй	,	уæд	гъæугæрон	æрхезидæ	'ма
æрба- хъæртг -æй		уæд	гъæу гæрон	æр- хез -идæ	ма
æрба- хъæрт -æй		уæд ₁	гъæу кæрон	æр- хез -идæ	ма ₂
PREF reach PST.INTR.3SG		then	village outskirts	PREF climb OPT.3SG	and

иссæуидæ	,	бæх æ	фæсте	исласидæ	— знак
ис- сæу -идæ		бæх æ	фæсте	ис- лас -идæ	
ис- цæ -идæ		бæх æ ₃	фæсте	ис- лас -идæ	
PREF go OPT.3SG		horse	3SG.ENCL.GEN	behind	PREF go OPT.3SG

уважения сельчанам .

B: Yes, it is called etiquette, and when we reached the village, he dismounted from his hourse and went on foot - it is a sign of courtesy.

75.2	Æгас	Дигоргом	, уруссагау	ба	— Совет старейшин ,	значит ...
	æгас	Дигоргом	урусс -аг -ау	ба	Совет	
	æгас	Дигоргом	урус -аг -ау	ба		
	all	Digoria	russian SUF EQU	CONTR		

All Digoria, in Russian - Council of Elders.

76	X :	Æмбурд	син	ами	уидæ	.
	X	æмбурд	син	ами	уидæ	
		æмбурд	син	ами	уидæ	
		meeting	3PL.ENCL.DAT	here	be.OPT.3SG	

Kh: The meeting used to be here.

77.1	Б :	Ами	решать	кодтонцæ	... значит	Дигорское общество .
	Б	ами	решать	код -т -онцæ		
		ами	решать	код -т -онцæ		
		here	decide	do TR	PST.TR.3PL	

B: Here they were making decisions, the Digor society.

77.2 **'Ма махмæ тринадцатый веккæй шестнадцатый , семнадцатый векки**
 ма махмæ векк -æй векк -и
 ма₂ махмæ векк -æй векк -и₁
 and we.ALL century ABL century GEN

уæнгæ государство нæбал адтæй , тæтæйрæгтæ нæ
 уæнгæ нæ- =бал адтæй тæтæйрæг -т -æ нæ
 уæнгæ нæ- =бал адтæй тæтæйрæг -т -æ₁ нæ₃
 up.to NEG =any more be.PST.3SG Tatar PL NOM 1PL.ENCL.GEN
ку ниппурх кодтонцæ уæд ... æртæ хатти ниппурх
 ку нип- пурх код -т -онцæ уæд æрт -æ хатт -и нип- пурх
 ку ни- пурх код -т -онцæ уæд₁ æрт -æ₁ хатт₁ -и₁ ни- пурх
 when PREF destroy do TR PST.TR.3PL then three NOM time GEN PREF destroy
кодтонцæ Иристони тæтæйрæгтæ .
 код -т -онцæ Иристон -и тæтæйрæг -т -æ
 код -т -онцæ Иристон -и₁ тæтæйрæг -т -æ₁
 do TR PST.TR.3PL Ossetia GEN Tatar PL NOM

And from 13 to 16, 17 century, there was no more government, when Tatars destroyed us...Tatars destroyed Ossetic three times.

78.1 **'Ма Тæмерлан юггæй дæр цудæй уæдта ... дууердигæй**
 ма Тæмерлан югг -æй дæр цуд -æй уæдта дуу ердигæй
 ма₂ Тæмерлан югг -æй дæр цуд₁ -æй уæдта₁ дуу æрдигæй
 and Tamerlan South ABL FOC go PST.INTR.3SG after two from.the.side
дæр æрбацудæй , 'ма ардигæй рандæй , что еугур
 дæр æрба- цуд -æй ма ардигæй рандæ й еугур
 дæр æрба- цуд₁ -æй ма₂ ардигæй рандæ æй₁ еугур
 FOC PREF go PST.INTR.3SG and from.here removal be.PRS.3SG all

Алантæ дæр ниццагътон зæгъгæ ,
 Алан -т -и дæр ниц- цагът -он зæгъ -гæ
 алан -т -и₁ дæр ни- цагът -он₁ зæгъ -гæ
 Alan(ancient.Ossetian) PL GEN FOC PREF destroy PST.TR.1SG say CONV

гъеуотемæй рандæй .
 гъе уотемæй рандæ й
 гъе уотемæй рандæ æй₁
 so in.this.way removal be.PRS.3SG

Tamerlan came from the south... he came from two sides, and he left this place and was sure that he destroyed Alans completely.

78.2 **Фал ма си байзадæй ... цæйбæрцæ**
 фал ма си ба- йзад -æй цæйбæрцæ
 фал ма₂ си₂ ба- йзад -æй цæйбæрцæ
 however and 3SG.ENCL.INESS PREF stay PST.INTR.3SG how.much

байзадæй – три тысячи человек ... атæ ниллæги адтæнцæ
 ба- йзад -æй атæ ниллæг -и адтæнцæ
 ба- йзад -æй атæ ниллæг -и₂ адтæнцæ
 PREF stay PST.INTR.3SG these low.place INESS be.PST.3PL

уойбæрцæ .
 уойбæрцæ
 уойбæрцæ
 this.much,this.many

But there remained... three thousand people... they were in lowland.

78.3 Гьеуæдта	четырнадцатый	веkkæй	фæстæмæ	ба	фæстæмæ
гье уæдта	веkk	-æй	фæстæмæ	ба	фæстæмæ
гье уæдта ₁	веkk	-æй	фæстæмæ	ба	фæстæмæ
so after	century	ABL	back	CONTR	back

райдæдта **возрождени**

ра-	йдæд	-т	-а	возрождени
ра-	идæд	-т	-а ₁	возрождени
PREF	begin	TR	PST.TR.3SG	revival

Then, from the 14th century the revival began.

78.4 Фæстæмæ	ирæзун	фулдæр	кæнун	байдæдтонцæ	адæм	ка
фæстæмæ	ирæз	-ун	фулдæр	кæн -ун	ба- йдæд -т -онцæ	адæм ка
фæстæмæ	ирæз	-ун ₂	фулдæр	кæн -ун ₂	ба- идæд -т -онцæ	адæм ка
back	increase	INF	more	do INF	PREF begin TR PST.TR.3PL	people who

'й **етæ**

'й **етæ**

æй₁ **етæ**

be.PRS.3SG they,those

The population increased.

79.1 'Ма	гье	ами	цардæй	... еуетæ	зæгъунцæ	— дууинсæй
ма	гье	ами	цард -æй	еу -ет -æ	зæгъ -унцæ	дууинсæй
ма ₂	гье	ами	цард ₂ -æй	еу ₂ -ет -æ ₁	зæгъ -унцæ	дууинсæй
and	so	here	live PST.INTR.3SG	one PL.PRN NOM	say PRS.3PL	forty

ниллæги	исцæнцæ	ами	дууинсæй	ниллæги	'ма æгас
ниллæг -и	ис- ц- -æнцæ	ами	дууинсæй	ниллæг -и	ма æгас
ниллæг -и ₂	ис- -æнцæ	ами	дууинсæй	ниллæг -и ₂	ма ₂ æгас
low.place INESS	PREF PST.INTR.3PL	here	forty	low.place INESS	and all

... авд	æма	дууинсæй	гъæуеми	цардæнцæ
авд	æма	дууинсæй	гъæу -еми	цард -æнцæ
авд	æма	дууинсæй	гъæу -еми	цард ₂ -æнцæ
seven	and	forty	village INESS.PRN	live PST.INTR.3PL

They lived here... some are saying there (in lowland) became 40 villages... and they lived in villages, 47 villages.

79.2 'Ма	уæлæ	кæмити	цардæнцæ
ма	уæлæ	кæмити	цард -æнцæ
ма ₂	уæлæ	кæмити	цард ₂ -æнцæ
and	there	what.INESS	live PST.INTR.3PL

They lived there.

79.3 Уæлæ	уоми	дæр	адæм	цардæнцæ	уæлæ	еци	тегъæбæл
уæлæ	уоми	дæр	адæм	цард -æнцæ	уæлæ	еци	тегъæ -бæл
уæлæ	уоми	дæр	адæм	цард ₂ -æнцæ	уæлæ	еци	тегъæ -бæл
there	there	FOC	people	live PST.INTR.3PL	there	that.DEM	brow SUPER

дæр	мæнæ	ами	дæр	адæм	цардæнцæ	сæ
дæр	мæнæ	ами	дæр	адæм	цард -æнцæ	сæ
дæр	мæнæ	ами	дæр	адæм	цард ₂ -æнцæ	сæ ₂
FOC	there,that.is	here	FOC	people	live PST.INTR.3PL	POSS.3PL

хæдзаруæттæ	уартæ	уоми	дæр
хæдзар уæт -т -æ	уартæ	уоми	дæр
хæдзар уат -т -æ ₁	уартæ	уоми	дæр
house room PL NOM	there	there	FOC

People lived there and there it that brow they lived and there were their houses.

80.1 **'Ма ардæмæ ба общество ... дигорское общество , 'ма сæхецæн**
 ма ардæ -мæ ба ма сæхецæн
 ма₂ ардæг -мæ ба ма₂ сæхецæн
 but here ALL CONTR and 3PL.REFL.DAT

исæвзариуонцæ , совет старейшин уруссагау , дигоронау ба –
 ис- æвзар -иуонцæ совет урусс -аг -ау дигорон -ау ба
 ис- æвзар -ионцæ урус -аг -ау дигорон -ау ба
 PREF choose OPT.3PL russian SUF EQU digor EQU CONTR

Нихæси лæгтæ .
 нихæс -и лæг -т -æ
 нихæс -и₁ лæг -т -æ₁
 council GEN man PL NOM

But here a society... Digor society and they were choosing Council of Elders for themselves.

80.2 **Ма æгас Дигоргом ахсгиагдæр фарста ... алли гъæуæн дæр**
 ма æгас Дигоргом -и ахсгиаг -дæр фарста алли гъæу -æн дæр
 ма₂ æгас Дигоргом -и₂ ахсгиаг -дæр₂ фарста алли гъæу -æн₁ дæр
 and all Digoria INESS important COMPAR question every village DAT FOC

адтæй хецæн совет .
 адтæй хецæн совет
 адтæй хецæн совет
 be.PST.3SG separate council

And in all Digoria they the most important questions were resolved.... Every village had its own Council.

81.1 **Алли гъæу дæр равзаридаæ æхецæн унаффæ**
 алли гъæу дæр ра- взар -идаæ æ- хецæн унафф -æ
 алли гъæу дæр ра- æвзар -идаæ æ- хецæн унафф -æ₁
 every village FOC PREF choose OPT.3SG without separate advice NOM

кæнунмæ еу фондз лæги , тæккæ зундгиндæр адæм ка
 кæн -ун -мæ еу фондз лæг -и тæккæ зунд -гин -дæр адæм ка
 кæн -ун₂ -мæ еу₃ фондз лæг -и₁ тæккæ зунд -гин -дæр₃ адæм ка
 do INF ALL ITER five man GEN exactly mind,knowledge ADJ FOC people who

адтæй , кæмæ игъустонцæ приме ..
 адтæй кæмæ игъус -т -онцæ
 адтæй кæмæ₁ игъус -т -онцæ
 be.PST.3SG who.ALL be heard PL SUBJ.3PL

About five people were chosen in each village, the most intelligent and honored ones

81.2 **бафæнзуйнаг ка адтæй , æхуæдæг примерный ,**
 ба- фæнз -уйнаг ка адтæй æхуæдæг
 ба- фæнз -уйнаг ка адтæй æхуæдæг
 PREF imitate PART.FUT who be.PST.3SG 3SG.REFL.NOM

гъеуæхæн лæгтæ равзариуонцæ , 'ма еугур фарстатæ дæр
 гъе уæхæн лæг -т -æ ра- взар -иуонцæ ма еугур фарста -т -æ дæр
 гъе уæхæн лæг -т -æ₁ ра- æвзар -ионцæ ма₂ еугур фарста -т -æ₁ дæр
 so such man PL NOM PREF choose OPT.3PL and all question PL NOM FOC

решать кодтонцæ мæнæ гъе алли гъæу дæр .
 решать код -т -онцæ мæнæ гъе алли гъæу дæр
 решать код -т -онцæ мæнæ гъе алли гъæу дæр
 decide do TR PST.TR.3PL there,that.is so every village FOC

Those whose opinion was respected and they decided all important questions and so in each village.

81.3 Уæдта агъаз ... Ами адтæй цуппар приходти : Махчесский
уæдта агъаз ами адтæй цуппар приход -т -и
уæдта₁ агъаз ами адтæй цуппар приход -т -и₁
after assistance here be.PST.3SG four ward PL GEN

приход , Донифарский приход , Стур Дигорский , уæдта Гæлиатæ дæр
приход приход Стур уæдта Гæлиатæ дæр
приход приход Стур уæдта₁ Гæлиатæ дæр
ward ward big after Galiata FOC

сæхуæдтæ – хецæн ...

сæхуæдтæ хецæн

сæхуæдтæ хецæн

3PL.REFL separate

Also help... there were also 4 parishes: Mahchesk parish, Donifars parish, Stur Digor parish and Galiata also separately...

82 КЦ : О , Гæлиатæ .
КЦ о Гæлиатæ
о Гæлиатæ
yes Galiata

KTsYes , Galiata.

83 Б : 'Ма алли приход дæр бабæй æхуæдæг ами æнæгъæнæ фарафæст
Б ма алли приход дæр бабæй æхуæдæг ами æнæгъæнæ фарафæст
ма₂ алли приход дæр бабæй æхуæдæг ами æнæгъæнæ фарафæст
and every ward FOC again 3SG.REFL.NOM here all.of nine

нæ , фал æфтдæс гъæуи ... мæнæ ами , рæшæтæ
нæ фал æфтдæс гъæу -и мæнæ ами рæшæтæ
нæ₂ фал æфтдæс гъæу -и₁ мæнæ ами рæшæтæ
NEG however seventeen village GEN there,that.is here decide

кодтонцæ еци фарстатæ .
код -т -онцæ еци фарста -т -æ
код -т -онцæ еци фарста -т -æ₁
do TR PST.TR.3PL that.DEM question PL NOM

B: In turn, each parish had not 9, but 17 villages... so important issues were discussed there.

84 КЦ : Хонгæ ба 'й кодтонцæ ...
КЦ хон -гæ ба 'й код -т -онцæ
хон -гæ ба æй₂ код -т -онцæ
name CONV CONTR 3SG.ENCL.GEN do TR PST.TR.3PL

KTs: And it called...

85 Б : Спорный вопросæ дæр рæшæтæ кодтонцæ .
Б вопрос -т -æ дæр рæшæтæ код -т -онцæ
вопрос -т -æ₁ дæр рæшæтæ код -т -онцæ
question PL NOM FOC decide do TR PST.TR.3PL

B: Also disputed issues were resolved.

86.1 КЦ : Гъенур , Задæлескæ , Нарæ , Хæнæзæ ,
КЦ гъе нур Задæлеск -æ Нар -æ Хæнæз -æ
гъе нур Задæлеск -æ₁ Нар -æ₁ Хæнæз -æ₁
so now Zadalesk NOM Nar NOM Khanaz NOM

Фæрæскъæттæ	,	Хъазахтæ	,	Тауиттæ	,	Мæхческæ	,
Фæрæскъæтт -æ		Хъазахт -æ		Тауит -т -æ		Мæхческ -æ	
Фæрæскъæтт -æ ₁		Хъазахт -æ ₁		Тауит -т -æ ₁		Махческ -æ ₁	
Faraskat NOM		Kazakhta NOM		Tauitov PL NOM		Makhchesk NOM	
Уæхъæцæ	,	Къаматæ	–	уæллаг		Фæснаели	уæнгæ – етæ
Уæхъæц -æ		Къамат -æ		уæлл -аг		Фæснаел -и	уæнгæ етæ
Уæхъæц -æ ₁		Къамат -æ ₁		уæл -аг		Фæснаел -и ₁	уæнгæ етæ
Wakats NOM		Kamata NOM		above SUF	Fasnal GEN	up.to	they,those
адтæнцæ	Дигорский приходти			Тъæпæн	Дигорæ	сæ	
адтæнцæ	приход -т -и			тъæпæн	Дигор -æ	сæ	
адтæнцæ	приход -т -и ₁			тъæпæн	Дигор -æ ₁	сæ ₃	
be.PST.3PL	ward PL GEN			lowland	Digora NOM	3PL.ENCL.GEN	
худтонцæ							
худ -т -онцæ							
худ -т -онцæ							
name TR PST.TR.3PL							

KTs: That's Zadalesk , Nar, Hanaz , Faraskat, Khazakhta, Tavitovy, Mahchesk , Wakats , Kamata - to Upper Fasnal - they belonged to Digorsky parish. It was called "Tapan Digora" (plain Digoria).

86.2	'Ма си		берæ адæм цардæй		уоми	,	'ма ... нур
	ма си		берæ адæм цард -æй		уоми		ма нур
	ма ₂ си ₂		берæ адæм цард ₂ -æй		уоми		ма ₂ нур
	and 3SG.ENCL.INESS	many people live	PST.INTR.3SG		there	and	now

дæр сæ		Тъæпæн Дигорæ		хонунцæ	,	Тъæпæн Дигорæ	
дæр сæ		тъæпæн Дигор -æ		хон -унцæ		тъæпæн Дигор -æ	
дæр сæ ₃		тъæпæн Дигор -æ ₁		хон -унцæ		тъæпæн Дигор -æ ₁	
FOC 3PL.ENCL.GEN	lowland	Digora NOM		name PRS.3PL		lowland	Digora NOM

Many people lived there. Even now it is called "Tapan Digora".

87.1	Еци	гъæутæ		Тъæпæн Дигорæмæ		хаудтæнцæ		æгасæй
	еци	гъæу -т -æ		тъæпæн Дигор -æмæ		хаудт -æнцæ		æгас -æй
	еци	гъæу -т -æ ₁		тъæпæн Дигор -мæ		хаудт ₁ -æнцæ		æгас -æй
	that.DEM	village PL NOM	lowland	Digora ALL	fall	PST.INTR.3PL	all	ABL

дæр

дæр

дæр

FOC

All these villages belonged to Tapan Digora.

87.2	Задæлескæй	ба	уæллаг		Фæснаели	уæнгæ ...	Фæснаел нур ...
	Задæлеск -æй	ба	уæлл -аг		Фæснаел -и	уæнгæ	Фæснаел нур
	Задæлеск -æй	ба	уæл -аг		Фæснаел -и ₁	уæнгæ	Фæснаел нур
	Zadalesk ABL	CONTR	above SUF		Fasnal GEN	up.to	Fasnal now

дæллæй		полянæ	адтæй	,	полянæ	Фæснаел	,	фалæ уой
дæлл -æй		полянæ	адтæй		полянæ	Фæснаел		фалæ уой
дæл ₂ -æй		полянæ	адтæй		полянæ	Фæснаел		фæлæ уой ₃
down,bottom ABL		meadow	be.PST.3SG		meadow	Fasnal		but he,she.GEN

уæллæй	ма	гъæу	адтæй		Хонсар	ардигæй	,	ма уоми уой
уæлл -æй	ма	гъæу	адтæй		Хонсар	ардигæй		ма уоми уой
уæл -æй	ма ₂	гъæу	адтæй		Хонсар	ардигæй		ма ₂ уоми уой ₃
above ABL	and	village	be.PST.3SG		Khonsar	from.here		and there he,she.GEN

ба	худтонцæ	Уæллаг	Фæснаел	,	'ма	гъе	уонаен	адтæй	еу
ба	худ -т -онцæ	Уæллаг	Фæснаел		ма	гъе	уонаен	адтæй	еу
ба	худ -т -онцæ	Уæллаг	Фæснаел		ма ₂	гъе	уонаен	адтæй	еу ₂
CONTR	name TR PST.TR.3PL	Upper	Fasnal		and	so	they.DAT	be.PST.3SG	one
ном	– Тъæпæн Дигорæ								
ном	тъæпæн Дигор -æ								
ном	тъæпæн Дигор -æ ₁								
name	lowland Digora NOM								

Starting from Zadalesk to Upper Fasnal... now Fasnal... at the bottom there was a glade, meadow named Fasnal, but there was a village slightly above, near Honsar village, and it was called Upper Fasnal - for all of them there was one name - Tapan Digora.

87.3 Кувд дæр кæниуонцæ	,	Тъæпæн Дигорæ	ка	'й	етæ
кувд дæр кæн -иуонцæ		тъæпæн Дигор -æ	ка	'й	етæ
кувд дæр кæн -ионцæ		тъæпæн Дигор -æ ₁	ка	æй ₁	етæ
feast FOC do OPT.3PL		lowland Digora NOM	who	be.PRS.3SG	they,those

еумæ	,	Циргъесæни	кувд	.
еумæ		Циргъесæн	-и	кувд
еумæ		Циргъесæн	-и ₁	кувд
together		feast before haying time	GEN	feast

They also made Kuvd together, Tsirgesani kuvd.

87.4 Хуаси райдайæни	кæниуонцæ	Циргъесæни	кувд
хуас -и ра- йдай -æн -и	кæн -иуонцæ	Циргъесæн	-и
хуас ₁ -и ₁ ра- идай -æн ₂ -и ₁	кæн -ионцæ	Циргъесæн	-и ₁
hay GEN PREF begin NMLZ GEN	do OPT.3PL	feast before haying time	GEN

, уæртæ Хъалнæгъти	.
уæртæ	Хъалнæгът -и
уæртæ	-и ₁
there (close)	GEN

This is a holiday before haying.

88.1 'Ма æрæмбурдуионцæ	,	æнæгъæнæ Тъæпæн Дигорæ	ка	'й
ма æр- æмбурд у -иуонцæ		æнæгъæнæ тъæпæн Дигор -æ	ка	'й
ма ₂ æр- æмбурд -ионцæ		æнæгъæнæ тъæпæн Дигор -æ ₁	ка	æй ₁
but PREF meeting OPT.3PL		all.of lowland Digora NOM	who	be.PRS.3SG

, етæ гъеууоци кувдмæ	.
етæ	гъе ууоци кувд -мæ
етæ	гъе уоци кувд -мæ
they,those	so that feast ALL

All Tapan Digora gathered for this kuvd.

88.2 Æвгæрдиуонцæ	си	уорс	гал	'ма	гъуой
æвгæрд -иуонцæ	си	уорс	гал	ма	гъ уой
æвгæрд -ионцæ	си ₂	уорс	гал	ма ₂	гъе уой ₃
slaughter,kill OPT.3PL	3SG.ENCL.INESS	white	ox	in order to	so he,she.GEN

исковионцæ	,	гома æнæ	фидбилизæй	цæмæй	хуаси	куст
ис- ков -ионцæ		гома æнæ	фидбилиз -æй	цæмæй	хуас -и	куст
ис- ков -ионцæ		æнæ	фидбилиз -æй	цæмæй ₁	хуас ₁ -и ₁	куст ₂
PREF pray OPT.3PL		without	misfortune ABL	so that	hay GEN	work, job

бакæнæн , **уомæ** **гæсгæ** , **зæгъгæ** .
ба- кæн -æн уомæ гæсгæ зæгъ -гæ
ба- кæн -æн₃ уомæ₁ гæсгæ зæгъ -гæ
PREF do NMLZ he,she.ALL according.to say CONV
They sacrificed a white bull , for lucky haying without troubles.

88.3 **'Ма Хуцаумæ исковиуонцæ** .
ма Хуцау -мæ ис- ков -иуонцæ
ма₂ Хуцау -мæ ис- ков -ионцæ
and God ALL PREF pray OPT.3PL

So they prayed to God.

88.4 **Нур дæр ма'й кæнунцæ еци кувд , кæнæн**
нур дæр ма 'й кæн -унцæ еци кувд кæн -æн
нур дæр ма₃ æй₂ кæн -унцæ еци кувд кæн -æн₂
now FOC more 3SG.ENCL.GEN do PRS.3PL that.DEM feast do PRS.1PL

алли анз дæр .
алли анз дæр
алли анз дæр
every year FOC

Even now, every year this kuvd is celebrated.

88.5 **Гъеуæхæн гъуддæгтæ** ...
гъе уæхæн гъуддæг -т -æ
гъе уæхæн гъуддæг -т -æ₁
so such affair,event PL NOM

So it is.

89.1 **КЦ : Осетий æртинсæй процентти хуæнхбæстæ**
КЦ Осети -й æртинсæй процент -т -и хуæнх бæст -æ
Осети -и₁ æртинсæй процент -т -и₁ хонх бæст -æ₁
Ossetia GEN sisty percent PL GEN mountain country, region NOM
æнцæ , восемь тысяч квадратных километров æнцæ площадь Северной
æнцæ æнцæ æнцæ æнцæ
be.PRS.3PL be.PRS.3PL

Осети .

Осети

KTs: 60 % of Ossetia territory are mountains, the area of North Ossetia is 8000 square kilometers.

89.2 **'Ма си 60 % хуæнхтæ æнцæ , гъе**
ма си хуæнх -т -æ æнцæ гъе
ма₂ си₂ хонх -т -æ₁ æнцæ гъе
and 3SG.ENCL.INESS mountain PL NOM be.PRS.3PL so
иннетæ ба ... ма гъенур хуæнхтæ , хуæнхтæ ...
инн -ет -æ ба ма гъе нур хуæнх -т -æ хуæнх -т -æ
инн -ет -æ₁ ба ма₂ гъе нур хонх -т -æ₁ хонх -т -æ₁
other PL.PRN NOM CONTR and so now mountain PL NOM mountain PL NOM

уруссагау ...

урусс -аг -ау

урус -аг -ау

russian SUF EQU

Of these, 60% are the mountains , and the rest... and that's mountains, mountains... In Russian...

90 **КЦ** : **Гьо** , **уордиги** **рацудæнцæ** .
 КЦ гьо уордиг -и ра- цуд -æнцæ
 гьо уордæг -и₂ ра- цуд₁ -æнцæ
 yes there INESS PREF go PST.INTR.3PL

KTs: Yeah, they came from there.

91.1 **Б** : **Багъæуай** **кодтонцæ** **хуæнхтæ** ,
 Б ба- гъæуай код -т -онцæ хуæнх -т -æ
 ба- гъæуай код -т -онцæ хонх -т -æ₁
 PREF protection do TR PST.TR.3PL mountain PL NOM

банæ **нимахстонцæ** .
 ба нæ нимахст -онцæ
 ба нæ₃ нимахст -онцæ
 CONTR 1PL.ENCL.GEN hide PST.TR.3PL

B: Mountains saved us , they hid us.

91.2 **Багъæуай** **кодтонцæ** , **'ма фæстæмæ** **двести тысяч** , **двести**
 ба- гъæуай код -т -онцæ ма фæстæмæ
 ба- гъæуай код -т -онцæ ма₂ фæстæмæ
 PREF protection do TR PST.TR.3PL and back

пятьдесят тысяч исцан .
 исцан

They hid us , and we again became two thousand, two hundred and fifty thousand people.

91.3 **Ма урусмæ** **гъеуæдта** ... **дæлæ** **Крымски тæтæр** , **гъетæ**
 ма урус -мæ гъе уæдта дæлæ Крымски тæтæр гъе -т -æ
 ма₂ урус -мæ гъе уæдта₁ далæ Крымски тæтæр гъе -т -æ₁
 and russian ALL so after down.over.there Crimea Tatar so PL NOM

дæр æрбаæуионцæ **ардæмæ** .
 дæр æрба- цæу -ионцæ ардæ -мæ
 дæр æрба- цæ -ионцæ ардæг -мæ
 FOC PREF go OPT.3PL here ALL

And then for Russians... Tatars living in Krymsk came here...

91.4 **Дæлæ** **Кæсæг дæр** , **мæхъæйлæнтæ** – **гъетæ** **дæр**
 дæлæ Кæсæг дæр мæхъæйл -æн -тт -æ гъе -т -æ дæр
 далæ Кæсæг дæр мæхъæйл -он₃ -т -æ₁ гъе -т -æ₁ дæр
 down.over.there Kabarda FOC Ingush ADJ PL NOM so PL NOM FOC

хъор кæнун **байдæдтонцæ** .
 хъор кæн -ун ба- йдæд -т -онцæ
 хъор кæн -ун₂ ба- идæд -т -онцæ
 hindrance do INF PREF begin TR PST.TR.3PL

Below Kabarda, Ingush people - they began to trouble us.

92 **'Ма урусмæ** **нæхуæдтæ** , **ирон** **адæм** , **Петербургмæ** **æрветун**
 ма урус -мæ нæхуæдтæ ирон адæм Петербург -мæ æрвет -ун
 ма₂ урус -мæ нæхуæдтæ ирон адæм Петербург -мæ æрвет -ун₂
 and russian ALL 1PL.REFL Ossetic,Iron people Petersburg ALL send INF

байдæдтан **æрвист** **лæгтæ** : **уæ** **хæццæ**
 ба- йдæд -т -ан æрвист лæг -т -æ уæ хæццæ
 ба- идæд -т -ан æрвист₂ лæг -т -æ₁ уæ₁ хæццæ
 PREF begin TR PST.1PL send.PART.PST man PL NOM 2PL.ENCL.GEN together

нæ	баеу	кæнтæ	'ма	нæ	æндаг
нæ	ба- еу	кæн -т -æ	ма	нæ	æнд -аг
нæ ₃	ба- еу ₂	кæн -т -æ ₂	ма ₂	нæ ₃	æнд -аг
1PL.ENCL.GEN	PREF one	do PL IMP.2SG	and	1PL.ENCL.GEN	outside SUF
знæгтæй	багъæуай	кæнтæ		уæдта	нæ
знæг -т -æй	ба- гъæуай	кæн -т -æ		уæдта	нæ
знаг -т -æй	ба- гъæуай	кæн -т -æ ₂		уæдта ₁	нæ ₄
enemy PL ABL	PREF protection	do PL IMP.2SG		after	POSS.1PL
фиддæлтæ		Алантæ		етæ	кæми
фиддæл	-æ	Алан	-т -æ	етæ	кæми
фиддæл	-æ ₁	алан	-т -æ ₁	етæ	кæми
fathers, ancestors	NOM	Alan(ancient.Ossetian)	PL NOM	they,those	where
цардæнцæ		дæлæ	лигъз	будури	гъеуордæмæ
цард -æнцæ		дæлæ	лигъз	будур -и	гъе ууордæмæ
цард ₂ -æнцæ		далæ	лигъз	будур -и ₂	гъе ууордæмæ
live PST.INTR.3PL		down.over.there	smooth	plain INESS	so from there
нин	фенхус	кæнтæ	рацæун	æма	нæ
нин	фе- нхус	кæн -т -æ	ра- цæ -ун	æма	нæ
нин	фæ- æнхус	кæн -т -æ ₂	ра- цæ -ун ₂	æма	нæ ₃
1PL.ENCL.DAT	PREF help	do PL IMP.2SG	PREF go INF	and	1PL.ENCL.GEN
багъæуай	кæнтæ				
ба- гъæуай	кæн -т -æ				
ба- гъæуай	кæн -т -æ ₂				
PREF protection	do PL IMP.2SG				

And then we ourselves, the Ossetians, started to send ambassadors to St. Petersburg requesting to join us to Russia and to protect us from external enemies. We also requested to help us to come down to the valley where our ancestors, Alans, lived, and to protect us.

93.1 'Ма	мин	авд	сæди	æвдай	цуппæрæймаг	анзи	еци
ма	мин	авд	сæд -и	æвдай	цуппæр -æймаг	анз -и	еци
ма ₂	мин ₂	авд	сæд -и ₁	æвдай	цуппар -æймаг	анз -и ₂	еци
and	thousand	seven	hundred GEN	seventy	four	ORD	year INESS that.DEM

фарста	ЕкатеринаII	решить	... ниллух	кодта	еци
фарста	ЕкатеринаII	решить	нил- лух	код -т -а	еци
фарста	ЕкатеринаII	решать+FR. VAR.	ни- лух	код -т -а ₁	еци
question	Ekatherina II	decide	PREF section	do TR PST.TR.3SG	that.DEM

фарста
фарста
фарста
question

In 1774 Ekaterina II assumed this request... she solved the issue.

93.2 'Ма	гъеуæд	гъеууордæмæ	рандæнцæ	нæ	æмбес	
ма	гъе уæд	гъе ууордæмæ	рандæ нцæ	нæ	æмбес	
ма ₂	гъе уæд ₁	гъе ууордæмæ	рандæ æнцæ	нæ ₃	æмбес	
but	so then	so from there	removal be.PRS.3PL	1PL.ENCL.GEN	half	

гъеууордæмæ	ниццудæнцæ	'ма	будури	..
гъе ууордæмæ	ниц- цуд -æнцæ	ма	будур -и	
гъе ууордæмæ	ни- цуд ₁ -æнцæ	ма ₂	будур -и ₂	
so from there	PREF go	PST.INTR.3PL	and plain INESS	

And then half the people moved there and there...

93.3 **будурти** **æрцардæнцæ** **гъеуæд** , **ирон** **адæм** **ка**
будур -т -и æр- цард -æнцæ гъе уæд ирон адæм ка
будур -т -и₂ æр- цард₂ -æнцæ гъе уæд₁ ирон адæм ка
plain PL INESS PREF live PST.INTR.3PL so then Ossetic,Iron people who

'й **етæ** .
'й **етæ**
æй₁ **етæ**
be.PRS.3SG they,those

and then the Ossetians started to live on the plains.

94 **КЦ** : **Гъенур** , **ку** **райсæн** **Чиколай** , **Чиколайæй**
КЦ гъе нур ку ра- йс -æн Чикола -й Чикола -йæй
гъе нур ку ра- ес₂ -æн₂ Чикола -и₁ Чикола -æй
so now when PREF take PRS.1PL Chikola GEN Chikola ABL

устурдæр **наёйес** **Ирафский райони** , **гъеуæд** **устурдæр**
устур -дæр нæ- йес Ирафский район -и гъе уæд устур -дæр
устур -дæр₂ нæ- ес₁ Ирафский район -и₂ гъе уæд₁ устур -дæр₂
big COMPAR NEG EXT Iraf area INESS so then big COMPAR

муггæгтæ **ка** **'й** , **етæ** **рацудæнцæ**
муггæг -т -æ ка 'й етæ ра- цуд -æнцæ
муггаг -т -æ₁ ка æй₁ етæ ра- цуд₁ -æнцæ
clan, tribe, surname PL NOM who be.PRS.3SG they,those PREF go PST.INTR.3PL

ардигæй : **Махъотæ** **зæгъæ** , **Баликъотæ** **зæгъæ** .
ардигæй Махъо -т -æ зæгъ -æ Баликъо -т -æ зæгъ -æ
ардигæй Махъо -т -æ₁ зæгъ -æ₃ Баликъо -т -æ₁ зæгъ -æ₃
from.here Makhoev PL NOM say IMPERS Balikoev PL NOM say IMPERS

KTs : If we take Chikola as the biggest village in the Iraf area, these families came from there: Makoevs, Balikoevs.

95 **Б** : **Еугур дæр хонхæй** **рацудæнцæ** .
Б еугур дæр хонх -æй ра- цуд -æнцæ
еугур дæр хонх -æй ра- цуд₁ -æнцæ
all FOC mountain ABL PREF go PST.INTR.3PL

B: All they came from the mountains.

96.1 **КЦ** : **Мæнæ** **ардигæй** , **уæлæ** { **невнятно** }, **Хъалнаехътæ** ,
КЦ мæнæ ардигæй уæлæ
мæнæ ардигæй уæлæ
there,that.is from.here there

æндæртæ .
æндæр -т -æ
æндæр -т -æ₁
other PL NOM

KTs : That's from here to Halnakh and so on.

96.2 **Гъеуордиги** **ралигъдæнцæ** **уордæмæ** , **'ма** **нур** **ба**
гъе уордиг -и ра- лигъд -æнцæ уордæ -мæ ма нур ба
гъе уордæг -и₂ ра- лигъд -æнцæ уордæг -мæ ма₂ нур ба
so there INESS PREF run PST.INTR.3PL there ALL and now CONTR

хъæбæр берæ исцæнцæ , **устурдæр** **гъæу** **наёйес** , **гъе** **уæхæн** .
хъæбæр берæ ис- цæнцæ устур -дæр гъæу нæ- йес гъе уæхæн
хъæбæр берæ ис- æнцæ устур -дæр₂ гъæу нæ- ес₁ гъе уæхæн
very many PREF be.PRS.3PL big COMPAR village NEG EXT so such

They moved from here to there , and now they are very large. The largest village.

96.3	Мæнæ	си	...	зæронд дæр	си	адтæй	..
	мæнæ	си		зæронд -дæр	си	адтæй	
	мæнæ	си ₂		зæронд -дæр ₂	си ₂	адтæй	
	there,that.is	3SG.ENCL.INESS		old.age COMPAR	3SG.ENCL.INESS	be.PST.3SG	

The eldest man there was...

96.4	мæнæ	ами	цардæй	Дзæгойти	Гагæ	зæгъгæ	.
	мæнæ	ами	цард -æй	Дзæгой -т -и	Гагæ	зæгъ -гæ	
	мæнæ	ами	цард ₂ -æй	Дзæгой -т -и ₁	Гагæ	зæгъ -гæ	
	there,that.is	here live	PST.INTR.3SG	Dzagkoev PL GEN	Gage	say CONV	

Dzagkoev Gaga - here he lived.

96.5	'Ма	мин	е	уотæ	дзоруй	:	«	Æз	дан	,
	ма	мин	е	уотæ	дзор -уй			æз	дан	
	ма ₂	мин ₁	е ₁	уотæ	дзор -уй			æз	дан	
	but	1SG.ENCL.DAT	this	so	speak PRS.3SG			I	according.to.smb's.words	

биццеу	ку	адтæн	,	уæд	,	дан	,	дæс	æма	æртинсæй
биццеу	ку	адтæн		уæд		дан		дæс	æма	æртинсæй
биццеу	ку	адтæн		уæд ₁		дан		дæс	æма	æртинсæй
boy	when	be.PST.1SG		then		according.to.smb's.words		ten	and	sisty

хæдзари	адтæй	айдагъдæр	,	иннетæ	ба	уосонгæ
хæдзар -и	адтæй	айдагъ -дæр		инн -ет -æ	ба	уосонг -æ
хæдзар -и ₁	адтæй	айдагъ -дæр ₃		инн -ет -æ ₁	ба	уосонг -æ ₁
house GEN	be.PST.3SG	only FOC		other PL.PRN NOM	CONTR	straw NOM

сæртæ	,	уосонг	сæртæ	,	гъæмпæ	...	æ	сæр	гъæмпæй
сæр -т -æ		уосонг	сæр -т -æ		гъæмп -æ		æ	сæр	гъæмп -æй
сæр -т -æ ₁		уосонг	сæр -т -æ ₁		гъæмп -æ ₁		æ ₂	сæр	гъæмп -æй
roof PL NOM		straw	roof PL NOM		straw NOM		POSS.3SG	roof	straw ABL

æмбæрт	,	гъе	уæхæн	хæдзæртти	,	дан	,
æмбæрт		гъе	уæхæн	хæдзæр -тт -и		дан	
æмбæрт		гъе	уæхæн	хæдзæр -т -и ₁		дан	
close.PART.PST		so	such	house PL GEN		according.to.smb's.words	

цардæнцæ	Чиколæй	.
цард -æнцæ	Чикол -æй	
цард ₂ -æнцæ	Чикола -æй	
live	PST.INTR.3PL	Chikola ABL

And he told me, " when , he said, I was a boy , there were only forty houses and the rest were covered with straw , covered with straw... in Chikola, he said , people lived in houses covered with straw."

96.6	Нур	ба	самин	хæдзари	цæруй	.
	нур	ба	самин	хæдзар -и	цæр -уй	
	нур	ба	самин	хæдзар -и ₂	цæр -уй	
	now	CONTR	sun-dried brick	house INESS	live PRS.3SG	

Now he lives in a house made of sun-dried bricks.

96.7	Гъе	уæхæн	
	гъе	уæхæн	
	гъе	уæхæн	
	so	such	

It is so.

97.1 X : **Гъæмпин хæдзари** , **гъо** .
 X гъæмп -ин хæдзар -и гъо
 гъæмп -ин хæдзар -и₂ гъо
 straw ADJ house INESS yes

Kh : In the thatched houses , yes.

97.2 **Мах** ... **нæ** **фиди** **фидæ** , **дан** ,
 мах нæ фид -и фид -æ дан
 мах нæ₄ фид -и₁ фид -æ₁ дан
 we.NOM POSS.1PL father GEN father NOM according.to.smb's.words

сæ **гъе** **уотæ** **æрæййафта** .
 сæ гъе уотæ æр- æййаф -т -а
 сæ₃ гъе уотæ æр- æййаф -т -а₁
 3PL.ENCL.GEN so so PREF catch up, be in time TR PST.TR.3SG

We... our grandfather lived then.

97.3 **'Ма** , **дан** , **гъæмпин** **сæртæ** **адтæй** .
 ма дан гъæмп -ин сæр -т -æ адтæй
 ма₂ дан гъæмп -ин сæр -т -æ₁ адтæй
 and according.to.smb's.words straw ADJ roof PL NOM be.PST.3SG

He said that the houses had thatched roofs.

97.4 **'Ма** , **дан** , **си** **еу** **цалдæр** **хæдзари**
 ма дан си еу цалдæр хæдзар -и
 ма₂ дан си₂ еу₃ цалдæр хæдзар -и₁
 and according.to.smb's.words 3SG.ENCL.INESS ITER several house GEN

адтæй , **зæгъгæ** .
 адтæй зæгъ -гæ
 адтæй зæгъ -гæ
 be.PST.3SG say CONV

And there were only few houses.

97.5 **Гъе** **нур** **нæ** **фиди** ...
 гъе нур нæ фид -и
 гъе нур нæ₄ фид -и₁
 so now POSS.1PL father GEN

Our father...

98 **КЦ** : **Гæг** **мин** **дзоридаæ** **уонити** .
 КЦ Гæг мин дзор -идаæ уони -т -и
 Гæг мин₁ дзор -идаæ уони₂ -т -и₁
 Gage 1SG.ENCL.DAT speak OPT.3SG they.GEN PL GEN

KTs : Gaga told me all this.

99 X : **'Ма** **етæ** **æмгæртгæ** **адтæнцæ** .
 X ма етæ æмгæр -тт -æ адтæнцæ
 ма₃ етæ æнгар -т -æ₁ адтæнцæ
 more they,those person.of.the.same.age,friend PL NOM be.PST.3PL

Kh: Yes. They were of the same age.

100.1 **Б** : **Фал** **еу** **гъуддаг** ... **государство** **ка** **'й** , **государство** ,
 Б фал еу гъуддаг ка 'й
 фал еу₂ гъуддаг ка æй₁
 however one affair,event who be.PRS.3SG

Мæскуп	... правительство	, Уæрæсей	хецауадæ	ка'й	гъетæ
Мæску -й		Уæрæсе -й	хецауад	ка 'й	гъе -т -æ
Мæску -и ₁		Уæрæсе -и ₁	хецауад	ка æй ₁	гъе -т -æ ₁
Moscow GEN		Russia GEN	authorities	who be.PRS.3SG	so PL NOM

... гъæути	ка	цæруй	, особенно	ба	горный	полосати
гъæу -т -и	ка	цæр -уй		ба	горный	полоса -т -и
гъæу -т -и ₂	ка	цæр -уй		ба	горный	полоса -т -и ₂
village PL INESS	who	live PRS.3SG		CONTR	mountain	zone PL INESS

ка	цæруй	... гъæути	, уони	вообще	дæр	, вообще	дæр
ка	цæр -уй	гъæу -т -и	уони	вообще	дæр	вообще	дæр
ка	цæр -уй	гъæу -т -и ₂	уони ₂	вообще	дæр	вообще	дæр
who	live PRS.3SG	village PL INESS	they.GEN	at all	FOC	at all	FOC

си	некад	измененитæ	хуæрзæрдæмæ	нæ	ес	...
си	не- кæд	изменени -т -æ	хуæрз æрдæ -мæ	нæ	ес	
си ₃	не- кæд	изменени -т -æ ₁	хуарз æрдæг -мæ	нæ ₂	ес ₁	
3PL.ENCL.INESS	NEG when	change PL NOM	good half ALL	NEG	EXT	

мæнæ	нæдтæбæл	фæууидтай
мæнæ	нæд -т -æбæл	фæу- уид -т -ай
мæнæ	над -т -бæл	фæ- уид -т -ай
there,that.is	way PL SUPER	PREF see TR PST.TR.2SG

B: That's... the state government , our government in Moscow, they.... those who live in rural areas , especially those who live in the mountain area.... in villages in general, any change for the better never happens.... Well, you've seen the roads.

100.2 Гъе	нур	медхонх	адæмæн	... гъæути	вообще	дæр
гъе	нур	мед= хонх	адæм -æн	гъæу -т -и	вообще	дæр
гъе	нур	мед= хонх	адæм -æн ₁	гъæу -т -и ₂	вообще	дæр
so	now	inside= mountain	people DAT	village PL INESS	at all	FOC

куст	нæбал	ес	адæмæн
куст	нæ- =бал	ес	адæм -æн
куст ₂	нæ- =бал	ес ₁	адæм -æн ₁
work, job	NEG =any more	EXT	people DAT

In the mountains, the people... there is no work at all in the villages.

101.1 Еуемæй	зæнхи	куст	кæнæн	дæр	нæййес
еу -емæй	зæнх -и	куст	кæн -æн	дæр	нæ- ййес
еу ₂ -емæй	зæнх -и ₁	куст ₂	кæн -æн ₃	дæр	нæ- ес ₁
one ABL.PRN	earth GEN	work, job	do NMLZ	FOC	NEG EXT

On the one hand, even farming is impossible.

101.2 Цæмæй	зæнхи	куст	кæнай	, уой	туххæй
цæмæй	зæнх -и	куст	кæн -ай	уой	туххæй
цæмæй ₂	зæнх -и ₁	куст ₂	кæн -ай	уой ₃	туххæй
for	earth GEN	work, job	do SUBJ.2SG	he,she.GEN	for

гъæуй	... трактор	гъæуй	, уой	туххæй
гъæ -уй	трактор	гъæ -уй	уой	туххæй
гъæ -уй	трактор	гъæ -уй	уой ₃	туххæй
be necessary PRS.3SG	tractor	be necessary PRS.3SG	he,she.GEN	for

гъæуй	... комбаинтæ	гъæуй	, техника
гъæ -уй	комбаин -т -æ	гъæ -уй	техника
гъæ -уй	комбаин -т -æ ₁	гъæ -уй	
be necessary PRS.3SG	harvester PL NOM	be necessary PRS.3SG	

гъæуй , семена гъæуй

гъæ -уй гъæ -уй

гъæ -уй гъæ -уй

be necessary PRS.3SG be necessary PRS.3SG

In order to do this it is necessary... tractor is needed , it needs... harvester is needed, equipment is needed, the seeds are needed.

101.3 Уой туххæй ба кредиттæ гъæуй

уой туххæй ба кредит -т -æ гъæ -уй

уой₃ туххæй ба кредит -т -æ₁ гъæ -уй

he,she.GEN for CONTR credit PL NOM be necessary PRS.3SG

And for this you need to take a loan.

101.4 'Ма маегур адæ ... косæг адæм ка 'й , простой

ма маегур адæ кос -æг адæм ка 'й

ма₂ маегур кос -æг адæм ка æй₁

but poor work PART.PRS people who be.PRS.3SG

косæг адæм , уони бон ба кредиттæ райсун

кос -æг адæм уони бон ба кредит -т -æ ра- йс -ун

кос -æг адæм уони₂ бон₃ ба кредит -т -æ₁ ра- ес₂ -ун₂

work PART.PRS people they.GEN possibility CONTR credit PL NOM PREF get INF

наёй , хъæбæр берæ гъуддæгтæ си ес

наёй хъæбæр берæ гъуддæг -т -æ си ес

наёй хъæбæр берæ гъуддаг -т -æ₁ си₂ ес₁

be.PRS.3SG.NEG very many affair,event PL NOM 3SG.ENCL.INESS EXT

A poor peo... simple working people can not do this, because too many things are needed for this.

102.1 Цæмæй райса , уой туххæй ба 'й къулумпи

цæмæй ра- йс -а уой туххæй ба 'й къулумпи

цæмæй₂ ра- ес₂ -а₂ уой₃ туххæй ба æй₁ къулумпи

for PREF get SUBJ.3SG he,she.GEN for CONTR be.PRS.3SG hindrance

, къулумпигæнгæ цæунцæ , 'ма мæнæ уини , цæхæн уæззау

къулумпи гæн -гæ цæ -унцæ ма мæнæ уини цæхæн уæззау

къулумпи кæн -гæ цæ -унцæ ма₂ мæнæ цæхæн уæззау

hindrance do CONV go PRS.3PL and there,that.is what heavy

уавæри , цæмæ æрхаудтæй хонх !

уавæр -и цæмæ æр- хаудтт -æй хонх

уавæр -и₂ цæмæ æр- хаудт₁ -æй хонх

position INESS what.ALL PREF fall PST.INTR.3SG mountain

There are a lot of obstacles in order to take a loan, and you can see the lie of the land, what a depression!

102.2 Адæм си нæбал ес , цæрун си

адæм си нæ- =бал ес цæр -ун си

адæм си₂ нæ- =бал ес₁ цæр -ун₂ си₂

people 3SG.ENCL.INESS NEG =any more EXT live INF 3SG.ENCL.INESS

нæбал æнгъезуй

нæ- =бал æнгъез -уй

нæ- =бал æнгъез -уй

NEG =any more may PRS.3SG

It is no longer possible to live , almost no people left.

102.3	Возможность	син	набал	ес	цæрунмæ	ма	это
		син	нæ- =бал	ес	цæр -ун -мæ	ма	
		син	нæ- =бал	ес ₁	цæр -ун ₂ -мæ	ма ₂	
		3PL.ENCL.DAT	NEG =any more	EXT	live INF ALL	but	

никого не тревожит .

не

There is no possibility to live here, but it does not bother anyone.

102.4 **Неке** ..

неке

неке

nobody.NOM

No...

102.5	неке	... значит ,	чидæр	ес	уой
	неке		чи	дæр	ес
	неке		ци+DIAL. VAR.	дæр	ес ₁
	nobody.NOM		what	FOC	EXT
					he,she.GEN

фиццагидæр , **Мæскуйæн** , **уæдта** **устур** **горæтти** .

фиццаг -и -дæр Мæску -йæн уæдта устур горæт -т -и

фиццаг -и₁ -дæр₂ Мæску -æн₁ уæдта₁ устур горæт -т -и₁

first GEN COMPAR Moscow DAT after big city PL GEN

no one.. Everything that they have is for Moscow in the first place, and then for the big cities.

103 **X** : **Уæдта** , **Санкт-Петербурги** , **уæдта** **иннети** .

X уæдта Санкт Петербург -и уæдта инн -ет -и

уæдта₁ Санкт Петербург -и₁ уæдта₁ инн -ет -и₁

after Saint Petersburg GEN after other PL.PRN GEN

Kh : Also for St. Petersburg, and others.

104 **Б** : **Уæдта** , **субъектæ** **ка** **'й** , **уони** ...

Б уæдта субъект -т -æ ка 'й уони

уæдта₁ субъект -т -æ₁ ка æй₁ уони₂

after subject PL NOM who be.PRS.3SG they.GEN

B: And also for the subjects.

105 **КЦ** : **Столицити** .

КЦ столицы -т -и

столицы -т -и₁

capital PL GEN

KTs : For capitals.

106.1	Б	Столицитæ	ка	'й	уæдта	ма	районти
	Б	столицы -т -æ	ка	'й	уæдта	ма	район -т -и
		столицы -т -æ ₁	ка	æй ₁	уæдта ₁	ма ₂	район -т -и ₁
		capital PL NOM	who	be.PRS.3SG	after	and	area PL GEN

центæрти .

центæр -т -и

центæр -т -и₁

center PL GEN

B: For capitals and regional centers ,

106.2 **Периферии** **ба** **вообще** **дæр** **государство** ... **периферии** **сагъæс**

периферии ба вообще дæр периферии сагъæс

периферии ба вообще дæр периферии сагъæс

periphery CONTR at all FOC periphery thought

имæ вообще дæр нæ ес , вообще дæр .
имæ вообще дæр нæ ес вообще дæр
имæ вообще дæр нæ₂ ес₁ вообще дæр
3SG.ENCL.ALL at all FOC NEG EXT at all FOC
as for the periphery, as for the periphery, the government... nobody cares at all.

106.3 Адæми ... ниссæ уагътонцæ – помогите сами себе .
адæм -и нис- сæ уагът -онцæ сами
адæм -и₁ ни- сæ₃ уагът -онцæ
people GEN PREF 3PL.ENCL.GEN permit PST.TR.3PL
. People... they were left - they let them help themselves.

106.4 Как ?

How ?

106.5 Чем ?....

What?....

107 X : Спасайся , как хочешь .
X

Kh : Save yourself as you like.

108.1 Б : Гъо .
Б гъо
 гъо
 yes

B: Yes.

108.2 Уæдта ма дес ба цæбæл фæккæнун , уой
уæдта ма дес ба цæбæл фæк- кæн -ун уой
уæдта₁ ма₂ дес ба цæбæл фæ- кæн -ун₃ уой₃
after and surprise,awe CONTR what.SUPER PREF do PRS.1SG he,she.GEN
зонис ?

зон -ис

зон -ис

know,can PRS.2SG

Still , you know what surprises me ?

108.3 Гъенур , правительство 'ма бюджетникти сагъæс ма хоть
гъе нур ма бюджетник -т -и сагъæс ма
гъе нур ма₃ бюджетник -т -и₁ сагъæс ма₃
so now more government employee PL GEN thought more

куддæртæй кæнунцæ .

куддæртæй кæн -унцæ

куддæртæй кæн -унцæ

barely do PRS.3PL

For state-paid workers the government does at least something.

108.4 Пенситæ – ма мæнæ двадцатый годмæ фæффулдæр
пенси -т -æ ма мæнæ год -мæ фæф- фулдæр
пенси -т -æ₁ ма₃ мæнæ год₁ -мæ фæ- фулдæр
pension PL NOM more there,that.is year ALL PREF more

уодзæнæй .

уодзæнæй

уодзæнæй

be.FUT.3SG

As for pensions they say they will increase until the twentieth year.

108.5 'Ма до этого доживём мы , до двадцатого года ?

ма

года

ма₂

but

But will we live up to the twentieth year?

108.6 Фалæ ка нæ косуй ... пятьдесят процентов ба куст
 фалæ ка нæ кос -уй ба куст
 фæлæ ка нæ₂ кос -уй ба куст₂
 but who NEG work PRS.3SG CONTR work, job

наыйес , уони сагъæс ба вообще дæр неке кæнуй !

нæ- йес уони сагъæс ба вообще дæр неке кæн -уй

нæ- ес₁ уони₂ сагъæс ба вообще дæр неке кæн -уй

NEG EXT they.GEN thought CONTR at all FOC nobody.NOM do PRS.3SG

And those who do not work... 50 % of the population out of work, there is no place for them at all... nobody thinks.

109.1 Дортæ æнцæ , адæм æнцæ , фонс æнцæ – уони
 дор -т -æ æнцæ адæм æнцæ фонс æнцæ уони
 дор -т -æ₁ æнцæ адæм æнцæ фонс æнцæ уони₂
 stone PL NOM be.PRS.3PL people be.PRS.3PL cattle be.PRS.3PL they.GEN

сагъæс неке кæнуй !

сагъæс неке кæн -уй

сагъæс неке кæн -уй

thought nobody.NOM do PRS.3SG

Are they stones or cattle or people after all - no one thinks about them!

109.2 Гъе нур ами фæсевæд ци косонцæ ?

гъе нур ами фæсевæд ци кос -онцæ

гъе нур ами фæсевæд ци кос -онцæ

so now here young.people what work SUBJ.3PL

What young people are meant to do here?

109.3 Чем заниматься ?

What to do ?

109.4 Фонси куст кæнæн , зæгъгæ , ма фонси куст
 фонс -и куст кæн -æн зæгъ -гæ ма фонс -и куст
 фонс -и₁ куст₂ кæн -æн₃ зæгъ -гæ ма₂ фонс -и₁ куст₂
 cattle GEN work, job do NMLZ say CONV but cattle GEN work, job

цæмæй ?

цæмæй

цæмæй₁

what.ABL

Ranch , but how?

109.5 Механизировать кæнун гъæуй фонси ... сæумæй

кæн -ун гъæ -уй фонс -и сæумæй

кæн -ун₂ гъæ -уй фонс -и₁

do INF be necessary PRS.3SG cattle GEN

машинтгæй кæрдонцæ , гъуддæгтæ гъæуй ,

машин -тт -æй кæрд -онцæ гъуддæг -т -æ гъæ -уй

машин -т -æй кæрд -онцæ гъуддæг -т -æ₁ гъæ -уй

car/truck PL ABL harvest, mow SUBJ.3PL affair,event PL NOM be necessary PRS.3SG

техника		гъæу		'ма	...	Цæвæгæй	ба	нæ			
техник	-æ	гъæ	-уй	ма		цæвæг -æй	ба	нæ			
техник	-æ ₁	гъæ	-уй	ма ₂		цæвæг -æй	ба	нæ ₄			
technique	NOM	be necessary	PRS.3SG	but		scythe ABL	CONTR	POSS.1PL			
фиддæлтæ		...	гъенур	ма	ами	хуасæ	...	хуаси	куст	...	в
фиддæл	-æ		гъе нур	ма	ами	хуас -æ		хуас -и	куст		
фиддæл	-æ ₁		гъе нур	ма ₂	ами	хуас ₁ -æ ₁		хуас ₁ -и ₁	куст ₂		
fathers, ancestors	NOM		so now	and	here	hay NOM		hay GEN	work, job		
основном	,	ами	адæм	хуаси	куст	кæнунцæ	,	фонс			
		ами	адæм	хуас -и	куст	кæн -унцæ		фонс			
		ами	адæм	хуас ₁ -и ₁	куст ₂	кæн -унцæ		фонс			
		here	people	hay	GEN	work, job	do	PRS.3PL	cattle		

дарун **гъау**
дар -ун гъæ -уй
дар -ун₂ гъæ -уй
have (family), keep (cattle) INF be necessary PRS.3SG

It is necessary to mechanize it. To do this, a lot of things are needed: machines are needed, equipment is needed.
Our fathers worked by the scythes... here... cut hay... main occupation here is... hay mow, because of cattle.

109.6 **'Ма** **нæ** **фиддæлтæ** **,** **цуппар** **,** **фондзсæдæ** **анзей**
ма нæ фиддæл -æ цуппар фондзсæдæ анз -ей
ма₂ нæ₄ фиддæл -æ₁ цуппар фондзсæдæ анз -ей
but POSS.1PL fathers, ancestors NOM four five hundred year GEN.PRN

размæ **куд** **карстонцæ** **цæвæгæй** **...** **ма** **как это так ?**
раз -мæ куд карст -онцæ цæвæг -æй ма
раз -мæ куд карст₁ -онцæ цæвæг -æй ма₂
in front of ALL how harvest, mow PST.TR.3PL scythe ABL and

Our fathers mowed by the scythes, 400 years, 500 years back.... how is it?

110.1 **КЦ** : **Гъо** **,** **гъо** .
КЦ гъо гъо
гъо гъо
yes yes

KTs : Yeah, yeah.

110.2 **Æвæдзи** **мин** **анзей** **размæ** **дæр** **уотæ** .
æвæдзи мин анз -ей раз -мæ дæр уотæ
æвæдзи мин₂ анз -ей раз -мæ дæр уотæ
obvious thousand year GEN.PRN in front of ALL FOC so

Probably 1000 years ago too.

111.1 **Б** : **Е** **куд** **æй** ?
Б е куд æй
е₁ куд æй₁
this how be.PRS.3SG

B : How is it?

111.2 **Уотемæй** **...** **Так не пойдет** **,** **уотемæй** **нæ** **цæу** **гъуддаг** .
уотемæй не уотемæй нæ цæу -й гъуддаг
уотемæй уотемæй нæ₂ цæ -уй гъуддаг
in.this.way in.this.way NEG go PRS.3SG affair,event

So... That won't do, it won't work so.

112.1 **КЦ** : **Гъенур** **уæлæ** **еци** **гъæууат** **ка** **'й** , **неке**
КЦ **гъе нур** **уæлæ** **еци** **гъæууат** **ка** **'й** **неке**
гъе нур **уæлæ** **еци** **гъæууат** **ка** **æй₁** **неке**
so now there that.DEM village who be.PRS.3SG nobody.NOM

бал **си** **ес** **цæрæг**
=бал **си** **ес** **цæр -æг**
=бал **си₂** **ес₁** **цæр -æг**
=any more 3SG.ENCL.INESS EXT live PART.PRS

KTs : There is a settlement there, no one lives there anymore.

112.2 **Гъеуордиги** **уæлæмæ** **раст** **хонхтæбунмæ**
гъе уордиг -и **уæлæ -мæ** **раст** **хонх -т -æ** **бун -мæ**
гъе уордæг -и₂ **уæлæ -мæ** **раст** **хонх -т -æ₁** **бун -мæ**
so there INESS there ALL straight mountain PL NOM bottom, base ALL
игуæрдæнтæ , **'ма си** **хъæбæр дзæбæх** , **лигъз** , **фæлмæн**
игуæрдæн -т -æ **ма си** **хъæбæр дзæбæх** **лигъз** **фæлмæн**
игуæрдæн -т -æ₁ **ма₂ си₂** **хъæбæр дзæбæх** **лигъз** **фæлмæн**
pasture PL NOM but 3SG.ENCL.INESS very good smooth crumb,soft

зæнхитæ **ес** , **'ма е'ртиккаг** **хай дæр карст**
зæнх -ит -æ **ес** **ма е** **'ртиккаг** **хай дæр карст**
зæнх -т -æ₁ **ес₁** **ма₂ е₁** **æртиккаг** **хай дæр карст₂**
earth PL NOM EXT but POSS.3SG third part FOC harvest, mow.PART.PST

нæбал æрцудæй
нæ- =бал **æр- цуд -æй**
нæ- =бал **æр- цуд₁ -æй**
NEG =any more PREF go PST.INTR.3SG

From there up to the foot of the mountains there are pastures and there is very good, soft soil , and even the third part isn't mowed.

113.1 **Б** : **Циуавæр æртиккаг хай ?!**
Б **циуавæр æртиккаг хай**
циуавæр æртиккаг хай
what third part

B: What third part?

113.2 **Дæсæймаг хай дæр нæбал æрцудæй** , **æз**
дæс -æймаг хай дæр нæ- =бал æр- цуд -æй æз
дæс -æймаг хай дæр нæ- =бал æр- цуд₁ -æй æз
ten ORD part FOC NEG =any more PREF go PST.INTR.3SG I

дин æй зæгъун !
дин æй зæгъ -ун
дин₁ æй₂ зæгъ -ун₃
2SG.ENCL.DAT 3SG.ENCL.GEN say PRS.1SG

I assure you , even a tenth part of it isn't mowed!

114.1 **КЦ** : **Еуеми** , **си** **цæрæг** **нæбал** **ес**
КЦ **еу -еми** **си** **цæр -æг** **нæ- =бал** **ес**
еу₂ -еми **си₃** **цæр -æг** **нæ- =бал** **ес₁**
one INESS.PRN 3PL.ENCL.INESS live PART.PRS NEG =any more EXT

ами – фæллигъдæнцæ дæлæмæ
ами фæл- лигъд -æнцæ дæлæмæ
ами фæ- лигъд -æнцæ дæлæмæ
here PREF run PST.INTR.3PL downwards

KTs : On the one hand , there are no inhabitants. They've all left.

114.2	Иннеми	ба	–	къохæй	кæрдун	...
	инне -ми	ба		къох -æй	кæрд	-ун
	инн -еми	ба		къох -æй	кæрд	-ун ₂
	other	INESS.PRN	CONTR	hand	ABL	harvest, mow
						INF

On the other hand - they mow manually...

115.1	Б	:	Фæллигъдæнцæ	,	'ма	нур	ка	ледзуй	,	етæ
	Б		фæл- лигъд -æнцæ		ма	нур	ка	ледз -уй		етæ
			фæ- лигъд -æнцæ		ма ₂	нур	ка	ледз -уй		етæ
			PREF run PST.INTR.3PL		but	now	who	run	PRS.3SG	they,those

ледзунцæ æнæбони , **'ма ... короче** , **беженецæ**

ледз -унцæ æнæ- бон -и ма беженец -т -æ

ледз -унцæ æнæ- бон₃ -и₁ ма₂ беженец -т -æ₁

run PRS.3PL without possibility GEN and fugitive PL NOM

B: They left, and those who leave now, they leave out of desperation, in short they are refugees...

115.2	Нур	ка	цæуй	хонхæй	,	етæ	æнцæ	,	в основном	,
	нур	ка	цæу -й	хонх -æй		етæ	æнцæ			
	нур	ка	цæ -уй	хонх -æй		етæ	æнцæ			
	now	who	go	PRS.3SG	mountain	ABL	they,those	be.PRS.3PL		

беженецæ

беженец -т -æ

беженец -т -æ₁

fugitive PL NOM

those who are leaving now , they are mostly refugees.

115.3	Ницæуй	'ма	квартира	райсуй	,	'ма	хæдзарæбæл
	ниц- цæ -уй	ма	квартир -æ	ра- йс -уй		ма	хæдзар -æбæл
	ни- цæ -уй	ма ₂	квартир -æ ₁	ра- ес ₂ -уй		ма ₂	хæдзар -бæл
	PREF go	PRS.3SG	and flat	NOM	PREF take	PRS.3SG	and house
							SUPER

... **пять** , **шесть тысяч стоит** **квартира** **двухкомнатная** , **квартира** **шесть тысяч стоит** .
квартира квартира

They move and rent an apartment and for the apartment... it costs five , six thousand to rent an apartment, it costs six thousand.

115.4	'Ма	ардиги	рандæуй	...	æ	мулк	дæр
	ма	ардиг -и	рандæ уй		æ	мулк	дæр
	ма ₂	ардæг -и ₂	рандæ уй		æ ₂	мулк	дæр
	and	here	INESS	removal	be.PRS.3SG	POSS.3SG	property,fortune,riches
							FOC

кумæ фæллæса , **е** **дæр** **ин** **нæййес** .

кумæ фæл- лас -а е дæр ин нæ- ййес

кумæ фæ- лас -а₂ е₁ дæр ин нæ- ес₁

where PREF drag SUBJ.3SG this FOC 3SG.ENCL.DAT NEG EXT

And they leave from here and they even don't have a place to carry their belongings.

115.5	Уоми	æ	хæдзæртгæ	уæйæ	кæнуй	,	æ	шифæнер
	уоми	æ	хæдзæр -тт -æ	уæйæ	кæн -уй		æ	шифæнер
	уоми	æ ₂	хæдзар -т -æ ₁	уæйæ	кæн -уй		æ ₂	шифæнер
	there	POSS.3SG	house	PL	NOM	sell	do	PRS.3SG
								POSS.3SG
								chiffonier

дæр ... æд **мулк** **æй** **дæттуй** **квартири** .

дæр æд мулк æй дæтт -уй квартир -и

дæр æд мулк æй₂ дæтт -уй квартир -и₁

FOC with.its.own property,fortune,riches 3SG.ENCL.GEN give PRS.3SG flat GEN

And there everything is rented for money - and wardrobe, and... they rent out apartments with conveniences.

116.1	Ами æхе	мулк	ба	...	рандæй	,
	ами æхе	мулк	ба		рандæ й	
	ами æхе	мулк	ба		рандæ æй ₂	
	here POSS.REFL.3SG	property,fortune,riches	CONTR		removal 3SG.ENCL.GEN	
æ	хæдзарæ	ниууагъта	,	просто	ниууагъта	'ма
æ	хæдзар -æ	ниу- уагът -а			ниу- уагът -а	ма
æ ₂	хæдзар -æ ₁	ни- уагът -а ₁			ни- уагът -а ₁	ма ₂
POSS.3SG	house NOM	PREF keep PST.TR.3SG			PREF keep PST.TR.3SG	and
рандæй		'ма случайный зарабæткитæй		...	'ма гъеууоми	
рандæ й		ма зарабæтки -т -æй			ма гъе ууоми	
рандæ æй ₁		ма ₂ зарабæтки -т -æй			ма ₂ гъе уоми	
removal be.PRS.3SG	but	earnings PL ABL			but so there	
нищенствовать	кæнунцæ					
	кæн -унцæ					
	кæн -унцæ					
	do PRS.3PL					

And here he left... his property , left his home , just left on casual jobs... and there they live in poverty.

116.2	'Ма дæлæ	Средний Азийæй	ку	æрбацæунцæ	мах
	ма дæлæ	Средний Азий -æй	ку	æрба- цæ -унцæ	мах
	ма ₂ далæ	Средний Азий -æй	ку	æрба- цæ -унцæ	мах
	but down.over.there	Central Asia ABL	when	PREF go PRS.3PL	we.GEN
республикæмæ	беженцитæ	,	уæд уонæн	выделяют деньги ,	ардигæй
республик -æмæ	беженци -т -æ		уæд уонæн		ардигæй
республика -мæ	беженци -т -æ ₁		уæд ₁ уонæн		ардигæй
republic ALL	refugees PL NOM		then they.DAT		from.here
ка	рандæуи	,	ниууагъта	æ	мулк
ка	рандæ уи		ниу- уагът -а	æ	мулк
ка	рандæ уи		ни- уагът -а ₁	æ ₂	мулк
who	removal be.PRS.3SG		PREF keep PST.TR.3SG	POSS.3SG	property,fortune,riches
е	ба	— на произвол судьбы .			
е	ба	на			
е ₁	ба				
this	CONTR				

But when refugees arrive from Central Asia to our republic, they give them money. And those who go away, they leave their belongings... to the mercy of fate.

116.3	Ами дæр	гъеуотæ	,	хонх	...	периферия на	— произвол судьбы .
	ами дæр	гъе уотæ		хонх		на	
	ами дæр	гъе уотæ		хонх			
	here FOC	so so		mountain			

And here there are just as well mountains... outland is left to the mercy of fate.

116.4	Так что говорить	...	дзоргæ	еу	æрдæмæ	,	кæнгæ	ба
			дзор -гæ	еу	æрд -æмæ		кæн -гæ	ба
			дзор -гæ	еу ₂	æрд -мæ		кæн -гæ	ба
			speak CONV	one	half,side ALL		do CONV	CONTR
маци	кæнæ	— уотæ	...					
маци	кæн -æ	уотæ						
маци	кæн -æ ₃	уотæ						
nothing.GEN	do IMPERS	so						

What to say... They say one thing and do nothing...

117.1	X	:	Цæмæй сом мæнæ атаæ æрæвæрай	,	уой	
	X		цæмæй сом мæнæ атаæ æр- æвæр -ай		уой	
			цæмæй ₁ сом мæнæ атаæ æр- æвæр -ай		уой ₃	
			so that ruble there,that.is these PREF put,place SUBJ.2SG		he,she.GEN	
	туххæй цæйбæрцæ хъиамæт		кæнун гъæуы	,	уой	нæ
	туххæй цæйбæрцæ хъиамæт		кæн -ун гъæ -уй		уой	нæ
	туххæй цæйбæрцæ хъиамæт		кæн -ун ₂ гъæ -уй		уой ₃	нæ ₂
	for how.much suffering, hard work		do INF be necessary PRS.3SG		he,she.GEN	NEG
	зонис		, уæлдай сом ?			
	зон -ис		уæлдай сом			
	зон -ис		уæлдай сом			
	know,can PRS.2SG		additional ruble			

Kh : Don't you know how much you need to postpone a ruble, an extra ruble ?

117.2	Æгъдау дæр	,	цæрун ба дæ		нæ гъæуы	?
	æгъдау дæр		цæр -ун ба дæ		нæ гъæ -уй	
	æгъдау дæр		цæр -ун ₂ ба дæ ₄		нæ ₂ гъæ -уй	
	custom FOC		live INF CONTR 2SG.ENCL.GEN		NEG be necessary PRS.3SG	

And aqdaw... and don't you have to live ?

117.3	Цæргæ ба ма кæд кæндзæнæ ?	
	цæр -гæ ба ма кæд кæн -дзæнæ	
	цæр -гæ ба ма ₃ кæд кæн -дзæнæ	
	live CONV CONTR more when do FUT.2SG	

And when to live?

118	КЦ : 'Ма гъе , бæллах гъеуой медæги æй	
	КЦ ма гъе гъе уой медæг -и æй	
	ма ₂ гъе гъе уой ₃ медæг -и ₂ æй ₁	
	and so so he,she.GEN in, inside INESS be.PRS.3SG	

KTs : This is the problem.

119	Б : Бæрæ гъуддæгтæ ес	
	Б бæрæ гъуддæг -т -æ ес	
	бæрæ гъуддæг -т -æ ₁ ес ₁	
	many affair,event PL NOM EXT	

B: Too many things.

120.1	КЦ : 'Ма мæнæ ами средний скъола адтæй , нур дæр ма	
	КЦ ма мæнæ ами средний скъола адтæй нур дæр ма	
	ма ₂ мæнæ ами средний скъола адтæй нур дæр ма ₂	
	and there,that.is here middle school be.PST.3SG now FOC and	
	средни скъолабæл нимад цæуы	
	средни скъола -бæл нимад цæу -й	
	средний скъола -бæл нимад ₁ цæ -уй	
	middle school SUPER count.PART.PST go PRS.3SG	

KTs : Here was a high school, and now it is.

120.2 **'Ма ци ?**

ма ци
ма₂ ци
but what

And what happened?

121.1 X : Бæргæ , нимад бæргæ цæуй , фал
 X бæргæ нимад бæргæ цæу -й фал
 бæргæ нимад₁ бæргæ цæ -уй фал
 may be count.PART.PST may be go PRS.3SG however
 си ... скъоладзау ку нæбал уа , 'ма
 си скъоладзау ку нæ- =бал уа ма
 си₂ скъолдзау ку нæ- =бал уа ма₂
 3SG.ENCL.INESS school.student when NEG =any more be.SUBJ.3SG that's why

'й рахгæндзæнцæ
 'й ра- хгæн -дзæнцæ
 æй₂ ра- хгæн -дзæнæнцæ
 3SG.ENCL.GEN PREF close FUT.3PL

Kh: It is, but... if there are no pupils, then it will be closed.

121.2 'Ма ма айæ æхгæд ку æрцæуа , гъеуæдта ами
 ма ма айæ æхгæд ку æр- цæу -а гъе уæдта ами
 ма₂ ма₂ а æхгæд ку æр- цæ -а₂ гъе уæдта₁ ами
 and and this closed when PREF go SUBJ.3SG so after here

некебал цæрдзæнæй
 неке =бал цæр -дзæнæй
 неке =бал цæр -дзæнæй
 nobody.NOM =any more live FUT.3SG

And if it closed, no one will live here.

122 КЦ : Ка ма си цæрдзæнæй ?!
 КЦ ка ма си цæр -дзæнæй
 ка ма₂ си₂ цæр -дзæнæй
 who and 3SG.ENCL.INESS live FUT.3SG

KTs : Who else is going to live here?

123 Б : Больница ... участковый больница адтæй , ма æхгæд
 Б больница участковый больница адтæй ма æхгæд
 больница участковый больница адтæй ма₂ æхгæд
 hospital hospital of medical district hospital be.PST.3SG and closed

æрцудæй
 æр- цуд -æй
 æр- цуд₁ -æй
 PREF go PST.INTR.3SG

B: Hospital... there was a local hospital and it was then closed.

124 X : Гъенур ма айæ , æндæр си нецибал ес
 X гъе нур ма айæ æндæр си неци =бал ес
 гъе нур ма₃ а æндæр си₂ неци =бал ес₁
 so now more this other 3SG.ENCL.INESS nothing =any more EXT

Kh : There's just one thing left, nothing more.

125.1 Б : Дæ дæндаг реса ами , ма надо терпеть до утра ,
 Б дæ дæндаг р- ес -а ами ма
 дæ₃ дæндаг æр- ес₂ -а₂ ами ма₂
 POSS.2SG tooth PREF get SUBJ.3SG here and

сæумæмæ
 сæумæ -мæ
 сæумæ -мæ
 morning ALL

B: If you have a toothache you need to suffer until morning ,

125.2	Ма	сæумæй	ба	50 километров	Чиколамæ	фæццо	'ма
	ма	сæумæ -й	ба		Чикола -мæ	фæц- цо	ма
	ма ₂	сæумæ -и ₂	ба		Чикола -мæ	фæ- цо	ма ₂
	and	morning	INESS CONTR		Chikola ALL	PREF go.IMP.2SG	and

таблеткæ балхæнæ , **'ма** ... **чтобы снять зубную боль** .

таблеткæ ба- лхæн -æ ма

таблеткæ ба- æлхæн -æ₂ ма₂

pill PREF buy.PRS IMP.2SG in order to

and in the morning you have to go to Chikola 50 kilometers away and buy a pill to relieve toothache.

126 **КЦ** : **Да** ...

КЦ

KTs : Yeah...

127.1 **X** : **Вот такое отношение** .

X

Kh: That's the attitude.

127.2 **Вы нас заставляете , просите говорить по-дигорски , но мы же почти как русские , подданные русские** .

You want us, ask us to speak Digor , but we're almost like Russians, Russian nationals.

127.3 **И вот такое отношение сверху к нам** .

и вот к

And this is the attitude of the government to us.

127.4 **Вот такие вот** ...

вот вот

Such...

128 **КЦ** : **Вот зæгъунцæ гъеуотæ** ...

КЦ зæгъ -унцæ гъе уотæ

зæгъ -унцæ гъе уотæ

say PRS.3PL so so

KTs: They say so...

129 **X** : **Вот Осетию поддержат** .

X

Kh: They will support Ossetia.

130 **КЦ** : **Как поддержат ?**

КЦ

KTs: How will they?

131.1 **X** : **Вот тебе поддержка** .

X

Kh: That's a support.

131.2 **Вот , дан** , **что Советская власть сделала** .

вот дан власть

дан

according.to.smb's.words

Now, what the Soviet government did.

131.3 **Это в 1896 году построили школу , свет пустили** .

A school was built in 1896 , the electricity was made.

131.4 **В 1896 году здесь была бельгийская электростанция , здесь свет был , здесь фабрика обогатительная была по переработке свинцово-цинкового сырья** .

фабрика

In 1896 there was a Belgian power station, there was electricity, here was concentrating factory for processing lead- zinc raw materials.

132.1 **Б** : **Гъенур ами айдагъ фонси куст нæ кодтонцæ** ,
 Б гъе нур ами айдагъ фонс -и куст нæ код -т -онцæ
 гъе нур ами айдагъ фонс -и₁ куст₂ нæ₂ код -т -онцæ
 so now here only cattle GEN work, job NEG do TR PST.TR.3PL

фал зæнхи куст дæр кодтонцæ .
 фал зæнх -и куст дæр код -т -онцæ
 фал зæнх -и₁ куст₂ дæр код -т -онцæ
 however earth GEN work, job FOC do TR PST.TR.3PL

B: People were engaged not only in cattle breeding, but also in agriculture.

132.2 **Уæртæ еци идитæ æгасæй дæр**
 уæртæ еци иди -т -æ æгас -æй дæр
 уæртæ еци иди -т -æ₁ æгас -æй дæр
 there (close) that.DEM HES PL NOM all ABL FOC

хумæ кодтонцæ , **уæлæ гъеуонити** , **хумæ** .
 хум -æ код -т -онцæ уæлæ хум -æ
 хум -æ₁ код -т -онцæ уæлæ хум -æ₁
 field NOM do PL PST.TR.3PL there field NOM

These fields out there were ploughed entirely, those ones.

132.3 **'Ма си мæнæуæ кодтонцæ** , **хъæбæрхуар**
 ма си мæнæу -æ код -т -онцæ хъæбæр хуар
 ма₂ си₂ мæнæу -æ₁ код -т -онцæ хъæбæр хуар₂
 but 3SG.ENCL.INESS wheat NOM do TR PST.TR.3PL very crop

си кодтонцæ , **'ма си хъæбæр берæ тиллæг**
 си код -т -онцæ ма си хъæбæр берæ тиллæг
 си₂ код -т -онцæ ма₂ си₂ хъæбæр берæ тиллæг
 3SG.ENCL.INESS do TR PST.TR.3PL and 3SG.ENCL.INESS very many harvest

æрхæссиуонцæ .
 æр- хæсс -иуонцæ
 æр- хæсс -ионцæ
 PREF carry/take.away OPT.3PL

They planted wheat, barley and gathered very good harvest sometimes.

132.4 **Нур ба забросили всё** .
 нур ба всё
 нур ба
 now CONTR

And now all this is abandoned.

133 **Х** : **Уæрæсей дæр уотæ æй** , **Уæрæсей** ...
 Х Уæрæсе -й дæр уотæ æй Уæрæсе -й
 Уæрæсе -и₂ дæр уотæ æй₁ Уæрæсе -и₂
 Russia INESS FOC so be.PRS.3SG Russia INESS

Kh: In Russia, it's the same, in Russia...

134.1 **КЦ** : **'Ма Уæрæсей сотни тысяч сел тоже опустили** .
 КЦ ма Уæрæсе -й тоже
 ма₂ Уæрæсе -и₂
 and Russia INESS

KTs: Hundreds of villages in Russia have been deserted.

134.2 Разве это политика ?

политика

What kind of politics is that?

134.3 Что это такое ?

What is that?

134.4 Это же ...

It's...

135.1 X : Да , есть .
X

Kh: Yes, there is.

135.2 Е дәр хъæбær ... это ... Гъенур , гъæу ку нæбал
е дәр хъæбær гъе нур гъæу ку нæ- =бал
е₁ дәр хъæбær гъе нур гъæу ку нæ- =бал
this FOC very so now village when NEG =any more

уа , уæд горæттæ неци æнцæ .
уа уæд горæт -т -æ неци æнцæ
уа уæд₁ горæт -т -æ₁ неци æнцæ
be.SUBJ.3SG then city PL NOM nothing be.PRS.3PL

This too... This... If there are no villages left, towns alone are nothing.

136 X : Амæй ... пайдæ си неци ес , фал может
X амæй пайд -æ си неци ес фал
амæй пайда -æ₁ си₂ неци ес₁ фал
this.ABL use NOM 3SG.ENCL.INESS nothing EXT however

ескæми байзайдзинан .

ес кæми ба- йзай -дзинан

ес₁ кæми ба- изай -дзинан

EXT where PREF stay FUT.1PL

Kh : It's no use but maybe someday we will also be remembered.

137 КЦ : Конечно !

КЦ

KTs: Sure!

138.1 X : Еу финст ескæми .
X еу финст ес кæми
еу₂ финст₂ ес₁ кæми
one record EXT where

Kh : They'll write about us somewhere.

138.2 'Ма мах ку нæбал уæn , уæддær æй
ма мах ку нæ- =бал уæn уæддær æй
ма₂ мах ку нæ- =бал уæn уæддær æй₂
and we.GEN when NEG =any more be.SUBJ.1PL nevertheless 3SG.ENCL.GEN

еске бакæсдзæнæй .

еске ба- кæс -дзæнæй

еске ба- кæс₂ -дзæнæй

someone's/someone PREF read FUT.3SG

When we are gone, maybe someone will read.

138.3 'Ма , дан , Гецаев , Колумб Гецаев , Бидолæ
ма дан Гецаев Колумб Гецаев Бидолæ
ма₃ дан Гецаев Колумби Гецаев Бидолæ
more according.to.smb's.words Getsaev Columb Getsaev Bidola

Дзагкоев .

Дзагкоев

Дзагкоев

Dzagkoev

Here, Getsaev, Kolumb Getsaev, Bidola Dzagkoev.

138.4 Они как Христофора не знают , 'ма уæдта вот такое полу ... старик ,
не ма уæдта вот

ма₂ уæдта₁
but after

зæгъгæ 'ма дæ хузæ исесдзæнцæ 'ма ... 'ма уотæ нæ
зæгъ -гæ ма дæ хуз -æ ис- ес -дзæнцæ ма ма уотæ нæ
зæгъ -гæ ма₂ дæ₃ хуз -æ₁ ис- ес₂ -дзæнæнцæ ма₂ ма₂ уотæ нæ₂
say CONV and POSS.2SG look NOM PREF take FUT.3PL but but so NEG
æй ?

æй

æй₁

be.PRS.3SG

They don't know Christopher, and then what hap... They'll take a photo like of an old man... What, am I wrong?

138.5 Истори уотæ кодтонцæ .

истори уотæ код -т -онцæ

истори уотæ код -т -онцæ

history so do TR PST.TR.3PL

That's how history was made.

138.6 Фал финсгæ , финсгæ ку ... æндæра дзурд ку нæ ,
фал финс -гæ финс -гæ ку æндæр -а дзурд ку нæ
фал финс -гæ финс -гæ ку æндæр -а₃ дзурд₂ ку нæ₂
however write CONV write CONV when other CONTR word if NEG

уæдта кутемæй базондзæнцæ .

уæдта кутемæй ба- зон -дзæнцæ

уæдта₁ кутемæй ба- зон -дзæнæнцæ

after how PREF know,can FUT.3PL

But they kept writing down... if there are no records, how will they find out.

139 X : Дæлæ нæ фингæбæл исбадун
X дæлæ нæ финг -æбæл ис- бад -ун
далæ нæ₃ финг -бæл ис- бад -ун₂
down.over.there 1PL.ENCL.GEN table on three legs SUPER PREF sit INF

кæнун гъæуй , 'ма уæд дзордзинан .

кæн -ун гъæ -уй ма уæд дзор -дзинан

кæн -ун₂ гъæ -уй ма₂ уæд₁ дзор -дзинан

do INF be necessary PRS.3SG and then speak FUT.1PL

Kh : You'd better invite us to the table, then we'll start talking.

140 КЦ : Уæдта кæд æгæр фæдздзордзинан .
КЦ уæдта кæд æгæр фæдз- дзор -дзинан
уæдта₁ кæд æгæр фæ- дзор -дзинан
after when too.much PREF speak FUT.1PL

KTs: Then we'll talk too much.

141.1 X : **Нæ-æ** , 'ма уæддæр ... уоми дæр ци фæдздзорæн ...
 X нæ - æ ма уæддæр уоми дæр ци фæдз- дзор -æн
 нæ₂ ма₂ уæддæр уоми дæр ци фæ- дзор -æн₂
 NEG but nevertheless there FOC what PREF speak PRS.1PL

'Ма мæнæ Бидолæ дæр ку фæдзурдта , ду дæр
 ма мæнæ Бидолæ дæр ку фæ- дзурдт -а ду дæр
 ма₃ мæнæ Бидолæ дæр ку фæ- дзурд₂ -а₁ ду дæр
 more there,that.is Bidola FOC when PREF speak.PART.PST PST.TR.3SG you.SG FOC

ку радзурдтай

ку ра- дзурд -т -ай

ку ра- дзурд₁ -т -ай

when PREF speak TR PST.TR.2SG

Kh : No but there... there we tell something... Well, Bidola has told and you have told.

141.2 Ами зонунцæ 'й скъолай хабæрттæ –
 ами зон -унцæ 'й скъола -й хабæр -тт -æ
 ами зон -унцæ æй₂ скъола -и₁ хабар -т -æ₁
 here know,can PRS.3PL 3SG.ENCL.GEN school GEN event,affair PL NOM

æндæртæ

æндæр -т -æ

æндæр -т -æ₁

other PL NOM

They know about the school and so on.

141.3 Дигорон дзурд , дигорон дзурд .
 дигорон дзурд дигорон дзурд
 дигорон дзурд₂ дигорон дзурд₂
 digor word digor word

Digor word, Digor word.

141.4 Гъеуотитæ .
 гъе ууот -ит -æ
 гъе уотæ -т -æ₁
 so so PL NOM

That's it.

142 Н : Мæнæ син иди радзорæ , гъæу кутемæй
 н мæнæ син иди ра- дзор -æ гъæу кутемæй
 мæнæ син иди ра- дзор -æ₂ гъæу кутемæй
 there,that.is 3PL.ENCL.DAT HES PREF speak IMP.2SG village how

равзурстæй , Мæхческ ибæл цæмæн
 ра- взурст -æй Мæхческ ибæл цæмæн
 ра- æвзурст₂ -æй Махческ ибæл цæмæн
 PREF arise,come.into.existence PST.INTR.3SG Makhchesk 3SG.ENCL.SUPER why

исæвардтонцæ

ис- æвард -т -онцæ

ис- æвард -т -онцæ

PREF put,place TR PST.TR.3PL

N: Tell them how the village was founded and why it was named so.

143 X : Мæхческ ...
 X Мæхческ
 Махческ
 Makhchesk

Kh : Mahchesk...

144 Б : 'Ма 'й нә зонун
Б ма 'й нә зон -ун
 ма₂ әй₂ нә₂ зон -ун₃
 but 3SG.ENCL.GEN NEG know PRS.1SG

B: I don't know.

145.1 X : Кәмәй дә ду ?
X кәмәй дә ду
 кәмәй дә₂ ду
 who.ABL be.PRS.2SG you.SG

Kh : What is your surname?

145.2 Нә , нә , кәмәй дә ду ?
нә нә кәмәй дә ду
нә₂ нә₂ кәмәй дә₂ ду
NEG NEG who.ABL be.PRS.2SG you.SG

No, no what is your surname?

146 Н : Фәрәскъәттә гъәу цәмә
Н Фәрәскъәтт -т -ә гъәу цәмә
 Фәрәскъәтт -т -ә₁ гъәу цәмә
 Faraskat PL NOM village what.ALL

равзурстәй ?

ра- взурст -әй

ра- әвзурст₂ -әй

PREF arise,come.into.existence PST.INTR.3SG

N: How the village of Faraskatta was founded?

147 КЦ : Магъа , уотә загътонцә , хори бунат ,
КЦ ма гъа уотә загът -онцә хор -и бунат
 ма₁ гъа уотә загът -онцә хор -и₁ бунат
 NEG PRTCL so say PST.TR.3PL sun GEN place
дан , адтәй , фәраә гъәдә , дан ,
дан адтәй гъәд -ә дан
дан адтәй гъәд -ә₁ дан
according.to.smb's.words be.PST.3SG forest NOM according.to.smb's.words
адтәй уоми , 'ма , дан , уомә гәсгә
адтәй уоми ма дан уомә гәсгә
адтәй уоми ма₂ дан уомә₂ гәсгә
be.PST.3SG there that's why according.to.smb's.words because.of.this according.to

исхудтонцә

ис- худ -т -онцә

ис- худ -т -онцә

PREF name TR PST.TR.3PL

KTs: I don't know, they say, it was a sunny place, there was a forest, that's why it was named so.

148 X : Нә-ә , әндәр куддәр ...
X нә - ә әндәр куддәр
 нә₂ әндәр куддәр
 NEG other once

Kh : No, there was something different...

149.1 **КЦ** : **Гъенур** **Мæхческæбæл** **фæдздзорунцæ** , **фæдздзорунцæ** .
 КЦ гъе нур Мæхческ -æбæл фæдз- дзор -унцæ фæдз- дзор -унцæ
 гъе нур Махческ -бæл фæ- дзор -унцæ фæ- дзор -унцæ
 so now Makhchesk SUPER PREF speak PRS.3PL PREF speak PRS.3PL

KTs: Well, they say often about Mahchesk.

149.2 **Мæхческæ** **цæмæн** **хуннуй** ?
 Мæхческ -æ цæмæн хунн -уй
 Махческ -æ₁ цæмæн хунн -уй
 Makhchesk NOM why be.called PRS.3SG

Why it was named so?

150.1 **X** : **Ну** , **еуæй-** **еуетæ** **уотæ** **дæр** **фæззæгъунцæ** ,
 X еу -æй - еу -ет -æ уотæ дæр фæз- зæгъ -унцæ
 еу₂ -æй еу₂ -ет -æ₁ уотæ дæр фæ- зæгъ -унцæ
 one ABL one PL.PRN NOM so FOC PREF say PRS.3PL

ома " **мах** **ческ** ", **уотæ** **дæр** **фæззæгъунцæ** .
 ома мах уотæ дæр фæз- зæгъ -унцæ
 уома мах уотæ дæр фæ- зæгъ -унцæ
 that.is we.GEN so FOC PREF say PRS.3PL

Kh: Well, some say "makh chesk".

150.2 **'Ма** ... **'ма** **это** **не** **то** .
 ма ма не
 ма₂ ма₂
 but but

But... but that's not it.

151 **КЦ** : **Не** , **не** **то** .
 КЦ не

KTs: No, it's not.

153 **X** : **Вот** **Мæхческ** – **это** ... **е** **означает** , **по-иронски** « **мах** ,
 X Мæхческ е мах
 Махческ е₁ мах
 Makhchesk this we.GEN

чызг » – **наша** **девочка** .

чызг

кизг+DIAL. VAR.

girl

Kh: Well, Мæхческ that means, in Iron, "MAX ЧЫЗГ" – OUR GIRL.

154 **А** : **Наша** **девочка** .
 а

A: Our girl.

155 **X** : **Вот** **видишь** , **он** **знает** .
 X

Kh: See? He knows.

156 **Б** : **Æз** **ба** ...
 Б æз ба
 æз ба
 I CONTR

B: And I...

157.1 X : Мах Чезг ами цардæй , уæлæ уордигæй
 X мах ами цард -æй уæлæ уордиг -æй
 мах ами цард₂ -æй уæлæ уордæг -æй
 we.GEN here live PST.INTR.3SG there there ABL

рацудæй , 'ма , дан , ка 'й ?
 ра- цуд -æй ма дан ка 'й
 ра- цуд₁ -æй ма₂ дан ка æй₁
 PREF go PST.INTR.3SG and according.to.smb's.words who be.PRS.3SG
 Kh: Mah Chezg lived here, she was born there. And, say, who?

157.2 - 'ма дан " мах кизгæ "
 - ма дан мах кизг -æ
 ма₂ дан мах кизг -æ₁
 but according.to.smb's.words we.GEN girl NOM

– and, say, OUR GIRL.

158 A : Мах кизгæ .
 а мах кизг -æ
 мах кизг -æ₁
 we.GEN girl NOM

A: Our girl.

159 X : Есть Задалеск – « за далью лес ».
 X Задалеск
 Задалеск
 Zadalesk

Kh: There's Zadalesk – “Za daliyu les” (Russian 'a forest behind the open space').

160 Н : Мадта Мæцутæ ба цæмæ исхудтонцæ Мæцутæ ?
 н мадта Мæцутæ ба цæмæ ис- худ -т -онцæ Мæцутæ
 мадта Мæцутæ ба цæмæ ис- худ -т -онцæ Мæцутæ
 so Matsuta CONTR what.ALL PREF name TR PST.TR.3PL Matsuta

N: And why then Matsuta was named Matsuta?

161 X : " Ма цотæ "
 X ма цо -тæ
 ма₁ цо -тæ₂
 NEG go.IMP.2SG IMP.2PL

Kh: DON'T GO.

162 Н : Холери рæстæги , дан , æхкæд адтæй ,
 н холер -и рæстæг -и дан æхкæд адтæй
 холера -и₁ рæстæг -и₂ дан æхгæд адтæй
 cholera GEN time INESS according.to.smb's.words closed be.PST.3SG
 'ма , дан , си финст адтæй " Ма
 ма дан си финст адтæй ма
 ма₂ дан си₂ финст₂ адтæй ма₁
 and according.to.smb's.words 3SG.ENCL.INESS write.PART.PST be.PST.3SG NEG
 цотæ "
 цотæ

N: When there was cholera the place was closed and there was a sign DON'T GO.

163.1 X : Ну , алкæддæр дзурдтонцæ " Ма цотæ " -
 X алкæддæр дзурд -т -онцæ ма цо -тæ -
 алкæддæр дзурд₁ -т -онцæ ма₁ цо -тæ₂
 always speak TR PST.TR.3PL NEG go.IMP.2SG IMP.2PL

не ходите .

не

Kh: Well, they always said don't go.

163.2 **Есть ... ну** , **Донифарс** - **есть водораздел** , **маенæ** **айæ** **куд æй**
ну Донифарс - маенæ айæ куд æй
Донифарс маенæ а куд æй₁
Donifars there,that.is this how be.PRS.3SG

, **'ма си** **аци фарсæй** **мах** - **иннæ** **фарсæй**
ма си аци фарс -æй мах инн -æ фарс -æй
ма₂ си₂ аци фарс₂ -æй мах инн -æ₁ фарс₂ -æй
and 3SG.ENCL.INESS this shore, coast ABL we.NOM other NOM shore, coast ABL

ба - " **донифарс** " , **иннæ** **фарс** , **нæ** ?

ба инн -æ фарс нæ

ба инн -æ₁ фарс₂ нæ₂

CONTR other NOM shore, coast NEG

There is... well, Donifars – there is a water divide, like here. And we are on the one side, and DONIFARS is on the other, that is the other side, yes?

164 **КЦ** : **Гьо** , **гьо** .

КЦ гьо гьо

гьо гьо

yes yes

KTs: Yes, yes.

165 **Х** : **Гьенур** **Уæхъæцæ** ...

Х гье нур Уæхъæц -æ

гье нур Уæхъæц -æ₁

so now Wakats NOM

Kh: There is Wakats...

166.1 **КЦ** : **Мадта æз ба** **куд гъуди** **каенун** , **уой**
КЦ мадта æз ба куд гъуди каен -ун уой
мадта æз ба куд гъуди каен -ун₃ уой₃
so I CONTR how thought do PRS.1SG he,she.GEN

дин **зæгъон** ?

дин зæгъ -он

дин₁ зæгъ -он₂

2SG.ENCL.DAT say SUBJ.1SG

KTs: Do you want me to tell you what I think?

166.2 **Половцитæ** , **вполне возможно** , **ами цардæнцæ** .
половци -т -æ ами цард -æнцæ
половци -т -æ₁ ами цард₂ -æнцæ
cumans PL NOM here live PST.INTR.3PL

It's possible that the Cumans used to live here,

166.3 **Ма уæдта дæлæмæ рандæнцæ** , **'ма ма ка**
ма уæдта дæлæмæ рандæ нцæ ма ма ка
ма₂ уæдта₁ дæлæмæ рандæ æнцæ ма₂ ма₂ ка
and after downwards removal be.PRS.3PL and and who

байзадæй **ами** , **етæ** **ба** **гъеуони** **дзубандитæй** ...

ба- йзад -æй ами етæ ба гье ууони дзубанди -т -æй

ба- йзад -æй ами етæ ба гье уони₃ дзубанди -т -æй

PREF stay PST.INTR.3SG here they,those CONTR so POSS.3PL speech PL ABL

гъæутæ	байзадæй	,	гъеууони	нæмттæ
гъæу -т -æ	ба- йзад -æй		гъе ууони	нæм -тт -æ
гъæу -т -æ ₁	ба- йзад -æй		гъе уони ₃	ном -т -æ ₁
village PL NOM	PREF stay PST.INTR.3SG		so POSS.3PL	name PL NOM

Then they were gone and those who stayed behind... and their stories... their names have stayed.

167 **X** : **Может** , **уотæ дæр уодзæй** .
X уотæ дæр уодзæй
уотæ дæр
so FOC

Kh: Maybe so.

168 **КЦ** : **Вполне возможно** , **уодзæнæй** .
КЦ уодзæнæй
уодзæнæй
be.FUT.3SG

KTs: Quite possible, it will be.

169.1 **X** : **Айæ** , **куд историкон косæг** , **гъеуотæ** , **'ма**
X куд историк -он кос -æг гъе уотæ ма
куд историк -он₃ кос -æг гъе уотæ ма₂
how historian ADJ work PART.PRS so so but

зæгъуй , **половцы** , **половцы** .
зæгъ -уй
зæгъ -уй
say PRS.3SG

Kh : As a historian, he says it was the Cumans.

169.2 **Ами** , **æвæдзи** , **ескæд цардæй** .
ами æвæдзи ескæд цард -æй
ами æвæдзи ескæд цард₂ -æй
here obvious sometime live PST.INTR.3SG

It's quite possible that they used to live here.

169.3 **Ами айдагъ Алантæ** **нæ цардæй** , **фал**
ами айдагъ Алан -т -æ нæ цард -æй фал
ами айдагъ алан -т -æ₁ нæ₂ цард₂ -æй фал
here only Alan(ancient.Ossetian) PL NOM NEG live PST.INTR.3SG however

половцы , **æвæдзи** , **цардæнцæ** .
æвæдзи цард -æнцæ
æвæдзи цард₂ -æнцæ
obvious live PST.INTR.3PL

Not only the Alans lived here but the Cumans too, maybe.

169.4 **Уæд ногъайæгтæ ба нæ цардæй** ?
уæд ногъайæг -т -æ ба нæ цард -æй
уæд₁ ногъайæг -т -æ₁ ба нæ₂ цард₂ -æй
then Nogais PL NOM CONTR NEG live PST.INTR.3SG

Then the Nogais did not?

169.5 **Ногъайæгтæ ба будури цардæнцæ** .
ногъайæг -т -æ ба будур -и цард -æнцæ
ногъайæг -т -æ₁ ба будур -и₂ цард₂ -æнцæ
Nogais PL NOM CONTR plain INESS live PST.INTR.3PL

The Nogais used to live in the valley.

170 **КЦ** : **Дæлæ** **идими** **цардæнцæ** ...
 КЦ дæлæ идими цард -æнцæ
 далæ иди+FR. VAR. цард₂ -æнцæ
 down.over.there HES live PST.INTR.3PL

KTs: They lived there...

171 **X** : **Силтанов** ...
 X Силтанов
 Силтанов
 Siltanov

Kh : Siltanov...

172.1 **КЦ** : **Силтановти** **дæр** **цардæнцæ** , **фал**
 КЦ Силтанов -т -и дæр цард -æнцæ фал
 Силтанов -т -и₂ дæр цард₂ -æнцæ фал
 Siltanov PL INESS FOC live PST.INTR.3PL however

KTs: Yes, in Siltanovo they used to live too but...

172.2 **Тæгæри** **тæпæни** , **Тæгæри** **тæпæни** .
 Тæгæри тæпæн -и Тæгæри тæпæн -и
 Тæгæри тæпæн -и₁ Тæгæри тæпæн -и₁
 Tagari lowland GEN Tagari lowland GEN

Tagari Tapani, Tagari Tapani.

173.1 **X** : **Гъенур мах** **кæми** **цардан** : **Дон** , **Днепр** , **Днестр** – **е**
 X мах кæми цард -ан Дон е
 мах кæми цард₂ -ан Дон е₁
 we.NOM where live PST.1PL Don this

æй **Алайнаг**

æй алайн -аг

æй₁ алан -аг

be.PRS.3SG Alan(ancient.Ossetian) SUF

Kh : That's where we used to live: Don, Dniepr, Dniestr – this is all Alan.

173.2 **Ардæмæ** **ба** **нæ** **æрбатардтонцæ** **ка** ?
 ардæ -мæ ба нæ æрба- тардт -онцæ ка
 ардæг -мæ ба нæ₃ æрба- тардт -онцæ ка
 here ALL CONTR 1PL.ENCL.GEN PREF drive PST.TR.3PL who

And who drove us here?

173.3 – **Манголтæ** .
 мангол -т -æ
 мангол -т -æ₁
 Mongol PL NOM

The Mongols.

174 **Б** : **Манголтæ** **уойбæрцæ** **нæ** **ниццагътонцæ**
 Б мангол -т -æ уойбæрцæ нæ ниц- цагът -онцæ
 мангол -т -æ₁ уойбæрцæ нæ₃ ни- цагът -онцæ
 Mongol PL NOM this.much,this.many 1PL.ENCL.GEN PREF destroy PST.TR.3PL

, **фал** **среднеазиатский хан Мамай** **ка** **адтæй** , **гъетæ** **нæ**
 фал ка адтæй гъе -т -æ нæ
 фал ка адтæй гъе -т -æ₁ нæ₃
 however who be.PST.3SG so PL NOM 1PL.ENCL.GEN

ниццагътонцæ

ниц- цагът -онцæ

ни- цагът -онцæ

PREF destroy PST.TR.3PL

B: It's not the Mongols who beat us but the Central Asian khan Mamai.

175.1 **X** : **Хуцау си ку не'сарази уидæ !...**

X Хуцау си ку уидæ

Хуцау си₂ ку уидæ

God 3SG.ENCL.INESS when be.OPT.3SG

Kh : Blast him.

175.2 **A** **может мах нæ адтайанæ , нæбал ибæл**

а мах нæ адтайанæ нæ- =бал ибæл

мах нæ₂ адтайанæ нæ- =бал ибæл

we.NOM NEG be.CNTRF.1PL NEG =any more 3SG.ENCL.SUPER

дзорæн

дзор -æн

дзор -æн₂

speak PRS.1PL

Maybe we wouldn't be here... let's not speak about it anymore.

176 **КЦ** : **Магъа , адтайанæ æма нæ адтайанæ**

КЦ ма гъа адтайанæ æма нæ адтайанæ

ма₁ гъа адтайанæ æма нæ₂ адтайанæ

NEG PRTCL be.CNTRF.1PL and NEG be.CNTRF.1PL

KTs: I don't know if we would be here or not.

177.1 **A** : **Скажите , Вас Колумбом назвали почему ?**

а

A: Can you tell me why were you named Kolumb?

177.2 **Может , какой-то случай произошел или просто ...?**

Has anything happened or it's just...?

178 **КЦ** : **Откуда ?**

КЦ

KTs: Where from?

179 **A** : **Ну , вот этот Колумб я знаю .**

а вот Колумб

A: Well, I know this Kolumb.

180.1 **КЦ** : **У нас бывает ... фæууй уæхæн иди ... биццеу ку**

КЦ фæ- у -уй уæхæн иди биццеу ку

фæ- у -уй уæхæн иди биццеу ку

PREF be PRS.3SG such HES boy when

райгуридаæ , уæд ин кодтонцæ кувд .

ра- йгур -идæ уæд ин код -т -онцæ кувд

ра- игур -идæ уæд₁ ин код -т -онцæ кувд

PREF be.born OPT.3SG then 3SG.ENCL.DAT do TR PST.TR.3PL feast

KTs: It happens here... it does... when a boy was born there was a kuvd in his honour.

180.2 **Ном ибæл исæвæрæн , зæгъгæ .**

ном ибæл ис- æвæр -æн зæгъ -гæ

ном ибæл ис- æвæр -æн₂ зæгъ -гæ

name 3SG.ENCL.SUPER PREF put,place PRS.1PL say CONV

Say, let's give him a name.

180.3 **'Ма Америкæй исцудæй** **еу лæг 'ма нæ хæстæг** ,
 ма Америк -æй ис- цуд -æй еу лæг ма нæ хæстæг
 ма₂ Америк -æй ис- цуд₁ -æй еу₂ лæг ма₂ нæ₄ хæстæг
 but America ABL PREF go PST.INTR.3SG one man and POSS.1PL relative

нæ сияхс адтæй .
 нæ сияхс адтæй
 нæ₄ сияхс адтæй
 POSS.1PL son.in.law be.PST.3SG

A man came from America, he was our relative, our son-in-law.

180.4 **Идити ... Байцати Петур , 'ма е дæр ами**
 идити Байца -т -и Петур ма е дæр ами
 иди+FR. VAR. Байца -т -и₁ Петур ма₂ е₁ дæр ами
 HES Baitsaev PL GEN Peter but this FOC here

фембалдæй .
 фе- мбалд -æй
 фæ- æмбалд -æй
 PREF meet PST.INTR.3SG
 This Baitsaev Petr, and they met.

180.5 **'Ма хæлтгæ искаениуонцæ** , **хæлтгæ** .
 ма ис- кæн -иуонцæ
 ма₂ ис- кæн -ионцæ
 but PREF do OPT.3PL

180.6 **'Ма уой халæ исхаудтæй** : **æз ибæл**
 ма уой хал -æ ис- хаудт -æй æз ибæл
 ма₂ уой₃ хал -æ₁ ис- хаудт₁ -æй æз ибæл
 but he,she.GEN thread/lot NOM PREF fall PST.INTR.3SG I 3SG.ENCL.SUPER
 , **зæгъгæ** , **Колумб ивæрун** , **'ма мæбæл Колумб**
 зæгъ -гæ Колумб ивæр -ун ма мæбæл Колумб
 зæгъ -гæ Колумби æвæр -ун₂ ма₂ мæбæл Колумби
 say CONV Columb but 1SG.ENCL.SUPER Columb

исæвардтонцæ .
 ис- æвард -т -онцæ
 ис- æвард -т -онцæ
 PREF put,place TR PST.TR.3PL

181 **Х : Цараевич , нæ ?**
 Х Цараевич нæ
 Цараевич нæ₅
 Tsaraevich PRTCL

Kh : Tsaraevich, yes?

182 **КЦ : Гъо** .
 КЦ гъо
 гъо
 yes

KTs: Yes.

183.1 **Х : А потом он начал знакомиться с Христофором , и он удивился :**
 Х и

оказывается , на самом деле было .
на

Kh : And then he started to meet Khristofor, and he was surprised: it was really so.

183.2 Уотæ адтæй , нæ ?!
уотæ адтæй нæ
уотæ адтæй нæ₂
so be.PST.3SG NEG

Wasn't it?!

184 КЦ : Да , да .
КЦ

KTs: Yes, yes.

185 X : Дæуæй уотæ ба , кæд гириз кæнуй , нæ ?
X дæуæй уотæ ба кæд гириз кæн -уй нæ
дæуæй уотæ ба кæд гириз кæн -уй нæ₂
you.SG.ABL so CONTR when mockery do PRS.3SG NEG

Kh : And you thought he was joking, didn't you?

186.1 КЦ : Кæд мæ , зæгъун , мæстæймарæ кæнуй .
КЦ кæд мæ зæгъ -ун мæстæймарæ кæн -уй
кæд мæ₁ зæгъ -ун₃ мæстæймарæ кæн -уй
when 1SG.ENCL.GEN say PRS.1SG tease do PRS.3SG

KTs: I thought he was pulling my leg.

186.2 А я , зæгъгæ , Христофор .
а зæгъ -гæ
зæгъ -гæ
say CONV

And I am, he says, Khristofor.

186.3 Ма , зæгъун , циуавæр Христофор , ци кæни ?
ма зæгъ -ун циуавæр ци кæни
ма₂ зæгъ -ун₃ циуавæр ци
and say PRS.1SG what what

And I say what Khristofor, what is that about?

186.4 Ма , дан , « Христофор » хуннун .
ма дан хунн -ун
ма₂ дан хунн -ун₃
and according.to.smb's.words be.called PRS.1SG

And he says his name is Khristofor.

186.5 Ну , ты Христофор , а я Колумб .
ну а Колумб
Колумби
Columb

Well, you are Khristofor and I am Kolumb.

187 X : Мæнæ Плиевбæл ... Плити Исса бæл финст
X мæнæ Плиев -бæл Пли -т -и Исса -бæл финст
мæнæ Плиев -бæл Плиев -т -и₁ Исса -бæл финст₁
there,that.is Pliev SUPER Pliev PL GEN Issa SUPER write

кæмидаер ку æй , цидæр уæхæн си ку ес ,
кæми -дæр ку æй цидæр уæхæн си ку ес
кæми -дæр₃ ку æй₁ цидæр уæхæн си₂ ку ес₁
where FOC when be.PRS.3SG something such 3SG.ENCL.INESS when EXT

Пиши , зæгъгæ , Пиши ... ну ...
 зæгъ -гæ ну
 зæгъ -гæ
 say CONV

Kh: And about Pliev... Issa Pliev, there was a story about him.

188 КЦ : А-а-а , дæ муг ...
 КЦ дæ муг
 дæ₂
 be.PRS.2SG

KTs: Ah, what's your...

189.1 X : Нæ-æ , дæ муггаг куд æй ?
 X Нæ - æ дæ муггаг куд æй
 дæ₂ муггаг куд æй₁
 be.PRS.2SG clan, tribe, surname how be.PRS.3SG

Kh: No, what is your surname?

189.2 Дæ муггаг ... нæ-æ , муггаг кæмæйдæр
 дæ муггаг нæ - æ муггаг кæмæй -дæр
 дæ₃ муггаг нæ₂ муггаг кæмæй -дæр₃
 POSS.2SG clan, tribe, surname NEG clan, tribe, surname who.ABL FOC

загъта , фал дæ ном ци хуннуй ?
 загът -а фал дæ ном ци хунн -уй
 загът -а₁ фал дæ₃ ном ци хунн -уй
 say PST.TR.3SG however POSS.2SG name what be.called PRS.3SG

Your surname... Not, he did not say "surname" but he said "what's your name"

189.3 Ма , дан , Пиши .
 ма дан
 ма₂ дан
 and according.to.smb's.words

And, he says, Pishi (in Russian "write down").

189.4 Пиши у него была ... а тот записывал и говорит : - я записал ,
 у а и -
 фамилию я записал .

Pishi was his... and he was writing down and says: "I have written it down, the surname.

189.5 Дальше ?

Next?

190 - Пиши .
 -

Pishi.

191 -Как имя ?

- Your name?

192 -Пиши .

- Pishi.

193 -Я записал , дальше что ?

- I have written it down, what's next?

194 -Пиши .

- Pishi.

195.1 Уотæ адтæй ?
 уотæ адтæй
 уотæ адтæй
 so be.PST.3SG

Was it so?

195.2 Черчесов пишет .

Cherchesov is writing.

196	КЦ :	Ма нæхе	Майрæн ба	дæлæ	Рæмонти кизги
	КЦ	нæхе	Майрæн ба	дæлæ	кизг -и
		нæхе ₃	Майрæн ба	далæ	кизг -и ₁
		POSS.REFL.1PL	Mayran CONTR	down.over.there	girl GEN

фæрсуй : – Как имя ?

фæрс -уй

фæрс -уй

ask PRS.3SG

KTs: And our Mairan too, he asked a girl: - You name?

197 -Изоolda .

- Izolda.

198	–	Изол дæ	, хæстæг дæ	, уомæн æз	неци
		изол дæ	хæстæг дæ	уомæн æз	неци
		изол дæ ₂	хæстæг дæ ₂	уомæн æз	неци
		distant be.PRS.2SG	close be.PRS.2SG	he,she.DAT I	nothing

зонун , фал дæ ном ци хуннуй ?

зон -ун фал дæ ном ци хунн -уй

зон -ун₃ фал дæ₂ ном ци хунн -уй

know PRS.1SG however be.PRS.2SG name what be.called PRS.3SG

- I don't know if you are near or far (wordplay in Ossetic) but what is your name?

199 Ма бабæй е ба – Изоolda .

ма бабæй е ба

ма₂ бабæй е₁ ба

and again this CONTR

And there she was again: Izolda.

200.1	–	Изол дæ	, хæстæг дæ	, уобæл дæ	нæ
		изол дæ	хæстæг дæ	уобæл дæ	нæ
		изол дæ ₂	хæстæг дæ ₂	уобæл дæ ₂	нæ ₂
		distant be.PRS.2SG	close be.PRS.2SG	he,she.SUPER	be.PRS.2SG NEG

фæрсун .

фæрс -ун

фæрс -ун₃

ask PRS.1SG

- I am not asking if you are near or far.

200.2 Мæнæ мæ куд нæ лæдæруй , зæгъгæ .

мæнæ мæ куд нæ лæдæр -уй зæгъ -гæ

мæнæ мæ₁ куд нæ₂ лæдæр -уй зæгъ -гæ

there,that.is 1SG.ENCL.GEN how NEG understand PRS.3SG say CONV

How come she doesn't understand me.

200.3 **Мæнæ** ...

мæнæ
мæнæ
there,that.is

There...

201 **X** : **Ну** , **кæрæдзей нæ балæдæрдтæнцæ** .
X кæрæдзей нæ ба- лæдæрдт -æнцæ
кæрæдзей нæ₂ ба- лæдæрдт -æнцæ
RCP.GEN NEG PREF PST.INTR.3PL

Kh : So, they didn't understand each other.

202.1 **КЦ** : **Кæрæдзей нæ балæдæрдтæнцæ** .
КЦ нæ ба- лæдæрдт -æнцæ
нæ₂ ба- лæдæрдт -æнцæ
NEG PREF PST.INTR.3PL

KTs: They didn't understand each other.

202.2 **Ду хæстæг дæ æви изол дæ , уобæл**
ду хæстæг дæ æви изол дæ уобæл
ду хæстæг дæ₂ æви изол дæ₂ уобæл
you.SG close be.PRS.2SG or, is. really distant be.PRS.2SG he, she. SUPER
дæ нæ фæрсун , фал дæ ном ци хуннуй
дæ нæ фæрс -ун фал дæ ном ци хунн -уй
дæ₂ нæ₂ фæрс -ун₃ фал дæ₂ ном ци хунн -уй
be.PRS.2SG NEG ask PRS.1SG however be.PRS.2SG name what be.called PRS.3SG
?

I am not asking if you are near or far but what is your name?

203.1 **X** : **ИЗОЛ ДÆ зæгъгæ , нæ ?**
X изол ДÆ зæгъ -гæ нæ
изол дæ₂ зæгъ -гæ нæ₂
distant be.PRS.2SG say CONV NEG

Kh : ИЗОЛ ДÆ, yes?

203.2 **Изольда** .

Izolda.

203.3 **Ну , е ба фиццаг хатт фегъуста , æвæдзи**
ну е ба фиццаг хатт фе- игъуст -т -а æвæдзи
е₁ ба фиццаг хатт₁ фæ- игъуст₁ -т -а₁ æвæдзи
this CONTR first time PREF hear.PART.PST TR PST.TR.3SG obvious

Well, he must have never heard of such a name.

203.4 **Гъеуотитæ** .

гъе ууот -ит -æ
гъе уотæ -т -æ₁
so so PL NOM

That's it.

204 **Б** : **Так , гъæйдæ ести ма дзорæ** .
Б гъæйдæ ести ма дзор -æ
гъæйдæ ести ма₂ дзор -æ₂
come on something and speak IMP.2SG

B: Tell us some more.

205 КЦ : Ни' й уагътае !
 КЦ æй уагът -æ
 æй₂ уагът -æ₂
 3SG.ENCL.GEN permit,let.go,keep IMP.2SG

KTs: Leave me!

206 X : Фæууæнтæ ...
 X фæууæн -т -æ
 фæууæн -т -æ₁
 end PL NOM

Kh : Enough.

207.1 КЦ : Цæуæнтæ , уой бæсти изæрхуар ести
 КЦ цæу -æнтæ уой бæсти изæр хуар ести
 цæ -æнтæ уой₃ бæсти изæр хуар₂ ести
 go IMP.3PL he,she.GEN instead evening crop something

искæнæн , 'ма хуæздæр æй .
 ис- кæн -æн ма хуæз -дæр æй
 ис- кæн -æн₄ ма₂ хуарз -дæр₃ æй₁
 PREF do SUBJ.1PL and good FOC be.PRS.3SG

KTs: Let's better go have a supper.

207.2 Медæгмæ !
 медæг -мæ
 медæг -мæ
 in, inside ALL

Come in!

208 X : Кенæ ба цæуæнтæ махмæ , уæлæ уæлæмæ 'ма фæйнæ
 X кенæ ба цæу -æнтæ махмæ уæлæ уæлæ -мæ ма фæйнæ
 кенæ ба цæ -æнтæ махмæ уæлæ уæлæ -мæ ма₂ фæйнæ
 or CONTR go IMP.3PL we.ALL there there ALL and DISTR

ести

....

ести

ести

something

Kh : Or let's go to our place and have a shot...

209 КЦ : Цæуæнтæ , поужинаем .
 КЦ цæу -æнтæ
 цæ -æнтæ
 go IMP.3PL

KTs: Let's go have a supper.

210 A : Цæуæн .
 а цæу -æн
 цæ -æн₂
 go PRS.1PL

A: Let's go.

211.1 X : Цæуæн , зæгъуй .
 X цæу -æн зæгъ -уй
 цæ -æн₂ зæгъ -уй
 go PRS.1PL say PRS.3SG

Kh : Let's go, he says.

211.2 Цæуæн , цæуæн ... уæлæ уæлæмæ .
 цæу -æн цæу -æн уæлæ уæлæ -мæ
 цæ -æн₂ цæ -æн₂ уæлæ уæлæ -мæ
 go PRS.1PL go PRS.1PL there there ALL

Let's go, let's go... Let's go to our place.

Matsuta (oral text)

Мæцутæ (устный текст)

Мацута (устный текст)

Recorded in Matsuta village in 2008 from Sergey (local history expert, Matsuta resident)

Записано в селе Мацута в 2008 г у Сергея (краевед, постоянный житель села Мацута).

Recorded by Arseniy Vydrin and Julia Mazurova. Interlinearized by Julia Mazurova and Arseniy Vydrin.

Записывали: А. П. Выдрин, Ю. В. Мазурова. Глоссировали: Ю. В. Мазурова, А. П. Выдрин

1.1 Мæцутт гъæу æрæгæй ардæмæ æй .
 Мæцутт -и гъæу æрæг -æй ардæ -мæ æй
 Мæцутт -и₁ гъæу æрæги -æй ардæг -мæ æй₁
 Matsuta GEN village recently ABL here ALL be.PRS.3SG

The village Matsuta was founded here recently.

1.2 Фиццагидæр си ку æрцардæнцæ , е
 фиццаг -и -дæр си ку æр- цард -æнцæ е
 фиццаг -и₁ -дæр₃ си₂ ку æр- цард₂ -æнцæ е₁
 first GEN FOC 3SG.ENCL.INESS when PREF live PST.INTR.3PL this

адтæй двадцать восьмой годти .
 адтæй год -т -и
 адтæй год₁ -т -и₂
 be.PST.3SG year PL INESS

At first it was settled in 28th.

1.3 Уой фæсте ба си искодтонцæ Мæхчески
 уой фæсте ба си ис- код -т -онцæ Мæхчески
 уой₃ фæсте ба си₂ ис- код -т -онцæ Мæхчески
 he,she.GEN behind CONTR 3SG.ENCL.INESS PREF do TR PST.TR.3PL Makhchesk

районæн къорпустæ , 'ма си кустонцæ
 район -æн къорпус -т -æ ма си куст -онцæ
 район -æн₁ къорпус -т -æ₁ ма₂ си₂ куст₁ -онцæ
 area DAT corpus PL NOM and, but, for, that 3SG.ENCL.INESS work PST.TR.3PL

Мæхчески район , уæдта Мæхчески райисполком , уæдта район .
 Мæхчески район уæдта Мæхчески райисполком уæдта район
 Мæхчески район уæдта₁ Мæхчески райисполком уæдта₁ район
 Makhchesk area after Makhchesk Local Committee after area

Then houses were built for Makhchesk area, and Makhchesk residents worked there, then (they built) Makhchesk Local Committee and (built something in) the area.

2.1 'Ма ци идитæ фæууы , хайæдтæ , етæ дæр
 ма ци иди -т -æ фæ- у -уй етæ дæр
 ма₂ ци иди -т -æ₁ фæ- у -уй етæ дæр
 and what HES PL NOM PREF be PRS.3SG they,those FOC

си	адтæнцæ	æма	фæцæнцæ	ами	фæндзай	æхсæзæймаг
си	адтæнцæ	æма	фæц- æнцæ	ами	фæндзай	æхсæз -æймаг
си ₂	адтæнцæ	æма	фæ- æнцæ	ами	фæндзай	æхсæз -æймаг
3SG.ENCL.INESS	be.PST.3PL	and	PREF be.PRS.3PL	here	fifty	six ORD

анзи **уæнгæ** .
анз -и уæнгæ
анз -и₁ уæнгæ
year GEN up.to

There was everything that should be and they were there untill fifty sixth.

2.2 Уæдта сæ	баеу	кодтонцæ	æма иссæй
уæдта сæ	ба- еу	код -т -онцæ	æма ис- сæй
уæдта ₁ сæ ₃	ба- еу ₂	код -т -онцæ	æма ис- æй ₁
after 3PL.ENCL.GEN	PREF one	do TR PST.TR.3PL	and PREF be.PRS.3SG

Ирæфи	район	'ма	уордæмæ	æййивд	æрцудæнцæ
Ирæф -и	район	ма	уордæ -мæ	æййивд	æр- цуд -æнцæ
Ирæф -и ₁	район	ма ₂	уордæг -мæ	æййивд	æр- цуд ₁ -æнцæ
Iraf GEN	area	and	there	ALL substitution	PREF go PST.INTR.3PL

Then everything was united to Iraf area and they moved it here.

2.3 Мæнæ нур скъола кæми æй	æци	бунæттæ	æци
мæнæ нур скъола кæми æй	æци	бунæт -т -æ	æци
мæнæ нур скъола кæми æй ₁	æци	бунат -т -æ ₁	æци
there,that.is now	school	where	be.PRS.3SG that.DEM place PL NOM that.DEM

къорпустæ	байзадæнцæ	дзæгъæлæй
къорпус -т -æ	ба- йзад -æнцæ	дзæгъæл -æй
къорпус -т -æ ₁	ба- йзад -æнцæ	дзæгъæл -æй
corpus PL NOM	PREF stay PST.INTR.3PL	futile ABL

The buildings, where there is the school now, was left empty.

3.1 'Ма пятьдесят седьмой год ку адтæй	уæдта	мартый	мæйи
ма	уæдта	мартый -й	мæй -и
ма ₂	уæдта ₁	мартый -и ₁	мæй -и ₂
and	year when	be.PST.3SG	after March GEN month INESS

ардæмæ	æркодтонцæ	Фæснаели	скъола	'ма имæ
ардæ -мæ	æр- код -т -онцæ	Фæснаел -и	скъола	ма имæ
ардæг -мæ	æр- код -т -онцæ	Фæснаел -и ₁	скъола	ма ₂ имæ
here ALL	PREF do TR PST.TR.3PL	Fasnal GEN	school	and 3SG.ENCL.ALL

цудæй	æстдæс	гъæуемæй	Дигоргомæй
цуд -æй	æстдæс	гъæу -ем -æй	Дигоргом -æй
цуд ₁ -æй	æстдæс	гъæу -æй	Дигоргом -æй
go PST.INTR.3SG	eightteen	village	ABL Digoria ABL

3.2 Уæдæй ардæмæ	пятьдесят седьмой годтæй	ардæмæ
уæд -æй ардæ -мæ	год -т -æй	ардæ -мæ
уæд ₁ -æй ардæг -мæ	год ₁ -т -æй	ардæг -мæ
then ABL here ALL	year PL ABL	here ALL

мартый	мæйæй	фæстæмæ	ами косуй	астæуккаг
мартый -й	мæй -æй	фæстæмæ	ами кос -уй	астæу -ккаг
мартый -и ₁	мæй -æй	фæстæмæ	ами кос -уй	астæу -аг
March GEN	month ABL	from	here work PRS.3SG	middle SUF

скьола-интернат

скьола интернат

скьола интернат

school boarding school

In March of fifty seventh a school was established in these buildings, from that March the boarding school is being open.

4.1 **Гъенур** , **цæмæ** **хуннуй** « **Мæцутæ** », **зæгъгæ** , **уобæл**
гъе нур цæмæ хунн -уй Мæцутæ зæгъ -гæ уобæл
гъе нур цæмæ хунн -уй Мæцутæ зæгъ -гæ уобæл
so now what.ALL be.called PRS.3SG Matsuta say CONV he,she.SUPER

ес къуар вариантти

ес къуар вариант -т -и

ес₁ къуар вариант -т -и₁

EXT several variant PL GEN

There are several variants why the village was called Matsuta

4.2 **Ма фиццаг вариант уотæ'й** , **'ма** **значит « не ходитъ ».**

ма фиццаг вариант уотæ 'й ма не

ма₂ фиццаг вариант уотæ æй₁ ма₂

and first variant so be.PRS.3SG and

The first variant is the following, it means 'don't go'

4.3 « **Ма цотæ** » – **это** **значит « не ходитъ ».**

ма цо -тæ не

ма₁ цо -тæ₂

NEG go.IMP.2SG IMP.2PL

'Ма цотæ' means 'don't go'

4.4 **Да ...**

Yes...

5 **А : Да , я знаю**

a

A: (speaks Russian) Yes, I know.

6.1 **С : Цæмæ гæсгæ ?**

цæмæ гæсгæ

цæмæ гæсгæ

what.ALL according.to

C: Why?

6.2 **Уомæн æма Мæцутт кæми фæндуй дæр ку**
уомæн æма Мæцут -и кæми фæнд -уй дæр ку
уомæн æма Мæцут -и₂ кæми фæнд₁ -уй дæр ку
he,she.DAT that Matsuta INESS where want PRS.3SG FOC when

нифсæрай , уæддæр дзи мæрдтæ æвæрд

ни- фсæр -ай уæддæр дзи мæрд -т -æ æвæрд

ни- æфсæр -ай уæддæр дзи мæрд -т -æ₁ æвæрд

PREF step SUBJ.2SG nevertheless there die.PART.PST PL NOM put,place.PART.PST

ес

ес

ес₁

EXT

Because in Matsuta wherever you set foot on land, you will find burial place there.

6.3	Айдагъ	мæрдтæ		нæ	,	фæлæ	си	ес
	айдагъ	мæрд	-т -æ	нæ		фæлæ	си	ес
	айдагъ	мæрд	-т -æ ₁	нæ ₂		фæлæ	си ₂	ес ₁
	only	die.PART.PST	PL NOM	NEG		but	3SG.ENCL.INESS	EXT

крематорийтæ дæр , цуппар кургани .
 крематорий -т -æ дæр цуппар курган -и
 крематорий -т -æ₁ дæр цуппар курган -и₁
 crematory PL NOM FOC four burial mound GEN
 Not only burial places, there is a crematory also, four burial mound.

7.1	Вот	...	нæ	хъæрттæй	...	Уæртæ	кæддæр	, еу	æхсæз
	вот		нæ	хъæртт -æй		уæртæ	кæддæр	еу	æхсæз
			нæ ₂	хъæрт -æй		уæртæ	кæддæр	еу ₂	æхсæз
			NEG	suffice	PST.INTR.3SG	there (close)	once	approximately	six

сæдæ анзей разæй ... холера æма адтæй чума , æма
 сæд -æ анз -ей раз -æй холера æма адтæй чума æма
 сæд -æ₁ анз -ей раз -æй холера æма адтæй чума æма
 hundred NOM year GEN.PRN in front of ABL cholera and be.PST.3SG plague and

адæм цæгъдуни кодтонцæ , æма сæ кæми
 адæм цæгъд -ун -и код -т -онцæ æма сæ кæми
 адæм цæгъд -ун₂ -и₁ код -т -онцæ æма сæ₃ кæми
 people destroy INF GEN do TR PST.TR.3PL and 3PL.ENCL.GEN where
 ивардтайонцæ ?

ивард -т -айонцæ
 æвард -т -айонцæ
 put,place TR CNTRF.3PL

So... there was not enough... approximately six hundred years ago... there was cholera and plague, and people died and where could they bury them?

7.2	Æма сæ	мæнæ	ами	...	Фæрсаг	гъæутæ	ка'й	,
	æма сæ	мæнæ	ами		фæрсаг	гъæу -т -æ	ка 'й	
	æма сæ ₃	мæнæ	ами		фæрсаг	гъæу -т -æ ₁	ка æй ₁	
	and	3PL.ENCL.GEN	there,that.is	here	strange	village PL NOM	who be.PRS.3SG	

етæ дæр сæ ардæмæ хастонцæ æма
 етæ дæр сæ ардæ -мæ хаст -онцæ æма
 етæ дæр сæ₃ ардæг -мæ хаст₂ -онцæ æма
 they,those FOC 3PL.ENCL.GEN here ALL carry PST.TR.3PL and

ивардтонцæ
 ивард -т -онцæ
 æвард -т -онцæ
 put,place TR PST.TR.3PL

They were bringing them (i.e. dead people) from other villages and buried them here.

8.1	'Ма	мæлгæ	ба	кодтонцæ	лæгъуз	незтæй	адæм	...
	ма	мæл -гæ	ба	код -т -онцæ	лæгъуз	нез -т -æй	адæм	
	ма ₂	мæл -гæ	ба	код -т -онцæ	лæгъуз	нез -т -æй	адæм	
	and	die CONV	CONTR	do TR	PST.TR.3PL	foul disease PL	ABL	people

æма мæнæ иннæ кæмтти : Мæхчески коми дæр ,
 æма мæнæ инн -æ кæмтти Мæхчески ком -и дæр
 æма мæнæ инн -æ₁ кæмтти Мæхчески ком₁ -и₂ дæр
 and there,that.is other NOM what.INESS Makhchesk canyon INESS FOC

Дигори	коми	дәр	Донифарс	æма	æндæрти	– уонай
Дигор -и	ком -и	дәр	Донифарс	æма	æндæрт -т -и	уонай
Дигор -и ₁	ком ₁ -и ₂	дәр	Донифарс	æма	æндæрт -т -и ₂	уонай
Digora GEN	canyon INESS	FOC	Donifars	and	other PL INESS	they.ABL
цæугæ	ка	кæнидæ	еу	комæй	иннæ	коммæ
цæу -гæ	ка	кæн -идæ	еу	ком -æй	инн -æ	ком -мæ
цæ -гæ	ка	кæн -идæ	еу ₂	ком ₁ -æй	инн -æ ₁	ком ₁ -мæ
go CONV	who do	OPT.3SG	one	canyon ABL	other NOM	canyon ALL
етæ	тарстæнцæ	ку	фæссæйгæ	уа	ку	
етæ	тарст -æнцæ	ку	фæс- сæйг -æ	уа	ку	
етæ	тарст -æнцæ	ку	фæ- сæйг -æ ₁	уа	ку	
they,those	be.afraid	PST.INTR.3PL	when	PREF sick NOM	be.SUBJ.3SG	when

ибæл	бафтуйа	нез	æма	син
ибæл	ба- фтуй -а	нез	æма	син
ибæл	ба- æфтуй -а ₂	нез	æма	син
3SG.ENCL.SUPER	PREF reach	SUBJ.3SG	disease	and 3PL.ENCL.DAT

фæдзахстонцæ	уобæлти	ма	бацотæ
фæдзахст -онцæ	уобæл -т -и	ма	ба- цо -тæ
фæдзахст -онцæ	уобæл -т -и ₂	ма ₁	ба- цо -тæ ₂
order,entust	PST.TR.3PL	he,she.SUPER PL INESS	NEG PREF go.IMP.2SG IMP.2PL

фæсæйгæ	уодзинайтæ	зæгъгæ
фæ- сæйг -æ	уодзинайтæ	зæгъ -гæ
фæ- сæйг -æ ₁	уодзинайтæ	зæгъ -гæ
PREF sick NOM	be.FUT.2PL	say CONV

They died because of bad diseases... and from other places: in Makhchesk gorge, in Digor gorge, Donifars and in others, they were supposed to come from there, from one village to another, they always afraid to fall ill, and they warned each other: don't go there or you will also fall ill.

8.2 Е	æй	фиццаг	вариант	ма	цотæ	уо	...
е	æй	фиццаг	вариант	ма	цо -тæ	уо	
е ₁	æй ₁	фиццаг	вариант	ма ₁	цо -тæ ₂	уо	
this	be.PRS.3SG	first	variant	NEG	go.IMP.2SG IMP.2PL	be.IMP.2SG	

This is the first variat, don't go...

9.1 Адæм	цæгъдуни	кодтонцæ	æма	ма	сæ	кæми
адæм	цæгъд -ун -и	код -т -онцæ	æма	ма	сæ	кæми
адæм	цæгъд -ун ₂ -и ₁	код -т -онцæ	æма	ма ₃	сæ ₃	кæми
people	destroy INF GEN	do TR PST.TR.3PL	and	more	3PL.ENCL.GEN	where

ивардтайонцæ	'ма	сæ	мæнæ	ами	... фæрсæг
ивард -т -айонцæ	ма	сæ	мæнæ	ами	фæрсæг
æвард -т -айонцæ	ма ₃	сæ ₃	мæнæ	ами	фæрсæг
put,place TR	CNTRF.3PL	more	3PL.ENCL.GEN	there,that.is	here strange

гъæутæ	ка	'й	етæ	дәр	ардæмæ	хастонцæ	æма
гъæу -т -æ	ка	'й	етæ	дәр	ардæ -мæ	хаст -онцæ	æма
гъæу -т -æ ₁	ка	æй ₁	етæ	дәр	ардæг -мæ	хаст ₂ -онцæ	æма
village PL	NOM	who	be.PRS.3SG	they,those	FOC	here ALL	carry PST.TR.3PL and

ивардтонцæ

ивард -т -онцæ
æвард -т -онцæ
put,place TR
PST.TR.3PL

People died and they were buried here... they were bringing them here from other villages and buried them here.

9.2	Мæлгæ	ба	кодтонцæ	лæггъуз	незтæй	адæн
	мæл -гæ	ба	код -т -онцæ	лæггъуз	нез -т -æй	адæн
	мæл -гæ	ба	код -т -онцæ	лæггъуз	нез -т -æй	адæм
	die CONV	CONTR	do TR PST.TR.3PL	foul	disease PL ABL	people

They died because of bad diseases.

10	'Ма	мæнæ	иннæ	кæмтти	,	Мæхчески	коми	дæр	,	Стур
	ма	мæнæ	инн -æ	кæмтти		Мæхчески	ком -и	дæр		Стур
	ма ₂	мæнæ	инн -æ ₁	кæмтти		Мæхчески	ком ₁ -и ₂	дæр		Стур
	and	there,that.is	other NOM	what.INESS		Makhchesk	canyon INESS	FOC		big
Дигори	коми	дæр	,	мæнæ	уæлдæрти	ка				
Дигор -и	ком	-и	дæр	мæнæ	уæлдæр -т -и	ка				
Дигор -и ₁	ком ₁	-и ₂	дæр	мæнæ	уæлдæр -т -и ₂	ка				
Digora GEN	canyon	INESS	FOC	there,that.is	upper PL INESS	who				
цардæй		,	Донифарс	,	æма уæлæ	Хæнæзитæ	– æндæрти			
цард -æй			Донифарс		æма уæлæ	Хæнæзитæ	æндæр -т -и			
цард ₂ -æй			Донифарс		æма уæлæ	Хæнæзитæ	æндæр -т -и ₂			
live PST.INTR.3SG			Donifars	and	there	Khanaz	other PL INESS			
уонæй	цæугæ	ка	кæнидæ	еу	комæй	иннемæ	,	етæ		
уонæй	цæу -гæ	ка	кæн -идæ	еу	ком -æй	инн -емæ		етæ		
уонæй	цæ -гæ	ка	кæн -идæ	еу ₂	ком ₁ -æй	инн -емæ		етæ		
they.ABL	go CONV	who	do OPT.3SG	one	canyon ABL	other ALL.PRN		they,those		
тарстæнцæ		,	ку	ибæл	бафтуйа	нез				
тарст -æнцæ			ку	ибæл	ба- фтуй -а	нез				
тарст -æнцæ			ку	ибæл	ба- æфтуй -а ₂	нез				
be.afraid PST.INTR.3PL			when	3SG.ENCL.SUPER	PREF reach SUBJ.3SG	disease				
зæггъæ	,	'ма	син	,	'ма	син	фæдзæхсиуонцæ	:		
зæгъ -гæ		ма	син		ма	син	фæдзæхс -иуонцæ			
зæгъ -гæ		ма ₂	син		ма ₂	син	фæдзæхс -ионцæ			
say CONV		and	3PL.ENCL.DAT	and	3PL.ENCL.DAT	order,entrust	OPT.3PL			
уобæлти		ма	бацотæ		фæссæйгæ	уодзинайтæ	,			
уобæл -т -и		ма	ба- цо	-тæ	фæс- сæйг -æ	уодзинайтæ				
уобæл -т -и ₂		ма ₁	ба- цо	-тæ ₂	фæ- сæйг -æ ₁	уодзинайтæ				
he,she.SUPER PL INESS		NEG	PREF go.IMP.2SG	IMP.2PL	PREF sick NOM	be.FUT.2PL				
зæггъæ										
зæгъ -гæ										
зæгъ -гæ										
say CONV										
In other places, in Makhchesk and in Stur Digora, up there, in Donifars and there in Khanaz, and in other places, those who were moving from one village to another, they were afraid to fall ill and they were warned not to go there.										
11	'Ма	йе	æй	фиццаг	вариант	ма	цотæ			
	ма	йе	æй	фиццаг	вариант	ма	цо	-тæ		
	ма ₂	е ₁	æй ₁	фиццаг	вариант	ма ₁	цо	-тæ ₂		
	and	this	be.PRS.3SG	first	variant	NEG	go.IMP.2SG	IMP.2PL		
уобæлти		,	уоми	незæй	ка	рамардæй				уæхæн
уобæл -т -и			уоми	нез -æй	ка	ра- мард -æй				уæхæн
уобæл -т -и ₂			уоми	нез -æй	ка	ра- мард ₂ -æй				уæхæн
he,she.SUPER PL INESS			there	disease ABL	who	PREF die PST.INTR.3SG				such

адæм	æвæрд	ес	,	'ма	сумах	дæр	фæссæйгæ	уодзинайтæ
адæм	æвæрд	ес		ма	сумах	дæр	фæс- сæйг -æ	уодзинайтæ
адæм	æвæрд	ес ₁		ма ₂	сумах	дæр	фæ- сæйг -æ ₁	уодзинайтæ
people	put,place.PART.PST	EXT		and	you.NOM	FOC	PREF sick NOM	be.FUT.2PL

This is the first variant - don't go there, there are buried people, who died because of the disease and you also can fall ill.

12.1 **Дуккаг вариант ба уотæ'й**, **æма ами æрдзæ ... ку**
 дуккаг вариант ба уотæ 'й æма ами æрдз -æ ку
 дуккаг вариант ба уотæ æй₁ æма ами æрдз -æ₁ ку
 second variant CONTR so be.PRS.3SG that here nature NOM when

райвулуй дон , Ирæфи дон дæр æма уæртæ Айгонæги
 ра- йвул -уй дон Ирæф -и дон дæр æма уæртæ Айгонæги
 ра- ивул -уй дон Ирæф -и₁ дон дæр æма уæртæ Айгонæги
 PREF overflow PRS.3SG river Iraf GEN river FOC and there (close) Igonag

дон дæр , уæд бахезæн нæ уидæ , ивулд рæстæги –
 дон дæр уæд ба- хез -æн нæ уидæ ивулд рæстæг -и
 дон дæр уæд₁ ба- хез -æн₃ нæ₂ уидæ ивулд рæстæг -и₂
 river FOC then PREF climb NMLZ NEG be.OPT.3SG overflow time INESS

фæлластайдæ

фæл- ласт -айдæ

фæ- ласт -айдæ

PREF drag CNTRF.3SG

The second variant is the following, that nature here... when the river, Iraf and other, there Igonag river, overflowed, it was impossible to cross it because the stream could take you away.

12.2 **Фал æнæ цæуæн ба нæ адтæй : кæрæдземæй**
 фал æнæ цæу -æн ба нæ адтæй кæрæдземæй
 фал æнæ цæ -æн₃ ба нæ₂ адтæй кæрæдземæй
 however without go NMLZ CONTR NEG be.PST.3SG RCP.ABL

киндзæ дæр худтонцæ , мардмæ цудæнцæ
 киндз -æ дæр худ -т -онцæ мард -мæ цуд -æнцæ
 киндз -æ₁ дæр худ -т -онцæ мард₁ -мæ цуд₁ -æнцæ
 daughter in law NOM FOC invite TR PST.TR.3PL dead, dead body ALL go PST.INTR.3PL

, хотя нур берæ цæунцæ , уотæ нæ цудæнцæ , фалæ
 хотя нур берæ цæ -унцæ уотæ нæ цуд -æнцæ фалæ
 хотя нур берæ цæ -унцæ уотæ нæ₂ цуд₁ -æнцæ фæлæ
 although now many go PRS.3PL so NEG go PST.INTR.3PL but

уæддæр æнæ цæун н'адтæй
 уæддæр æнæ цæ -ун н адтæй
 уæддæр æнæ цæ -ун₂ н адтæй
 nevertheless without go INF NEG be.PST.3SG

But it was impossible not to go: people were getting married, visiting funeral, now they visit it a lot, not like before, it was impossible not to go there.

13.1 **Хæстæг дæр кодтонцæ кæрæдзей хæццæ дууæ коми æма**
 хæстæг дæр код -т -онцæ кæрæдзей хæццæ дуу -æ ком -и æма
 хæстæг дæр код -т -онцæ кæрæдзей хæццæ дуу -æ₁ ком₁ -и₂ æма
 relative FOC do TR PST.TR.3PL RCP.GEN together two NOM canyon INESS and

тæрсгæ		дæр	кодтонцæ	
тæрс	-гæ	дæр	код	-т -онцæ
тæрс	-гæ	дæр	код	-т -онцæ
be.afraid	CONV	FOC	do	TR PST.TR.3PL

They became relatives with each other, two canyons but they were afraid.

13.2 Бæхтæбæл		найун	гъудæй		æма	оххай	ку
бæх	-т -æбæл	найун	гъуд	-æй	æма	оххай	ку
бæх	-т -бæл	найун	гъуд	-æй	æма	оххай	ку
horse	PL SUPER	wade	be necessary	PST.INTR.3SG	and	alas!	when

фæлласæ		зæгъгæ		нифæдзæхсиуонцæ	
фæл-	лас -а	зæгъ	-гæ	ниф-	фæдзæхс -иуонцæ
фæ-	лас -а ₂	зæгъ	-гæ	ни-	фæдзæхс -ионцæ
PREF	drag SUBJ.3SG	say	CONV	PREF	order,entrust OPT.3PL

уобæлти		ма	бацотæ		ма
уобæл	-т -и	ма	ба- цо	-тæ	ма
уобæл	-т -и ₂	ма ₁	ба- цо	-тæ ₂	ма ₁
he,she.SUPER	PL INESS	NEG	PREF	go.IMP.2SG	IMP.2PL

бацотæ		уобæлти		зæгъгæ	
ба-	цо	-т -æ	уобæл	-т -и	зæгъ -гæ
ба-	цо	-т -æ ₂	уобæл	-т -и ₂	зæгъ -гæ
PREF	go.IMP.2SG	PL IMP.2SG	he,she.SUPER	PL INESS	say CONV

They had to cross the river on horseback and they were afraid that water could take them away, and they warned, saying: don't go, don't go there.

14.1 Æртиккаг	вариант	ба	уотæ	адтæй		æма	мæнæ	ами
æртиккаг	вариант	ба	уотæ	адтæй		æма	мæнæ	ами
æртиккаг	вариант	ба	уотæ	адтæй		æма	мæнæ	ами
third	variant	CONTR	so	be.PST.3SG		that	there,that.is	here

дæлæ	аци	полянæ	ка'й		Мæцут	полянæ	уомæн
дæлæ	аци	полянæ	ка 'й		Мæцут	-и полянæ	уомæн
далæ	аци	полянæ	ка æй ₁		Мæцут	-и ₁ полянæ	уомæн
down.over.there	this	meadow	who be.PRS.3SG		Matsuta	GEN meadow	he,she.DAT

æ	кæрони		фæстагдæр	ма	Нари	гъæу
æ	кæрон	-и	фæстаг дæр	ма	Нар	-и гъæу
æ ₂	кæрон	-и ₂	фæстаг дæр	ма ₃	Нар	-и ₁ гъæу
POSS.3SG	edge, border	INESS	last	FOC more	Nar	GEN village

æвардтонцæ		сæ	фиддæлтæй		сæ
æвард	-т -онцæ	сæ	фиддæл	-т -æй	сæ
æвард	-т -онцæ	сæ ₂	фиддæл	-т -æй	сæ ₂
put,place	TR PST.TR.3PL	POSS.3PL	fathers, ancestors	PL ABL	POSS.3PL

мадтæлтæй	ка	рамæлидæ		уой
мадтæл	-т -æй	ка	ра- мæл -идæ	уой
мад	-т -æй	ка	ра- мæл -идæ	уой ₂
mother	PL ABL	who	PREF die	OPT.3SG

The third variant is the following, here, down there, where there is a meadow, Matsuta's meadow, at the edge of the meadow Nara's residents were burying their dead mothers and fathers.

14.2 Æма	нæ	уагътонцæ		æвæрун	ами	... Нарæ	цæун
æма	нæ	уагът	-онцæ	æвæр	-ун ами	Нар -æ	цæ -ун
æма	нæ ₂	уагът	-онцæ	æвæр	-ун ₂ ами	Нар -æ ₁	цæ -ун ₂
and	NEG	permit,let.go,keep	PST.TR.3PL	put,place	INF	here	Nar NOM go INF

нæ уагътонцæ

нæ уагът -онцæ

нæ₂ уагът -онцæ

NEG permit,let.go,keep PST.TR.3PL

They didn't allow to bury here. Nara's residents didn't allow to walk (there).

15.1 Æвæргæ сæ мæрдтæ кодтонцæ ами ,

æвæр -гæ сæ мæрд -т -æ код -т -онцæ ами

æвæр -гæ сæ₂ мæрд -т -æ₁ код -т -онцæ ами

put,place CONV POSS.3PL die.PART.PST PL NOM do TR PST.TR.3PL here

цæун ба нæ уагътонцæ , 'ма уотæ загътонцæ :

цæ -ун ба нæ уагът -онцæ ма уотæ загът -онцæ

цæ -ун₂ ба нæ₂ уагът -онцæ ма₂ уотæ загът -онцæ

go INF CONTR NEG permit,let.go,keep PST.TR.3PL and so say PST.TR.3PL

нæ мæрдтæбæл нин ма хæтетæ , ами

нæ мæрд -т -æбæл нин ма хæт -етæ ами

нæ₄ мæрд -т -бæл нин ма₁ хæт -тæ₂ ами

POSS.1PL die.PART.PST PL SUPER 1PL.ENCL.DAT NEG wander IMP.2PL here

мах фиддæлтæ , мах мадтæлтæ æвæрд

мах фиддæл -æ мах мадтæл -т -æ æвæрд

мах фиддæл -æ₁ мах мад -т -æ₁ æвæрд

we.GEN fathers, ancestors NOM we.GEN mother PL NOM put,place.PART.PST

æнцæ , 'ма ма цотæ абæлти , зæгъгæ

æнцæ ма ма цо -тæ а -бæл -т -и зæгъ -гæ

æнцæ ма₂ ма₁ цо -тæ₂ а -бæл -т -и₂ зæгъ -гæ

be.PRS.3PL that's why NEG go.IMP.2SG IMP.2PL this SUPER PL INESS say CONV

They used to bury their deads here and they didn't allow to walk and they said like this: don't walk on our graves, we buried here our fathers and mothers and because of that don't walk here.

15.2 Æртиккаг вариант ба гъеуотæ 'й

æртиккаг вариант ба гъе уотæ 'й

æртиккаг вариант ба гъе уотæ æй₁

third variant CONTR so so be.PRS.3SG

This is the third variant.

15.3 Гъенур ка растдæр æй , уой ба æз дæр нæ

гъе нур ка раст -дæр æй уой ба æз дæр нæ

гъе нур ка раст -дæр₂ æй₁ уой₃ ба æз дæр нæ₂

so now who truth COMPAR be.PRS.3SG he,she.GEN CONTR I FOC NEG

зонун , кæсгæ дæр æй некад

зон -ун кæс -гæ дæр æй не- кæд

зон -ун₃ кæс₂ -гæ дæр æй₂ не- кæд

know,can PRS.1SG read CONV FOC 3SG.ENCL.GEN NEG when

бакодтон 'ма я извиняюсь .

ба- код -т -он ма

ба- код -т -он₁ ма₂

PREF do TR PST.TR.1SG that's why

Which one of the variants is right, I don't know, and I didn't read anything about it, that is why I beg your pardon...

Masha Gadaeva (oral text)

Маша Гадаева (устный текст)

Recorded in 2008 in Makhchesk village from the local resident Masha Gadaeva (80 years old)

Записано в 2008 в с. Махческ, у местной жительницы Маши Гадаевой (80 лет).

Recorded by Julia Mazurova. Interlinearized by Arseniy Vydrin

Записывала Юлия Мазурова. Глоссировал Арсений Выдрин

1.1 **Маша Гадаева : Уордиги ба маәнә ами ... гъеууоми гъæу**
Маша Гадаева уордиг -и ба маәнә ами гъе ууоми гъæу
Маша Гадаева уордæг -и₂ ба маәнә ами гъе уоми гъæу
Masha Gadaeva there INESS CONTR there,that.is here so there village

адтæй , 'ма гъеууоми райгурдтæн
адтæй ма гъе ууоми ра- йгурд -тæн
адтæй ма₂ гъе уоми ра- йгурд -тæн
be.PST.3SG and, but, for, that so there PREF be.born PST.INTR.1SG

Masha Gadaeva: From right here... there was a village and I was born there.

1.2 **Уордиги ба , уæртæ е дæр Къаматæ хуннуй**
уордиг -и ба уæртæ е дæр Къаматæ хунн -уй
уордæг -и₂ ба уæртæ е₁ дæр Къаматæ хунн -уй
there INESS CONTR there (close) this FOC Kamata be.called PRS.3SG

уордæмæ æрбацудан 'ма уоми цардан , астау
уордæ -мæ æрба- цуд -ан ма уоми цард -ан астау
уордæг -мæ æрба- цуд₁ -ан ма₂ уоми цард₂ -ан астау
there ALL PREF go PST.1PL and, but, for, that there live PST.1PL middle

арти

арт -и

арт -и₂

fire INESS

From there, that one is called Kamata (village), we moved there and lived there, in the centre.

1.3 **Лæдæрис мае ?**

лæдæр -ис мае

лæдæр -ис мае₁

understand PRS.2SG 1SG.ENCL.GEN

Do you understand me?

1.4 **Лæдæргæ ба кæнис ?**

лæдæр -гæ ба кæн -ис

лæдæр -гæ ба кæн -ис

understand CONV CONTR do PRS.2SG

Do you understand me?

1.5 **Понимать Вы понимаете ?**

(In Russian): Do you understand me?

2 **Юлия : Минкый .**

Юлия минкый

Юлия минкый

Julia little

Julia: A little bit.

3 **Маша Гадаева : А-а-а , минкый .**
 Маша Гадаева минкый
 Маша Гадаева минкый
 Masha Gadaeva little

Masha Gadaeva: Aaa, a little bit.

4 **Юлия : Мы потом переведём , тълмац кәнән .**
 Юлия тълмац кән -ән
 Юлия тълмац кән -ән₂
 Julia translation do PRS.1PL

Julia: We will translate later, we will translate

5.1 **Маша Гадаева : Тълмац , перевести надо .**
 Маша Гадаева тълмац
 Маша Гадаева тълмац
 Masha Gadaeva translation

Masha Gadaeva: Translation, you need to translate.

5.2 **Гъеуурдәмә бацудан , уоми фәццардан тридцать девятый**
 гъе уурдәмә ба- цуд -ан уоми фәц- цард -ан
 гъе уурдәмә ба- цуд₁ -ан уоми фә- цард₂ -ан
 so from there PREF go PST.1PL there PREF live PST.1PL

годти уәнгә , уәдта ардәмә әрлигъдан .
 год -т -и уәнгә уәдта ардә -мә әр- лигъд -ан
 -т -и₁ уәнгә уәдта₁ ардәг -мә әр- лигъд -ан
 PL GEN up.to after here ALL PREF run PST.1PL

We moved there and we lived there till (19)39, then we moved here.

5.3 **Уәлә уордәмә , – Махческ ...**
 уәлә уордә -мә Махческ
 уәлә уордәг -мә Махческ
 there there ALL Makhchesk

There, to Makhchesk.

6 **Юлия : А как Вас зовут ?**
 Юлия
 Юлия
 Julia

Julia: (In Russian) What is your name?

7 **Маша Гадаева : Маша .**
 Маша Гадаева Маша
 Маша Гадаева Маша
 Masha Gadaeva Masha

Masha Gadaeva: Masha.

8 **Юлия : А фамилия ?**
 Юлия
 Юлия
 Julia

Julia: (In Russian) And surname?

9 **Маша Гадаева : Гадаева .**
 Маша Гадаева Гадаева
 Маша Гадаева Гадаева
 Masha Gadaeva Gadaeva

Masha Gadaeva: Gadaeva.

10 **Юлия** : **Маша Гадаева** .
Юлия Маша Гадаева
Юлия Маша Гадаева
Julia Masha Gadaeva

Julia: Masha Gadaeva.

11.1 **Маша Гадаева** : **Гъо** , **ма уордиги** **бабæй ардæмæ**
Маша Гадаева гъо ма уордиг -и бабæй ардæ -мæ
Маша Гадаева гъо ма₂ уордæг -и₂ бабæй ардæг -мæ
Masha Gadaeva yes and there INESS and, but here ALL

æрлигъдан , **'ма ами скъоламæ бацудтæн** .
æр- лигъд -ан ма ами скъола -мæ ба- цуд -тæн
æр- лигъд -ан ма₂ ами скъола -мæ ба- цуд₁ -тæн
PREF run PST.1PL and here school ALL PREF go PST.INTR.1SG

Masha Gadaeva: Yes, we came here from there and I went to school here.

11.2 **Ма** **тугъд ку райдæдта** , **тугъд** , **это было ...**
ма тугъд ку ра- йдæд -т -а тугъд
ма₂ тугъд₁ ку ра- идæд -т -а₁ тугъд₁
and, but, for, that war when PREF begin TR PST.TR.3SG war

сорок первый годти **райдæдта** **тугъд** .
год -т -и ра- йдæд -т -а тугъд
-т -и₁ ра- идæд -т -а₁ тугъд₁
PL GEN PREF begin TR PST.TR.3SG war

When the war began, it was... in 41 the war began.

11.3 **Гъеуæд скъолатæ** ... **ами больницæ адтæй** , **мæнæ аци**
гъе уæд скъола -т -æ ами больницæ адтæй мæнæ аци
гъе уæд₁ скъола -т -æ₁ ами больницæ адтæй мæнæ аци
so then school PL NOM here hospital be.PST.3SG there,that.is this

скъолай больницæ , **госпиталь си** **адтæй** .
скъола -й больницæ госпиталь си адтæй
скъола -и₂ больницæ госпиталь си₂ адтæй
school INESS hospital hospital 3SG.ENCL.INESS be.PST.3SG

And then the schools... here there was a hospital, in this school, there was a hospital inside it.

11.4 **'Ма ардæмæ уæд ... еу анз нин скъола**
ма ардæ -мæ уæд еу анз нин скъола
ма₂ ардæг -мæ уæд₁ еу₂ анз нин скъола
and, but, for, that here ALL then one year 1PL.ENCL.DAT school

нæбал адтæй , **тугъди рæстæги** .
нæ- =бал адтæй тугъд -и рæстæг -и
нæ- =бал адтæй тугъд₁ -и₁ рæстæг -и₂
NEG =any more be.PST.3SG war GEN time INESS

And then here... one year there was no school (no classes), during the war.

11.5 **'Ма мах ба уæлбилæ цардан** , **'ма**
ма мах ба уæл- бил -æ цард -ан ма
ма₂ мах ба уæл- бил -æ₁ цард₂ -ан ма₂
and, but, for, that we.NOM CONTR above edge NOM live PST.1PL and, but, for, that

еци рæстæги гъеуотæ мæгур цардæнцæ адæн , **'ма**
еци рæстæг -и гъе уотæ мæгур цард -æнцæ адæн ма
еци рæстæг -и₂ гъе уотæ мæгур цард₂ -æнцæ адæм ма₂
that.DEM time INESS so so poor live PST.INTR.3PL people and, but, for, that

мæнæ	абæлти	бæгъæнбадæй	æргæпп	ласинæ	'ма
мæнæ	а -бæл -т -и	бæгъæнбад -æй	æр- гæпп	лас -инæ	ма
мæнæ	а -бæл -т -и ₂	бæгъæнбад -æй	æр- гæпп	лас -инæ	ма ₂
there,that.is	this SUPER PL INESS	barefooted ABL	PREF jump	go OPT.1SG	that

скъоламæ бацæуинæ

скъола -мæ ба- цæу -инæ

скъола -мæ ба- цæ -инæ

school ALL PREF go OPT.1SG

We lived in uplands and that time people where so poor that I used to go to school barefooted.

11.6 **Гъеуонæй ести лæдæрис** , **лæдæрис сæ** ?

гъе уонæй ести лæдæр -ис лæдæр -ис сæ

гъе ести лæдæр -ис лæдæр -ис сæ₃

so something understand PRS.2SG understand PRS.2SG 3PL.ENCL.GEN

Do you understand anything from it, do you?

12 **Юлия : Нæ** .

Юлия нæ

Юлия нæ₂

Julia NEG

Julia: No.

13.1 **Маша Гадаева : Нæ-æ нæ** .

Маша Гадаева нæ - æ нæ

Маша Гадаева нæ₂ нæ₂

Masha Gadaeva NEG NEG

Masha Gadaeva: No-no.

13.2 **Ну**

ну

Well.

13.3 **бо ... босой я ходила** .

I was barefoot.

14 **Юлия : А-а-а !**

Юлия

Юлия

Julia

15 **Маша Гадаева : Немножко так свет был** .

Маша Гадаева

Маша Гадаева

Masha Gadaeva

16 **Юлия : Дигоронау** .

Юлия Дигор -он -ау

Юлия Дигор -он₃ -ау

Julia Digora ADJ EQU

Julia: In Digor.

17.1 **Маша Гадаева : Ну , мæгур цард кодтан , хъæбæр мæгур**

Маша Гадаева мæгур цард код -т -ан хъæбæр мæгур

Маша Гадаева мæгур цард₁ код -т -ан хъæбæр мæгур

Masha Gadaeva poor live.PART.PST do TR PST.1PL very poor

цард кодтан
 цард код -т -ан
 цард₁ код -т -ан
 live.PART.PST do TR PST.1PL

Masha Gadaeva: Well, we were poor, very poor.

17.2 Гъеуотемæй ами сахур кодтон , дæс къласи
 гъе уотемæй ами с- ахур код -т -он дæс кълас -и
 гъе уотемæй ами ис- ахур код -т -он₁ дæс кълас -и₁
 so in.this.way here PREF learning do TR PST.TR.1SG ten year,grade,form GEN

фæдтæн

фæ- дтæн

фæ- адтæн

PREF be.PST.1SG

In this way I studied, I passed ten grades here

17.3 Уæд н'адтæй еуæндæсæймæгтæ , нæма адтæй
 уæд н адтæй еуæндæс -æймæг -т -æ нæма адтæй
 уæд₁ н адтæй еуæндæс -æймаг -т -æ₁ нæма адтæй
 then NEG be.PST.3SG eleven ORD PL NOM not.yet be.PST.3SG

That time there were no eleventh grade.

17.4 Дæс къласи фæдтæн , 'ма уæдта уой
 дæс кълас -и фæ- дтæн ма уæдта уой
 дæс кълас -и₁ фæ- адтæн ма₂ уæдта₁ уой₃
 ten year,grade,form GEN PREF be.PST.1SG and, but, for, that after he,she.GEN

фæсте ба сорок ... ну ... сорок седьмой годти бацудтæн
 фæсте ба ну год -т -и ба- цуд -тæн
 фæсте ба -т -и₁ ба- цуд₁ -тæн
 behind CONTR PL GEN PREF go PST.INTR.1SG

университетмæ ирон æвзаги отделенимæ
 университет -мæ ирон æвзаг -и отделени -мæ
 университет -мæ ирон æвзаг -и₁ отделени -мæ
 university ALL Ossetic,Iron language GEN department ALL

I finished ten classes and then, in forty... well... in forty seven I entered the university, department of Ossetic language.

17.5 Уæд двухгодичный адтæй , двухгодичный адтæй
 уæд адтæй адтæй
 уæд₁ адтæй адтæй
 then be.PST.3SG be.PST.3SG

That time it was two-years course.

17.6 Уордæмæ бацудтæн , уоми фæдтæн дууæ
 уордæ -мæ ба- цуд -тæн уоми фæ- дтæн дуу -æ
 уордæг -мæ ба- цуд₁ -тæн уоми фæ- адтæн дуу -æ₁
 there ALL PREF go PST.INTR.1SG there PREF be.PST.1SG two NOM

анзи , уæдта мæ рарвистонцæ Донифарсмæ
 анз -и уæдта мæ ра- рвист -онцæ Донифарс -мæ
 анз -и₁ уæдта₁ мæ₁ ра- æрвист₁ -онцæ Донифарс -мæ
 year GEN after 1SG.ENCL.GEN PREF send PST.TR.3PL Donifars ALL

I entered it and studied there for two years, then they sent me to Donifars.

17.7 **Донифарс ба мæнæ аци , нæ зиннуй аци мæсуги**
 Донифарс ба мæнæ аци нæ зинн -уй аци мæсуг -и
 Донифарс ба мæнæ аци нæ₂ зинн -уй аци мæсуг -и₁
 Donifars CONTR there,that.is this NEG appear PRS.3SG this tower GEN
фæсте ... уартæ бæрæг æй , далаæ Мæцутæй уæлæмæ ку
 фæсте уартæ бæрæг æй далаæ Мæцут -æй уæлæ -мæ ку
 фæсте уартæ бæрæг æй₁ далаæ Мæцут -æй уæлæ -мæ ку
 behind there visible be.PRS.3SG down.over.there Matsuta ABL there ALL when
искæсай , уæд гъеуоми зиннуй
 ис- кæс -ай уæд гъе уоми зинн -уй
 ис- кæс₂ -ай уæд₁ гъе уоми зинн -уй
 PREF look SUBJ.2SG then so there appear PRS.3SG

Donifars it is, you can't see it because of the tower... well, you can see a small piece of it, behind Macuta.

17.8 **'Ма си фондз анзи бакустон уоми**
 ма си фондз анз -и ба- куст -он уоми
 ма₂ си₂ фондз анз -и₁ ба- куст₁ -он₁ уоми
 and, but, for, that 3SG.ENCL.INESS five year GEN PREF work PST.TR.1SG there

I was working there for five years.

17.9 **Фондз анзи си бакустон уоми , фондз**
 фондз анз -и си ба- куст -он уоми фондз
 фондз анз -и₁ си₂ ба- куст₁ -он₁ уоми фондз
 five year GEN 3SG.ENCL.INESS PREF work PST.TR.1SG there five
анзи си бакустон , уой фæсте ба
 анз -и си ба- куст -он уой фæсте ба
 анз -и₁ си₂ ба- куст₁ -он₁ уой₃ фæсте ба
 year GEN 3SG.ENCL.INESS PREF work PST.TR.1SG he,she.GEN behind CONTR
мæнæ ами редакци адтæй
 мæнæ ами редакци адтæй
 мæнæ ами редакци адтæй
 there,that.is here publishers be.PST.3SG

I was working there for five years, five years I was working there, then here there was a publisher.

17.10 **Мæнæ ами редакци , « Колхозон » хундтæй редакци**
 мæнæ ами редакци хундт -æй редакци
 мæнæ ами редакци хундт₂ -æй редакци
 there,that.is here publishers be.called PST.INTR.3SG publishers

Here there was a publisher, it was called 'Kolkhozon'

18 **Юлия : А о чём Вы писали в газетах ?**

Юлия о
 Юлия
 Julia

Julia: What did you write about in newspapers.

19 **Маша Гадаева : Ну , я ответственным секретарём**

Маша Гадаева
 Маша Гадаева
 Masha Gadaeva

Masha Gadaeva: I was the secretary in chief...

20 **Юлия** : **А Вы сами писали** , **нет** ?

Юлия сами

Юлия

Julia

Julia: Did you write yourself?

21 **Маша Гадаева** : **Сама тоже писала** , **не так** ...

Маша Гадаева тоже не

Маша Гадаева тоже

Masha Gadaeva also

Masha Gadaeva: I also wrote myself, not like...

22 **Юлия** : **А о чем** ?

Юлия о

Юлия

Julia

Julia: What did you write about?

23 **Маша Гадаева** : **Но проверяла те** , **которые поступали** .

Маша Гадаева

Маша Гадаева

Masha Gadaeva

Masha Gadaeva: I was checking things that other people wrote.

24 **Юлия** : **А можете рассказать** , **о чём газета** ?

Юлия о газета

Юлия

Julia

Julia: Can you tell me what was the newspaper about?

25 **Маша Гадаева** : **Ну** , **газетти** **финстонца** ...

Маша Гадаева газзет -т -и финст -онца

Маша Гадаева газзет -т -и₂ финст₁ -онца

Masha Gadaeva newspaper PL INESS write PST.TR.3PL

Masha Gadaeva: They wrote in the newspaper...

26 **Юлия** : **Дигоронау** .

Юлия Дигор -он -ау

Юлия Дигор -он₃ -ау

Julia Digora ADJ EQU

Julia: In Digor.

27.1 **Маша Гадаева** : **Къолхози** **кусти** **туххæй** ,

Маша Гадаева къолхоз -и куст -и туххæй

Маша Гадаева колхоз -и₁ куст₂ -и₁ туххæй

Masha Gadaeva collective.farm GEN work, job GEN for,because.of,about

хуасæ ... **кто хорошо работал** , **гъеуæхæнтгæ** , **хуарз ка**

хуас -æ гъе уæхæн -тт -æ хуарз ка

хуас₁ -æ₁ гъе уæхæн -т -æ₁ хуарз ка

hay NOM so such PL NOM good who

куста , **гъеуæхæнтгæ** **си**

куст -а гъе уæхæн -тт -æ си

куст₁ -а₁ гъе уæхæн -т -æ₁ си₂

work PST.TR.3SG so such PL NOM 3SG.ENCL.INESS

Masha Gadaeva: About the work in the collective farm (kolkhoz)... who was a good worker, we wrote about this kind of things.

27.2	'Ма	си	дууæ	анзи	бакустон	
	ма	си	дуу -æ	анз -и	ба- куст -он	
	ма ₂	си ₂	дуу -æ ₁	анз -и ₁	ба- куст ₁ -он ₁	
	and, but, for, that	3SG.ENCL.INESS	two NOM	year GEN	PREF work PST.TR.1SG	

уæдта раййивтонцæ **Чиколамаæ**
уæдта ра- ййивт -онцæ Чикола -мæ
уæдта₁ ра- æййивт -онцæ Чикола -мæ
after PREF change,stand.for PST.TR.3PL Chikola ALL
I was working there two years and then the publisher moved to Chikola.

27.3 Чикола знаете , Чикола ?

Чикола	Чикола
Чикола	Чикола
Chikola	Chikola

Do you know Chikola?

27.4	Туда перевели	уордæмæ	'й	раййивтонцæ	
		уордæ -мæ	'й	ра- ййивт -онцæ	
		уордæг -мæ	æй ₂	ра- æййивт -онцæ	
		there ALL	3SG.ENCL.GEN	PREF change,stand.for PST.TR.3PL	

'ма	æза	мæнæ	ами	райдæдтон	косун	
ма	æз -а	мæнæ	ами	ра- йдæд -т -он	кос -ун	
ма ₂	æз -а ₃	мæнæ	ами	ра- идæд -т -он ₁	кос -ун ₂	
and, but, for, that	I CONTR	there,that.is	here	PREF begin TR PST.TR.1SG	work INF	

подготовительный	къласмæ	мæ	равардтонцæ	
	кълас -мæ	мæ	ра- вард -т -онцæ	
	кълас -мæ	мæ ₁	ра- æвард -т -онцæ	
	year,grade,form ALL	1SG.ENCL.GEN	PREF put,place TR PST.TR.3PL	

ма	еунæг	анз	фæдтæн	еци	кълас	
ма	еунæг	анз	фæ- дтæн	еци	кълас	
ма ₂	еунæг	анз	фæ- адтæн	еци	кълас	
and, but, for, that	one	year	PREF be.PST.1SG	that.DEM	year,grade,form	
They moved there, there and I started to work here, they put me to preliminary courses, and I finished it in one year.						

27.5 Уæдта ... уой фæсте ба райдæдтон пятый , седьмой

уæдта	уой	фæсте	ба	ра- йдæд -т -он	
уæдта ₁	уой ₃	фæсте	ба	ра- идæд -т -он ₁	
after	he,she.GEN	behind	CONTR	PREF begin TR PST.TR.1SG	

кълæсти	ирон	æвзаг	дæттун	
кълæс -т -и	ирон	æвзаг	дæтт -ун	
кълас -т -и ₁	ирон	æвзаг	дæтт -ун ₂	
year,grade,form PL GEN	Ossetic,Iron	language	give INF	

Then... after it I started to teach Ossetic language for 5-7 grades.

27.6	'Ма	уæди	рæстæги	зин	адтæй	
	ма	уæд -и	рæстæг -и	зин	адтæй	
	ма ₂	уæд ₁ -и ₁	рæстæг -и ₂	зин	адтæй	
	and, but, for, that	then GEN	time INESS	difficult	be.PST.3SG	

скъоладзаутæ	дæр	си	берæ	адтæй	
скъоладзау -т -æ	дæр	си	берæ	адтæй	
скъолдзау -т -æ ₁	дæр	си ₂	берæ	адтæй	
school.student PL NOM	FOC	3SG.ENCL.INESS	many	be.PST.3SG	

It was hard during that time, there were a lot of students.

27.7 Ну ... косгæ кæд ... мæгур цард кæд кодтонцæ ,
 ну кос -гæ кæд мæгур цард кæд код -т -онцæ
 кос -гæ кæд мæгур цард₁ кæд код -т -онцæ
 work CONV when poor live.PART.PST when do TR PST.TR.3PL

уæддæр хуарз ахур кодтонцæ , не то , что сейчас .

уæддæр хуарз ахур код -т -онцæ не

уæддæр хуарз ахур код -т -онцæ
 nevertheless good learning do TR PST.TR.3PL

Well... if work... people were poor but they studied well, (in Russian) not like now.

27.8 Уотæ нæ адтæнцæ , фал хъæбæр хуарз ахур кодтонцæ
 уотæ нæ адтæнцæ фал хъæбæр хуарз ахур код -т -онцæ
 уотæ нæ₂ адтæнцæ фал хъæбæр хуарз ахур код -т -онцæ
 so NEG be.PST.3PL however very good learning do TR PST.TR.3PL

скъоладзаутæ .

скъоладзау -т -æ

скъолдзау -т -æ₁

school.student PL NOM

Not like now, they studied very hard, the students.

27.9 Гъеуотемæй фæккустон кæци годти уæнгæ ...
 гъе уотемæй фæк- куст -он кæци год -т -и уæнгæ
 гъе уотемæй фæ- куст₁ -он₁ кæци -т -и₁ уæнгæ
 so in.this.way PREF work PST.TR.1SG which PL GEN up.to

I was working in this way untill...

28 Юлия : А Вы только язык преподавали или литературу тоже ?

Юлия тоже

Юлия тоже

Julia also

Julia: Did you teach language or literature as well?

29 Маша Гадаева : Язык и литературу преподавала .

Маша Гадаева и

Маша Гадаева

Masha Gadaeva

Masha Gadaeva: I taught language and literature.

30 Юлия : Может быть , тогда Вы можете по-дигорски пересказать какое-либо

Юлия

Юлия

Julia

Нартское сказание или ещё что-нибудь ?

31 Маша Гадаева : Нартское сказание ?

Маша Гадаева

Маша Гадаева

Masha Gadaeva

32.1 Юлия : Не знаю ... что-нибудь , что Вам нравится .

Юлия

Юлия

Julia

32.2 Какое , вообще Ваше любимое произведение ?

вообще
вообще
at all

32.3 По-дигорски много пишут ?

33	Маша	Гадаева	:	Ма	си	аухæн	ци	адтæй
	Маша	Гадаева		ма	си	аухæн	ци	адтæй
	Маша	Гадаева		ма ₂	си ₂	ауæхæн	ци	адтæй
	Masha	Gadaeva		and, but, for, that	3SG.ENCL.INESS	such,like.this.one	what	be.PST.3SG

...

Masha Gadaeva:

34 Юлия : Просто расскажите содержание какого-нибудь произведения .

Юлия
Юлия
Julia

35.1 Маша Гадаева : Это давно было , давно я их читала , я их уже забыла .

Маша	Гадаева						уже
Маша	Гадаева						
Masha	Gadaeva						

35.2 Ба сæ иронх дæн , забыла их .

ба	сæ	иронх	дæн	
ба	сæ ₃	иронх	дæн	
CONTR	3PL.ENCL.GEN	oblivion	be.PRS.1SG	

I forgot them already.

35.3 Уæдта ами косун райдæдтон , пенсимæ

уæдта	ами	кос	-ун	ра-	йдæд	-т	-он	пенси	-мæ
уæдта ₁	ами	кос	-ун ₂	ра-	идæд	-т	-он ₁	пенси	-мæ
after	here	work	INF	PREF	begin	TR	PST.TR.1SG	pension	ALL

рацудтæн , по-моему , 50 летмæ рацудтæн .

ра-	цуд	-тæн	лет	-мæ	ра-	цуд	-тæн
ра-	цуд ₁	-тæн	лет	-мæ	ра-	цуд ₁	-тæн
PREF	go	PST.INTR.1SG	year	ALL	PREF	go	PST.INTR.1SG

Then I started to work here, I retired, I think, I retired when I was 50.

35.4 Я двадцать восьмого года рождения , значит ... ну ... 80 лет с первого марта

года	ну	лет	с	первого	марта
	ну	лет			
		лет			
		year			

уже 81-ый год .

уже год
год₁
year

36.1 **Юлия** : **Почётный возраст** .

Юлия

Юлия

Julia

36.2 **А** **как** , **ученики Вас навещают** ?

а

37 **Маша Гадаева** : **Да** .

Маша Гадаева

Маша Гадаева

Masha Gadaeva

38 **Юлия** : **А расскажите про них** .

Юлия

Юлия

Julia

39.1 **Маша Гадаева** : **Ну** , **скъоладзаутæй беретæ**

Маша Гадаева ну скъоладзау -т -æй бер -ет -æ

Маша Гадаева скъолдзау -т -æй берæ -ет -æ₁

Masha Gadaeva school.student PL ABL many PL.PRN NOM

иссæнцæ ахургæнгутæ , инженертæ ,

исс- æнцæ ахур -гæн -гу -т -æ инженер -т -æ

ис- æнцæ ахур -гæн -æг -т -æ₁ инженер -т -æ₁

PREF be.PRS.3PL learning do.PRS PART.PRS PL NOM engineer PL NOM

дохтуртæ , беретæ си ахур дæр

дохтур -т -æ бер -ет -æ си ахур дæр

дохтир -т -æ₁ берæ -ет -æ₁ си₅ ахур дæр

doctor PL NOM many PL.PRN NOM 3PL.ENCL.ABL learning FOC

кодта Мæскуй .

код -т -а Мæску -й

код -т -а₁ Мæску -и₂

do TR PST.TR.3SG Moscow INESS

Masha Gadaeva: Well, many of the students became teachers, engineers, (medical) doctors, many of them studied in Moscow.

39.2 **Нур ма ци радзорон , магъа** .

нур ма ци ра- дзор -он ма гъа

нур ма₃ ци ра- дзор -он₂ ма₁ гъа

now more what PREF speak SUBJ.1SG NEG PRTCL

I don't know, what else to tell you.

39.3 **Ну , а кто основал школу , историк ... он хорошо знает** .

ну а историк

историк

historian

39.4 **Вот в рубашке клетчатой , он хорошо знает , он Вам всё расскажет ... он**

вот

всё

историк и ... попросите его .
 историк и
 историк
 historian

40 **Юлия** : Ну , нам все нужны , нужно разных жителей записать .
 Юлия
 Юлия
 Julia

41 **Маша Гадаева** : А ?
 Маша Гадаева
 Маша Гадаева
 Masha Gadaeva

42.1 **Юлия** : Нам нужно разных жителей записать .
 Юлия
 Юлия
 Julia

42.2 Ну ... жителей Махческа .
 ну Махческа

43 **Маша Гадаева** : А-а-а , жителей Махческа ?
 Маша Гадаева Махческа
 Маша Гадаева
 Masha Gadaeva

44 **Юлия** : Как они говорят по-дигорски .
 Юлия
 Юлия
 Julia

45.1 **Маша Гадаева** : А они все говорят по-дигорски , уруссагау
 Маша Гадаева урусс -аг -ау
 Маша Гадаева урус -аг -ау
 Masha Gadaeva russian SUF EQU

си **неке** **дзоруй** .

си неке дзор -уй

си₂ неке дзор -уй

3SG.ENCL.INESS nobody.NOM speak PRS.3SG

Masha Gadaeva: (In Russian) All of them speak Digor, (in Digor) nobody speaks Russian here.

45.2 **Все** , **еугурайдær** , **еугурайдær** .

еу гур -æй -дær еу гур -æй -дær

еу₂ гур -æй -дær₃ еу₂ гур -æй -дær₃

one crowd ABL FOC one crowd ABL FOC

All, all, all.

45.3 **Гъенур** , **например** , **Орджоникидзей** **ес** **уæхæн** , **такие ... ну ... они**
 гъе нур Орджоникидзе -й ес уæхæн ну
 гъе нур Орджоникидзе -и₂ ес₁ уæхæн
 so now Ordjonikidze INESS EXT such

осетины , **но не** **знают осетинский язык** .
 не

In Ordjonikidze, for example, there are such people... well... they are Ossetians, but they don't know the Ossetic language.

46 **Юлия** : **Ну да** , **это мы знаем** .
 Юлия
 Юлия
 Julia

47.1 **Маша Гадаева** : **Вот с Москвы к нам приехали** , **вот они живут в Чикол** ,
 Маша Гадаева к вот
 Маша Гадаева
 Masha Gadaeva

ну ... родители в Чикол **живут** .
 ну

47.2 **Они приехали из Москвы** , **и как я по-осетински разговариваю** , **так маленькие**
 и
дети разговаривали .

47.3 **Я говорю** , **вот наши в Орджоникидзе так не разговаривают по-осетински** , **как**
 вот Орджоникидзе не
 Орджоникидзе
 Ordjonikidze

вы .

47.4 **И они сказали** : **« Мы в школе , детсаде разговариваем по-русски , а**
 и а
дома всегда по-дигорски разговариваем ».
 дом -а
 -a₂
 SUBJ.3SG

48.1 **Юлия** : **А вообще** , **вот Вы преподавали осетинский язык** .
 Юлия вообще вот
 Юлия вообще
 Julia at all

48.2 **Вы можете рассказать** , **что Вы думаете про дигорский язык** , **иронский** ?

48.3 **Какой Вам больше нравится** ?

48.4 Дигоронау

Дигор -он -ау

Дигор -он₃ -ау

Digora ADJ EQU

In Digor.

49 Маша Гадаева : Ну , иронский , дигорский – это диалектом ... называли их

Маша Гадаева

Маша Гадаева

Masha Gadaeva

диалектом .

50.1 Юлия : Нет , по-дигорски можете разговаривать .

Юлия

Юлия

Julia

50.2 Дигоронау дзорæ

Дигор -он -ау дзор -æ

Дигор -он₃ -ау дзор -æ₂

Digora ADJ EQU speak IMP.2SG

Speak Digor.

51 Маша Гадаева : Дигоронау , дигоронау ?

Маша Гадаева Дигор -он -ау дигорон -ау

Маша Гадаева Дигор -он₃ -ау дигорон -ау

Masha Gadaeva Digora ADJ EQU digor EQU

Masha Gadaeva: In Digor, in Digor?

52 Юлия : И почему Вы выбрали вообще такую профессию ?

Юлия вообще

Юлия вообще

Julia at all

53.1 Маша Гадаева : профессию такую ?

Маша Гадаева

Маша Гадаева

Masha Gadaeva

53.2 Ну , я люблю писателей .

ну

54.1 Юлия : Дигоронау

Юлия Дигор -он -ау

Юлия Дигор -он₃ -ау

Julia Digora ADJ EQU

Julia: In Digor.

54.2 Дигоронау

Дигор -он -ау

Дигор -он₃ -ау

Digora ADJ EQU

In Digor.

55 **Маша Гадаева : Къостай берæ уарзтон , Къостай .**
 Маша Гадаева Къоста -й берæ уарзт -он Къоста -й
 Маша Гадаева Къоста -и₁ берæ уарзт₁ -он₁ Къоста -и₁
 Masha Gadaeva Kosta GEN many love.PST PST.TR.1SG Kosta GEN
 Masha Gadaeva: I loved Kosta very much.

56 **Юлия : О-о-о ... Может быть , Вы расскажете о Коста .**
 Юлия о
 Юлия
 Julia

57 **Маша Гадаева : Къоста ... вот сейчас сто сорок девятый год с его ...**
 Маша Гадаева Къоста вот год
 Маша Гадаева Къоста год₁
 Masha Gadaeva Kosta year

58 **Юлия : Ага , дигоронау , дигоронау .**
 Юлия дигорон -ау дигорон -ау
 Юлия дигорон -ау дигорон -ау
 Julia digor EQU digor EQU

59 **Юлия : Ага , по-дигорски , по-дигорски .**
 Юлия
 Юлия
 Julia

60.1 **Маша Гадаева : Аци бон æй æ сто сорок девятый год**
 Маша Гадаева аци бон æй æ год
 Маша Гадаева аци бон₂ æй₁ æ₂ год₁
 Masha Gadaeva this day be.PRS.3SG POSS.3SG year

кæдæй райгурдæй Къоста уæдæй , æма'й
 кæд -æй ра- йгурд -æй Къоста уæд -æй æма 'й
 кæд -æй ра- йгурд -æй Къоста уæд₁ -æй æма æй₁
 when ABL PREF be.born PST.INTR.3SG Kosta then ABL and be.PRS.3SG

скъолати дæр ну ... районти , скъолати бæрæг
 скъола -т -и дæр ну район -т -и скъола -т -и бæрæг
 скъола -т -и₂ дæр район -т -и₂ скъола -т -и₂ бæрæг
 school PL INESS FOC area PL INESS school PL INESS known

кæнунцæ , куд ирон æвзаги бундорæвæрæг Къоста ,
 кæн -унцæ куд ирон æвзаг -и бундорæвæрæг Къоста
 кæн -унцæ куд ирон æвзаг -и₁ бундорæвæрæг Къоста
 do PRS.3PL how Ossetic,Iron language GEN founder Kosta

уотæ'й бæрæг кæнунцæ .
 уотæ 'й бæрæг кæн -унцæ
 уотæ æй₂ бæрæг кæн -унцæ
 so 3SG.ENCL.GEN known do PRS.3PL

Masha Gadaeva: Now it is 149th birthday of Kosta, and in schools, well... in regions, in schools they celebrate this birthday of the founder of the Ossetic language.

60.2 **Йæ** **æмдзæвгитæ** **ин** **кæсунцæ** **скъоладзаутæ**
 йæ æмдзæвг -ит -æ ин кæс -унцæ скъоладзау -т -æ
 æ₂ æмдзæвг -т -æ₁ ин кæс₂ -унцæ скъолдзау -т -æ₁
 POSS.3SG poem PL NOM 3SG.ENCL.DAT read PRS.3PL school.student PL NOM

куд ами , гъæути дæр æма горæти дæр .
 куд ами гъæу -т -и дæр æма горæт -и дæр
 куд ами гъæу -т -и₂ дæр æма горæт -и₂ дæр
 how here village PL INESS FOC and city INESS FOC
 His poems are read by school students both here and in villages, in town.

60.3 **Мæнæ телевизæрæй дæр æй передавали , куд дзорунцæ**
 мæнæ телевизæр -æй дæр æй куд дзор -унцæ
 мæнæ телевизор -æй дæр æй₂ куд дзор -унцæ
 there,that.is tv.set ABL FOC 3SG.ENCL.GEN how speak PRS.3PL

йæ стихотворенитæ , йæ радзурдтæ , гъеууони
 йæ стихотворени -т -æ йæ ра- дзурд -т -æ гъеууон -и
 æ₂ стихотворени -т -æ₁ æ₂ ра- дзурд₁ -т -æ₁ -и₂
 POSS.3SG poem PL NOM POSS.3SG PREF speak PL NOM INESS

дзорунцæ .
 дзор -унцæ
 дзор -унцæ
 speak PRS.3PL

Well they broadcasted on TV his poems and they spoke about him.

60.4 **Дигоронау дзæбæх дзорунцæ , ну берæ ба си**
 Дигор -он -ау дзæбæх дзор -унцæ ну берæ ба си
 Дигор -он₃ -ау дзæбæх дзор -унцæ берæ ба си₅
 Digora ADJ EQU good speak PRS.3PL many CONTR 3PL.ENCL.ABL

уæхæнтæ ес горæти , ма урус ... дигорæнттæ
 уæхæн -т -æ ес горæт -и ма урус дигорæн -тт -æ
 уæхæн -т -æ₁ ес₁ горæт -и₂ ма₂ урус дигорон -т -æ₁
 such PL NOM EXT city INESS and, but, for, that russian digor PL NOM

æнцæ , фал нæ зонунцæ дигоронау æппундæр .
 æнцæ фал нæ зон -унцæ дигорон -ау æппун -дæр
 æнцæ фал нæ₂ зон -унцæ дигорон -ау æппун -дæр₃
 be.PRS.3PL however NEG know,can PRS.3PL digor EQU absolutely,totally FOC

They speak Digor well, but there are many such in town that in Russian... they are Digor but they don't know Digor language at all.

60.5 **Много таких , гъеуотитæ .**
 гъе уот -ит -æ
 гъе уотæ -т -æ₁
 so so PL NOM

There are a lot of such people, this is it.

61 **Юлия : А сами ... ваши дети , внуки говорят по-дигорски ?**
 Юлия сами внуки
 Юлия
 Julia

Julia: (in Russian) And your children, grandchildren, do they speak Digor?

62.1 **Маша Гадаева : По-дигорски ?**

Маша Гадаева

Маша Гадаева

Masha Gadaeva

Masha Gadaeva: In Digor?

62.2 **Гъо !**

гъо

гъо

yes

Yes!

63 **Юлия : Дигоронау дзорунцæ ?**

Юлия Дигор -он -ау дзор -унцæ

Юлия Дигор -он₃ -ау дзор -унцæ

Julia Digora ADJ EQU speak PRS.3PL

Julia: Do they speak Digor?

64.1 **Маша Гадаева : Гъо ... дигоронау дзорунцæ етæ , дигоронау**
Маша Гадаева гъо дигорон -ау дзор -унцæ етæ дигорон -ау
Маша Гадаева гъо дигорон -ау дзор -унцæ етæ дигорон -ау
Masha Gadaeva yes digor EQU speak PRS.3PL they,those digor EQU

Masha Gadaeva: Yes, they do speak Digor, in Digor.

64.2 **Нæ хæдзари дæр ни уруссагау неке**
нæ хæдзар -и дæр ни урусс -аг -ау неке
нæ₄ хæдзар -и₂ дæр ни урус -аг -ау неке
POSS.1PL house INESS FOC 1PL.ENCL.ABL russian SUF EQU nobody.NOM

дзоруй , еугурæйдæр дигоронау дзорунцæ .
дзор -уй еу гур -æй -дæр дигорон -ау дзор -унцæ
дзор -уй еу₂ гур -æй -дæр₃ дигорон -ау дзор -унцæ
speak PRS.3SG one crowd ABL FOC digor EQU speak PRS.3PL

In our home nobody speaks Russian, all speak Digor.

64.3 **Горæти ба ... горæти ба неке дзоруй**
горæт -и ба горæт -и ба неке дзор -уй
горæт -и₂ ба горæт -и₂ ба неке дзор -уй
city INESS CONTR city INESS CONTR nobody.NOM speak PRS.3SG

ефстæгтæй фæстæмæ дигоронау , 'ма уоми ба æвæцæгæн
ефстæг -т -æй фæстæмæ дигорон -ау ма уоми ба æвæцæгæн
ефстаг -т -æй фæстæмæ дигорон -ау ма₂ уоми ба æвæцæгæн
rare PL ABL besides digor EQU and there CONTR probably

уруссагау етæ дæр , магъа .
урусс -аг -ау етæ дæр ма гъа
урус -аг -ау етæ дæр ма₁ гъа
russian SUF EQU they,those FOC NEG PRTCL

But in town... in town nobody, besides individuals, speaks Digor, that is why, probably, they speak Russian, I don't know.

65 **Юлия : А кто лучше говорит по-дигорски : старшее поколение или младшее ?**

Юлия

Юлия

Julia

Julia: (in Russian) Who speaks Digor better, older generation or younger?

66 **Маша Гадаева : Старшее поколение ...**

Маша Гадаева

Маша Гадаева

Masha Gadaeva

Masha Gadaeva: (in Russian) Older generation...

67 **Юлия : Дигоронау**

Юлия Дигор -он -ау

Юлия Дигор -он₃ -ау

Julia Digora ADJ EQU

Julia: In Digor.

68.1 **Маша Гадаева : Дигоронау ба ста ... зæронд адæм**

Маша Гадаева Дигор -он -ау ба ста зæронд адæм

Маша Гадаева Дигор -он₃ -ау ба зæронд адæм

Masha Gadaeva Digora ADJ EQU CONTR old.age people

хуæздæр дзорунцæ , уой туххæй дзорунцæ æма

хуæз -дæр дзор -унцæ уой туххæй дзор -унцæ æма

хуарз -дæр₂ дзор -унцæ уой₃ туххæй дзор -унцæ æма

good COMPAR speak PRS.3PL he,she.GEN because.of speak PRS.3PL and

не'взаг цæмæй нæ фесæфа , зæгъгæ , 'ма

не 'ваг цæмæй нæ фе- сæф -а зæгъ -гæ ма

не₃ æвзаг цæмæй₁ нæ₂ фæ- исæф -а₂ зæгъ -гæ ма₂

POSS.1PL language so that NEG PREF disappear SUBJ.3SG say CONV and

дзорунцæ

дзор -унцæ

дзор -унцæ

speak PRS.3PL

Masha Gadaeva: In Digor... The older generation speaks better in Digor, because they speak and try to preserve our language and they speka.

68.2 **Ами дæр сæ хæдзари неке дзоруй уруссагау**

ами дæр сæ хæдзар -и неке дзор -уй урусс -аг -ау

ами дæр сæ₂ хæдзар -и₂ неке дзор -уй урус -аг -ау

here FOC POSS.3PL house INESS nobody.NOM speak PRS.3SG russian SUF EQU

сувæллæнттæмæ , еугурæйдæр дигоронау дзорунцæ

сувæллæн -тт -æмæ еу гур -æй -дæр дигорон -ау дзор -унцæ

сувæллон -т -мæ еу₂ гур -æй -дæр₃ дигорон -ау дзор -унцæ

child PL ALL one crowd ABL FOC digor EQU speak PRS.3PL

Here, in their homes nobody speaks Russian, everyone speaks Digor.

68.3 **Фал ку рафтуйунцæ горæтмæ , уæдта уоми ба**

фал ку ра- фтуй -унцæ горæт -мæ уæдта уоми ба

фал ку ра- æфтуй -унцæ горæт -мæ уæдта₁ уоми ба

however when PREF reach PRS.3PL city ALL after there CONTR

дигоронау дзорунцæ ... э ... уруссагау дзорунцæ ,

дигорон -ау дзор -унцæ урусс -аг -ау дзор -унцæ

дигорон -ау дзор -унцæ урус -аг -ау дзор -унцæ

digor EQU speak PRS.3PL russian SUF EQU speak PRS.3PL

гъеуотитæ

гъе уот -ит -æ

гъе уотæ -т -æ₁

so so PL NOM

But when they come to town, they speak Digor... eeeh... they speak Russian, like this.

69 **Юлия** : **А по-иронски Вы говорите ?**

Юлия

Юлия

Julia

Julia: (in Russian) Do you speak Iron?

70.1 **Маша Гадаева** : **По-иронски , иронау** ?

Маша Гадаева ирон -ау

Маша Гадаева ирон -ау

Masha Gadaeva Ossetic,Iron EQU

Masha Gadaeva: In Iron, in Iron?

70.2 **Иронау ба нæ-æ , мах дигорæнттæ ан** .

ирон -ау ба нæ - æ мах дигорæн -тт -æ ан

ирон -ау ба нæ₂ мах дигорон -т -æ₁ ан

Ossetic,Iron EQU CONTR NEG we.NOM digor PL NOM be.PRS.1PL

Iron - no, we are Digor.

70.3 **Мы осетины** .

(in Russian) we are Ossetians.

70.4 **Ну , когда с иронцами , тогда ... Ирæнтти хæццæ иронау**

ну ирæн -тт -и хæццæ ирон -ау

ирон -т -и₁ хæццæ ирон -ау

Ossetic,Iron PL GEN together Ossetic,Iron EQU

фæдздзорæн , дигорæнтти хæццæ ба – дигоронау .

фæдз- дзор -æн дигорæн -тт -и хæццæ ба дигорон -ау

фæ- дзор -æн₂ дигорон -т -и₁ хæццæ ба дигорон -ау

PREF speak PRS.1PL digor PL GEN together CONTR digor EQU

(in Russian) Well, when with Iron... (in Digor) with Iron we speak Iron, with Digor - Digor.

71 **Юлия** : **А Вы понимаете иронский ?**

Юлия

Юлия

Julia

Julia: (in Russian) Do you understand Iron?

72 **Маша Гадаева** : **Ирон ... гъо , скъолай æй ахур ...**

Маша Гадаева ирон гъо скъола -й æй ахур

Маша Гадаева ирон гъо скъола -и₂ æй₂ ахур

Masha Gadaeva Ossetic,Iron yes school INESS 3SG.ENCL.GEN learning

Masha Gadaeva: Iron... yes, we studied it at school.

73 **Маша Гадаева** : **Ирон ... да , мы в школе изучали ...**

Маша Гадаева

Маша Гадаева

Masha Gadaeva

Masha Gadaeva: (in Russian) Iron... yes, we studied in at school.

74 **Юлия** : **Вы речь понимаете ?**

Юлия

Юлия

Julia

Julia: (in Russian) Do you understand colloquial speech?

75 **Маша Гадаева** : **Да** , **уой** **туххæй** **æма** ...
 Маша Гадаева уой туххæй æма
 Маша Гадаева уой₃ туххæй æма
 Masha Gadaeva he,she.GEN because.of that

Masha Gadaeva: Yes, because...

76.1 **Юлия** : **Я имею не Вас лично** .
 Юлия не
 Юлия
 Julia

Julia: (in Russian) I mean you personally.

76.2 **Вы-то** , **конечно** , **понимаете** , **а вообще вот** ...?
 а вообще вот
 вообще
 at all

Of course you understand, but in general.

77.1 **Маша Гадаева** : **А-а-а ... гъо** , **фæллæдæрунцæ** , **уой**
 Маша Гадаева гъо фæл- лæдæр -унцæ уой
 Маша Гадаева гъо фæ- лæдæр -унцæ уой₃
 Masha Gadaeva yes PREF understand PRS.3PL he,she.GEN
туххæй æма скъолай ахур кæнунцæ , **в школе учат они иронский** ,
 туххæй æма скъола -й ахур кæн -унцæ
 туххæй æма скъола -и₂ ахур кæн -унцæ
 because.of that school INESS learning do PRS.3PL

дигорский .

Masha Gadaeva: A-a-a... yes, they understand, because they study it at school, (in Russian) they study at school Iron, Digor.

77.2 **Ну** , **сейчас не знаю** .
 ну не
 (in Russian) Now I don't know.

77.3 **Ну пока объясню** .
 ну

I will explain.

77.4 **Фиццаг** , **сперва** , **вот с четвертого го класса** , **не то что с 4 го** , **а** ,
 фиццаг вот не а
 фиццаг
 first

по-моему , **с первого класса** ...

(in Russian) Firstly, in the fourth grade, not, I think from the first grade...

78 **Юлия** : **Нæ** , **дигоронау** .
 Юлия нæ дигорон -ау
 Юлия нæ₂ дигорон -ау
 Julia NEG digor EQU

Julia: No, in Digor.

79.1 **Маша Гадаева** : **Иронау** , **иронау** **цæунцæ** **скъолай**
 Маша Гадаева ирон -ау ирон -ау цæ -унцæ скъола -й
 Маша Гадаева ирон -ау ирон -ау цæ -унцæ скъола -и₂
 Masha Gadaeva Ossetic,Iron EQU Ossetic,Iron EQU go PRS.3PL school INESS

, ирон	...	иронау	, аема'й	уой	туххæй	хуарз
ирон		ирон -ау	аема 'й	уой	туххæй	хуарз
ирон		ирон -ау	аема æй ₂	уой ₃	туххæй	хуарз
Ossetic,Iron		Ossetic,Iron EQU	and 3SG.ENCL.GEN	he,she.GEN	because.of	good

зонунцæ

зон -унцæ

зон -унцæ

know,can PRS.3PL

Masha Gadaeva: Iron, Iron they study at school, Iron... that is why they know Iron well.

79.2 Лæдæргæ	дæр	æй	кæнунцæ	, фал	нуртæкки
лæдæр	-гæ	дæр æй	кæн -унцæ	фал	нур тæкк -и
лæдæр	-гæ	дæр æй ₂	кæн -унцæ	фал	нур тæккæ -и ₂
understand	CONV	FOC 3SG.ENCL.GEN	do PRS.3PL	however	now exactly INESS

ба	уотæ	иссæй	, ма	первыйæй	четвёртыймæ
ба	уотæ	ис- сæй	ма	первый -æй	четвёртый -мæ
ба	уотæ	ис- æй ₁	ма ₂	-æй	-мæ
CONTR	so	PREF be.PRS.3SG	and, but, for, that	ABL	ALL

дигоронау	, уомæй	одиннадцатыймæ	ба	по ...
дигорон -ау	уомæй	одиннадцатый -мæ	ба	
дигорон -ау	уомæй	-мæ	ба	
digor EQU	he,she.ABL	ALL	CONTR	

They understand but now it is not like before, like from the first grade to the fourth, now it is from the fourth grade to eleventh.

79.3 нæ-æ	...	дигоронау	уомæй	фæстæмæ	ба	... пятый
нæ - æ		дигорон -ау	уомæй	фæстæмæ	ба	
нæ ₂		дигорон -ау	уомæй	фæстæмæ	ба	
NEG		digor EQU	he,she.ABL	besides	CONTR	

къласæй	уæлæмæ	ба	дзорунцæ	иронау
кълас -æй	уæлæ -мæ	ба	дзор -унцæ	ирон -ау
кълас -æй	уæлæ -мæ	ба	дзор -унцæ	ирон -ау
year,grade,form	ABL there	ALL	CONTR speak	PRS.3PL Ossetic,Iron EQU

No... then they study Digor... From the fifth grade they speak Iron.

79.4 Четвёртыйти	уæнгæ	дигоронау	, уомæй	уæлæмæ	ба
четвёртый -т -и	уæнгæ	дигорон -ау	уомæй	уæлæ -мæ	ба
-т -и ₁	уæнгæ	дигорон -ау	уомæй	уæлæ -мæ	ба
PL GEN	up.to	digor EQU	he,she.ABL	there	ALL CONTR

иронау	дзорунцæ	, ирон	æвзаг
ирон -ау	дзор -унцæ	ирон	æвзаг
ирон -ау	дзор -унцæ	ирон	æвзаг
Ossetic,Iron EQU	speak PRS.3PL	Ossetic,Iron	language

Before the fourth grade - in Digor and from the fourth grade they speak Iron, in Iron language.

79.5 Гъеуотитæ

гъе уот -ит -æ

гъе уотæ -т -æ₁

so so PL NOM

Like this.

Masha Gadaeva_2 (oral text)

Маша Гадаева_2 (устный текст)

Recorded in 2008 in Makhchesk village from the local resident Masha Gadaeva (80 years old) (M in the text)

Записано в 2008 в с. Махческ, у местной жительницы Маши Гадаевой (80 лет) (в тексте обозначается как М).

Recorded by Julia Mazurova (Ju in the text). Interlinearized by Julia Mazurova.

Записывала Юлия Мазурова (Ю в тексте). Глоссировала Юлия Мазурова.

1.1 М : Уотæ ба цудтæн , горæти дæр фæуун .
 М уотæ ба цуд -тæн горæт -и дæр фæ- у -ун
 уотæ ба цуд₁ -тæн горæт -и₂ дæр фæ- у -ун₃
 so CONTR go PST.INTR.1SG city INESS FOC PREF be PRS.1SG

M: I have been, and also I go to the city.

1.2 Горæти арæх фæуун , фал Кармæдони дæр адтæн
 горæт -и арæх фæ- у -ун фал Кармæдон -и дæр адтæн
 горæт -и₂ арæх фæ- у -ун₃ фал Кармæдон -и₂ дæр адтæн
 city INESS many PREF be PRS.1SG however Karmadon INESS FOC be.PST.1SG
 , Железноводск , Пятигорск , Кисловодски – гъеуонаæмити адтæн
 Железноводск Пятигорск Кисловодск -и гъе уонаæм -ит -и адтæн
 Железноводск Пятигорск Кисловодск -и₂ гъе уонаæмæ -т -и₁ адтæн
 Zheleznovodsk Pyatigorsk Kislovodsk INESS so they.ALL PL GEN be.PST.1SG

I often go to the city, I also have been to Karmadon, Zheleznovodsk, Pyatigorsk, Kislovodsk.

1.3 Санаторити адтæн уоми .
 санатори -т -и адтæн уоми
 санатори -т -и₂ адтæн уоми
 health.resort PL INESS be.PST.1SG there

I have been to these places.

2 Ю : Ага , а что Вы там делали ?
 а

Ju: What did you do there?

3 М : Ну , лечили .
 М

They treated...

4 Ю : Нæ , дигор ...
 нæ
 нæ₂
 NEG

In Diror.

5 М : Дзæбæх кодтонцæ нæ æндисæй , ну ...
 М дзæбæх код -т -онцæ нæ æндис -æй ну
 дзæбæх код -т -онцæ нæ₄ æндис -æй
 healthy do TR PST.TR.3PL POSS.1PL rheumatism ABL

ревматизмæй .

ревматизм -æй

ревматизм -æй

rheumatism ABL

M: I was treated for rheumatism.

6 Ю : Ммм , лечение .
 Treatment, yes.

7 **М : Гъо , дохтуртæ дзæбæх кодтонцæ уой туххæй .**
 М гъо дохтур -т -æ дзæбæх код -т -онцæ уой туххæй
 гъо дохтир -т -æ₁ дзæбæх код -т -онцæ уой₃ туххæй
 yes doctor PL NOM healthy do TR PST.TR.3PL he,she.GEN because.of

M: Yes, doctors treated this illness.

8 **Ю : А понравилось Вам там ?**

Did you like it there?

9.1 **М : Да , очень .**
 М

Yes, I did, very much.

9.2 **Еци рæстæги уотæ хуарз адтæй Железноводски , 'ма ...**
 еци рæстæг -и уотæ хуарз адтæй Железноводск -и ма
 еци рæстæг -и₂ уотæ хуарз адтæй Железноводск -и₂ ма₂
 that.DEM time INESS so good be.PST.3SG Zheleznovodsk INESS and

насчёт ... хуæруйнаги гъуддагæй .

насчёт хуæр -уйнаг -и гъуддаг -æй
 хуæр₁ -уйнаг -и₁ гъуддаг -æй
 eat PART.FUT GEN affair,event ABL

It was very good in Zheleznovodsk that time concerning food.

9.3 **Хъæбær качественный хуæруйнагтæ си адтæй уоми**
 хъæбær хуæр -уйнаг -т -æ си адтæй уоми
 хъæбær хуæр₁ -уйнаг -т -æ₁ си₃ адтæй уоми
 very eat PART.FUT PL NOM 3PL.ENCL.INESS be.PST.3SG there

The food was of very high quality.

9.4 **Нуртæкки ба не так уж , нуртæкки ба уотитæ**
 нур тæкк -и ба не нур тæкк -и ба уотитæ
 нур тæккæ -и₂ ба нур тæккæ -и₂ ба уотитæ
 now exactly INESS CONTR now exactly INESS CONTR so.PL

набал æй , æлхæд ... вот ...
 нæ- =бал æй æлхæд вот
 нæ- =бал æй₁ æлхæд
 NEG =any more be.PRS.3SG buy

It is not so now, everything is bought.

10 **Ю : А где бы Вы хотели жить ?**

Ju: Where would you like to live?

11 **М : Сейчас мне всё равно , где бы ни жила ...**
 М мне всё ни

M: It's all the same now.

12.1 **Ю : Ну так вот , из всех мест , где Вы были .**
 вот

Ju: If you choose from the places you have been.

12.2 **Только по-дигорски , дигоронау .**
 дигорон -ау
 дигорон -ау
 digor EQU

In Digor.

13.1 М : Нур ба магъа , зæронд ба нæбал ...
 М нур ба ма гъа зæронд ба нæ- =бал
 нур ба ма₁ гъа зæронд ба нæ- =бал
 now CONTR NEG PRTCL old.age CONTR NEG =for a while

зæрæндтæ горæтмæ , горæти цæрун .
 зæрæнд -т -æ горæт -мæ горæт -и цæр -ун
 зæронд -т -æ₁ горæт -мæ горæт -и₂ цæр -ун₂
 old.age PL NOM city ALL city INESS live INF

M: I don't know, I am old to go to the city in my age.

13.2 Исахуран .

ис- ахур ан

ис- ахур ан

PREF habit be.PRS.1PL

We used to.

14 Ю : Цæмæ ?

цæмæ

цæмæ

what.ALL

Ju: Why?

15.1 М : Цæмæннæ ?

М цæмæннæ

цæмæннæ

why.not

M: Why not?

15.2 Уой туххæн ма исахуран а ... Привыкли .

уой тухх -æн ма ис- ахур ан а

уой₃ тух₂ -æн₁ ма₂ ис- ахур ан

he,she.GEN power DAT that's why PREF habit be.PRS.1PL

Because we used to.

15.3 Исахуран ами , гъæуи , ма мах каритæн зин
 ис- ахур ан ами гъæу -и ма мах кар -ит -æн зин
 ис- ахур ан ами гъæу -и₂ ма₂ мах кар -т -æн₁ зин
 PREF habit be.PRS.1PL here village INESS and we.GEN age PL DAT difficult

æй .

æй

æй₁

be.PRS.3SG

We used to live here, in our village, it is hard to move in our age.

15.4 Молодойтæй ба берæ нæ лæууй ами , горæтмæ
 молодой -т -æй ба берæ нæ лæу -уй ами горæт -мæ
 молодой -т -æй ба берæ нæ₂ лæу -уй ами горæт -мæ
 young PL ABL CONTR many NEG stand PRS.3SG here city ALL

ивазунцæ еугурæй дæр .

иваз -унцæ еу гур -æй дæр

иваз -унцæ еу₂ гур -æй дæр

pull PRS.3PL one crowd ABL FOC

Young people don't want to stay here, they want to go to the city.

15.5 **Ами** ... **мæнæ** **ма** **ами** **идидæр** **æй** , **мæнæ** **иннæ**
ами мæнæ ма ами иди -дæр æй мæнæ инн -æ
ами мæнæ ма₃ ами иди -дæр₃ æй₁ мæнæ инн -æ₁
here there,that.is more here HES FOC be.PRS.3SG there,that.is other NOM

гъæути **ба** **молодёжь** **еугурæй** **дæр** **горæти** **æнцæ** ,
гъæу -т -и ба еу гур -æй дæр горæт -и æнцæ
гъæу -т -и₂ ба еу₂ гур -æй дæр горæт -и₂ æнцæ
village PL INESS CONTR one crowd ABL FOC city INESS be.PRS.3PL

горæтмæ **ивазунцæ** .

горæт -мæ иваз -унцæ

горæт -мæ иваз -унцæ

city ALL pull PRS.3PL

Here... It is more or less well here, but in other villages all the young people went to towns, they want to go to towns.

15.6 **Зæрæндтæ** **ба** **æризадæнцæ** **ами** .
зæрæнд -т -æ ба æр- изад -æнцæ ами
зæронд -т -æ₁ ба æр- изад -æнцæ ами
old.age PL NOM CONTR PREF stay PST.INTR.3PL here

Old people have stayed here.

16.1 **М** : **Фондз** **сувæллони** **мин** **ес** , **дууæ** **кизги** **ма**
М фондз сувæллон -и мин ес дуу -æ кизг -и ма
фондз сувæллон -и₁ мин₁ ес₁ дуу -æ₁ кизг -и₁ ма₂
five child GEN 1SG.ENCL.DAT EXT two NOM girl GEN and

æртæ **биццеуи** .

æрт -æ биццеу -и

æрт -æ₁ биццеу -и₁

three NOM boy GEN

I have got five children, two daughters and three sons.

16.2 **'Ма си** **дууæ** ...
ма си дуу -æ
ма₂ си₂ дуу -æ₁
and 3SG.ENCL.INESS two NOM

Two of them..

17.1 **М** : **А-а-а** , **еци** **рæстæги** **мæгур** **рæстæг** **адтæй** , **нури**
М еци рæстæг -и мæгур рæстæг адтæй нур -и
еци рæстæг -и₂ мæгур рæстæг адтæй нур -и₁
that.DEM time INESS poor time be.PST.3SG now GEN

рæстæги **хузæн** **нæйæй** .

рæстæг -и хузæн нæ- йæй

рæстæг -и₂ хузæн нæ- æй₁

time INESS alike NEG be.PRS.3SG

M: It was poor time, not as now.

17.2 **Уæд** **хъæппæл** **надтæй** , **нур** **ба** **син** **берæ** , **нæ**
уæд хъæппæл н- адтæй нур ба син берæ нæ
уæд₁ хъæппæл нæ- адтæй нур ба син берæ нæ₂
then clothes NEG be.PST.3SG now CONTR 3PL.ENCL.DAT many NEG

сæ	равзардзæнæ	,	ка	скъоладзау	,	ка
сæ	ра- взар -дзæнæ		ка	скъоладзау		ка
сæ ₃	ра- æвзар -дзæнæ		ка	скъолдзау		ка
3PL.ENCL.GEN	PREF choose FUT.2SG		who	school.student		who

ахургæнæг

ахур -гæн -æг

ахур -гæн -æг

learning do.PRS PART.PRS

There were few things, now there are plenty.

17.3 Не различишь кто студент , кто преподаватель .

не студент

You can't say who is a student who is a teacher.

17.4 Вот так одеваются .

вот

Such clothes they where.

17.5 Мах	рæстæги	ба	уотитæ	н'адтæй	
мах	рæстæг -и	ба	уотитæ	н адтæй	
мах	рæстæг -и ₂	ба	уотитæ	н адтæй	
we.GEN	time INESS CONTR	so.PL	NEG	be.PST.3SG	

There was nothing like that in our time.

18 Ю : А как было ?

Ju: How was it?

19.1 М : Бæгъæмбæдтæй	дæр	уадан	мæнæ	скъоламæ
М бæгъæмбæд -т -æй	дæр	уад -ан	мæнæ	скъола -мæ
бæгъæнбад -т -æй	дæр	уад -ан	мæнæ	скъола -мæ
barefooted PL ABL FOC	run	PST.1PL	there,that.is	school ALL

M: We even went to school with bare feet.

19.2 Бæгъæмбадæй	цæуианæ	,	босыми ходили .
бæгъæмбад -æй	цæу -ианæ		
бæгъæнбад -æй	цæ -ианæ		
barefooted ABL go	OPT.1PL		

I went bare feet.

19.3 Гъеуотитæ	цудан	
гъе уот -ит -æ	цуд -ан	
гъе уотæ -т -æ ₁	цуд ₁ -ан	
so so PL NOM	go PST.1PL	

So we went.

20.1 М : 'Ма фæстаг	рæстæги	... 'ма дин	æй
М ма фæстаг	рæстæг -и	ма дин	æй
ма ₂ фæстаг	рæстæг -и ₂	ма ₂ дин ₁	æй ₂
and last time INESS		and 2SG.ENCL.DAT	3SG.ENCL.GEN

нæй	лæдæри	ма	уомæ	гæсгæ	дзæгъун
нæй	лæдæр -и	ма	уомæ	гæсгæ	дзæгъ -ун
нæй	лæдæр -ис	ма ₁	уомæ ₁	гæсгæ	дзæгъ -ун ₃
be.PRS.3SG.NEG	understand PRS.2SG	NEG	he,she.ALL	according to	speak PRS.1SG

M: Recently... Well... You don't understand me, so I'm talking like this.

20.2	Фæстаг	рæстæги	фæхуæздæр	æй	ирон	æвзаг	ахур
	фæстаг	рæстæг -и	фæ- хуæз -дæр	æй	ирон	æвзаг	ахур
	фæстаг	рæстæг -и ₂	фæ- хуарз -дæр ₃	æй ₁	ирон	æвзаг	ахур
	last	time INESS	PREF good FOC	be.PRS.3SG	Ossetic,Iron	language	learning
	кæнуни	гъуддаг	ка 'й	, ейæ	, æндæра	в	пятидесятом
	кæн -ун -и	гъуддаг	ка 'й	ейæ	æндæр -а		
	кæн -ун ₁ -и ₁	гъуддаг	ка æй ₁	ейæ	æндæр -а ₃		
	do	INF GEN	affair,event	who	be.PRS.3SG	he,she	other CONTR
	, шестидесятом	– уоци	æнзти	ба	...	мало	обращали внимание на
		уоци	æнз -т -и	ба			на
		уоци	анз -т -и ₂	ба			
		that	year PL INESS	CONTR			

изучение	родного	...	минкый	сахæттæ	ин	адтæй	, мало	часов
			минкый	сахæт -т -æ	ин	адтæй		
			минкый	сахат -т -æ ₁	ин	адтæй		
			little	hour PL NOM	3SG.ENCL.DAT	be.PST.3SG		

было	, а	теперь	уже	говорят	, что	...	нуртæкки	ба	ибæл
	а		уже				нур тæкк -и	ба	ибæл
							нур тæккæ -и ₁	ба	ибæл
							now exactly GEN	CONTR	3SG.ENCL.SUPER

архайунцæ		, цæмæй	ирон	æвзаг	, ирон	наци	ма
архай	-унцæ	цæмæй	ирон	æвзаг	ирон	наци	ма
архай	-унцæ	цæмæй ₁	ирон	æвзаг	ирон	наци	ма ₁
act,try,endeavour	PRS.3PL	so that	Ossetic,Iron	language	Ossetic,Iron	nation	NEG

фесæфа

фе-	сæф	-а
фæ-	исæф	-а ₂
PREF	disappear	SUBJ.3SG

Recently, it has become better with learning Ossetic, while in 50s, 60s... then little attention was paid to learning the native... there were few hours, few, and now they say that... now they are trying to save the Ossetic language, the nation from perishing.

21.1	Ма	косунцæ	скъолати	дæр	, сахæттæ	дæр	фæффулдæр
	ма	кос -унцæ	скъола -т -и	дæр	сахæт -т -æ	дæр	фæф- фулдæр
	ма ₂	кос -унцæ	скъола -т -и ₂	дæр	сахат -т -æ ₁	дæр	фæ- фулдæр
	and	work PRS.3PL	school PL INESS	FOC	hour PL NOM	FOC	PREF more

æй

æй

æй₁

be.PRS.3SG

They work in schools too, there have become more hours too.

21.2	А	тогда	было	, например	, восьмой	къласи	...	в	восьмом	классе
	а					кълас	-и			
						кълас	-и ₂			
						year,grade,form	INESS			

три часа было .

And then there was, for example, in the 8th class... in the 8th class there were 3 hours.

21.3	Раздæр		ба	си		уидæ	...	ну	,	тæккæ
	раз	-дæр	ба	си		уидæ		ну		тæккæ
	раз	-дæр ₂	ба	си ₂		уидæ				тæккæ
	in front of	COMPAR	CONTR	3SG.ENCL.INESS		be.OPT.3SG				exactly
	раздæр		кæци	годти		адтæй		уой		нæ
	раз	-дæр	кæци	год -т -и		адтæй		уой		нæ
	раз	-дæр ₂	кæци	год ₁ -т -и ₂		адтæй		уой ₃		нæ ₂
	in front of	COMPAR	which	year PL INESS		be.PST.3SG		he,she.GEN		NEG
	зонун		фал	уруссаг		æвзагбæл		цæйбæрцæ		сахæттæ
	зон -ун		фал	урус -аг æвзаг -бæл		цæйбæрцæ		сахæт -т -æ		
	зон -ун ₃		фал	урус -аг æвзаг -бæл		цæйбæрцæ		сахат -т -æ ₁		
	know PRS.1SG		however	russian SUBJ		language SUPER		how.much		hour PL NOM
	адтæй		... столько часов			... сколько по русскому				
	адтæй									
	адтæй									
	be.PST.3SG									

And before that... well, in the very beginning, I don't know which year was that but there were as many hours as the Russian was allotted... as many hours as for the Russian.

21.4 Вот так было .

Вот

This is how it was.

21.5	Гъеуотæ	сæбæл		архайунцæ		косунцæ		'ма
	гъе ууотæ	сæбæл		архай -унцæ		кос -унцæ		ма
	гъе уотæ	сæбæл		архай -унцæ		кос -унцæ		ма ₂
	so so	3PL.ENCL.SUPER		act,try,endeavour PRS.3PL		work PRS.3PL		in order to
	... кæд нæ	фесæфа		дигорон æвзаг				
	кæд нæ	фе- сæф -а		дигорон æвзаг				
	кæд нæ ₂	фæ- исæф -а ₂		дигорон æвзаг				
	when NEG	PREF disappear SUBJ.3SG		digor language				

They try to prevent Ossetic's perishment now.

22 Ю : А у Вас ...

у

Ju: And your...

23	М	Дигорон	наци	
	М	Дигор -он	наци	
		Дигор -он ₃	наци	
		Digora ADJ	nation	

M: The Digor nation.

24 Ю : Дочки замужем ?

Ju: Are your daughters married?

25 М : Да .

М

M: Yes.

26.1 Ю : А можете рассказать про обычаи свадебные ?

areCan you tell about marriage customs?

26.2 Осетинские ... или как сейчас уже здесь ?

уже

Ossetic... or how is it here now?

27.1 **М : О** , **обычай** – **æгъдæуттæ** .
 М о æгъдæу -тт -æ
 о æгъдау -т -æ₁
 yes custom PL NOM

M: Yes, the customs – agdautta.

27.2 **Æгъдæуттæ** **хуннунцæ** .
 æгъдæу -тт -æ хунн -унцæ
 æгъдау -т -æ₁ хунн -унцæ
 custom PL NOM be.called PRS.3PL

Agdautta they are called.

27.3 **Махмæ** , **напримёр** , **минаæвæрттæ** **æрбарветунцæ** .
 махмæ минаæвæр -тт -æ æрба- рвет -унцæ
 махмæ минаæвар -т -æ₁ æрба- æрвет -унцæ
 we.ALL representative PL NOM PREF send PRS.3PL

At our place, for example, they send matchmakers.

27.4 **'Ма кизги** ... **ку базонунцæ** **ин** **æ**
 ма кизг -и ку ба- зон -унцæ ин æ
 ма₂ кизг -и₁ ку ба- зон -унцæ ин æ₂
 and girl GEN when PREF know PRS.3PL 3SG.ENCL.DAT POSS.3SG

зæрдихатт , **уæд бафедаунцæ** **'ма 'й**
 зæрд -и хатт уæд ба- феда -унцæ ма 'й
 зæрд -и₁ хатт₁ уæд₁ ба- феда -унцæ ма₂ æй₂
 heart GEN character then PREF ask in marriage PRS.3PL and 3SG.ENCL.GEN

радтунцæ .
 радт -унцæ
 радт -унцæ
 give PRS.3PL

And the girl... when they learned her opinion, it was considered that she was proposed to.

27.5 **Ну** , **берæ нæгъæугæ** **ма е** : **уайсадунтæ** –
 ну берæ нæ- гъæу -гæ ма е уайсад -ун -т -æ
 берæ нæ- гъæ -гæ ма₃ е₁ уайсад -ун₂ -т -æ₁
 many NEG be necessary CONV more this be silent INF PL NOM

æндæртæ .
 æндæр -т -æ
 æндæр -т -æ₁
 other PL NOM

Well, very many unnecessary customs, such as uaisadun (daughter-in-law doesn't talk to the elders, doesn't sit down to table with the elders) etc.

27.6 **Нур уотæ иди нæбал** **æй** **уайсадун** .
 нур уотæ иди нæ- =бал æй уайсад -ун
 нур уотæ иди нæ- =бал æй₁ уайсад -ун₂
 now so HES NEG =any more be.PRS.3SG be silent INF

Now they don't treat that custom as they used to.

27.7 **Тогда не разговаривали со старшими** .
 не со

Then they didn't talk to the elders.

28 **Ю : Вот , расскажите про это** .

Ju: Well, tell me about it.

29 М : Уæддæр æнæ ...
 М уæддæр æнæ
 уæддæр æнæ
 nevertheless without

M: Even then without...

30 Ю : И Вы тоже ?
 тоже

Ju: And you as well?

31 М : А ?
 М

M: Ah?

32 Ю : Вы тоже не разговаривали со своим свёкром ?
 тоже не со

Ju: You didn't talk to your father-in-law too?

33.1 М : Да , нет не разговаривала .
 М не

M: No, I didn't.

33.2 Я вышла ...

I married...

34 Ю : Дигоронау .
 Дигор -он -ау
 Дигор -он₃ -ау
 Digora ADJ EQU

Ju: In Digor.

35.1 М : Пятьдесят шестой годти æрцудтæн , 'ма ма
 М год -т -и æр- цуд -тæн ма ма
 год₁ -т -и₂ æр- цуд₁ -тæн ма₂ ма₂
 year PL INESS PREF go PST.INTR.1SG and POSS.1SG

хецаумæ не'сдзурдтон , не'сдзурдтон , уотемæй
 хецау -мæ не 'с- дзурд -т -он не 'с- дзурд -т -он уотемæй
 хецау -мæ не₂ ис- дзурд₁ -т -он₃ не₂ ис- дзурд₁ -т -он₃ уотемæй
 father-in-law ALL NEG PREF speak PL ADJ NEG PREF speak PL ADJ in.this.way

рамардæй .
 ра- мард -æй
 ра- мард₂ -æй
 PREF die PST.INTR.3SG

M: I married in 56 and I didn't start talking to my father-in-law, and he died.

35.2 Ну , æрæгæмæ ма сдзорун кодта .
 ну æрæг -æмæ ма с- дзор -ун код -т -а
 æрæги -мæ ма₁ ис- дзор -ун₂ код -т -а₁
 recently ALL 1SG.ENCL.GEN PREF speak INF do TR PST.TR.3SG

Well, it was late when he asked me to talk to him.

35.3 Поздно ... через пять лет заставлял , чтобы я разговаривала 'ма ...
 лет ма
 лет ма₂
 year and

Late... five years later he made me talk to him and...

36 Ю : Дигоронау дзорæ
 Дигор -он -ау дзор -æ
 Дигор -он₃ -ау дзор -æ₂
 Digora ADJ EQU speak IMP.2SG

Ju: Tell in Digor.

37.1 М : Гъо , 'ма уæдта нæбал исдзурдтон ,
 М гъо ма уæдта нæ- =бал ис- дзурдт -он
 гъо ма₂ уæдта₁ нæ- =бал ис- дзурд₂ -он₁
 yes and after NEG =any more PREF speak.PART.PST PST.TR.1SG

нæбал имæ исдзурдтон , 'ма уотемæй
 нæ- =бал имæ ис- дзурд -т -он ма уотемæй
 нæ- =бал имæ ис- дзурд₁ -т -он₁ ма₂ уотемæй
 NEG =any more 3SG.ENCL.ALL PREF speak TR PST.TR.1SG and in.this.way

рамардæй

ра- мард -æй

ра- мард₂ -æй

PREF die PST.INTR.3SG

M: Yes, and even then I didn't start talking to him, and he died.

37.2 Æгъдæутгæ ба адтæй раги , нæ дзурдтон
 æгъдæу -тт -æ ба адтæй раги нæ дзурд -т -он
 æгъдау -т -æ₁ ба адтæй раги нæ₂ дзурд₁ -т -он₁
 custom PL NOM CONTR be.PST.3SG long ago NEG speak TR PST.TR.1SG

хестæрти хæццæ æз дæр

хестæр -т -и хæццæ æз дæр

хестæр -т -и₁ хæццæ æз дæр

elder PL GEN together I FOC

These traditions were of old, and I didn't talk to the elders too.

37.3 Уæд ма ци , мæнæ киндзи бæгъæнсарæй нæ
 уæд ма ци мæнæ киндз -и бæгъæнсар -æй нæ
 уæд₁ ма₃ ци мæнæ киндз -и₁ бæгъæнсар -æй нæ₂
 then more what there,that.is daughter in law GEN bareheaded ABL NEG

уагътонцæ , без платка

уагът -онцæ

уагът -онцæ

permit PST.TR.3PL

Then it was that a young daughter-in-law could not go out without a kerchief on her head,

37.4 Бæгъæнсарæй нæ цудæй , æнæ цъиндæй , с коро ...
 бæгъæнсар -æй нæ цуд -æй æнæ цъинда -т -æй
 бæгъæнсар -æй нæ₂ цуд₁ -æй æнæ цъинда -т -æй
 bareheaded ABL NEG go PST.INTR.3SG without stocking PL ABL

цубур дусты æй нæ уадзиуонцæ , нæ уадзиуонцæ

цубур дус -т -и æй нæ уадз -иуонцæ нæ уадз -иуонцæ

цубур дус -т -и₁ æй₂ нæ₂ уадз -ионцæ нæ₂ уадз -ионцæ

short sleeve PL GEN 3SG.ENCL.GEN NEG permit OPT.3PL NEG permit OPT.3PL

without stockings, with sho... with short sleeves it was not allowed. Now it is not like that.

37.5 Нур уотæ нæбал æй
 нур уотæ нæ- =бал æй
 нур уотæ нæ- =бал æй₁
 now so NEG =any more be.PRS.3SG

Now it is not like that.

38 **Ю : А сейчас как ?**

Ju: And now what?

39.1 **М : А сейчас дууæ , æртæ бони рахæсдзæнæй**
М дуу -æ æрт -æ бон -и ра- хæс -дзæнæй
дуу -æ₁ æрт -æ₁ бон₂ -и₁ ра- хæсс -дзæнæй
two NOM three NOM day GEN PREF carry/take.away FUT.3SG

касинкæ , уæдта 'й рагæлдзæнæй
касинкæ уæдта 'й ра- гæлдз -дзæнæй
касинкæ уæдта₁ æй₂ ра- гæлдз -дзæнæй
headscarf after 3SG.ENCL.GEN PREF throw FUT.3SG

M: And now they wear a kerchief for two or three days and then they take it off.

39.2 **Хæтунцæ нур ба бæгъæнсæртæй**
хæт -унцæ нур ба бæгъæнсæр -т -æй
хæт -унцæ нур ба бæгъæнсæр -т -æй
wander PRS.3PL now CONTR bareheaded PL ABL

Now they don't wear headwear.

39.3 **Вот .**

Вот

So.

39.4 **А Вы замужем ?**

а

Are you married?

40 **Ю : Да .**

Ju: Yes.

41 **М : Да , дети есть ?**

М

M: Yes, do you have children?

42 **Ю : Сын есть .**

Ju: I have a son.

43.1 **М : Сын только .**

М

M: Only a son.

43.2 **Единственный , да ?**

Only one, yes?

44 **Ю : Еу , еу бичеу ... биццеу .**
еу биццеу
еу₂ биццеу
one boy

Ju: One boy.

45.1 **М : Биццеу .**

М биццеу
биццеу
boy

M: One boy.

45.2 **'Ма еу минкый æй , побольше надо .**
ма еу минкый æй
ма₃ еу₂ минкый æй₁
more one little be.PRS.3SG

One is too few, more are needed.

46.1 М : Мальчик .

М

M: A boy.

46.2 Одного мало , побольше надо .

One is too few, more are needed.

47 Ю : Фондз лæппой .

фондз лæппо -й

фондз лæппо -и₁

five boy GEN

Ju: Five boys.

48 М : Будет , да ... Недавно вышли за ...?

М

M: Will be, yes... Have you married a short time ago..?

49 Ю : Нет , уже давно .

уже

Ju: No, a long time ago already.

50 М : Давно ... ну , нуртæкки ба .

М ну нур тæкк -и ба

нур тæккæ -и₁ ба

now exactly GEN CONTR

M: A long time... well, now...

51 Ю : А в каком возрасте сейчас вот здесь ... как раньше , как сейчас выходят

вот

замуж , женятся ?

Ju: At what age now here... how did they before, how do they now marry?

52.1 М : А-а-а , редко !...

М

M: A-a-a, seldom...

52.2 Нæ хонунцæ .

нæ хон -унцæ

нæ₂ хон -унцæ

NEG invite PRS.3PL

They don't marry.

52.3 Нур берæ ес уæхæнттæ , сорок лет кæбæл цæуй ,

нур берæ ес уæхæн -тт -æ лет кæбæл цæу -й

нур берæ ес₁ уæхæн -т -æ₁ лет кæбæл цæ -уй

now many EXT such PL NOM year who.SUPER go PRS.3SG

уæхæнттæ кæцитæ нур дæр ма æнæ уоститæ æнцæ .

уæхæн -тт -æ кæци -т -æ нур дæр ма æнæ уост -ит -æ æнцæ

уæхæн -т -æ₁ кæци -т -æ₁ нур дæр ма₂ æнæ уос -т -æ₁ æнцæ

such PL NOM which PL NOM now FOC and without wife PL NOM be.PRS.3PL

Now there are many who are forty and who are not married yet.

52.4 Нæ хонунцæ .

нæ хон -унцæ

нæ₂ хон -унцæ

NEG invite PRS.3PL

They don't marry.

52.5 Кизгән гәнән нә ес .
 кизг -ән гәнән нә ес
 кизг -ән₁ гәнән нә₂ ес₁
 girl DAT possibility, means NEG EXT

Nothing depends on a girl.

52.6 Ну ... девочка же ... если никто не будет сватать ... за кого выйдет ?
 ну не

Well... she is a girl... if none proposes... whom will she marry?

52.7 Мальчи ... биццеутә ба әрәгәмә корунцә .
 биццеу -т -ә ба әрәг -әмә кор -унцә
 биццеу -т -ә₁ ба әрәги -мә кор -унцә
 boy PL NOM CONTR recently ALL ask PRS.3PL

Boys... guys marry late.

52.8 Начиная ... гьенур уәхәнттә е , ма сорок лет , сорок пять ,
 гье нур уәхән -тт -ә е ма лет
 гье нур уәхән -т -ә₁ е₁ ма₂ лет
 so now such PL NOM this that year

тридцать гьеуохәнттә берә әнцә , кәцитә нәма
 гье уохән -тт -ә берә әнцә кәци -т -ә нәма
 гье уәхән -т -ә₁ берә әнцә кәци -т -ә₁ нәма
 so such PL NOM many be.PRS.3PL which PL NOM not.yet

әрхудтонцә уоститә , уәхәнттә .
 әр- худ -т -онцә уост -ит -ә уәхән -тт -ә
 әр- худ -т -онцә уос -т -ә₁ уәхән -т -ә₁
 PREF invite TR PST.TR.3PL wife PL NOM such PL NOM

Starting... well, there are ones who are forty, forty five, thirty, many of them, who are not married yet.

53.1 Магъа , цәмән нә хонунцә ... цәмән нә хонунцә ,
 ма гъа цәмән нә хон -унцә цәмән нә хон -унцә
 ма₁ гъа цәмән нә₂ хон -унцә цәмән нә₂ хон -унцә
 NEG PRTCL why NEG invite PRS.3PL why NEG invite PRS.3PL

зәгъгә ... гъәздугутә , берә кәмә е , ә бон
 зәгъ -гә гъәздуг -ут -ә берә кәмә е ә бон
 зәгъ -гә гъәздуг -т -ә₁ берә кәмә₁ е₁ ә₂ бон₃
 say CONV rich PL NOM many who.ALL he, she POSS.3SG possibility

кәмән әй , етә хъал киндзәхсәвәртә аразунцә ,
 кәмән әй етә хъал киндзәхсәвәр -т -ә араз -унцә
 кәмән әй₁ етә хъал киндзәхсәвәр -т -ә₁ араз -унцә
 who.DAT be.PRS.3SG they, those rich person wedding PL NOM arrange PRS.3PL

'ма еугурей бон ба уотитә нәйәй .
 ма еу гур -ей бон ба уотитә нә- йәй
 ма₂ еу₂ гур -ей бон₃ ба уотитә нә- әй₁
 in order to one crowd GEN.PRN possibility CONTR so.PL NEG be.PRS.3SG

I don't know why they don't marry... why they don't marry, well... the rich, who has much money, they can hold pompous wedding ceremonies, not all can do it.

53.2 Ну ... ну есть и богатые , и бедные .
 ну ну и и

Well... there are rich and poor.

53.3 Они , вот , в кафе устраивают свадьбу .
 вот

They hold a wedding in a café.

54.1 М : Къафети – æндæрти кæнунцæ , ма еугурей
 М къафе -т -и æндæр -т -и кæн -унцæ ма еу гур -ей
 къафе -т -и₂ æндæр -т -и₁ кæн -унцæ ма₂ еу₂ гур -ей
 cafe PL INESS other PL GEN do PRS.3PL but one crowd GEN.PRN

бон ба къафети кæнун нæй киндзæхсæвæртæ
 бон ба къафе -т -и кæн -ун нæй киндзæхсæвæр -т -æ
 бон₃ ба къафе -т -и₂ кæн -ун₂ нæй киндзæхсæвæр -т -æ₁
 possibility CONTR cafe PL INESS do INF be.PRS.3SG.NEG wedding PL NOM

кæнун , 'ма нæ хонунцæ уой фудæй дæр .
 кæн -ун ма нæ хон -унцæ уой фуд -æй дæр
 кæн -ун₂ ма₂ нæ₂ хон -унцæ уой₃ фуд -æй дæр
 do INF and NEG invite PRS.3PL he,she.GEN guilt, fault ABL FOC

They hold a wedding in a cafe, but not everyone can afford it, not everyone can afford to hold a wedding in a cafe, and they don't marry because of that.

54.2 Уой фудæй дæр байзайунцæ .
 уой фуд -æй дæр бай- зай -унцæ
 уой₃ фуд -æй дæр ба- зай -унцæ
 he,she.GEN guilt, fault ABL FOC PREF grow PRS.3PL

And because of that they remain single.

55.1 М : Хъæбæр зинтæй ахур кодтан .
 М Хъæбæр зин -т -æй ахур код -т -ан
 хъæбæр зин -т -æй ахур код -т -ан
 very difficult PL ABL learning do TR PST.1PL

...M: It was very difficult to study.

55.2 Карточнй система адтæй 'ма нин пятьсот грамм радтиуонцæ
 карточнй адтæй ма нин радт -иуонцæ
 карточнй адтæй ма₂ нин радт -ионцæ
 card be.PST.3SG and 1PL.ENCL.DAT give OPT.3PL

дзол , 'ма еу сæумæй иннæ сæумæмæ гъеуубæл
 дзол ма еу сæумæ -й инн -æ сæумæ -мæ гъе ууо -бæл
 дзол ма₂ еу₂ сæумæ -и₁ инн -æ₁ сæумæ -мæ гъе уой₃ -бæл
 bread and one morning GEN other NOM morning ALL so he,she.GEN SUPER

уаййанæ .
 у -аййанæ
 у -айанæ
 be CNTRF.1PL

There was a rationing system, and we were given 500 grams of bread per day and that was all.

55.3 Уæд машинтæ дæр нæ цудæй .
 уæд машин -тт -æ дæр нæ цуд -æй
 уæд₁ машин -т -æ₁ дæр нæ₂ цуд₁ -æй
 then car/truck PL NOM FOC NEG go PST.INTR.3SG

There were almost no cars.

55.4 Æрдонмæ , Æрд ... Æрдон знаете ?
 Æрдон -мæ Æрдон
 Æрæдон -мæ Æрæдон
 Ardon ALL Ardon

To Ardon... Do you know Ardon?

55.5	Æрдонмæ	æрцæуианæ	поезди	,	уоми	ба	фæббадианæ
	Æрдон	-мæ æр- цæу -ианæ	поезд -и		уоми	ба	фæб- бад -ианæ
	Æрæдон	-мæ æр- цæ -ианæ	поезд -и ₂		уоми	ба	фæ- бад -ианæ
	Ardon	ALL PREF go OPT.1PL	train INESS		there	CONTR	PREF sit OPT.1PL

To Ardon by train and there started to sit

55.6	Попутный	машинтæ	хистан	'ма	гъе	уæхæнти
	попутный	машин -тт -æ	хист -ан	ма	гъе	уæхæн -т -и
	попутный	машин -т -æ ₁	хист -ан	ма ₂	гъе	уæхæн -т -и ₁
	passing	car/truck PL NOM	carry,carry.away PST.1PL	and	so	such PL GEN

æрбацæуианæ

æрба- цæу -ианæ

æрба- цæ -ианæ

PREF go OPT.1PL

and wait for a car moving in the same direction, and so got there.

55.7	Зинтæй	хъæбæр	зинтæй	ахур	кодтан	еци
	зин -т -æй	хъæбæр	зин -т -æй	ахур	код -т -ан	еци
	зин -т -æй	хъæбæр	зин -т -æй	ахур	код -т -ан	еци
	difficult PL ABL	very	difficult PL ABL	learning	do TR PST.1PL	that.DEM

рæстæги

рæстæг -и

рæстæг -и₂

time INESS

At that time it was very difficult to study, very.

55.8 Послевоенный периоди ...

After the war...

56 Ю : А можете рассказать про это время ?

Ju: Can you tell about that time?

57.1 М : Про это время ?

М

M: About that time?

57.2	Ну	куд	ахур	кодтон	уой	?
	ну	куд	ахур	код -т -он	уой	
		куд	ахур	код -т -он ₁	уой ₃	
		how	learning	do TR PST.TR.1SG	he,she.GEN	

You mean how I studied?

57.3	Æрцæуианæ	къимбус	дзабуртæ	набæл	уидæ	...
	æр- цæу -ианæ	къимбус	дзабур -т -æ	набæл	уидæ	
	æр- цæ -ианæ	къимбус	дзабур -т -æ ₁	набæл	уидæ	
	PREF go OPT.1PL	small rag	slipper PL NOM	1PL.ENCL.SUPER	be.OPT.3SG	

I came in cloth slippers...

58 Ю : А что ели тогда , что готовили ?

Ju: And what did you eat at that time, what did you cook?

59.1 М : Ну ... неци .

М

неци

неци

nothing

M: Well... nothing.

59.2 **Мәнаә** ... **гье** **ци** **хуардтан** , **е** **нартхуари** **инсадбәл**
 мәнаә гье ци хуард -т -ан е нартхуар -и инсад -бәл
 мәнаә гье ци хуәрд₁ -т -ан е₁ нартихуар -и₁ инсад₁ -бәл
 there,that.is so what eat PL PST.1PL this corn GEN flour SUPER

... **инсад** **донбәл** **никкәнианә** **'ма** **гьеууомәй** **кәнианә**
 инсад дон -бәл ник- кән -ианә ма гье ууомәй кән -ианә
 инсад₁ дон -бәл ни- кән -ианә ма₂ гье ууомәй кән -ианә
 flour water SUPER PREF do OPT.1PL and so s/he.ABL do OPT.1PL

хуәруйнаг , **'ма** **гьеууой** **хуардтан** .
 хуәр -уйнаг ма гье ууой хуард -т -ан
 хуәр₁ -уйнаг ма₂ гье уой₃ хуәрд₁ -т -ан
 eat PART.FUT and so he,she.GEN eat PL PST.1PL

So... what we ate was corn flour... we mixed the flour with water and prepared food from it for ourselves.

59.3 **Гье** **әндәр** **неци** , **неци** **адтәй** **хуәруйнаг** .
 гье әндәр неци неци адтәй хуәр -уйнаг
 гье әндәр неци неци адтәй хуәр₁ -уйнаг
 so other nothing nothing be.PST.3SG eat PART.FUT

There was nothing else.

59.4 **Уоци** **рәстәги** **гьеууотә** **адтәй** .
 уоци рәстәг -и гье ууотә адтәй
 уоци рәстәг -и₂ гье уотә адтәй
 that time INESS so so be.PST.3SG

That is how it was then.

59.5 **Ка** ... **дууә** **анзи** **почти** **карточный** **системә** , **'ма** **пятьсот** **грамм**
 ка дуу -ә анз -и карточный системә ма
 ка дуу -ә₁ анз -и₁ карточный системә ма₂
 who two NOM year GEN card system and

ци **адтәй** ?
 ци адтәй
 ци адтәй
 what be.PST.3SG

Almost two years there was the rationing system, and what is 500 grams?

59.6 **Ма** **гьеууобәл** **байзайанә** .
 ма гье ууо -бәл бай- зай -анә
 ма₂ гье уой₃ -бәл ба- зай -ианә
 and so he,she.GEN SUPER PREF stay OPT.1PL

And that's all.

60.1 **Ю** : **А** **какое** ... **вот** **Вы** **преподавали** **в** **школе** , **какое** **у** **Вас** **было** **любимое**
 вот у

там **произведение** ?

Ju: And which... you taught at school, what was your favorite book there?

60.2 **На** **дигорском** **языке** .

на

In Digor.

61.1 **М** : **Е** **ба** **адтәй** **мәнаә** **Кьостай** **финст** «
 М е ба адтәй мәнаә Кьоста -й финст
 е₁ ба адтәй мәнаә Кьоста -и₁ финст₂
 this CONTR be.PST.3SG there,that.is Kosta GEN work

Седзæргæс » - « **Мать сирот** ».

седзæргæс -

седзæргæс

widow with children

M: It is a book by Kosta “A mother of orphans”.

61.2 **Æ** **лæг** ...

æ лæг

æ₂ лæг

POSS.3SG husband

Her husband...

62.1 **М** : **Цæмæ** ?

М

M: Why?

62.2 **Уой** **туххæй** **æма** **байзадæй** **фондз** **сувæлло** ... **æ**
 уой туххæй æма ба- йзад -æй фондз æ
 уой₃ туххæй æма ба- йзад -æй фондз æ₂
 he,she.GEN because.of that PREF stay PST.INTR.3SG five POSS.3SG

лæг **ка** **'й** , **æ** **лæг** **е** **ин** **кæмидæр**
 лæг ка 'й æ лæг е ин кæми -дæр
 лæг ка æй₁ æ₂ лæг е₁ ин кæми -дæр₃
 husband who be.PRS.3SG POSS.3SG husband he,she 3SG.ENCL.DAT where FOC

зæйи **бун** **фæцæй** , **рахаудтæй**
 зæй -и бун -и фæц- æй ра- хаудт -æй
 зæй -и₁ бун -и₂ фæ- æй₁ ра- хаудт₁ -æй
 snow-slip GEN bottom, base INESS PREF be.PRS.3SG PREF fall PST.INTR.3SG

Because she had five children.. Her husband died under snow-slip.

62.3 **Ма** **фондз** **сувæллоней** **хæццæ** **байзадæй**
 ма фондз сувæллон -ей хæццæ ба- йзад -æй
 ма₁ фондз сувæллон -ей хæццæ ба- йзад -æй
 NEG five child GEN.PRN together PREF stay PST.INTR.3SG

She stayed alone with children.

62.4 **'Ма** **син** **хуæруйнаг** **н'адтæй** **ма** **син** **иди**
 ма син хуæр -уйнаг н адтæй ма син иди
 ма₂ син хуæр₁ -уйнаг н адтæй ма₂ син иди
 and 3PL.ENCL.DAT eat PART.FUT NEG be.PST.3SG and 3PL.ENCL.DAT HES

фунхта , **цæмæй** **сæ** **хуæрдæ** **феронх**
 фунх -т -а цæмæй сæ хуæрд -æ фе- ронх
 фунх -т -а₁ цæмæй₁ сæ₃ хуæрд₁ -æ₁ фæ- иронх
 boil TR PST.TR.3SG so that 3PL.ENCL.GEN eat NOM PREF oblivion

адтайуонцæ , **уой** **туххæй** **син** ... **ну** , **камни** **варила** **она** ,
 адтайуонцæ уой туххæй син ну
 адтайонцæ уой₃ туххæй син
 be.CNTRF.3PL he,she.GEN for 3PL.ENCL.DAT

мать .

She had nothing to feed children and she boiled for them.. to distract them.. she boiled stones.

62.5 **'Ма** **сувæллæнтгæ** **æнгъæлмæ** **кастæнцæ** , **хуæруйнаг**
 ма сувæллæн -тт -æ æнгъæл -мæ каст -æнцæ хуæр -уйнаг
 ма₂ сувæллон -т -æ₁ æнгъæл -мæ каст₂ -æнцæ хуæр₁ -уйнаг
 and child PL NOM hope ALL look PST.INTR.3PL eat PART.FUT

нин	кæд	исцæттæ	уодзæнæй	зæгъгæ
нин	кæд	ис- цæттæ	уодзæнæй	зæгъ -гæ
нин	кæд	ис- цæттæ	уодзæнæй	зæгъ -гæ
1PL.ENCL.DAT	when	PREF ready	be.FUT.3SG	say CONV

And children were waiting when it would boil.

62.6 'Ма сæмæ	сæ	мадæ	дзурдта
ма сæмæ	сæ	мад -æ	дзурд -т -а
ма ₂ сæмæ	сæ ₂	мад -æ ₁	дзурд ₁ -т -а ₁
and 3PL.ENCL.ALL	POSS.3PL	mother NOM	speak TR PST.TR.3SG

нуртæкки	цæттæ	уодзæй	зæгъгæ	е	ба	син
нур тæкк -и	цæттæ	уодзæй	зæгъ -гæ	е	ба	син
нур тæккæ -и ₁	цæттæ	уодзæнæй	зæгъ -гæ	е ₁	ба	син
now exactly GEN	ready	be.FUT.3SG	say CONV	he,she	CONTR	3PL.ENCL.DAT

хуæруйнаги	бæсти	фунхта	дорæ
хуæр -уйнаг -и	бæсти	фунх -т -а	дор -т -æ
хуæр ₁ -уйнаг -и ₁	бæсти	фунх -т -а ₁	дор -т -æ ₁
eat PART.FUT GEN	instead	boil TR PST.TR.3SG	stone PL NOM

And mother was telling them wait-wait a little. But she was boiling stones instead of food.

62.7 Гъеуой	туххæй
гъе уой	туххæй
гъе уой ₃	туххæй
so he,she.GEN	about

That is it about.

63 Ю : Спасибо .

Ju: Thank you.

Soslan's shrine in Nar (oral text)

Нари Сослан (устный текст)

Святилище Сослана в Наре (устный текст)

Recorded from Kambolov Totraz in Digor gorge, North Osetia, in 2008.

Записано у Камболова Тотраза в Дигорском ущелье, Северная Осетия, в 2008 г.

Internlinearized by Arseniy Vydrin.

Глоссировал А.П. Выдрин.

1.1 Кувдонæ	ес	хъæбæр	хуарз	хæдзарæ	искодтонцæ
кувдон -æ	ес	хъæбæр	хуарз	хæдзар -æ	ис- код -т -онцæ
кувдон -æ ₁	ес ₁	хъæбæр	хуарз	хæдзар -æ ₁	ис- код -т -онцæ
holy.place NOM	EXT	very	good	house NOM	PREF do TR PST.TR.3PL

There is a holy place, a very good house was built (there).

1.2 Æлцидæр	си	ес
æлци -дæр	си	ес
æлци -дæр ₃	си ₂	ес ₁
everything FOC	3SG.ENCL.INESS	EXT

There is everything in it.

1.3 Ма хуннуй	Нари	Сослан	...
ма хунн -уй	Нар -и	Сослан	
ма ₂ хунн -уй	Нар -и ₁	Сослан	
and be.called PRS.3SG	Nar GEN	Soslan	

It is called 'Nari Soslan'.

1.4	Ма	имæ	æрбацæунцæ	Кабардайæй	горæтæй	Беслæнæй
	ма	имæ	æрба- цæ -унцæ	Кабарда -йæй	горæт -æй	Беслæн -æй
	ма ₂	имæ	æрба- цæ -унцæ	Кабарда -æй	горæт -æй	Беслæн -æй
	and	3SG.ENCL.ALL	PREF go PRS.3PL	Kabarda ABL	city ABL	Beslan ABL
	алкацæй					
	алкац	-æй				
	алкац	-æй				
	everywhere	ABL				

People come there from Kabarda, from town, from Beslan, from everywhere.

1.5	Æрæмбурд	унцæ		Сæбантæ			Хъамболтæ			сæ
	æр- æмбурд	унцæ		Сæбан -т -æ			Хъамбол -т -æ			сæ
	æр- æмбурд	унцæ		Сæбан -т -æ ₁			Хъамбол -т -æ ₁			сæ ₂
	PREF meeting	be.PRS.3PL.CP		Saban PL NOM			Qambolov PL NOM			POSS.3PL
	хуæри	фурттæ		сиæхстæ			дæр	æндæр	ма	æрæмбурд
	хуæр -и	фурт -т -æ		сиæхс -т -æ			дæр	æндæр	ма	æр- æмбурд
	хуæр ₂ -и ₁	фурт -т -æ ₁		сиæхс -т -æ ₁			дæр	æндæр	ма ₃	æр- æмбурд
	sister GEN	son PL NOM		son.in.law PL NOM			FOC	other	more	PREF meeting
	унцæ									
	унцæ									
	унцæ									
	be.PRS.3PL.CP									

There gather together Sabanovs, Qambolovs and their nephews, sons-in-law also and others they gather together.

1.6	Æма	дууæ	сутки	уоми	фæкъампани	кæнунцæ
	æма	дуу -æ	сутки	уоми	фæ- къампани	кæн -унцæ
	æма	дуу -æ ₁	сутки	уоми	фæ- къампани	кæн -унцæ
	and	two NOM	full.day.RUS	there	PREF gathering	do PRS.3PL
	фæббадунцæ					
	фæб- бад -унцæ					
	фæ- бад -унцæ					
	PREF sit	PRS.3PL				

And they spend (celebrate), they sit there two days and nights.

1.7	Лæгъуз	дзорæн	си	не	мбæлуй	лигъз
	лæгъуз	дзор -æн	си	не	мбæл -уй	лигъз
	лæгъуз	дзор -æн ₂	си ₂	не ₂	æмбæл -уй	лигъз
	foul	speak PRS.1PL	3SG.ENCL.INESS	NEG	befit PRS.3SG	smooth
	дзубанди	хуарз	дзубанди	хилæ	си	нæ фæккæнунцæ
	дзубанди	хуарз	дзубанди	хил -æ	си	нæ фæк- кæн -унцæ
	дзубанди	хуарз	дзубанди	хил -æ ₁	си ₂	нæ ₂ фæ- кæн -унцæ
	speech	good	speech	fight NOM	3SG.ENCL.INESS	NEG PREF do PRS.3PL

It is forbidden to to say bad words there, smooth speech, good speech, they don't fight there.

1.8	Æма	гъе	уотемæй	дзæбæхæй	фæббадунцæ	дууæ	сутки
	æма	гъе	уотемæй	дзæбæх -æй	фæб- бад -унцæ	дуу -æ	сутки
	æма	гъе	уотемæй	дзæбæх -æй	фæ- бад -унцæ	дуу -æ ₁	сутки
	and	so	in.this.way	good	ABL	PREF sit PRS.3PL	two NOM full.day.RUS

фæкъампани кæнунцæ
 фæ- къампани кæн -унцæ
 фæ- къампани кæн -унцæ
 PREF gathering do PRS.3PL

They sit there two days and nights and celebrate.

1.9 **Махæн ба мæнæ ами ес кувддонæ тоже**
 махæн ба мæнæ ами ес кувддон -æ тоже
 махæн ба мæнæ ами ес₁ кувддон -æ₁ тоже
 we.DAT CONTR there,that.is here EXT holy.place NOM also

We also have a holy place here.

1.10 **Æма мах дæр уоми фæккæнæн кувд**
 æма мах дæр уоми фæк- кæн -æн кувд
 æма мах дæр уоми фæ- кæн -æн₂ кувд
 and we.NOM FOC he, she.INESS PREF do PRS.1PL feast

And we celebrate and pray there.

1.11 **Мæнæ ами фæкковæн изæдмæ æма нин дæттуй**
 мæнæ ами фæк- ков -æн изæд -мæ æма нин дæтт -уй
 мæнæ ами фæ- ков -æн₂ изæд -мæ æма нин дæтт -уй
 there,that.is here PREF pray PRS.1PL angel ALL and 1PL.ENCL.DAT give PRS.3SG

Here we pray the angel, and he give us (what we ask).

1.12 **Гъе уæхæн рæуæн цæрæн , ковгæ кæнæн ,**
 гъе уæхæн рæу -æн цæр -æн ков -гæ кæн -æн
 гъе уæхæн рæу -æн₁ цæр -æн₂ ков -гæ кæн -æн₂
 so such easy/light DAT live PRS.1PL pray CONV do PRS.1PL

коргæ кæнæн æма нин æнхус кæнуй
 кор -гæ кæн -æн æма нин æнхус кæн -уй
 кор -гæ кæн -æн₂ æма нин æнхус кæн -уй
 ask CONV do PRS.1PL and 1PL.ENCL.DAT help do PRS.3SG

So we live (easily?), we pray, we ask, and he helps us.

Story about army service (oral text)

Рассказ о военной службе (устный текст)

Recorded from Иас Khadaev in Vakats village, North Ossetia, in 2008. Isal Khadaev - permanent resident of Vakats village, born in 1930 (I in the text).

Записано у Иласа Хадаева в селе Вакац, Северная Осетия, в 2008. Илас Хадаев - постоянный житель с. Вакац, 1930 г. рождения (И в тексте).

Recorded by Arseniy Vydrin, Julia Mazurova and Oleg Belyaev. Interlinearized by Julia Mazurova.

Записывали Арсений Выдрин, Юлия Мазурова, Олег Беляев. Глоссировала Юлия Мазурова

1.1 **И : Æз махуæдæг тридцатого года рождения дæн , иронау**
 и æз махуæдæг года дæн ирон -ay
 æз махуæдæг дæн ирон -ay
 I 1SG.REFL be.PRS.1SG Ossetic,Iron EQU

ба'й зæгъун æнгъезуй мин фараст сæди
 ба 'й зæгъ -ун æнгъез -уй мин фараст сæд -и
 ба æй₂ зæгъ -ун₂ æнгъез -уй мин₂ фараст сæд -и₁
 CONTR 3SG.ENCL.GEN say INF may PRS.3SG thousand nine hundred GEN

æртинаймаг анз , декабри мæйи , тридцать первый .

æртин -æймаг анз декабр -и мæй -и
æртин -æймаг анз декабр -и₁ мæй -и₁
thirty ORD year December GEN month GEN

I was born in the year 30, in Ossetic it can be said in the year 1930, in the month of December, 31.

1.2 Дууæ суткей туххæй бахаудтæн тридцатый годмæ .
дуу -æ туххæй ба- хаудт -тæн год -мæ
дуу -æ₁ туххæй ба- хаудт₁ -тæн год₁ -мæ
two NOM because.of PREF fall PST.INTR.1SG year ALL

Because of two days I got into the year 30.

2 Ю : Уæ ном куд æй ?
Уæ ном куд æй
уæ₁ ном куд æй₁
2PL.ENCL.GEN name how be.PRS.3SG

Ju: What is your name?

3 И : Илас .
и

Илас: Илас.

4 Ю : Илас ?
Ju: Илас?

5 И : Илас или по-русски Илья .
и

Илас: Илас or Ilya in Russian.

6 Ю : А фамилия ?
Ju: And surname?

7.1 И : Хадаев .
и

Илас: Khadaev.

7.2 Хадаев Илас Алиханович .
Khadaev Илас Alikhanovich.

7.3 Службæ бакодтон цуппар анзи , с 51 по 54 год .
служб -æ ба- код -т -он цуппар анз -и год
служба -æ₁ ба- код -т -он₁ цуппар анз -и₁
service.job NOM PREF do TR PST.TR.1SG four year GEN

I served for four years, from 51 to 54.

7.4 Это уже по-русски получается .
уже

This turns out to be in Russian.

7.5 Гъеуордиги ба исцудтæн æма æхсæнади косун
гъе уордиг -и ба ис- цуд -тæн æма æхсæнад -и кос -ун
гъе уордæг -и₂ ба ис- цуд₁ -тæн æма æхсæнад -и₁ кос -ун₂
so there INESS CONTR PREF go PST.INTR.1SG and society GEN work INF

райдæдтон .
ра- йдæд -т -он
ра- идæд -т -он₁

PREF begin TR PST.TR.1SG

Came back from there and started public work.

7.6 **Исахур** **кодтон** **по специальности зæнхкосæг** ,
 ис- ахур код -т -он зæнх кос -æг
 ис- ахур код -т -он₁ зæнх кос -æг
 PREF learning do TR PST.TR.1SG earth work PART.PRS

механизатор широкого профиля в Моздоке , в нашем районе .
 I received an education as a farmer, a farm machinery operator in Mozdok in our district.

8.1 **В республике имеется Моздокский район , вот там и учился 2 года , а**
 район вот и года а

потом ... æма уой фæсте ба райдæдтон косун
 æма уой фæсте ба ра- йдæд -т -он кос -ун
 æма уой₃ фæсте ба ра- идæд -т -он₁ кос -ун₂
 and he,she.GEN behind CONTR PREF begin TR PST.TR.1SG work INF

инженер-механиккæй , полевойти фæккустон адами
 инженер механикк -æй полевой -т -и фæк- куст -он адæм -и
 инженер механик -æй полевой -т -и₂ фæ- куст₁ -он₁ адæм -и₁
 engineer mechanic ABL field PL INESS PREF work PST.TR.1SG people GEN

хæццæ .

хæццæ

хæццæ

together

There is Mozdok district in the republic, so I studied there for 2 years and then... then I started to work as a mechanical engineer, I worked in a cropping farm with people.

8.2 **Полеводство находится там за Чиколой , отсюда где-то 50 километров .**

The cropping farm is over there, outside Chikola, some 50 km from here.

8.3 **Гъенур идарддæр ба ма уæ ци фæндуй**
 гъе нур идард -дæр ба ма уæ ци фæнд -уй
 гъе нур идард -дæр₂ ба ма₂ уæ₁ ци фæнд₁ -уй
 so now distant,remote COMPAR CONTR that 2PL.ENCL.GEN what want PRS.3SG

, уой ба ...

уой ба

уой₃ ба

he,she.GEN CONTR

The cropping farm is over there, outside Chikola, some 50 km from here.

9.1 **И : Адтæн танкист .**

и адтæн танкист

адтæн танкист

be.PST.1SG tankman

Иас: And I was a tanker.

9.2 **Анз æма æрдæг исахур кодтон меха ... танкæбæл ,**
 анз æма æрдæг ис- ахур код -т -он меха танк -æбæл
 анз æма æрдæг ис- ахур код -т -он₁ танк -бæл
 year and half PREF learning do TR PST.TR.1SG tank SUPER

танки туххæн .

танк -и тухх -æн

танк -и₁ тух₂ -æн₁

tank GEN power DAT

For a year and a half I studied to become a mecha... a tanker, tank stuff.

9.3 **Приморский край , не доежая Владивосток , там имеется город Ворошилов ,**
 край не

старинный город .

Primorsky Krai, just before Vladivostok, there is a town Voroshilov, an old town.

9.4 Гъеуоми	исахур	кодтон	командир танкабæл
гъе уоми	ис- ахур	код -т -он	командир танка -бæл
гъе уоми	ис- ахур	код -т -он ₁	командир танка -бæл
so there	PREF learning	do TR PST.TR.1SG	commander tank.GEN SUPER

I studied to become a tanker

10.1 Гъеуордиги	ба	мæ	седьмой полкмæ
гъе уордиг -и	ба	мæ	полк -мæ
гъе уордæг -и ₂	ба	мæ ₁	полкъ -мæ
so there	INESS CONTR	1SG.ENCL.GEN	regiment ALL

рарвистонцæ	командир танккæй
ра- рвист -онцæ	командир танкк -æй
ра- æрвист ₁ -онцæ	командир танк -æй
PREF send PST.TR.3PL	commander tank ABL

And from there I was sent to the 7th regiment as a tank commander.

10.2 'Ма	гъеуоми	службæ	кæнун	райдæдтон	нæ
ма	гъе уоми	служб -æ	кæн -ун	ра- йдæд -т -он	нæ
ма ₂	гъе уоми	служба -æ ₁	кæн -ун ₂	ра- идæд -т -он ₁	нæ ₄
and so there	service ₂ job	NOM	do INF	PREF begin TR PST.TR.1SG	POSS.1PL

къæмæндир хундтæй	Игоровский	тугъдон	лæг
къæмæндир хундт -æй		тугъд -он	лæг
къæмæндир хундт ₂ -æй		тугъд ₁ -он ₃	лæг
commander be.called PST.INTR.3SG		war ADJ	man

And I started to serve there, our commander's name was Igrovsky, a military man.

10.3 Тугъдон	лæг	понимаете	тугъдон	лæг	?
тугъд -он	лæг		тугъд -он	лæг	
тугъд ₁ -он ₃	лæг		тугъд ₁ -он ₃	лæг	
war ADJ	man		war ADJ	man	

“Тугъдонлæг”, you understand, “Тугъдонлæг”?

10.4 Это значит вояк во время войны с 41 по 54 год .
год

It means a warrior during the war from 41 to 54 years.

11 Цуппар анзи	баслужбæ	кодтон	'ма	гъеуотемæй
цуппар анз -и	ба- служб -æ	код -т -он	ма	гъе уотемæй
цуппар анз -и ₁	ба- служба -æ ₁	код -т -он ₁	ма ₂	гъе уотемæй
four year GEN	PREF service ₂ job	NOM do TR PST.TR.1SG	and so	in.this.way

уæдта фæстæмæ ...	Китаймæ	нæ	æрвистонцæ	... Сталин ку
уæдта фæстæмæ	Китай -мæ	нæ	æрвист -онцæ	Сталин ку
уæдта ₁ фæстæмæ	Китай -мæ	нæ ₃	æрвист ₁ -онцæ	Сталин ку
after back	China ALL	1PL.ENCL.GEN	send PST.TR.3PL	Stalin when

рамардæй	53 годти	Бый мартъий	после этого
ра- мард -æй	год -т -и	мартъи -й	
ра- мард ₂ -æй	год ₁ -т -и ₂	мартъи -и ₂	
PREF die PST.INTR.3SG	year PL INESS	March INESS	

гъеууой	фæсте	ба	Китаймæ	нин	лæвардтонцæ
гъе ууой	фæсте	ба	Китай -мæ	нин	лæвард -т -онцæ
гъе уой ₃	фæсте	ба	Китай -мæ	нин	лæвард -т -онцæ
so he,she.GEN	behind	CONTR	China ALL	1PL.ENCL.DAT	give TR PST.TR.3PL

нæ **танкитæ**
 нæ танки -т -æ
 нæ₄ танки -т -æ₁
 POSS.1PL tank.PL PL NOM

I served for 4 years and then back... we were sent to China... When Stalin died in the year 53 on 5 March, after that our tanks were given to China.

12.1 **Ма** **еци** **танкитæ** **ба** **Дальний Востокмæ** **ласун**
 ма еци танки -т -æ ба Дальний Восток -мæ лас -ун
 ма₂ еци танки -т -æ₁ ба Дальний Восток -мæ лас -ун₂
 and that.DEM tank.PL PL NOM CONTR Far East ALL carry INF

гъудæй , **через пароход сæ** **ластонцае** , **'ма**
 гъуд -æй сæ ласт -онцае ма
 гъуд -æй сæ₃ ласт -онцае ма₂
 be necessary PST.INTR.3SG 3PL.ENCL.GEN carry PST.TR.3PL and

нин **нæхе** **дæр** **бæргæ** **худтонцае** , **фал** **нæ**
 нин нæхе дæр бæргæ худ -т -онцае фал нæ
 нин нæхе₂ дæр бæргæ худ -т -онцае фал нæ₂
 1PL.ENCL.DAT 1PL.REFL.GEN FOC certainly invite TR PST.TR.3PL however NEG

бакумдтон
 ба- кумд -т -он
 ба- кумд -т -он₁
 PREF agree TR PST.TR.1SG

And it was necessary to take these tanks o the Far East, they were carried by a steamer, we were called there but I refused.

12.2 **Ами** **мадæ** **байзадæй** **мæн** **фæсте** , **аст** **ин**
 ами мад -æ ба- йзад -æй мæн фæсте аст ин
 ами мад -æ₁ ба- йзад -æй мæн фæсте аст ин
 here mother NOM PREF stay PST.INTR.3SG I.GEN behind eight 3SG.ENCL.DAT

адтан **мадæ** **фидæн** , **мæ** **фидæ** **байзадæй**
 адтан мад -æ фид -æн мæ фид -æ ба- йзад -æй
 адтан мад -æ₁ фид -æн₁ мæ₂ фид -æ₁ ба- йзад -æй
 be.PST.1PL mother NOM father DAT POSS.1SG father NOM PREF stay PST.INTR.3SG

тугъди , **мадæ** **ба** **ами** **байзадæй** , **æма** ,
 тугъд -и мад -æ ба ами ба- йзад -æй æма
 тугъд₁ -и₂ мад -æ₁ ба ами ба- йзад -æй æма
 war INESS mother NOM CONTR here PREF stay PST.INTR.3SG and

Here my mother was left, my parents had 8 children, my father remained at war and my mother here and...

12.3 **æхца** **ба** **истон** , **дигоронау** **æй** **ку**
 æхца ба ист -он дигорон -ау æй ку
 æхца ба ист -он₁ дигорон -ау æй₂ ку
 money CONTR stand.up,stand PST.TR.1SG digor EQU 3SG.ENCL.GEN if

зæгъон , **уæд** **æфдтæс** **æма** **инсæй** **соми** , **ну** **37 рублей** .
 зæгъ -он уæд æма инсæй сом -и ну
 зæгъ -он₂ уæд₁ æма инсæй сом -и₁
 say SUBJ.1SG then and twenty ruble GEN

And the money I received, if speaking Digor, than 37 rubles.

13.1	'Ma	си	мән	ци	гъудәй		?
	ма	си	мән	ци	гъуд	-әй	
	ма ₂	си ₂	мән	ци	гъуд	-әй	
	and	3SG.ENCL.INESS	I.GEN	what	be necessary	PST.INTR.3SG	

уæдæйтн		ке		радзурдтон	
уæд æй	-т -и	ке		ра- дзурд -т -он	
уæд ₁ æй ₂	-т -и ₁	ке ₂		ра- дзурд ₁ -т -он ₁	
then 3SG.ENCL.GEN PL GEN		who.GEN, what.GEN		PREF speak TR PST.TR.1SG	
гъеуæд ба служби фæсте ахур кæнун райдæдтон					
гъе уæд ба служб -и фæсте ахур кæн -ун ра- йдæд -т -он					
гъе уæд ₁ ба служба -и ₁ фæсте ахур кæн -ун ₂ ра- идæд -т -он ₁					
so then CONTR service ₃ job GEN behind learning do INF PREF begin TR PST.TR.1SG					

In 54 we were demobilized and we came back and as I've just told you after service I started to work.

15.1 Ну , учениктæ дæр нæмæ уидæ , учения знаете , конечно ,
 ну дæр нæмæ уидæ
 дæр нæмæ уидæ
 FOC 1PL.ENCL.ALL be.OPT.3SG

тæнкæдроми		ма махæн ба не взводи хецау
тæнкæдром -и	ма махæн ба не взвод -и	хецау
тæнкæдром -и ₂	ма ₂ махæн ба не ₃ взвод -и ₁	хецау
tank-training ground INESS	and we.DAT CONTR POSS.1PL troop GEN	head, chief
адтæй старший лейтенант , 'ма гъеууоми ба учениги гъенур		
адтæй лейтенант ма гъе ууоми ба учени -т -и гъе нур		
адтæй лейтенант ма ₂ гъе уоми ба учени -т -и ₁ гъе нур		
be.PST.3SG lieutenant and so there CONTR play-war PL GEN so now		
мæнæ ами куд хæрд æй , гъеуæхæн рауæнти , ма		
мæнæ ами куд хæрд æй гъе уæхæн рауæн -т -и ма		
мæнæ ами куд хæрд æй ₁ гъе уæхæн рауæн -т -и ₁ ма ₂		
there,that.is here how ascent be.PRS.3SG so such place PL GEN and		
гъеууоми ба байахæстæн фиццаг бунат .		
гъе ууоми ба ба- йахæст -æн фиццаг бунат		
гъе уоми ба ба- йахæст -тæн фиццаг бунат		
so there CONTR PREF seize,take PST.INTR.1SG first place		

Well, we had maneuvers too, you know maneuvers, for sure, in the tank training ground, and our platoon's director was a senior lieutenant, and at the maneuvers just like here there was an ascent, and we took the 1st place there.

15.2 **Взводдæн ма си иди адтæй , ну , уæлæ гъеуæхæн**
 взводд -æн ма си иди адтæй ну уæлæ гъе уæхæн
 взвод -æн₁ ма₃ си₂ иди адтæй уæлæ гъе уæхæн
 troop DAT more 3SG.ENCL.INESS HES be.PST.3SG there so such

возвышенность , 'ма точка гъеуордæмæ адтæй .
 ма гъе уордæ -мæ адтæй
 ма₂ гъе уордæг -мæ адтæй
 and so there ALL be.PST.3SG

For the platoon, and there was a hill just like this, and the target was over there.

16.1 **Ма фиццаг бунат нийахæстан , ма командир взводдæн**
 ма фиццаг бунат ни- йахæст -ан ма командир взвод -æн
 ма₂ фиццаг бунат ни- йахæст -ан ма₂ командир взвод -æн₁
 and first place PREF seize,take PST.1PL and commander troop DAT

равардтонцæ , **старший лейтенант адтæй** , **'ма ин**
 ра- вард -т -онцæ старший лейтенант адтæй ма ин
 ра- æвард -т -онцæ старший лейтенант адтæй ма₂ ин
 PREF put,place TR PST.TR.3PL senior lieutenant be.PST.3SG and 3SG.ENCL.DAT
капитани звани равардтонцæ , **прямо иди кай** ,
 капитан -и звани ра- вард -т -онцæ иди ка й
 капитан -и₁ звани ра- æвард -т -онцæ иди ке₃ æй₁
 Captain GEN rank PREF put,place TR PST.TR.3PL HES that be.PRS.3SG

тæнкæдром ка'й , **гъеууоми** .
 тæнкæдром ка 'й гъе ууоми
 тæнкæдром ке₃ æй₁ гъе уоми
 tank-training ground that be.PRS.3SG so there

And so we took the 1st place and our commander was given, he was a senior lieutenant, and he was given a rank of captain, right there where the tank training ground was.

16.2 **Махæн дæр** , **æртæ экипажи ка'й** , **гъеууонæн**
 махæн дæр æрт -æ экипаж -и ка 'й гъе ууон -æн
 махæн дæр æрт -æ₁ экипаж -и₁ ка æй₁ гъе уони₂ -æн₁
 we.DAT FOC three NOM crew GEN who be.PRS.3SG so they.GEN DAT

дæр равардтонцæ отпускæ , **с выездом на родину** .
 дæр ра- вард -т -онцæ отпуск -т -æ на
 дæр ра- æвард -т -онцæ отпуск -т -æ₁
 FOC PREF put,place TR PST.TR.3PL leave PL NOM

And we were given, there were 3 crews, and we were given leave of absence with visiting the motherland.

17.1 **Ма гъема гъеууой фæсте ба службæ ку**
 ма гъема гъе ууой фæсте ба служб -æ ку
 ма₂ гъема гъе уой₃ фæсте ба служба -æ₁ ку
 and well so he,she.GEN behind CONTR service,job NOM when

бакодтан , **уæдта исцудан гъеуордигæй** , **'ма**
 ба- код -т -ан уæдта ис- цуд -ан гъе уордиг -æй ма
 ба- код -т -ан уæдта₁ ис- цуд₁ -ан гъе уордæг -æй ма₂
 PREF do TR PST.1PL after PREF go PST.1PL so there ABL and

гъеуæдта къæлхози косун райдæдтон .
 гъе уæдта къæлхоз -и кос -ун ра- йдæд -т -он
 гъе уæдта₁ колхоз -и₂ кос -ун₂ ра- идæд -т -он₁
 so after collective.farm INESS work INF PREF begin TR PST.TR.1SG

And then, after that, when our service was over, I came from there and I started to work in a collective farm.

17.2 **Абони пенсимæ рацудтæн** , **абони пенсий дæн**
 абони пенси -мæ ра- цуд -тæн абони пенси -й дæн
 абони пенси -мæ ра- цуд₁ -тæн абони пенси -и₂ дæн
 today pension ALL PREF go PST.INTR.1SG today pension INESS be.PRS.1SG

рацудтæн 92 годти , **'ма гъеуæдæй ардæмæ**
 ра- цуд -тæн год -т -и ма гъе уæд -æй ардæ -мæ
 ра- цуд₁ -тæн год₁ -т -и₂ ма₂ гъе уæд₁ -æй ардæг -мæ
 PREF go PST.INTR.1SG year PL INESS and so then ABL here ALL

ба , **уадзгæ дæр мæ нæ кодтонцæ** , **фал**
 ба уадз -гæ дæр мæ нæ код -т -онцæ фал
 ба уадз -гæ дæр мæ₁ нæ₂ код -т -онцæ фал
 CONTR permit CONV FOC 1SG.ENCL.GEN NEG do TR PST.TR.3PL however

загътон	фулдæр	косуни	равгæ	наëбал	е
загът -т -он	фулдæр	кос -ун -и	равг -æ	наë- =бал	е
загът -т -он ₁	фулдæр	кос -ун ₂ -и ₁	равг -æ ₁	наë- =бал	ес ₁

say TR PST.TR.1SG more work INF GEN opportunity NOM NEG =any more EXT
 Today I am already on pension, I retired in 92, and since then, I even had not been allowed to leave but I said that I didn't have a right to work anymore.

About good doctor (oral text)

Хуарз дохтури туххæй (устный текст)

О хорошем докторе (устный текст)

Recorded in Akhsaw village, North Ossetia, in 2008 from Volodka Buzoev (permanent resident of Akhsaw village, 70-80 years old).

Бузоти Вæлотъка, Ахсау 2008

Записано в селе Ахсау, Северная Осетия, в 2008 г. у Володьки Бузоева (постоянный житель с. Ахсав, 70-80 лет)

Recorded by Arseniy Vydrin and Julia Mazurova. Interlinearized by Oleg Belyaev and Arseniy Vydrin.
 Записывали Арсений Выдрин и Юлия Мазурова. Глоссировал Олег Беляев и Арсений Выдрин.

1.1 **Адтайуонцæ** **адæн** , **гъе** **уæд** **адæм** **наëбал** **байзадайдæ**
 адтайуонцæ адæн гъе уæд адæм наë- =бал ба- йзад -айдæ
 адтайонцæ адæм гъе уæд₁ адæм наë- =бал ба- йзад -айдæ
 be.CNTRF.3PL people so then people NEG =any more PREF stay CNTRF.3SG
 There were people before and now there is nobody any more.

1.2 **Гъе** **нур** **мин** **рæстæг** **ку** **адтайдæ** , **фæццæйанæ**
 гъе нур мин рæстæг ку адтайдæ фæц- цæ -йанæ
 гъе нур мин₁ рæстæг ку адтайдæ фæ- цæ -ианæ
 so now 1SG.ENCL.DAT time when be.CNTRF.3SG PREF go OPT.1PL

уæ **хæццæ** **ма** **гъе** **уæртетæ** **фæййинун** **кæнинæ**
 у хæццæ ма гъе уæртетæ фæй- йин -ун кæн -инæ
 у хæццæ ма₁ гъе уæртетæ фæ- уин₂ -ун₂ кæн -инæ
 2PL.ENCL.GEN together NEG so over.here PREF see INF do OPT.1SG

уобæйттæ , **уобæйттæ** **дигоронау** , **уруссагау** **ба** **склеп**
 уобæй -тт -æ уобæй -тт -æ дигорон -ау урусс -аг -ау ба
 уобай -т -æ₁ уобай -т -æ₁ дигорон -ау урус -аг -ау ба
 tomb PL NOM tomb PL NOM digor EQU russian SUF EQU CONTR

If I had time now, we would go there together and I would show you the tombs, wobaytta in Digor, sklep in Russian.

1.3 **Ма** **сæ** **тæккæ** , **дзагæй** **лæуунцæ** **адæми** ,
 ма сæ тæккæ дзаг -æй лæу -унцæ адæм -и
 ма₂ сæ₃ тæккæ идзаг -æй лæу -унцæ адæм -и₁
 and 3PL.ENCL.GEN exactly full ABL stand PRS.3PL people GEN

стгугæй

стгу -т -æй
 истаг -т -æй
 bone PL ABL

And they are there full of human bones.

1.4 **Сæ** **тæккæ** ' **дзагæй** .
 сæ тæккæ дзаг -æй
 сæ₂ тæккæ идзаг -æй
 POSS.3PL exactly full ABL

They are full of them.

1.5 **Гъе** **уотæ** .
 гъе уотæ
 гъе уотæ
 so so

So.

2.1 **Нур** **ба** **дохтур** **ес** , **алкæд** **ес** .
 нур ба дохтур ес алкæд ес
 нур ба дохтир ес₁ алкæд ес₁
 now CONTR doctor EXT always EXT

Now there are doctors, always there are.

2.2 **Дæлæ** **нæмæ** **гъе** **нури** **идими** **дохтуртæ** **ес**
 дæлæ нæмæ гъе нур -и иди -м -и дохтур -т -æ ес
 далæ нæмæ гъе нур -и₂ иди -и₂ дохтир -т -æ₁ ес₁
 down.over.there 1PL.ENCL.ALL so now INESS HES INESS doctor PL NOM EXT

мæнæ **Мæцут**
 мæнæ Мæцут -и
 мæнæ Мæцут -и₂
 there,that.is Matsuta INESS

We have doctors now in that, in Matsuta.

2.3 **Ма** **имæ** **нидздзорæ** **телефонæй** , **ма** **дæ**
 ма имæ нидз- дзор -æ телефон -æй ма дæ
 ма₂ имæ ни- дзор -æ₂ телефон -æй ма₂ дæ₃
 and 3SG.ENCL.ALL PREF speak IMP.2SG telephone ABL and POSS.2SG

сæрмæ **дæр** **æрбалæудзæнæнцæ** **дохтуртæ** **уайтæккæ** .
 сæр -мæ дæр æрба- лæу -дзæнæнцæ дохтур -т -æ уайтæккæ
 сæр -мæ дæр æрба- лæу -дзæнæнцæ дохтир -т -æ₁ уайтæккæ
 head ALL FOC PREF stand FUT.3PL doctor PL NOM at.once

Call him by phone and immediately the doctors appear (lit. stand) near you.

2.4 **Ма** **мæлун** **уой** **бæрцæ** **нæ** **уадзунцæ** **адæни** .
 ма мæл -ун уой бæрцæ нæ уадз -унцæ адæн -и
 ма₂ мæл -ун₂ уой₃ бæрцæ нæ₂ уадз -унцæ адæм -и₁
 and die INF he,she.GEN amount NEG permit,let.go,keep PRS.3PL people GEN

And they save lives of so many people.

2.5 **Гъе** **уотæ** .
 гъе уотæ
 гъе уотæ
 so so

So.

3.1 **Иди** **нæма** **адтæй** **еци** **дзамани** .
 иди нæма адтæй еци дзаман -и
 иди нæма адтæй еци дзаман -и₂
 HES not.yet be.PST.3SG that.DEM time INESS

That time there were no doctors.

Possibly "гъе дзи нәма адтәй" 'they still didn't appear'

3.2 Саститә	ма	иуәхститә	дохтуртә	"	костеправили	как
саст -ит -ә	ма	иуәхст -ит -ә	дохтур -т -ә			
саст ₂ -т -ә ₁	ма ₂	иуәхст -т -ә ₁	дохтир -т -ә ₁			
fracture PL NOM	and	dislocation PL NOM	doctor PL NOM			

по-вашему "	дигоронау	ба	саст	ма	иуәхсти	дохтур	махән
	дигорон -ау	ба	саст -и	ма	иуәхст -и	дохтур	махән
	дигорон -ау	ба	саст ₂ -и ₁	ма ₂	иуәхст -и ₁	дохтир	махән
	digor EQU	CONTR	fracture GEN	and	dislocation GEN	doctor	we.DAT

нәхе	муггәгмә	дтәй
нәхе	муггәг	-мә дтәй
нәхе ₃	муггәг	-мә адтәй
POSS.REFL.1PL	clan, tribe, surname	ALL be.PST.3SG

The doctor of fractures and dislocations, "kostopravili" in your language, in Digor - doctor of fracture and dislocation always was from your own clan.

In the first part of the sentence the agreement with дохтур is by number, in the second part - there is the genitive construction.

3.3 Ма	гъе	еци	гъуддаги	нури	профессортәй
ма	гъе	еци	гъуддаг -и	нур -и	профессор -т -әй
ма ₂	гъе	еци	гъуддаг -и ₂	нур -и ₁	профессор -т -әй
and	so	that.DEM	affair,event INESS	now GEN	professor PL ABL

хъулайдәр	адтәй
хъулай -дәр	адтәй
хъулай -дәр ₂	адтәй
adept, able	COMPAR be.PST.3SG

In this he was better than today's professors.

3.4 Мә	мәлун	нә	уахта	неке
мә	мәл -ун	нә	уахт -а	неке
мә ₁	мәл -ун ₂	нә ₂	уахт -а ₁	неке
1SG.ENCL.GEN	die INF	NEG	permit,let.go,keep PST.TR.3SG	nobody.GEN

рауахта	
ра- уахт	-а
ра- уахт	-а ₁
PREF	permit,let.go,keep PST.TR.3SG

He didn't let me die, he didn't let anyone die.

Note the use of the pronoun enclitic at the beginning of the sentence.

3.5 Æ	къох	кәмән	басәттидә	кәмән	феуәхсидә
æ	къох	кәмән	ба- сәтт -идә	кәмән	фе- уәхс -идә
æ ₂	къох	кәмән	ба- сәтт -идә	кәмән	фә- иуәхс -идә
POSS.3SG	hand	who.DAT	PREF break OPT.3SG	who.DAT	PREF dislocate OPT.3SG

е	уони	дзәбәх	кодта
е	уони	дзәбәх	код -т -а
е ₁	уони ₂	дзәбәх	код -т -а ₁
he,she	they.GEN	healthy	do TR PST.TR.3SG

If someone broke his arm, dislocated his arm, he treated them.

3.6 **Ма** **неке** **рауахта** **рамæлун** , **неке** .
 ма неке ра- уахт -а ра- мæл -ун неке
 ма₂ неке ра- уахт -а₁ ра- мæл -ун₂ неке
 and nobody.GEN PREF permit,let.go,keep PST.TR.3SG PREF die INF nobody.GEN
 And he didn't let anyone die.

4.1 **Гъе нур е ку рамардæй** , **еци лæг** ,
 гъе нур е ку ра- мард -æй еци лæг
 гъе нур е₁ ку ра- мард₂ -æй еци лæг
 so now he,she when PREF die PST.INTR.3SG that.DEM man
мæхе рæстæги рамардæй , **сорок шестой готи** .
 мæхе рæстæг -и ра- мард -æй гот -и
 мæхе₃ рæстæг -и₂ ра- мард₂ -æй -и₂
 POSS.REFL.1SG time INESS PREF die PST.INTR.3SG INESS
 So now, when he has died, this man, he died in my time, in forty sixth.

4.2 **Ма гъе ку рамардæй** , **уæдта æ фурт**
 ма гъе ку ра- мард -æй уæдта æ фурт
 ма₂ гъе ку ра- мард₂ -æй уæдта₁ æ₂ фурт
 and so when PREF die PST.INTR.3SG after POSS.3SG son
райдæдта еци куст кæнун .
 ра- йдæд -т -а еци куст кæн -ун
 ра- идæд -т -а₁ еци куст₁ кæн -ун₂
 PREF begin TR PST.TR.3SG that.DEM work do INF
 And so, when he died, his son began to do this work.

4.3 **Ма е бабæй дæндæгутæ ласун райдæдта ку**
 ма е бабæй дæндæгу -т -æ лас -ун ра- йдæд -т -а ку
 ма₂ е₁ бабæй дæндаг -т -æ₁ лас -ун₂ ра- идæд -т -а₁ ку
 and he,she and, but tooth PL NOM drag INF PREF begin TR PST.TR.3SG when
багъæуидæ гъе уой .
 ба- гъæу -идæ гъе уой
 ба- гъæ -идæ гъе уой₃
 PREF be necessary OPT.3SG so he,she.GEN
 He even started to pull out teeth when it was necessary.

4.4 **Удта састтæ-иуæхсттæ дзæбæх кодта** .
 уæдта саст -т -æ - иуæхст -т -æ дзæбæх код -т -а
 уæдта₂ саст₂ -т -æ₁ иуæхст -т -æ₁ дзæбæх код -т -а₁
 besides fracture PL NOM dislocation PL NOM healthy do TR PST.TR.3SG
 In addition he treated fractures and dislocations

5.1 **Е ку рамардæй** , **еци лæг æ фурт** ,
 е ку ра- мард -æй еци лæг æ фурт
 е₁ ку ра- мард₂ -æй еци лæг æ₂ фурт
 he,she when PREF die PST.INTR.3SG that.DEM man POSS.3SG son
нур бабæй уомæн ба фондз фурти , **ма фондз фуртемæй дæр**
 нур бабæй уомæн ба фондз фурт -и ма фондз фурт -емæй дæр
 нур бабæй уомæн ба фондз фурт -и₁ ма₂ фондз фурт -емæй дæр
 now again he,she.DAT CONTR five son GEN and five son ABL.PRN FOC

дууæ	еци	куст	кæнунцæ
дуу -æ	еци	куст	кæн -унцæ
дуу -æ ₁	еци	куст ₂	кæн -унцæ
two NOM	that.DEM	work, job	do PRS.3PL

When he died, that man, his son, he had five sons, and from the five sons two are making this work.

5.2 Саст	ма	иуæхсти	дохтуртæ	,	сæ	дууæ
саст -и	ма	иуæхст -и	дохтур -т -æ		сæ	дуу -æ
саст ₂ -и ₁	ма ₂	иуæхст -и ₁	дохтир -т -æ ₁		сæ ₄	дуу -æ ₁
fracture GEN	and	dislocation GEN	doctor PL NOM		3PL.ENCL.ABL	two NOM

дæр .

дæр

дæр

FOC

Bonesetters, they are two.

5.3 Дигоронау	е	гъе	уотæ	хуннуй	:	фиди	лæги
дигорон -ау	е	гъе	уотæ	хунн -уй		фид -и	лæг -и
дигорон -ау	е ₁	гъе	уотæ	хунн -уй		фид -и ₁	лæг -и ₁
digor EQU	he,she	so	so	be.called PRS.3SG		father GEN	man GEN

гъæдæ	,	мардтæмæ		нæ	цæуй	,	изайуй	дæр
гъæд -æ		мард	-т -æмæ	нæ	цæу -й		изай -уй	дæр
гъæд -æ ₁		мард ₁	-т -мæ	нæ ₂	цæ -уй		изай -уй	дæр
forest NOM		dead, dead body	PL ALL	NEG	go PRS.3SG		stay PRS.3SG	FOC

æ фæсте .

æ фæсте

æ₂ фæсте

POSS.3SG behind

There is a proverb in Digor: The forest of the father's son doesn't die, it stays behind him.

5.4 Иди	ка	'	й	,	пъæтомство	,	уонæн	,	ма	кæнунцæ	еци
иди	ка		æй		пъæтомство		уонæн		ма	кæн -унцæ	еци
иди	ка		æй ₁				уонæн		ма ₂	кæн -унцæ	еци
HES	who		be.PRS.3SG				they.DAT		and	do PRS.3PL	that.DEM

куст	нур	дæр	гъе	етæ
куст	нур	дæр	гъе	етæ
куст ₂	нур	дæр	гъе	етæ
work, job	now	FOC	so	they,those

Thingamajig, descendants, to them, and they do that work now, those.

6.1 Ма	уæддæр	е	дæр	хуарз	дохтур	адтæй	уал	,	операци
ма	уæддæр	е	дæр	хуарз	дохтур	адтæй	уал		операци
ма ₂	уæддæр	е ₁	дæр	хуарз	дохтир	адтæй	уал		операци
and	nevertheless	he,she	FOC	good	doctor	be.PST.3SG	so.much		operation

кæнун	æ	бон	надтæй	,	нур	ба	зæрдæ	дæр
кæн -ун	æ	бон	н- адтæй		нур	ба	зæрд -æ	дæр
кæн -ун ₂	æ ₂	бон ₃	нæ- адтæй		нур	ба	зæрд -æ ₁	дæр
do INF	POSS.3SG	possibility	NEG be.PST.3SG		now	CONTR	heart NOM	FOC

операци	кæнунцæ	,	сæр	дæр	,	алкæд	дæр
операци	кæн -унцæ		сæр	дæр		алкæд	дæр
операци	кæн -унцæ		сæр	дæр		алкæд	дæр
operation	do PRS.3PL		head	FOC		always	FOC

However, he was such a good doctor, he couldn't perform operations, and now they operate for heart and on head, always.

6.2 Гъе уотитæ хабæрттæ .

гъе	уотитæ	хабæр	-тт	-æ
гъе	уотитæ	хабар	-т	-æ ₁
so	so.PL	event,affair	PL	NOM

That's just the way it is.

Note the agreement by number уотæ vs уотитæ.

6.3 Гъе уотитæ .

гъе	уотитæ
гъе	уотитæ
so	so.PL

So

6.4	Нурмæ	цæбæл	фæрсетæ	ба	,	фæрсетæ	ма	ес
	нур -мæ	цæбæл	фæрс -етæ	ба		фæрс -етæ	ма	ес
	нур -мæ	цæбæл	фæрс -етæ	ба		фæрс -етæ	ма ₂	ес ₁
	now ALL	what.SUPER	ask PRS.2PL	CONTR		ask PRS.2PL	and	EXT

дæбæл

дæбæл

дæбæл

2SG.ENCL.SUPER

Now, whatever you ask, you ask and it appears (someone to help you).